Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

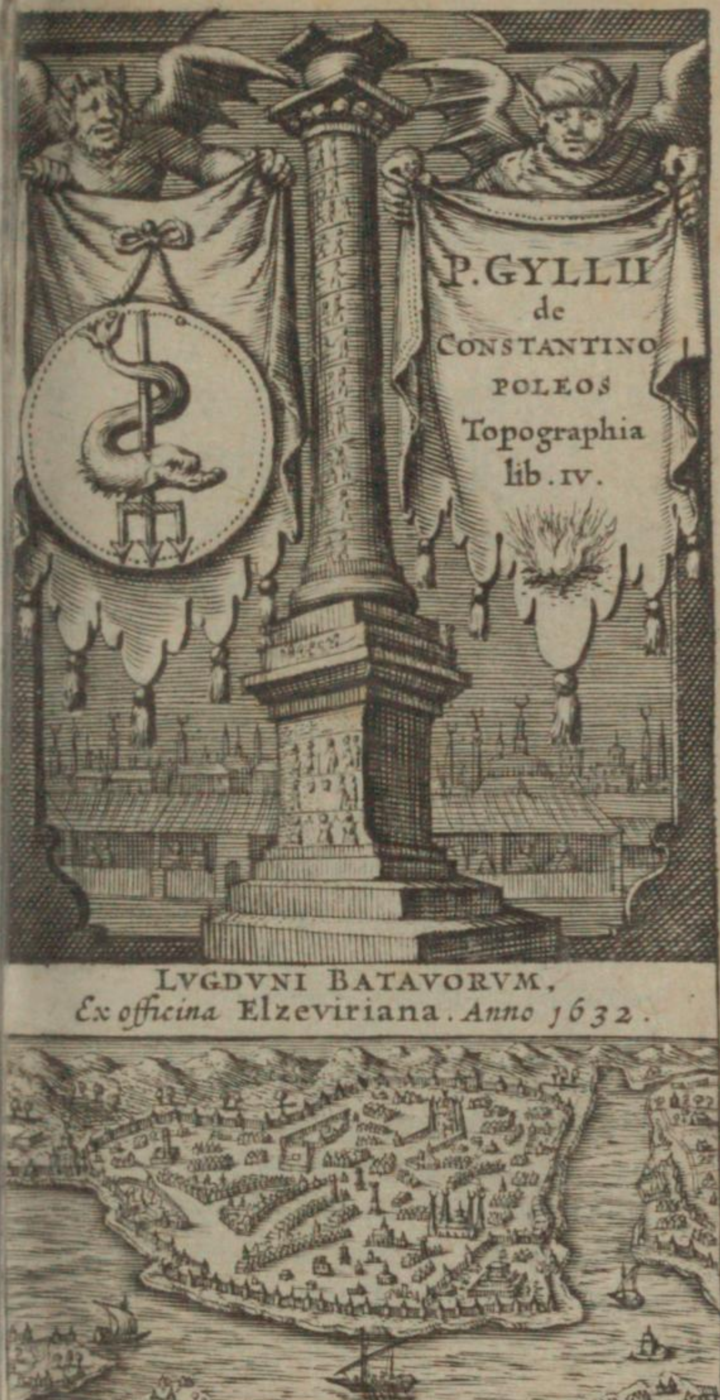
Kw 224
D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

IN DESCRIPTIONEM CONSTANTINOPOLEOS

PRÆFATIO:

Vbi ſitum illius & commoditates oſtendit.

CONSTANTINOPOLIS *ſic in peninſula ſita eſt, ut totum Iſthmum occupet peninſulanum. Ex tribus enim partibus mari alluitur. Neque ſolum ex ſeſe munita eſt, ſed etiam ſuos ſuburbanos longos agros, iter duorum dierum latos, amplius viginti miliaria munitos habet peninſula; quam efficiunt Pontus, Boſporus, Propontis, olim ab Anaſtaſio muro clauſam. Ita fit, ut ſitus Urbis duplici peninſula munitus, arcem ſe declaret totius Europæ, atque adeò principatum totius orbis præ ſe ferat, eminens in fauces Europæ, atque Aſiæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Nam præter alias fœlicitates immenſas, hanc habet ſummam, quòd mari portuoſo ex tribus partibus cingitur; à Meridie quidem Propontide, ab Oriente Boſpori freto, ab Aquilone ſinu maximè portuoſo, qui non modo claudi catena poteſt, ſed etiam ſine catena hoſtibus infeſtus eſt, Conſtantinopolis & Galatæ muris ſtringentibus ejus latitudinem in ſtadia paulò minus quatuor, ut & machinis, & igne liquido hoſtium naves ſæpe perierint. Adde quòd nihil munitius fieri poſſet, ſi accederet ars muniendi noſtra ætate uſitata; ſi quatuor portus, quos olim intra muros clauſos habebat catenis, reſtituerentur: quorum duobus antiquum Byzantium ornatum, triennium Severi obſidionem ſuſtinuit; nec niſi fame totius orbis viribus capi potuit. Nam præter commoditates, quas habet Propontidis, & Ægæi maris, ſic totius Ponti Euxini imperium habet, ut uno oſtio id clauſum teneat, ſcilicet Boſporo, quem tranſire nemo poteſt invita Conſtantinopoli: quò fit ut totius Ponti divitiæ ſint in ejus poteſtate, ſive importatæ, ſive exportatæ. Exportatur autem tanta copia pellium cujuſvis generis, mellis, ceræ, ſervorum, aliarumque rerum, ut ſufficiant magnæ parti, Europæ,

ropæ, Aſia, Aphricæ: importantur vina, olea, frumenta, aliaque infinita Aſiæ, Aphricæ, Europæ, ut copiam ſentiat Myſia, Dacia, Pannonia, Sarmatia, Mæotis, Colchis, Iberia, Albania, Cappadocia, Armenia, Media, Parthia, utraque Scythia. Itaque non modò omnes barbaræ nationes coguntur amicitiam hujus urbis amplecti, ſed etiam oræ omnes maritimæ, & inſulanæ, ſi Ponti divitiis frui velint. Adde, quòd nemo ultrò, citroque trajectiones Aſiæ, Europæque facere poteſt invito Byzantio, cum ſit velut pons, & porta utriuſque orbis; dicerem ſolum, niſi Helleſpontus eſſet. Sed is infinitis partibus inferior cenſetur, nimirum longè amplior, & ſinum non habens Byzantinum, quo urbs peninſula fiat portuoſa; ac ſi haberet, tamen Euxino Ponto non uteretur invitis Byzantiis: id quòd ſi ratione non capimus, exemplo aſſequi poſſumus. Conſtantinus in Sigæo promontorio eminenti in fauces Helleſponti Conſtantinopolim ædificare cœperat, ſed ea relicta, in promontorio Byzantino eam ædificavit. Troia quidem inſignis urbs, ſed cæcorum, qui non præviderint ſitum Byzantii; cæci omnes, qui ante Byzantium urbes ædi-

ficârunt in ora Helleſponti, aut Propontidis: quæ etſi aliquandiu floruerunt, funditus tamen, aut everſæ ſunt, aut in vicos redactæ; ac ſi reſtituerentur, Conſtantinopolis, ut præſtantior, eis dominaretur. Quamobrem jure dicere poſſumus, eam non modo Ponti, ſed etiam Propontidis, & maris Ægæi clavem eſſe. Laudatur Cyzicus, quòd duobus pontibus conjungeret Inſulam Continenti, & duos ſinus contrarios inter ſe copularet, quam Ariſtides ſcribit eſſe vinculum Ponti, & Ægæi, ſed quis non videt, quàm laxum? Inter Cyzicum, & Europam Propontis lata intercedit: qua ut invitis Cyzicenis tranſitiones in utrunque mare fieri poterant, ita Cyziceni invitis Helleſpontiis, & Byzantiis habere utriuſque maris commoditates non potuerunt. Prætereo Heracleam, Selymbriam, Chalcedonem, in Propontidis ora ſitas, olim quidem nobiles hominum induſtria, & loci natura; ſed principibus commoditatibus privabantur portuum ſimilium Byzantino portui, qui nullis viribus hoſtium obrui poteſt. Illarum jampridem portus obruti ſunt: atque adeo carebant poteſtate Boſpori, & Helleſponti, quibus uti non poterant ſine volun-

tate

tate Boſporanorum, & Helleſpontiorum; At Byzantini iis omnibus invitis uti poterant Ponto. Itaque ei accidere non poteſt, quod accidit ſuis vicinis, aliiſque quàm plurimis maximis urbibus, quæ tot annos jacentes in ruinis, aut excitatæ non ſunt, aut ſi reſtitutæ, non tamen in priſtina ſede: deletæ ſunt vicinæ, & nondum reſtitutæ; deleta eſt Memphis, ſed adhuc jacet, cùm Cairica Babylonia ex caſtello magna urbs evaſerit in ejus vicinia ſita; utraque carens opportunitatibus Byzantii. Præterea Aſſyriam Babylonem, quæ etiam cum floreret, vidit vicinam urbem ædificari, ſibi non cedentes de magnitudine. Cur Alexandria non reædificatur, niſi quia hominum induſtria magis, quàm natura conſiſteret. Romam antiquam reſtituit Petri ſanctitas, & Romani nominis authoritas, potiùs quàm naturalis ſitus, mari carens portuoſo. Sileo Athenas, & Lacedæmonem, quæ magis pertinaci hominum virtute, quàm ſitus commoditate excelluerunt. Omitto duos illos oræ maritimæ oculos Corinthum, & Carthaginem, quos eadem fermè temporum effoſſos, primùm Iulius Cæſar reſtituit, deinde rurſus funditus

 erutos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

erutos nemo inſtauravit, quamvis Carthago ſita in peninſula portuoſa quidem, ſed duo maria non conjungens. Qamvis Corinthus bimaris, arx Peloponneſi, clavis, & compes Græciæ nominata ſit, tamen duo maria ne duos quidem ſinus proximos, quos circuitus peninſulæ conjungit, unquam conjungere non modò ipſa potuit, ſed ne vires quidem imperii Macedonici atque Romani, id quod artificio potuit Cyzicus, & natura Chalcis Euboica, altera Græciæ clavis exiſtimata, quarum omnium circuitus fieri brevi declinatione poterant. At Conſtantinopolis clavis duplicis orbis, & maris Ægæi, & Euxini, quæ nulla navigatione, nulla circuitione ne totius quidem orbis jungere poſſis, niſi ore Byzantio. Prætermitto Venetias, quæ magis clauduntur mari, quàm claudant maria, magiſque laborant maria ſejungere, & repellere, quàm conjungere. Sileo totius orbis omnes ſitus, qui urbes habuerunt, habent aut habituri ſunt; nullus unquam invenietur, qui tot, & tantas commoditates habeat non modò ad imperandum, ſed ne ad privatè quidem vivendum. Caritatem annonæ nunquam, aut rariſſimè ſentit; cui continuus

campus

campus Thracius frumentarius amplus quoquo verſus plus minus ſeptem dierum iter, alicubi viginti dierum, & eo amplius. Prætereo Aſiam vicinam proximam, ubertate agrorum frumentariorum, & paſtionibus redundantem. Sileo ex utroque mari facilem vecturam: jam vini copiam, præterquam quod ipſa fert, habet oram Boſpori, Propontidis, Helleſponti vinetis conſitam, & facili navigatione infinita genera habere poteſt, cæteraſque delitias. Vt Theopompus ſcribat, ex eo, quòd Byzantium eſſet nobile emporium, populum omnem in foro, & portu, & cauponis verſari ſolitum, dantem operam Baccho. Menander in comœdia nominata Aulitride, ait omnes mercatores temulentos facere Byzantium. Totam, inquit, noctem bibo, ſurgo habens quatuor capita. Exagitant comici Byzantios, quod cùm urbs obſidione premeretur, non alia ratione eos exercitus imperator in mœnibus continere potuit, quàm cùm prope muros cauponas collocaſſet; quod ut fuit popularis gubernationis vitium, ita loci virtutem, & copiam oſtentat omnium rerum. Carnium quanta ſit copia, nôrunt, qui viderunt; atque ſi venatores eſſent,

nuſquam copioſiores venationes, & aucupia. Fructibus autem omnis generis, omnis temporis fora abundant. Quod ſi noſtrates negent, dicam conſiderent, quantum natio Mametana conficere poſſit, leniens vini deſiderium pomis, pyris, reliquiſque omnibus fructibus. Lignorum verò abundantiam habet tantam, ut nullis ſeculis abundatura non ſit, cùm ex Europa, tum ex Aſia. Sylvæ enim immenſæ, perennes, longæ, iter pluſquam quadraginta dierum, continuatæ à Propontide ad Colchos, & longè ulteriùs: ut non modo ſibi ac vicinis, verùm etiam longinquis atque adeò ipſi Ægypto, & ſinui Arabico, atque Aphricæ materiam ſuppeditet in ædium, naviumque ædificationem: ſolaque ex maximis urbibus eſt, quæ nunquam incidet in lignorum penuriam, non modò ad ignem faciendum, ſed ne ad ædificia quidem & naves; in quam noſtra ætate videmus incidiſſe maximas Europæ, Aſiæque urbes. Piſcium verò redundantia excellit Maßilia, Venetia, Tarentum: ſed omnia ſuperat Conſtantinopolis, quà velut per portam piſces duplicis maris tranſeunt: neque modò per Boſporum tranſeunt, ſed ad Byzantium feruntur

relicta Chalcedone , ut uno reti viginti navigia impleas , atque ſine retibus ſæpe manibus ex Continenti capias; atque adeò cùm verno tempore in Pontum aſcendunt denſi greges , jactu lapidis velut aves ferias; ex feneſtris quoque urbis calathis ex corda appenſis mulieres piſcentur ; hamiſque piſcatores ſine eſca pelamydes capiant tot, & tantas, ut ſufficiant toti Græciæ & magnæ parti Aſiæ Europæque. Et ne numerem piſcium genera , optimarum oſtrearum tantam multitudinem capiunt , ut ſufficiant, ut tot dierum jejuniis , quibus Græci piſcibus ſanguinis participibus non veſcuntur , quotidie videas in piſcariis foris multa navigia oſtrearum plena. Quòd ſi Byzantii non tanta eſſet carnis copia , ſi piſcibus delectarentur , piſcatoreſque eſſent ea induſtria , qua Veneti , & Maſſilienſes , libereque piſcari poſſent , non tantum mediam partem piſcationis Regi Turcorum tribuerent: profecto omnes angiportus quotidie implerentur piſcibus. Iam novæ Romæ cœlum quiſpiam damnabit, ut Ponticum: ego expertus ſum ſalubrius quàm antiqua Roma , atque ex multis annis vix unius , aut alterius anni hyemem perfrigidam , calores autem æſtivos tem-

pera-

peratos eſſe anniverſariis ſeptentrionibus, quibus aßiduè ferè tota æſtate aër ſerenus eſt: hyeme tepeſcit auſtris, quibus aër ſerenus fit; ſeptentrionibus pluvius, contra quàm in Italia & Gallia fieri ſolet. Peſte verò minùs acerba, minuſque mortifera, nec frequentiori quàm magnæ urbes laborare ſolent: rariuſque laboraret, niſi plebis multitudine, & ſervis ſordidè paſtis impleretur. Et ne videar laudare rhetorum more, quæ vix Sophiſtarum acerbitate reprehendi poteſt, hoc uno malo laborat, quòd barbaris frequentiùs, quàm excultis humanitate habitetur; non quin ſit apta ad molliendos homines etiam barbariſſimos; ſed quòd ob copiam humanarum rerum ejus habitatores remolleſcant ad reſiſtendum Barbaris, quibus longè lateque circundata eſt: unde fiet, ut etſi ad imperandum natura ſit comparata, tamen educatione, & diſciplina nequaquam utantur illius incolæ, copiaque rerum negligentes fiant, & ſuperbia loci rationem conſuetudinis, & familiaritatis cum hominibus habendæ negligant; unde ob inſolentiam odio hominum extrudentur, aut in diſſenſiones incident; quibus Chriſtiani cives laborantes amiſerunt urbem, & imperium.

Sed diſſentiant, quantumlibet, urbemque, ut ſæpe fecerunt, inflamment, & funditus evertant, tamen nunquam deerit, qui eam reſtituat, ob loci opportunitatem, ſine qua pontus Euxinus, rurſus Axinus efficeretur, ob copiam Barbarorum Pontum cingentium. Quis enim, niſi longo hujus urbis imperio caſtigati eſſent, ſive mari, ſive pedibus proficiſceretur ad oras Ponticas latronibus plenas? quis Boſporum, quem utrinque accolunt Barbaræ gentes, penetraret? ac ſi quis penetraret, tamen Thracibus accolis Ponti rediens aberraret ab oſtio Boſpori falſa, ut olim facere ſolebant, lumina pro pharo prætendentibus. Non igitur modò navigationem Ponti, Byzantium impedire poteſt, ſed nemo ſine ejus ſubſidio, navigare illuc poteſt. Quare cùm totius Europæ Conſtantinopolis ſit arx contra Ponticos, & Aſiæ Barbaros, etiamſi ſæpe deleatur, ſemper non deerit aliquis, qui eam reſtituat, invitatus loci opportunitate. Quis unquam hoſtis acerbius urbem aliquam evertit, quàm Severus? attamen cùm reſipuit ab iracundia contra Byzantios, animadvertit ſe ab antiquis temporibus urbem habitam communem quandam benefactricem omnium, Ro-

mani

moni imperii magnum propugnaculum deleviſſe contra Barbaros Ponti & Aſiæ. Itaque reſtituere conatus eſt, nomineque filii Antoninam appellari voluit. Cateræ igitur urbes, ut ſint mortales, hæc ſanè quandiu erunt homines, futura mihi videtur immortalis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

INDEX
CAPITVM.

LIBRI PRIMI
CAPVT I.

DE *Byzantii conditoribus, & de ejus varia fortuna.* Pag. 21.
II. *De magnitudine Byzantii.* 28
III. *De Conſtantinopolis inſtauratione, ejuſque magnitudine.* 30
IV. *De forma, ambitu, latitudine, & longitudine, qua nunc eſt Conſtantinopolis.* 39
V. *Conſtantinopolis generalis deſcriptio.* 36
VI. *Singularum partium ſitus.* 46
VII. *De Primo Colle, & Regis Palatio, æde Sophiæ, & de Hippodromo.* 48
VIII. *De Prima Valle.* 56
IX. *De Secundo Colle.* 57
X. *De Secunda Valle, dividente Secundum Collem à Tertio.* 61
XI. *De tertio colle.* 63
XII. *De valle tertia.* 68

XIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

XIII. *De quarto colle.* 70
XIV. *De quinto colle.* 74
XV. *De quinta valle.* 77
XVI. *De ſexto colle.* 78
XVII. *De valle, quæ dividit ſexti collis promontorium à ſeptimo colle.* 80
XVIII. *De ſeptimo colle.* 81
XIX. *De muris urbis.* 83
XX. *De Conſtantinopolis portis, & ſeptem turribus antiqui Byzantii.* 87
XXI. *De muris longis.* 89

LIBRI SECVNDI.

CAP. I.

De ædificiis & monumentis antiqui Byzantii, & Novæ Romæ Conſtantinopolitanæ. 90
II. *De monumentis primi collis, & de prima regione urbis.* 92
III. *De templo Sophiæ.* 102
IV. *Deſcriptio Templi Sophiæ, quale hodie viſitur.* 106
V. *De ſtatuis inventis in latere ædis Sophianæ.* 117
VI. *De Pharo Promontorii, & Mangana.* 118
VII. *De Thermis Zeuxippi, & de ejus ſtatuis.* 119
VIII. *De Xenodochiis Sampſonis & Eubuli.* 123

IX.

IX. *De ſtatua Eudoxiæ Auguſtæ, ob quam Chryſoſtomus ejectus in exilium.* 124
X. *Quam Vrbis partem complexa fuerit tertia regio.* 125
XI. *De Hippodromo, & de ejus obeliſco & columnis & ſtatuis.* 126
XII. *De Coloſſo ſtructili.* 127
XIII. *De Columnis Hippodromi.* 135
XIV. *De templo Bacchi, & de aula Hormiſda, & de Iuſtiniani domo.* 143
XV. *De Portu Iuliani, & Sophiæ, & de Porticu nominata Sigma, & de Regiis Sophianis.* 146
XVI. *De quarta regione.* 153
XVII. *De Foro Auguſtæo, & columna Theodoſii, & Iuſtiniani; & de Senatu.* 154
XVIII. *De Regia & Baſilica, & Palatio Conſtantini, & de domo nuncupata Chalca.* 161
XIX. *De Baſilica & regia ambulatione.* 171
XX. *De Bibliotheca Baſilica, & de regia porticu, & de Baſilica ciſterna.* 174
XXI. *De Chalcopratiis.* 181
XXII. *De porticibus ſitis inter Palatium, & forum Conſtantini; & de domo appellata Lampterum.* 183
XXIII. *De Miliario aureo, & ejus*

 ſtatuis;

ſtatuis; de Fortuna Vrbis, ejuſque ſtatua. 185
XXIV. De templo Neptuni, & de æde Minæ, & de ſtadiis & ſcala Timaſi. 192
XXV. De Lauſo nuncupato, & de ejus ſtatuis; Veneris Cnidiæ, Iunonis Samiæ, Minervæ Lindiæ, Cupidinis alati, Iovis Olympii, Saturni, Monocerotum, Tigridum, Vulturum, Camelopardalium: & de Xenodochii ciſterna, nuncupata Philoxeno, de Chryſotriclinio. 193

LIBRI TERTII

CAP. I.

DE locis regionis quintæ, & ſecundi collis, de Navali, & portu nuncupato Boſporio, & de Strategio, & foro Theodoſiaco. 198
II. De Regione Sexta, & de reliquis ædificiis antiquis ſecundi collis. 207
III. De Columna Purpurea, & Foro Conſtantini, & Palladio. 208
IV. De Senatu & Nymphæo, ſtatuis Fori Conſtantini, Philadelphio, Muſæo, de Labaro & Suparis, de morte Arii, & templis Telluris, Cereris, Perſephonæ, Iunonis, Plutonis. 210
V. De Septima Regione. 233
VI. De Tauro, & Foro Theodoſii, & Co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Columna Cochlide Theodoſii, & de Tetrapylo, & Pyramide ventorum, de ſtatuis Arcadii & Honorii, de templis Hirenæ & Anaſtaſiæ, & de Scironiis petris. 237
VII. De Octava Regione, & de poſtera parte tertii collis. 248
VIII. De Nona Regione, & de templo Concordiæ, & de horreis Alexandriæ, & Theodoſii, & Thermis Anaſtaſianis, & de domo Crateri, & Modio, & de templo Solis & Lunæ. 251
IX. De Tertia Valle, & Decima Regione, de domo Placidiæ, & regia Placidiana, de aquæductu Valentiniano, & Thermis Conſtantianis, & de Nymphæo. 256

LIBRI QVARTI.

CAP. I.

DE Vndecima Regione, & de quarto & quinto collibus. 265
II. De templo Apoſtolorum, & ſepulchro Conſtantini Magni, de ciſterna Arcadiaca & Modeſtiaca, de Palatio Placilliano, & Bove æreo. 270
III. De ſexto colle, & Decimaquarta Regione. 290
IV. De Hebdomo ſuburbio Conſtantinopoleos, & triclinio Magnauræ, & Cyclobio, & de ſtatua Mauritii, ejuſque arma-

armamentario, de loco nuncupato Cynegio. 292
V. *De Blachernis, & de Triclinio Blachernæo, & Palatio, Aquæductu, & de multis locis antiquiſsimis.* 300
VI. *De ponte, qui eſt ad divum Mamantem, & de ejus Hippodromo, & Leone æreo, de Mauritii Regis ſepulchro.* 303
VII. *De ſeptimo colle, & Duodecima Regione, & de Columna Arcadii.* 305
VIII. *De ſtatuis, & antiquiſsimo tripode Apollinis in Xerolopho ſtatutis.* 211
IX. *De columnis, quæ nunc extant in colle ſeptimo.* 319
X. *De Regione Tertia decima Vrbis, Sycena appellata; & de oppido Galata, ſive Pera.* 322
XI. *Deſcriptio Galatæ: & de templis Amphiarai, & Dianæ, & Veneris, & theatro Syceno, & foro Honoriano.* 328

PETRI GYLLII
De
TOPOGRAPHIA CONSTANTINOPOLEOS,
Et
De illius Antiquitatibus.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

De Byzantii conditoribus, & de ejus varia fortuna.

BYZANTIVM conditum fuiſſe Stephanus atque Euſtathius memoriæ prodiderunt à Byzante, Ceroëſſæ & Neptuni filio; vel ab eo, qui claſſis Megarenſium coloniam deducentium dux fuit, nominatim Βυζής. Ego hunc etiam Byzanta appellatum arbitror: nam à Byze, Byzeum, potius quàm Byzantium diceremus. Philoſtratus in vita Marci Sophiſtæ Byzantini,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Ducem illum claſſis Megaricæ nominat Byzanta, cum ſcribit Marcum, quod referret originem ſui generis ad antiquum Byzanta, profectum Megaram, charum habitum fuiſſe Megarenſibus coloniæ Byzantinæ deductoribus: quibus Pythium Apollinem conſulentibus, ubi conderent urbem, redditum oraculum eſt, quærerent ſedem Cæcorum terris adverſam. Ea ambage Chalcedones monſtrabantur, quod priores advecti illuc, præviſa locorum utilitate pejora legiſſent. Quod autem apud Iuſtinum ſcriptum eſt, à Pauſania Spartano Byzantium conditum, ita intelligendum exiſtimo, ut qui Sycam, quam hodie vocant Galatam à Genuenſibus conditam eſſe affirmant, & Conſtantinopolim à Conſtantino, qui, aut reædificarunt, aut amplificârunt, non autem primi ædificarunt: nam cùm ex Herodoto intelligam Dario invadente Thraciam Byzantios, & Chalcedonios ne expectaſſe quidem adventum Phœniciæ claſſis, relictis ſuis urbibus in interiora Euxini Ponti diſceſſiſſe, ibique Meſembriam condidiſſe; Phœnices autem Byzantium, Chalcedonem combuſſiſſe; arbitror Lacedæmonios Pauſania duce coloniam illuc deduxiſſe, & Byzantium, ſive colo-
niam

niam prius Megarenſium, ſive ſedem civium à Byzante Neptuni filio conditam reſtituiſſe. Euſtathius dicit Antoninam appellatam fuiſſe ab Antonino Baſſiano Severi Cæſaris filio: ſed quandiu pater vixit, id nomen obtinuiſſe, deinde multis poſt annis nominata eſt Nova Roma, & Conſtantinopolis, & Anthuſa quaſi Florentia, ſive Flora à magno Conſtantino, unde Priſcianus appellat Novam Romam Conſtantinopolitanam. Apollo fælices quidem prædixerat, qui eam incolerent; ſed utranque fortunam ſæpe experta eſt. Primò magnis laboribus emerſit, impedientibus Thracibus, Bithynis, & Gallogræcis: in ſingulos enim annos octoginta talenta Gallis in Aſia dominantibus diu penſitavit. Majoribus crevit: nec ſolùm externis, ſed etiam domeſticis frequenter vexata, nunc optimatium gubernabatur ſtatu, nunc populari, variaſque partes ſecuta eſt: ſed diu floruit in republica, lateque in Europa, atque Aſia dominata, præſertim Bithynis, ut Philarchus tradat in ſexto libro hiſtoriarum, Byzantios ſic dominos fuiſſe Bithynorum, ut Lacedæmonii fuerunt εἱλώτων, quorum fortuna media erat inter ſervorum & liberorum conditionem. Hæc Reſpublica Ptolemæorum

Ægypti regum nomen coluit, ut Philadelpho honores divinos tribuerit, templumque illi excitârit in conſpectu ſuæ urbis: nomen Imperii Romani fovit, primò adverſus Regem Macedonum, cui ut degeneri impoſitum Pſeudophilippi nomen. Sileo miſſas copias in Antiochum, Perſeum, Ariſtonicum, & piratico bello adjutum Antonium: Mithridatis impetum ægre repulſum, & cervicibus interclusum ſuis ſuſtinuit: & ſimul Syllæ, Lucullo, Pompeio valdè auxiliata eſt, quandò ea loca inſideret, quæ tranſmeantibus terra, marique ducibus, exercitibuſque, ſimul vehendo commeatui opportuna forent. Tandem Nigri partes ſecuta, contra Severum, omni dignitate principatus ſpoliata eſt, & Perinthiis ſubjecta, & balneis, & theatris, muris, quibus validis excelſiſque munita erat, lapide quadrato, & molari conſtructis, potiùs quàm Mileſio, ut placet Politiano: nam neque ex illo antiquo Mileſio, neque Miletopoli exciſus fuit, cùm Miletum remotiſſimum, & Miletopolis poſita juxta Rhyndacum fluvium nullas nobiles lapidicinas habeat, quam quidem vidi funditus everſam lacui Apolloniati propinquam adhuc nomen retinentem. Muri adeò tenui junctura fuerunt, ut Herodianus teſte-

teſtetur, nemini compoſitum opus, ſed ex uno, perpetuoque lapide viſum fuiſſe: ruinas ipſorum, reliquiaſque Herodiani temporibus, qui videbant, mirabantur eos, vel qui conſtruxiſſent, vel qui deleviſſent. Dion, quem Zonaras citat, muros tradit munitiſſimos habuiſſe Byzantium, quorum lorica lapidibus tres pedes craſſis, & qui regulis æreis comprehenderentur conſtructa erat: interioraque ipſorum ſic erant compacta, ut unus murus craſſus omnis ſtructura eſſe videretur. Turres crebræ & magnæ, portas circum habentes alias aliis ſuperpoſitas. Muri ex parte Continentis valdè excelſi, maritimi humiliores erant. Duos portus intra murum habebat, catenis clauſos, quorum brachia ſuſtinebant turres multum eminentes. Ipſe cùm Græco Codice Xenophontis carerem, arbitrabar Xenophontem de alterutro horum portuum intelligere ex Latina traductione, quæ ita habebat: Cùm ex Chryſopoli Byzantium trajeciſſent, cumque ex Byzantio excluſi eſſent milites Xenophontei, repagula perfringere conabantur, portaſque ſe effracturos minabantur, niſi eas Byzantini voluntate aperirent, atque accurrerunt ad mare, & intra oppidum deſiliere muris ſuperatis, juxta

ipſius portus latera, quæ, quòd curvatis utrinque molibus prominent, Chelas, id eſt, acceptabula Græci vocant: at poſtea incidens in Græcum Codicem, vidi nullam ibi mentionem portus eſſe, ſed duntaxat τὴν χηλὴν τοῦ τείχους, hoc eſt, ad crepidines muri, ſive ad projecturas fulcientes murum: ac ſi χηλὴ τοῦ λιμένος legeretur, brachium potiùs, aut crus vertendum fuiſſet. Dionyſius Byzantius tradit Boſpori primam circuitionem excipere tres portus. Byzantii quingenta habebant navigia, quorum quædam erant dicrota, quibuſdam erant gubernacula ex prora, & ex puppi, & gubernatores, & nautæ duplices, ut ſive invaderent, ſive retrocederent, neceſſe non eſſet eas convertere: hoſteſque fallerent in acceſſu, & receſſu. Byzantii Nigro vivente, & mortuo multa mirabilia ediderunt triennium obſeſſi: neque modò capiebant hoſtium naves præternavigantes, ſed etiam triremes ex ſtatione hoſtili abſtrahebant: anchoras enim urinatores ſub aqua natantes abſcindebant, & funiculis ad clavos pedum plantis affixos alligatis trahebant ſua ſponte adnare viſas. Nec primi Byzantii hoc egerunt: nam Tyrii aſſueti conchas, aliaque ejuſmodi ſub aquis legere, profundo mari nantes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ex improviſo anchoras hoſtium præcidebant. Quod Alexander ubi animadvertiſſet, ferreas catenas pro funibus alligari ad anchoras juſſit. Byzantii, cùm omnia conſumpſiſſent, tamen reſiſtebant lignis, quæ ex ædificiis detrahebant, & funibus ad naves utebantur, quos ex capillis fæminarum ſuarum conficiebant: interdumque ſtatuas, & equos projiciebant in ſuos hoſtes. Vt verò omnibus eſculentis deſtituti ſunt, pelles aqua mollitas edebant: pellibuſque conſumptis, alii in alios efferari cœperunt, humanis carnibus veſcentes: denique fame oppreſſi, inviti urbem dederunt. Romani interfecerunt milites, omneſque principes cives: Vrbs tota funditus everſa, muri diruti, quorum oſtentatione gloriabantur: ſimulque theatris, thermis, omnique cultu, atque honore detractis in vici formam redacta, Perinthiis adjudicata eſt. Ea capta Severus valdè lætatus eſt, eique libertatem abſtulit, & dignitatem reipubl. tributo impoſito, civium bonis publicatis Perinthiis Byzantium, ejuſque regionem largitus eſt. Severus poſtea Byzantium profectus, ut vidit cives ſibi obviam egreſſos cum ramis olivarum ſupplices, deprecantes ſalutem, & excuſationem afferentes, cur illi obſtitiſſent, abſtinuit quidem

dem

dem à cæde, ſed Perinthiis ſubjectos reliquit: theatrum tamen illis dedit, & Κυνηγίων porticus, & Hippodromum ædificandum curavit, eidemque adjunxit thermas, quas ædificavit in templo Iovis, qui appellabatur Zeuxippus: renovavit etiam Strategium. Quæ omnia Severus inchoaverat, Antoninus filius perfecit.

CAP. II.

De magnitudine Byzantii.

CONſtantinopolitani cives hujus ætatis dictitant, Byzantium comprehenſum fuiſſe primo colle, hoc eſt, ſepto regio: ſed ampliùs fuiſſe, liquebit ex his, quæ modò dicam. Recentes ſcriptores ita deſcribunt: Byzantium incepiſſe à muro arcis, & pertinuiſſe ad Eugenii turrim; aſcendiſſe uſque ad Strategium, & Achillis balneum, & portam Vrbicion terreſtrem Byzantii, inde in chalcopratia & miliarium, ubi altera porta terreſtris Byzantiorum: hinc ad columnas Zonarii: ex his deſcendiſſe, & flexum fuiſſe in Acropolim per manganas, & thermas Arcadianas. Quibus ut nonnullam fidem habeam, non tantum facit eorum in aliis permultis mihi cognita fides, quàm Euſtathius, ſcribens Athenienſes uſos Byzantio τῷ πολιχνίῳ,

χνίῳ, id eſt, parva urbe ad ſervandas pecunias. Sed longè antiquior Zoſimus Hiſtoricus, Byzantium ita deſcribit: In colle, inquit, ſitum fuit, occupans partem Iſthmi, quem efficiunt ſinus nuncupatus Cornu, & Propontis. Habuit portam in fine porticuum, quas Severus Imperator ædificavit, cùm iratus eſſe deſiiſſet Byzantiis, quod Nigrum tutati fuiſſent hoſtem. Byzantii murus per collem procedebat à parte occidentali uſque ad Veneris templum, & ad mare oppoſitum Chryſopoli; à Boreali verò parte ſimili modo deſcendens uſque ad portum, quem vocant Neorium, & ulterius uſque ad mare, quod è regione jacet oris Pontici, per quod ad pontum Euxinum navigatur. Hæc igitur, inquit ille, antiqua urbis magnitudo, ſed Dionyſius Byzantius, Zoſimo multo antiquior, ut ex ejus ſcriptis cognoſcatur ante Severi ruinam ſcripſiſſe, ait ambitum Byzantii circiter quadraginta ſtadia complexum fuiſſe, quæ longe majus ſpatium complectuntur, quàm illi tradiderunt. Herodianus Byzantium tempore Severi urbem maximam omnium Thraciæ fuiſſe dicit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Cap. III.

De Conſtantinopolis inſtauratione, ejuſque magnitudine.

ZOnaras Conſtantinum magnum ſcribit cupientem urbem ſui nominis condere, primò Sardicum Aſiæ agrum delegiſſe, deinde Sigæum promontorium, poſt Chalcedonem & Byzantium. Georgius Cedrinus dicit Conſtantinum primo Theſſalonicam delegiſſe, ibique biennium agentem loco delectatum, admirabilia templa, balnea, aquæ ductus ædificantem, peſte interpellatum, locum hunc reliquiſſe, & profectum Chalcedonem Bithynorum, à Perſis everſam reſtituere incipientem, admonitum fuiſſe, ubi Conſtantinopolis condenda eſſet, ab aquilis lapillos architectorum iterum, & ſæpiùs rapientibus, & Byzantium tranſportantibus. Zonaras idem ſcribit: lapillos non vocat, ſed funiculos: quod commentitium videtur, ſurreptum ex Dionyſio Byzantio, tradente parum abfuiſſe, quin Byzas conderet Byzantium in loco Semyſtra nuncupato, ſito ad oſtia Cydari, & Barbyſæ fluminum, niſi corvus rapiens ex media flamma partem victimę, & deportans in promontorium Boſpo-

porium Byzantem admonuiſſe ibi condendum eſſe Byzantium. At mihi tam cæcus Conſtantinus non videtur fuiſſe, quàm Chalcedonii antiqui: quorum cæcitate omnibus literarum monumentis decantata edoctus proſpicere potuit Byzantium, potiùs quàm Chalcedonem commodius Romani imperii domicilium eſſe: Quantò melius ſentiunt longè antiquiores, è quorum numero eſt Sozomenus Salaminius, & Zoſimus, qui ſcripſerunt ſuam hiſtoriam tempore Theodoſii minoris. Hi omiſſa mentione Sardicæ & Theſſalonicæ, & Chalcedonis, tradunt Conſtantinum cogitantem urbem condere ſui nominis, æqualis conditionis, pariſque honoris Romæ, deprehendiſſe locum inter antiquum Ilium & Helleſpontum commodum ad urbem condendam; fundamentaque jeciſſe, & muri partem in altitudinem excitaſſe, quæ in hunc diem videtur in promontorio Sigæo, quod Plinius appellat Ajantium, ex eo, quòd ibi Ajacis ſepulchrum eſſet eminens in extremas Helleſponti fauces, ubi dicunt ſtationem navium fuiſſe, & tentoria habuiſſe Achæos militantes contra Troiam: Pòſt Conſtantino commodiorem ſedem viſam eſſe Byzantium, quod trecenteſimo ſexageſimo ſecundo anno ab imperio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

rio Auguſti Conſtantinus reſtituit, auxit, maximis muris circumdedit, nuncuparique novam Romam Conſtantinopolitanam lege ſancivit, quæ inciſa in columna lapidea, & publica in Strategio prope Conſtantini ſtatuam equeſtrem propoſita erat. Cùm autem indigenas cives exiſtimaret non ſufficere magnitudini urbis, juxta fora ſparſim ædificavit domos, quas dedit habitandas Senatoribus, atque illuſtribus viris, quos ſecum duxerat ex urbe Roma, atque ex aliis gentibus. Fora conſtituit alia ad urbis ornamentum, alia ad uſum civium, Hippodromon ſacris ædibus, fontibus, porticibus inſtruxit, & Senatu, quem habere voluit eundem honorem, quem Senatores Romæ habere ſolebant. Regias ædes condidit non multo inferiores Romæ regiis ædibus. Denique in omni ornatu ſimilem, æqualemque Romæ Italiæ efficere ſtudens, in eam magnitudinem perduxit, ut Sozomenus tradat, hominum multitudine & divitiis majorem Conſtantinopolim eſſe, quàm Romam. Eunapius Sardianus, non ignobilis ſcriptor, quamvis Conſtantino infeſtus, tamen Conſtantinopoleos magnitudinem maximam deſignat, his verbis: Conſtantinopolis, inquit, antiquum Byzan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tium, temporibus quidem antiquis præbuit Athenienſibus tranſmiſſionem frumenti, quod illinc copioſum efferri ſolebat: ſed temporibus noſtris, neque ab Ægypto multitudo onerariarum navium, neque ex omni Aſia, & Syria, & Phœnicia, & ex aliis gentibus importata, multitudo frumenti Conſtantinopolim implere & ſatiare poteſt populum; quem Cônſtântinus in urbem Byzantium tranſtulit ex aliis urbibus, quas hominibus ſpoliavit. Similiter Zoſimus, etſi Conſtantino non æquus, òb religionem, tamen fatetur eam âuxiſſe in magnitudinem maximæ urbis; atque ultra Byzantii muros quindecim ſtadia urbem circumplexum eſſe muris intercipientibus Iſthmum ex mari in mare. Quam Conſtantinus quamvis maximam effecit; tamen Imperatores, qui poſt Conſtantinum imperârunt, majorem effecerunt: & propter multitudinem undique confluentium in Vrbem militiæ, vel mercaturæ, vel aliàrum rerum cauſa, aliis muris multo majoribus, quàm Conſtantiniani eſſent, eam circumdederunt; & habitationes ita anguſtas eſſe permiſerunt, ut etiam habitantes in foris anguſtè habitarent, ut viatores cum periculo incederent propter hominum, animaliumque multi-

tudinem. Vnde factum fuit, ut maris non parva pars circumeuntis Vrbem exſiccata fuerit, & palis in circuitu defixis, & domibus ſupra palos impoſitis urbs magna facta ſit ad capiendam populi maximam multitudinem. Et hæc quidem Zoſimus ait de magnitudine, qua erat temporibus vel Arcadii, vel Theodoſii. Agathius ſcribit temporibus Iuſtiniani adeò continentia, & perpetua fuiſſe Vrbis ædificia, & conjuncta inter ſe, ut rariſſimum videret quiſpiam locum ſub dio apertum, & undique liberum, ut rectis oculis cælum ſuſpicere poſſet. Quàm etiam magna fuerit urbs ante Iuſtiniani tempora, colligere poſſumus ex antiqua Vrbis deſcriptione incerti autoris, ſed antiqui, & fidei pleni. Is dicit Vrbis longitudinem fuiſſe à porta Aurea uſque ad littus maris directa linea pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque; latitudinem autem pedum ſex millia centum quinquaginta. Neque tamen Iuſtiniani temporibus intra Vrbem Blachernas fuiſſe, colligere licet ex Procopio; etiam ſi ante Iuſtiniani Imperium Vrbs aucta fuiſſet à Theodoſio minore; qui, ut tradunt Zonaras atque alii, id negotii dedit Cyro urbis Præfecto. Is magno & prompto ſtudio excitavit ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

eſtrem murum à mari ad mare ſexa-
inta diebus. Vrbis populus hoc opere
electatus, & celeritatem admiratus,
xclamavit Cyrum, & publica voce in
heatro coram Imperatore Theodoſio
ronunciavit: Vrbem Conſtantinus con-
idit, Cyrus renovavit: hinc invidia
Cyro conflata, & ſuſpicio. Itaque Theo-
oſii juſſu invitus tonſus, deinde Smyr-
æ Epiſcopus conſtitutus eſt. Hunc no-
ninant Epigrammata Conſtantino in-
cripta, in portis Xyloceri & Rhegii nun-
upatis, his verbis:

Εἰς τὴν πύλην Ξυλοκέρου
[Ξυλοκέρκου, ἢ Ξυλοκρίκου]
ἐν Βυζαντίῳ.

Θευδόσιος τὸ δὲ τεῖχος ἄναξ, καὶ
ὕπαρχος ἑῴας
Κωνσταντῖνος ἔτευξαν ἐν ἤμασιν ἑξή-
κοντα.

Εἰς τὴν πύλην τοῦ Ῥηγίου
ἐν Βυζαντίῳ.

Ἤμασιν ἑξήκοντα φιλοσκήπτρῳ βα-
σιλῆϊ
Κωνσταντῖνος ὕπαρχος ἐδείματο τεί-
χει τεῖχος.

Qua autem cauſa moverit Conſtanti-
num, ut Byzantium, novam Romam,
Reginam Imperii Romani conſtitueri
Sozomenus atque alii tradunt, Deum
noctu Conſtantino viſum oraculum de
diſſe, ut ad Byzantium conderet Vrben
dignam ſuo nomine. Alii tradunt, u
Iulius Cæſar evitare volens inſidias, co
gitavit migrare Alexandriam, vel Ilium
tranſlatis ſimul opibus Imperii, exhau
ſtaque Italia delectibus, & procuratio
ne amicis permiſſa: ſic Conſtantinus ſen
tiens ſe veniſſe in odium Senatus Popu
lique Romani, exhauſta Roma migra
vit primò Ilium, deinde Byzantium
Zoſimus nomini Chriſtiano infeſtus
cauſam affert maximè impiam. Con
ſtantinus, inquit, cùm ſuſtuliſſet Cri
ſpum, atque alia ſcelera commiſiſſet,
ſacerdotibuſque expiationem eorum pe
teret, reſponſum ab eis accepit ſe tan
tam ſcelerum impietatem purgare no
poſſe; ſed hanc Ægyptium quendan
poſſe, qui ex Iberia Romam profectu
allocutus Conſtantinum affirmavit om
nium ſcelerum ipſum purgationem ade
pturum, ſi Chriſtianorum confirmare
opinionem, quæ hoc conſtitutum pro
fiteretur, impiè, & ſceleratè contami
natos, ſtatim pœnitentes veniam aſſe
qui omnium malefactorum ſuorum
Con

Conſtantinus facilè ſermonem excipiēs, reliquit religiones patrias, & particeps factus eſt eorum, quæ ſibi communicaverat Ægyptius; impietatiſque principium fecit manticam habere ſuſpectam. Inſtante autem feſto, in quo neceſſe erat in Capitolium aſcendere exercitum, & ritus religionis ſuæ implere, metuens Conſtantinus intereſſe feſto, ex viſione ab Ægyptio ſibi miſſa, improbante aſſcenſum in Capitolium, à ſancto ſacrificio patrio deſciſcens, Senatum, PopulumqueRomanum excitavit in odium ſui. Qui non ferens omnium execrationes, & convitia, Vrbem ſimiliter præſtantem, ut Romam, quærebat, ubi Palatia regia conſtitueret, & ſedem Imperii: cùm locum inter Troadem, & antiquum Ilium inveniſſet aptum ad Vrbis ædificationem, & Palatia regia conſtituenda, fundamenta jecit, & muri partem excitavit. Vbi verò hujus loci Conſtantinum pœnituiſſet, opus reliquit imperfectum, & Byzantium acceſſit, admiratus Vrbis ſitum, judicavit hanc aptam maximè eſſe ad Regis domicilium excipiendum. Hæc quidem Zoſimus, Iuliani ſtudioſus, Conſtantino ob religionem infeſtus: à cujus ſenſibus, ut penitus abhorreo, ut ei non aſſentio de ſceleribus impiis, quæ falſò

impingit Conſtantino, quæ alieniſſim
à mente Conſtantini, maximè pii, hu
maniſſimique copioſe monſtrare cona
rer, niſi hoc præſens inſtitutum tan
tam digreſſionem non pateretur: niſi et
iam ſatis Sozomenus & Euagrius ea re
darguiſſent, & confutaſſent. Ita in de
ſcribenda magnitudine incrementi Vrb
ei aſſentire cogor, cùm ex eo, quò
etiamſi Conſtantino infeſtus, tame
tantam, tam magnam, tam pulchrar
cogitur fateri Conſtantinum ædifica
ſe: tum etiam magis ex eo ipſo, quòd
vicinior multis ſeculis eſſet temporu
Conſtantini, quàm recentes monach
qui incertis libellis, quos ipſi inſcripſ
runt de patria Conſtantinopolitana
Conſtantinopolim ita deſignant; Con
ſtantinum poſuiſſe murum à turre Eu
genii, quæ finis erat antiqui Byzanti
uſque ad Divum Antonium, à τop
nuncupatis, ad Sanctam Deiparam nun
cupatum Rabdon, & aſcendiſſe uſque a
Exacionion, à milliario penetraſſe a
portas antiquas Ioannis Præcurſoris, &
tranſiſſe uſque ad ciſternam nuncupatar
ab Homine bono, inde tranſiſſe ad A
mation, atque uſque ad Divum An
tonium. Hanc deſcriptionem excut
rem, niſi eorum autores ita mendac
in permultis expertus eſſem, ut præte
eundc

eundos putem. Hoc ferre non poſſum, quòd ponunt Ioannis Præcurſoris templum intra muros Conſtantinianos fuiſſe, cùm etiam multis annis poſt Conſtantinum extra Vrbem fuiſſet, atque alia ſim infrà demonſtraturus.

CAP. IV.

De forma, ambitu, latitudine, & longitudine, qua nunc eſt Conſtantinopolis.

Conſtantinopolis ex tribus partibus alluitur mari: ex Aquilone ſinu Cornu nuncupato, quem in Europam inſinuat Boſporus; ab Oriente cingitur Boſpori extremis faucibus; à Meridie Propontide, ab Occidente terra Thracia. Forma illius eſt triangula: cujus baſis eſt pars vergens ad Occaſum, vertex autem pars pertinens ad Ortum, id eſt, ad initium peninſulæ; ſed lateribus diſparibus: latus enim ſpectans ad Occaſum, ab angulo ſinus lunatam curvaturam admittit: deinde poſtquam longo ſpatio proceſſit, ex Aquilone flectitur ad Meridiem: latus verò vergens ad Meridiem, admittit flexum ea latitudine, ut ſi ab angulo ad angulum linea recta extenderetur, ſinum maris interciperet in medio largum plus minus duobus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſtadiis : latus verò pertinens ad Septen-
triones, & ſinum Cornu nuncupatum,
ſi ab angulo uno ad alterum angulum
linea duceretur, totum ſinum Cornu,
& partem urbis Galatæ interciperet: ſic
enim curvatur latus , ut ejus duo ex-
trema cornua arcum efficiant, duos ar-
culos in medio flexu habentem, ſed ſic
introrſus recedentes , ut duo extrema
cornua arcus ſe includentis, non im-
pediant , quominus qui ex alterutro
cornu cernens videat utrunque cornu
Magis igitur propriè Conſtantinopoli
tricornis , quàm triangula. Nam rect
anguli non prominent extra latus, ne
que recedunt; cornua verò prominen
& recedunt, & incurvantur. Itaque ſ
hæc tria cornua quatenus eminent ex
tra truncum Vrbis, abſcinderentur, Vrb
remaneret quadrata, oblonga, aliquan
tò plus miliari lata , ter tanto ferè lon
gior, quàm latior : ac ſi cornu, qu
ſcinditur Boſporus, non flecteretur a
Ortum ſolſtitialem, ſed ad æquinoctia
lem dirigeretur, Vrbs trianguli forman
tenere poſſet: nam Vrbis latus vergen
ad ſinum ferè eſſet rectum , & Pro
ponticum latus magis dirigeretur , &
pari propè anguli eſſent latitudine; ſe
tamen anguli abſoluti figuram nondun
obtineret : nempe alii hebetiores , al
acu

acutiores, & latera nondum rectis lineis dirigerentur. Nos tamen, ut omnes exiſtimant, triquetram dicere poſſumus, tribus grandibus angulis conſtantem: quorum unum ſpectans Propontidem, alterum pertinens ad continentem Thraciam, eadem ſunt lontudine; tertium ſinui adjacens, brevius eſt uno circiter miliario. Ambitus urbis non attingit tredecim miliaria: quamvis Laonicus Chalcondylus in Hiſtoria, quam ſcripſit de Othomanis, tradit Conſtantinopolim circuitu complecti centum & undecim ſtadia. Ejus longitudo diſcurrens per dorſum promontorii ſex colles efficientis, non longior eſt triginta ſtadiis: at ſi Vrbs eſſet trianguli recti, non longè excederet novem miliaria. Sed ſi ejus ſitus collinus in planitiem explicaretur, in ampliorem dilataretur latitudinem: attamen nondum ad magnitudinem, quam vulgò Byzantini ei attribuunt, videlicet duodeviginti miliariorum: neque tamen plura ædificia contineret, quod ſita in collibus, quàm ſi eſſet poſita in librata planitie, propterea quòd ædificia non in ſolo inclinato, ſed ad libellam plano ædificantur. Non enim eadem ratio domorum, & hominum: nam plures homines ambitus Conſtantinopoleos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

continere poſſet in collibus ſita, quàm ſi eſſet plana, non item plures domos. Sedes enim hominum in clivo conſiſtere poteſt, non item domorum, quarum ſolum explanatum eſſe oportet. Ejus latitudo varia: ab Oriente ad mediam ferè Vrbem nuſquam ſtrictior miliario, neque latior duodecim ſtadiis: deinde ſenſim dilatatur in duo cornua; ubi tam larga eſt, quàm tota ferè urbs longa: nec admodum diſſimilis eſt aquilæ pandenti alias, oblique intuenti ſiniſtrorſum: in cujus roſtro poſitus eſt collis primus, ubi Regis Palatium, in oculo templum Sophiæ, in capitis vertice poſteriori ferè eſt Hippodromus, in collo ſunt duo colles, ſecundus & tertius: Reliqua Vrbis pars alas, & cæterum corpus occupat.

CAP. V.

Conſtantinopolis generalis deſcriptio.

CONſtantinopolis occupat peninſulam ſeptem colles complectentem: quorum unum efficit urbis angulus orientalis, inchoans Promontorium, quod Plinius appellat Chryſoceras, Dionyſius Byzantius Boſporium. Hic collis primus eſt diviſus à ſecundo colle, valle lata: reliquos ſex colles efficit idem

idem Promontorium Boſporium, ita ab exordio peninſulæ orientali ad Occidentem pergens perpetuo dorſo leniterque convexo, ut ſex colles ex ſuo latere dextro in ſinum eminenteis porrigat, & valles quinque emittat; ſed nullas penetrantes deorſum, excepta tertia, & quinta. Sed ita, ut ſuis jugis paululum depreſſis dorſum Promontorii ferè æquum continuent; ſiniſtro autem latere feratur perpetuo clivo, ut colles non habeat, ſed tumulos, & valliculas exiguè depreſſas, procliviores tumulis ipſis: & ita dorſum Promontorii tendit aliquantum diſpari planitie, & altitudine, ac curvatur duos flexus recipiens, primùm prodiens ex jugo primi collis. Vnde leniter aſſurgit uſque ferè ad alterum flexum, qui fit in jugo tertii collis, ubi exiliter deprimitur, dum vallis jugum intercedentis inter tertium, & quartum collem admittit. Inde mediocri intervallo clivoſo aſſurgit: deinde æquale fertur ad Occaſum uſque, ferè ad murum terreſtrem, ubi paululum eminet. Promontorii hujus, quod dico efficere ſex colles, planities varia: nam alia in dorſo, alia in radicibus, utraque inæqualis, in primi collis jugo librata, larga ducentos circiter paſſus, longa ſeptingentos. Deinde prodiens

diens ex hujus collis faſtigio, leviter pervenit ad jugum ſecundi collis, ubi larga quingentos paſſus, ſed tota ferè leniter devexa, in jugo unde naſcitur ſecunda vallis anguſta, & exiguè prona; in tertio colle latior ſexcentis paſſibus, ſed æqualior eo loco, unde oritur tertia vallis ampla ſexcentos paſſus. Ex qua aſcenditur brevi clivo in quarti collis jugalem planitiem non ampliorem ducentis paſſibus: in quinto dilatatur in paſſus circiter ſeptingentos: in jugo, ex quo naſcitur quinta vallis, reſtrictior; in ſexto molliter attollitur. Iam verò ima planities inter mare & radices Promontorii procurrens, etſi totum promontorium perpetua ferè cingit, tamen varia eſt: nam minor eſt ad radices collium, dimidio latior ad valles: ita enim ab initio promontorium ambit, ut in valles tres inſinuata pateat in latitudinem mille paſſuum, juxta colles nuſquam anguſtior jugere; excipio tertii collis radices & quinti, ubi eſt anguſtiſſima, in quartam vallem longè lateque ſpatiatur. Ad radices ſexti collis contrahitur, exceptis radicibus duorum tumulorum poſitorum à tergo primi & ſecundi collis, quorum alter eminet uſque ad littus, alter prope accedit. Sed Vrbis ut ſitus facilius explicetur, per

partes

partes deſcribam valles & colles, quorum jucundus proſpectus eſt: ex eodem enim promontorii dorſo ſex colles naſcentes, eminentis in Sinum, ut fratres dicere poſſis, ita per ordinem locati ſunt, ut alteri alterorum aſpectum non auferant, ut per Sinum navigans, omnes videat ita eminentes in Sinum; ex tribus lateribus ut ſinguli duo oſtendant latera. Primus eminet in Ortum ſolſtitialem, ad claudendum Sinum, ſecundus tertiuſque interius recedunt, verſus Meridiem; reliqui eminent in Septentriones tam ſenſim, ut uno aſpectu videre eorum omnium poſſis duo latera: neque unius altitudo alterius altitudinem privat aſpectu navigantium per Sinum. Primus eſt ſecundo humilior, ſecundus tertio, quartus, quintus, ſextus aut paulò editiores tertio, aut paululum cedunt; id quod Aquæductus libella deprehendere licet. Primus enim collis inferior tertio & quarto deprehenditur ex turre librante Aquæductum, per quam ampliùs quinquaginta pedes aqua in altum exprimitur. Atque clariùs ut res intelligatur, diviſione utar non quidem in longitudinem urbis à Boſpori extremis faucibus ad mœnia circuitu maris carentia pergentem, sed in latitudinem tendentem à Propontide ad Sinum Ce-

ras nuncupatum. Quòd autem latitudinem in ſex partes dividam, naturalis ſitus Promontorii me informat, qui diviſionem in ſex colles vallibus diſtinctos in Sinum eminentes informavit: verùm non abſolvit, non enim dorſum Promontorii tranſeunt. Romanos colles facile eſt ſecernere, quos Natura ſecrevit vallibus: at Byzantini adeò dorſo inter ſe cohærent, & Promontorii eos procreantis pars, ſita à tergo collium, non ſimiliter ut à fronte intumeſcat, ut aliter eos deſcribere non poſſim, quàm hos ſex colles eſſe unius Promontorii dorſum perpetuum, prominens inter valles alternas. Itaque non aliter definiam, quàm primò deſcribam partem Promontorii dextram, hoc eſt, collem, aut vallem; poſtea partem ſiniſtram, poſitam à tergo collium, aut vallium.

Cap. VI.

Singularum partium ſitus.

PRima latitudinis pars eſt frons peninſulani Promontorii, ampliùs mille paſſibus patens, vergens ad Orientem, adjacens extremi Boſpori faucibus. Is enim ita ſecundum frontem Promontorii diſcurrit, littore curvato leniter in arcum, ut ab angulo, quo Boſporus ſcin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ditur in ſinum Ceras, & fretum extremarum faucium Boſporanarum, intervallo circiter quatuor ſtadiorum pertineat à Septentrione ad Meridiem; deinde ſpatio quatuor ſtadiorum ab Ortu ſolſtitiali ſe convertat ac Occaſum brumalem, uſque ad initium Propontidis, cujus cum Boſporo conjunctio finit Promontorii frontem, & flexum Vrbis incurvat ad Occidentem æſtivum intervallo duorum miliariorum: ipſa autem frons planitiem maritimam habet patentem in latitudinem ducentorum paſſuum, tam longam, quàm ipſa longa eſt, ſupra planitiem eminentes clivi omnes ferè molles, non excedentes altitudinem quadringentorum paſſuum: clivorum pars ſiniſtra expoſita Orienti brumali, habet in jugo Hippodromum: pars dextra reſpiciens ad Orientem æſtivum, efficit latus primi collis, in cujus ſummo eſt Regis Palatium. Poſſem frontem totam, cùm planicie & clivo æqualiter procurrentibus continuata ſit, & cohærens cum colle primo, dicere partem primi collis. Verùm ut diſtinctius intelligatur, tractabo ſeparatim.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. VII.

De Primo Colle, & Regis Palatio, æde Sophiæ, & de Hippodromo.

PRimus collis ab Ortu ſolſtitiali a Occaſum brumalem proferens ſuar longitudinem, primò patet in latitudi nem triginta paſſuum, ſed ſubitò fit la tior; deinde paulò minus in latitudiner porrigitur, quàm in longitudinem. Na ſcitur ex peninſulani Iſthmi angulo, e ficiente verticem triangulæ Vrbis. Proj cit velut mucronem, ſeu linguam mo liter in planum devexam, ſeu roſtrum quo Boſporus in Fretum ſui canalis, & Sinum Ceras nuncupatum ſcinditur. E minet ultra cæteros colles totus ferè i Sinus oſtium, aditumque projectus, & tanquam brachium immiſſum claud Sinum: ut lineam ab ejus mucrone duceres ad angulum Vrbis occiduum intrà lineam totum Sinum, maritimam que Galatæ oppidi planiciem includ res: id quod magno naturæ muner Sinum protegens, à ventis tutioren & portuoſiorem efficit. Vndique pro clivis prominet, excepta cervice, qu plana adnectitur reliquo dorſo Promon torii ſimiliter plano. Illius clivi, ſp ctantes ad Ortum ſolſtitialem, & Septe

tri

rionem, mediocriter ſupini, & molles: reliqui proniores, ut alicubi gradibus aſcendantur; ſed omnes, ubi elatiores, nuſquam quadringentos paſſus excedunt. Planicies maritima imos collis clivos ambiens, varia eſt. Eam quæ ad Orientem pertinet, latiorem facit littus intumeſcens in curvaturam lunatam; illius verò, quæ ad Septentriones, & Solis Occaſum contuetur, latitudinem auget vallis dividens primum collem, à ſecundo colle. Iugi planities librata eſt in paſſuum longitudinem circiter ſeptingentorum. Collem totum non ſolùm natura munivit, quæ ab Oriente ipſum Boſporo, à Septentrione ſinu Cornu nuncupato, ab Occaſu ſolſtitiali valle circumcluſit; verùm etiam Regii Clauſtri muris undique clauſus eſt; quibus frequentia pinnarum, & turrium diſtinctis, nihilque à murorum urbanorum forma differentibus, à reliqua Vrbe ſeparatur. Maritimam planiciem, & clivos imos occupant Regii Horti. Ex collis ſupercilio longè lateque maria campoſque deſpicit Regis Palatium, in ſummis clivis partim ſitum, partim in jugi planicie; in qua duæ Palatinæ areæ undique clauſæ: prima patet in paſſuum longitudinem circiter ſeptingentorum; in latitudinem

D verò

verò ducentorum: quam ſubſequitu
altera interior, à prima muris & fori
bus diviſa, quadrata, longitudinis du
centos paſſus habens, undique ambitu
porticu, multis & variis columnis mar
moreis ſuſtentata. In media area ali
quot Platani, & Cupreſſi litigantiun
turbam adumbrant. In angulo Septen
triones conſpicienti Forum Iudicial
eſt, quod Turci DIVANVM appe
lant. In areæ latere vergente ad Sol
Ortum æſtivum collucet Regia Domu
In latere brumali conſiſtunt Therma
& Culinæ Regiæ, octo hemiſphæri
caminatis conſtantes. Earum enim u
numquodque hemiſphærium concame
ratum, parvæ ædiculæ ſimilitudine
gerens, nihil aliud eſt, quàm lucu
lentus caminus in ſummo vertice faſt
giatus in figuram laternæ. Fores prim
areæ ſitæ in media cervice, in qua coll
jugum jungitur ad libellam plano do
ſo Promontorii ferreæ duplices, & b
valves inter ſe diſtant viginti paſſu
inter quas ſtant janitores. Ex utroqu
veſtibuli latere fulgent arma ſuſpen
Portarum limina & paraſtades marm
ribus nitent. Supra fores exiſtit æd
ficium quadratum, tegulis plumbeis t
ctum, ut cætera omnia Palatii ædifici
Ex prima area patet aditus ad ſecunda

int

interiorem aream, per portas binas, & duplices: inter quas mediaſtinorum janitorum ſtatio, & arma appenſa lucent. Harum portarum pars exterior præ ſe veſtibulum non habet, ſed interior habet velut quoddam veſtibulum egredientes excipiens. Decem columnis varii marmoris ſuſtinetur: cujus lacunaria auro, & ditiſſimis coloribus opere Perſico elaboratis elatè ſuperbiunt. Ad tertiam portam, qua patet intimus aditus ad Ædes Regias, ſtant intimi janitores, & præfectus janitoribus, & Regio cubiculo. Hac nulli liberè ingrediuntur, niſi ſervi miniſtri Regiæ Domus: cæteri ingredi non poſſunt, niſi regio permiſſu, niſi Rege ſedente intùs prope fores, ut regii Satrapæ, cùm Regem ſalutare habent neceſſe: aut Legati oſculo Regis manum venerantur ſedentis in lectica quidem humili, ſed ſuperbe ſtrata intra ædiculam marmoream, auro, argentoque, & gemmis fulgentem, circumdatam porticu ſuſtentata columnis egregii marmoris, ſpiras & capitula inaurata habentibus. Præter quas commemoravi portas, Regium Clauſtrum multas alias habet, ſoli Regi, regiiſque intimis miniſtris patentes. Equidem memini me duodecim numeraſſe, ferreas omnes; ex parte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Vrbis ſeptem, quarum duæ mari propinquiores, vehem fœni tranſmitterent, ex parte maritima quinque: prima ad Septentrionem, & Sinum vergit; ſecunda in collis mucrone ſita, ampla, præ ſe veſtibulum habens laqueatum, auro, & pictura Perſica illuſtratum, ſuſtentatum columnis marmoris Ophitici: intuetur medium Boſporum venientem. Ab hac non procul tertia conſpicit Chalcedonem, & Solis Ortum, ante quam naviculæ in clauſa ſtatione manent, quibus Rex ad venationes hortoſque navigare ſolet. Quarta Solis exortum ſpectat hibernum, non longè à ruderibus ædis Chriſto ſacræ cujus veſtigia in muro incluſa apparentia Græci frequenti aditu venerari ſolent. Vltra hanc quinta videtur, apud quam tigna recta ſtant, ad ſpeculandum piſces retia ſubeuntes. Ex hac regii piſcatores prodire ſoliti ſunt. Amœniſſimum (ut id obiter interponam) proſpectum cùm omnes Byzantii colles habent, tum longè amœniores, Collis Primus, in quo laxiſſimè habitat Rex. Is ſive in hortis ambulet ſive domi jaceat, à fronte proſpicit Boſporum: ejuſque utraque littora virentia ſylvis ſuburbanorum prædiorum à dextera campum Chalcedonenſem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſuis hortis conſitum, Propontidem, inſulas frequentes, nemoroſos montes Aſiæ, & longè retrò reſpicit Olympum Aſiæ, perenni nive tectum, & propè nobilem Vrbis partem, ædem Sophiæ, & Hippodromum. A ſiniſtra intuetur ſex Vrbis colles, & Thraciæ campos longè lateque patentes circumſpicit undique; & quoquo verſus navigantes hos à Ponto, vel ab Helleſponto: alios, eoſque diverſos, ab omnibus Propontidis oris venientes, alios ſinum Ceras ſurſum deorſum navigantes. Proſpicit omni temporis momento infinitam multitudinem ſcapharum ultrò citroque trajicientium. Deſpicit ſub oculos ſubjecta tria collis latera, veſtita omni genere florum, arborum, herbarum. Neque enim modo hìc amœniſſimus proſpectus eſt Regiis Ædibus, ſed etiam omnibus hortorum clivis, in quibus permultæ ſpeculæ, ac potius collis triplex latus totum ſpecula exiſtit. Ac ſi propiùs mare contueri vult, in medio littore faſtigiato in mucronem, quo Boſporum in duas partes dividi diximus, Porticus Regia fulget marmoribus & columnis, habens aſpectum pulcherrimum amœniſſimumque; cui omni æſtatis tempore afflant molles auræ; in qua undique

virgeis cancellis minutis, & velut reticulatis clauſa Regem ſedentem nemo introſpicere poteſt. Itaque ille à nemine viſus, alter Gyges, videt omnes circumnavigantes adeò propè, ut qua quiſque facie ſit, internoſcere queat: &, ſi fortè ſervorum domeſticorum frequentem uſum faſtidit, externorum liberorum excitari poteſt ridicula dicacitate, non ſolùm remis, ſed etiam contis ad crepidines littoris firmatis contendentium ſuperare rapiditatem Boſpori, Rhodano longè celeriorem, extra Regium Clauſtrum excellit Ædes divinæ Sophiæ, à valvis clauſtri Regii diſtans paſſus circiter ſeptuaginta, ſita in primi collis cervice, atque adeò in ſupercilio clivi eminentis ſupra hortum primæ vallis, ex qua gradibus lapideis aſſcenditur ad portam Clauſtri Regii, in ædemque Sophiæ, quæ ab ortu Solis hyberno habet clivos adeò molles, ut ſenſim, & latenter deſinant in ſupernam, & infernam planiciem. Denique omnes clivi à Septo Regio ad Hippodromum leniter proni ſunt: Ab æde Sophiana pergit planicies inter Meridiem & Occaſum, ad finem Hippodromi patens in paſſuum longitudinem ampliùs ſeptingentorum. Hippodromi longitudo duo ſtadia excedit,

lati-

latitudo ſtadium æquat: ejus planities ad libellam æquata eſt, ſed hominum opere potiùs quàm natura. Ejus media pars, pertinens ad Propontidem, ex triplici' latere clivis cingitur: lenibus quidem ab Oriente, ab Occidente verò pronis, & in magnam altitudinem depreſſis; à Propontide verò non modo proclivibus & præcipitibus, ſed etiam ad perpendiculum directis, altis plus minus quinquaginta pedes. Tota enim Hippodromi frons ſubſtructis fornicibus conſtructa, Hippodromum planum præſtat, & pulcherrimum proſpectum exhibet Propontidis; ut ex Hippodromo non modò navigantes, ſed etiam Delphini ſaltantes videantur. Ejus gradus paucis ante annis ex latere vergente ad Septentrionem, extantes ab Abramo Baſſa, dum ſuas ædes ædificaret, ſublati ſunt. Inter Hippodromum & Propontidem procurrit planities in paſſuum latitudinem quadringentorum explicata, in qua poſteà deſcribemus templum Bacchi & Sergii. Sub Hippodromo verſus Meridiem eſt porta Leonis marmorei. extra urbem ſiti, in ruderibus Palatii Leonis Macelli; cujus feneſtræ antiquo opere laboratæ extant in muro incluſæ. Palatium poſitum erat in tumulo mare at-

tingenti, in altitudinem circiter centum paſſuum edito.

Cap. VIII.

De Prima Valle.

EX prima Promontorii planitie, in qua dixi Sophiæ templum, & Hippodromum eſſe, molle dorſum ſecundi collis mille paſſibus leniter aſſcenditur uſque ad Columnam Purpuream, poſitam in ſummo vertice ſecundi collis quem ab Oriente claudit prima vallis quæ primum collem dividit à ſecundo colle. Naſcitur à planitie Sophiæ, procedens à Meridie ad Septentriones. Similitudinem gerit circini diducti in crura rigentia: alterum quidem crus ad Ortum ſolſtitialem, alterum ad Septentriones porrigit. Per hanc mediam incedit murus Clauſtri Regii, à reliqua urbe ſegregans clauſtrum Turcicum. Promontorii ima planities longè lateque ita in hanc vallem inſinuatur, ut à ſinu ad ædem Sophianam mille paſſus ambules plano ferè pede; primo maritima librata patens in quingentos paſſus, deinde in vallem inſinuata trecentos paſſus molliter aſſurgit; ut etſi leniter devexa eſt, tamen lubrico lapſu aquæ declivitatem ſentis potiùs, quàm pedibus: primùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

mùm laxa, & paululum prona, deinde preſſior, poſt in duas valliculas ſtringitur; quarum vicina Sophiæ, etſi longa eſt quadringentos paſſus, tamen molliter acclivis eſt, & perangusta, ut ejus imam planitiem via publica occupet.

CAP. IX.

De Secundo Colle.

PRomontorii dorſum leniter intumeſcens, & duæ valles ſecundum collem efficiunt. Prima à Solis Ortu primum collem dividit à ſecundo; altera ab Occaſu ſecundum ſejungit à tertio: â Septentrionibus maritima planitie clauditur; à Meridie dorſum ad Septentriones porrigit leniter devexum in longitudinem mille paſſuum, in latitudinem verò quadringentorum. Totius autem collis latitudinem variam efficit, varia vallium latitudo; valles enim, quibus intercluditur à ſummo, perangustæ ipſum ampliant, ab imo latè patentes aſtringunt. Ejus longitudinem producunt ſui tumuli, quibus duobus prominet in Sinum. Triplici clivo deprimitur in variam altitudinem: nam clivus ſpectans ad Ortum Solis hybernum, à ſumma valle ad ſummum collis verticem,

aſſcenſu circiter mille paſſuum æquabiliter & leniter prono effertur: deinde minuitur, ut vallis augetur, & laxatur: procliviorque fit duabus valliculis, (quas emittit ipſa vallis,) pronis quidem, ſed centum paſſus non excedentibus. Clivorum ad Sinum vergentium altitudo quàm varia ſit, quinque viæ demonſtrant, ab imis radicibus ad ſummum jugum pertinentes. Prima in paſſuum altitudinem quingentorum aſſurgit: quorum ducenti exorientes à primis radicibus, valdè proni, trecenti ſupini. Secunda via ſexcentos paſſus altá, è quibus centeni per imam valliculam leniter ſurgunt, deinde centum maximè propendent, ut gradibus aſſcendantur: pòſt quadringenti paulatim collis dorſum faſtigiant, uſque ad verticem latum ſexaginta paſſus. A vertice dorſum prominet ad Meridiem centum quinquaginta paſſus, ad viam uſque procedentem ab Æde Sophiæ ad Columnam Porphyreticam: Reliquarum trium viarum exiſtunt à radicibus collis centum paſſus exiguè proni, ducenti multum proclives, ut anfractibus molliantur: quingenti leniter jugum collis ad culmen perducunt. Præterea ex clivorum latere, quos dixi vergere ad Sinum, duo tumuli eminent, unus in

in Septentrionem, alter ad Orientem: uterque in alterum inclinatus, vallicu-lam efficit ab Oriente cinctam clivo prono, alto octoginta paſſus placide devexos: unde fit, ut maxima pars cli-vorum hujus collis contueatur Orien-tem; latus collis ſpectans ad Solis Oc-caſum variam acclivitatem habeat. Nam ejus clivi attingentes imam vallis pla-nitiem in longitudinem trecentorum paſſuum ab imo ad medium præcipites, & penè directi ſunt, à medio ad ſum-mum leniter devexi: qui vero eminent in ſummam vallem, non excedunt du-centos paſſus; ſed variè declives: ut enim vallis aſſurgit, ita clivi molliun-tur: Duplici acclivitate deprimuntur clivi omnes collis; una in longitudi-nem, altera in latitudinem: qui enim deſident in Orientem & Occaſum, ita deſident, ut etiam deſideant in Septen-trionem. Denique univerſa ejus late-ra quantumlibet alta ſint, tamen eorum pars valde proclivis ſtadium non ſupe-rat, reliquæ partes molli clivo ſubſident, radices ſenſim deducuntur in planitiem: ſummi clivi dorſum efficiunt ſemipla-num, planities maritima inter ſinum & collem intercedens ad radicem tu-muli vergentis ad Aquilonem (ubi ſtri-ctiſſima eſt) patet in latitudinem tre-

cen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

centorum paſſuum, ſed ſubito dilatatur ex utroque tumuli latere in quadringentos paſſus, eoque magis quò longiùs inſinuatur in valles. Venio nunc ad Promontorii latus ſiniſtrum. A tergo ſecundi, & tertii collis duo colliculi eminent in Propontidem, inter quos decurrit vallis ex tribus proclivis imbrici ſimilis, non ſupino quidem (ut eſſe ſolet in tectis,) ſed valdè prono, à qua media uterque colliculus intumeſcit; orientalis quidem in paſſus amplius ducentos, occiduus verò in tantundem. Vallicula inter hos colliculos depreſſa exiguè concava, ſub ſe habet portum manu factum intra murum clauſum, poſitum in maritima planitie, quæ excurrit uſque ad frontem Hippodromi, patens trecentos paſſus in latitudinem. A ſinu Cornu nuncupato ad Propontidem latitudo ſecans collem laxatur in duo circiter millia paſſuum.

Cap. X.

De Secunda Valle, dividente Secundum Collem à Tertio.

VAllis, quæ ſecundum Collem dividit à tertio, naſcitur à dorſo Promontorii, deſinitque in maritimam planitiem, excipientem Piſcatorium

fo-

forum, & Trajectum Sycenum: à quo ad vallis primas fauces planities in paſſuum latitudinem panditur quadringentorum, ita æquatam, ut aquæ delabi poſſint in ſinum à primis faucibus: ubi laxatur in paſſuum latitudinem ducentorum, ſenſim incipit aſtringi uſque ad mediam vallem; ubi premitur in quinquaginta paſſus: deinde coarctatur, ut duntaxat admittat viam: vallis eſt ſimilis imbrici molliter reſupino, & ita inclinato, ut ſolet inclinari in ædium tectis. Ejus longitudo ſexcentos paſſus excedit, quorum trecenti fermè plano pede ſubeuntur, reliqui proniores: ſed tamen paulatim aſſurgentes in jugum, quo ſecundi collis dorſum jungitur dorſo tertii collis. Per imam vallis planitiem via lata contra oppidum Galatam poſita, utrinque cincta tabernis mercatoriis, tecta ſcandulis, ſed interlucentibus, exiguas feneſtellas admittentibus. Galatini mercatores aſcendunt ad Forum, quod Turci vocant *Bezeſten*: id partim ſitum eſt in jugo vallis, partim in clivo tertii collis, quod anno Natalis Chriſti milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto totum fortuito incendio deflagravit, exceptis duabus Baſilicis concameratis lateritio opere, quæ nocte claudi ſolent ferreis portis,

& feneſtris. Poſt incendium mihi licuit intueri aream Fori viis diſtinctam rectis & tranſverſis: adverti ſic eſſe planam, ut tamen exiguè devexa ſit ab occaſu ad ortum, à meridie in Septentriones. Vidi Fori circuitum combuſti ampliùs quinque ſtadia complecti, in quo ſummo ad occaſum pertinente Nymphæum inſpexi quadraginta quinque columnis marmoreis ornatum, ſuſtinentibus lateritiam cameram. Baſilicam veteram, quam antea non potueram perſpicere ob tabernarum, officinarumque frequentiam, circumſpexi ſpoliatam circumvicinis tabernis; atque animadverti circa Baſilicam eſſe appendices velut alas Baſilicæ adnexas, diviſas in ſexaginta fornices, tectos plumbeis tegulis, quibus pro tabernis & officinis utuntur, in quibus intimis ſunt conclavia, quæ clauduntur porta ferrea. His appendicibus Baſilica circumſepta conſtat octo pilis, quatuor portis, quindecim hemiſphæriis concameratis lateritio opere tectis plumbo. Nova Baſilica duodecim pilis ſuſtinetur, lapide quadrato conſtructis: ad pilas ſingulas adnituntur quatuor arcus, ſuſtinentes hemiſphæria viginti, tecta plumbo. Hanc ambiunt appendices alariæ ſexaginta fornicatæ & concameratæ, tabernas mercatorum con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ontinentes. Intra Baſilicam ducentæ
 viginti tabernæ includuntur in hunc
nodum affabrefactæ: circum parietes,
 pilas fornicum diſcurrunt ſuggeſtus
ati, ubi ſedentes mercatores exponunt
nerces, quas producunt ex loculatis ar-
nariis ligneis, quæ à tergo mercatorum
edentium diſpoſita ſunt juxta parietes
er ſe extantia, neque muris affixa, ſed
xemptilia, valvulis clauſa.

CAP. XI.

De tertio colle.

TErtium collem duæ valles efficiunt. Vna ad Solis ortum pertinens, il-
lum dividit à Secundo colle; altera,
quæ ad occaſum attinet, ſejungit à
quarto. Dorſum illius porrigitur in
longitudinem mille ampliùs paſſuum;
Procedit à Promontorii jugo, ex Me-
ridie ad Sinum in Septentriones æqua-
li ferè altitudine, contrà quàm ſecun-
di collis dorſum, quod à ſummo Pro-
montorii jugo ad imam maritimam
planitiem demittitur in Septentriones.
Illius dorſum extra jugum Promontorii
planum, multum procedit; ejuſdemque
radices trecentis paſſibus in Septen-
triones ampliùs eminent, quàm ſecun-
di collis intumeſcentis in dorſum Pro-
mon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

montorii. Planities dorſi variatur. Summa quidem pertinens ad jugum Promontorii patet quoquoverſus paſſus circiter octingentos, quorum partem occupant Gynæconitidum clauſtra. Partem vergentem ad Solis ortum, Mercatorium Forum, & Xenodochium, ſepulchrumque Pajaziti Regis; partem meridianam area vacua, & circum aream tabernæ librariæ; reliquam dorſi planitiem, vergentem ad Septentriones, non modò naturalem, verùm etiam artificioſis ſubſtructionibus dilatatam occupant ædificia, quæ Rex Soleimanus præparat ad ſuum ſepulchrum, & Xenodochium, ædemque Mametanæ religionis ſumptuoſam. Hic collis deſidet tribus lateribus in treis tumulos extumeſcentibus: nam ex lateris ad Solis ortum ſpectantis parte, in qua eſt turris Hirenæ, prominet tumulus in ſecundam vallem. Longa dorſi porrectio longè projiciens mucronem ad Sinum verſus, efficit tumulum conſpicientem Septentriones: à latere autem ad Solis occaſum pertinente, intumeſcit in tertiam vallem tumulus, in quo ædes eſt Divi Theodori, à medio collis dorſo ad maritimam planitiem. Duo enim latera duplici proclivitate deprimuntur, una

recta,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

recta, altera tranſverſa, latus Solis ortum contuens, cùm extendatur in paſſuum longitudinem circiter mille & trecentorum, acclivitatem tranſverſam paulatim remittit, à ſummo quidem latere remiſſiorem facit, at contentiorem & decliviorem, quò propiùs deducitur in planitiem. Clivi autem à ſummo collis dorſo directi ad vallem varii ſunt: nam eminentes in depreſſiorem vallem efferuntur in altitudinem quingentorum paſſuum, quorum imi trecenti valdè proclives, ſummi ducenti dimidio remiſſiores, nimirum tectis imbricatis haud proclivio-res. Cæteri clivi recta via dejecti ad vallem paulatim, pariterque minuuntur, ut vallis aſſurgit. Latus, quod attinet ad Solis occaſum, fermè ſimile & par exiſtit lateri vergenti ad Orientem: illud verò, quod ſubducitur à Septentrionibus, clivorum altitudines varias habet: tumulus enim à dorſi mucrone projectus demittitur in paſſuum altitudinem quingentorum, è quibus imi trecenti aguntur præcipites, ut ædificia ſubſtructionibus nitantur. Summi ducenti acclives quidem, ſed leniter, & ſenſim velut ab equi poſteris clunibus ad dorſum conſurgunt. Reliqui hujus lateris clivi, quò magis contra-

 huntur

huntur à maritima planitie, hoc longiùs producuntur à reſidente in ſeipſo transverſa declivitate, emiſſa à collis latere ad Solis ortum pertinente. Planities maritima, à collis radicibus, & Sinu intermiſſa, qua parte attingit tumulum, quem jam dixi demiſſum à mucrone collis, ducentos paſſus non excedit; qua verò alias collis radices contingit, ſenſim laxatur in vallium fauces. Clauſtrum Gynæconitidum regiarum, ſitum in collis dorſo, cùm primùm veniſſem Byzantium, paulò minus ſex millia paſſuum circuitu complectebatur: at nunc id coarctant Regis Soleimani Xenodochia, & Mauſoleum ſepti muliebris plus quàm mediam partem occupantia. Iam verò latus Promontorii ſiniſtrum, à tergo tertii collis ſitum, reſpiciens Meridiem & Propontidem, duobus tumulis turgeſcit: ab horum altero, qui Solis ortui propior eſt, latus Promontorii ſenſim flectitur in occaſum, uſque ad ſecundum tumulum, paulò ſupra Promontorii radices editum; à quo tumulo ſexicollis Promontorii latus ſtatim admittit poſticam depreſſionem vallis tertiæ, incipitque vergere ad ſeptentriones. Duplicem igitur clivum habet ſiniſtra pars collis tertii: unum ad meridia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

dianum cardinem, editum in altitudinem ſexcentorum paſſuum; alterum ad occidentem brumalem, altum ſeptingentos paſſus, tum ad æquinoctialem longè breviorem. Planities interpoſita inter poſticas tertii collis partes, meridianas, & littus Proponticum, nuſquam anguſtior trecentis paſſibus, neque longior ſeptingentis: occiduas verò radices claudit planities vallis, quæ collem ſeptimum ſeparat à Promontorio ſexicolli; pertinens à planitie Propontici littoris ad murum urbis circuitu maris vacantem ferè librata, ubique patens quingentos paſſus in latitudinem. Tres jam commemorati colles propriè Boſporium promontorium appellari poſſunt; ſic prominentes in mare, ut ſive ex Ponto, ſeu ex Propontide naviges Byzantium, eos procul videas projectos in fauces Boſpori. Vallis tertia reliquos treis colles à mare in continentem recedentes, à primis tribus collibus ſeparare videtur: nos tamen, quia dorſo & clivis conjuncti, & juxta Sinum ex ordine diſpoſiti, ſex colles in Promontorio Boſporio poſuimus. Planities explicata in tertii collis dorſo leniter demittitur in planitiem, quæ eminet in tertiam vallem, ampla ad longitudinem ſexcentorum

& viginti paſſuum; in latitudinem tan-
tundem.

Cap. XII.

De valle tertia.

VAllis tertia inter tertium & quartum collem interjecta gemina eſſe videtur: nam hæc media in altum editur, ut dubium videatur num ſit vallis pars, an promontorii. Jugum eſſe vallis particulam, oſtendit altitudo fornicum procurrens ex uno vallis latere ad alterum latus. Vt verò dorſum Promontorii videatur, præ ſe ferunt extremæ vallis partes, valdè à media valle demiſſæ in contraria latera; una ad dextram, altera ad ſiniſtram. Dextra habet imam planitiem latam in faucibus trecentos paſſus, deinde ſenſim aſtrictam in ducentos ad libellam fermè æquatam in longitudinem quingentorum paſſuum, quæ etſi in æqualem altitudinem deprimitur, tamen ejus latera non æqualiter in altum efferuntur: ubi enim ipſa maximè concava eſt, ejus alterum latus in magnam altitudinem attollitur, alterum ter tantum ſummittitur. Ex hac depreſſa planitie aſcenditur brevi clivo in jugum mediæ vallis, ſeu dorſum Promontorii, quod planum leniter depreſſum inter tertium

&

& quartum colles, patet quoquoverſus ſexcentos paſſus. Excipio particulam, per quam vallis media penetrare videtur, ubi latior non eſt quadringentis paſſibus. Per hoc vallis ſeu Promontorii jugum fornices aquæductus à quarto colle recta via pergunt ad tertium collem, quorum faſtigium æquat libella fornicum; qua deprehenditur quantopere deprimitur Promontorii dorſum: ut enim fornices ſint æquali faſtigio, tamen inæquali altitudine exiſtunt: nam benè excelſi ſunt in plano jugo vallis; at in clivis collium longè minùs alti: ſpatio enim octingentorum paſſuum ferè in æqualem altitudinem eriguntur: reliqui fornices, quò altiùs clivi extolluntur utriuſque collis, eò breviores ſunt. Ex jugo, ſive id velis eſſe vallis, ſive Promontorii ſiniſtra vallis pars leniter concava molliter propendet in ſeptingentos paſſus, uſque ad planitiem, quæ ſexicolle Promontorium à ſeptimo colle ſecernit, pergens ad Propontidem. Vrbis latitudo à ſinu ad Propontidem, ſecans tertiam vallem, patet amplius decem ſtadia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Cap. XIII.

De quarto colle.

QVartus collis, in cujus dorſo Mameti Regis, qui Conſtantinopolim cepit, Mauſoleum ſpectatur, una cum ampla Æde Mametanæ religionis, & ſimul cum Xenodochiis, & Thermis, circumdatur duabus vallibus, Promontorii dorſo, & maritima ſinus planitie. Ejus ambitus circumplectitur ampliùs ter mille & ſexcentos paſſus: longitudo à ſummo dorſo ad Sinum Aquilonemque porrigitur ultra mille paſſus; latitudo ab ortu Solis ad occaſum explicatur in paſſus circiter octingentos: à jugo ad Sinum collis procedens prope quadratus deſinere perſpicitur, in duo cornua, ſed impatia, quorum alterum vergens ad ſeptentriones perpetuo dorſo fertur, utrinque declivi; alterum ſpectans ad Solis ortum, ita demittitur, ut ex hoc in alterum quaſi gradus quidam jactus eſſe videatur: nimirum ex hujus ſuperiori parte planities excurrit, ex qua veluti gradu patet aſcenſus in alterum. Ab inferiori parte, in occaſum dejicitur, ut valliculam efficiat. Collis ab Oriente clauditur valle, qua ipſe ſeparatur à tertio colle, ab aquilone maritima planitie, Sinum contin-

tingente, ab Occidente partim valle, qua is ſejungitur à quinto colle, partim circuitur Promontorii dorſo perpetuo, quod adeò paulatim & placidè ex quarti collis jugo aſſurgit ad jugum quinti, ut acribus oculis, potiùs quàm tardis paſſibus utriuſque collis dorſum inæquale eſſe percipiatur. Ita enim continenti jugo hi duo colles inter ſe conjuncti ſunt, ut nullus ſentiatur clivus: ſed perpetua planities, quæ faſtigians quarti collis dorſum octingentis paſſibus longior non eſt, neque latior ducentis, deinde in quinto in ſeptingentos dilatatur. Quartus collis etſi nulli ex ſex collibus perpetuo dorſo conjunctis cedit de altitudine, tamen aſcenſus tam rectos, quàm tranſverſos molliores habet, ob longum tractum leniter devexum, triplici declivitate depreſſum. Prima declivitas per collis longitudinem à regione cœli inter Meridiem & occaſum media, ad Septentriones decurrit ampliùs mille paſſus: quorum ducenti ſurgentes à maritima planitie mediocriter proni; reliqui adeò molliter ſupini, ut ſemiplano pede ſubeantur: è quibus centum ultimi attingentes jugi planitiem, decliviores cæteris prominent. Declivitas tranſverſa collis latitudinem intercipiens duplex

eſt: una dejicitur ad Solis occaſum: altera ad ortum depreſſa varia quidem exiſtit, ſed tamen tota naſcitur a valle, quæ quartum collem dividit à tertio. Ab hujus quidem vallis jugo clivus ducentis paſſibus aſcenditur. Paulò infra ſummam vallem aſcenſus eſt quingentorum paſſuum, quorum centum ab imis radicibus exurgentes clivo prono eriguntur, reliquorum leniter devexorum altitudinem oſtendit libella aquæductus. Ab ima ejuſdem vallis planitie clivi allevantur in altitudinem quadringentorum paſſuum, ſed ita ut primùm centum octoginta prono clivo aſcendas, deinde ducentos ambules leniter devexos, & ferè planos. Poſt tranſeas lateris mediam partem eminentiorum, centum paſſus latam, ab imo colle ad ſummum in octingentos paſſus erectam. Ex hac deſcendis ducentos paſſus in occaſum ad imam vallem, quæ quarti collis, & quinti divortium facit: tota anguſta eſt, ſed longa plus minuſve mille & quadringentos paſſus; primi ducenti attingentes oram ſinus plani quidem, ſed dubii ſint ne vallis an planæ oræ maritimæ. Sic enim hæc vallis cingitur duobus collibus, quarto quidem habente ſub ſe planitiem maritimam, ducentos paſſus paten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tentem in latitudinem, quinto verò fermè attingente littus. Conſequentes octingenti ſimiliter plani, ſed leniter devexi: reliqui quadringenti attingentes jugum Promontorii proclives. Maritima planities ad libellam ferè æquata inter Sinum & quartum collem intercedens, variam latitudinem habet: nam quæ pertingit collis cornu, ſpectans ad ortum ſolſtitialem, eſt quadringentorum paſſuum. Illa verò, quæ attingit cornu, vergens ad ſeptentriones, in paſſus ducentos panditur. In ſumma, ſitus quarti collis talis eſt, ut in Sinu navigantibus hic eſſe videatur pars erectior tertiæ vallis. Nam hujus collis jugum longè recedit in Meridiem, ejuſdemque clivi in longam ſummiſſionem abjecti, valdè ſupini jacent: at jugum quinti collis æquali excelſitate longè ultra quartum procedit ad ſeptentriones. A tergo tertii collis vergentes clivi ad horam primam poſtmeridianam placidi, leneſque uſque ad planitiem vallis, quæ ſexicolle Promontorium dividit à ſeptimo colle. Itaque poſtica collis pars intumeſcit in Meridiem, atque ex utroque latere ſeparatur à valle tertia, ut latus à tergo poſitum ejus partem meridianam dicere poſſimus, quæ poſt tumulum eminen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tem in latus vallis tertiæ aliquantum contrahitur ſub Xenodochio Regis Mameti: at enim à tergo quinti collis ſub Columna Virginea magis ſubducitur.

Cap. XIV.

De quinto colle.

QVinti collis, in cujus faſtigio extat Selimi Regis Mauſoleum, imæ radices contingentes partim Sinum, partim duas valles ipſum claudentes, altera ab ortu Solis, altera ab occaſu paſſuum millia complectuntur circiter quatuor. Ejus dorſum ita in ſinum ad ſepten. triones prominet, & quarti collis latus ad Aquilonem ſummittitur, ut collis quartus videatur eſſe vallis quædam inter tertium collem & quintum interjecta. Non enim ut aliorum collium quinti collis jugum urget, & premit ſummum Promontorii dorſum, ſed totum extra Promontorii faſtigium æquali altitudine longè procedit, ac non minùs fermè in Septentriones promovetur, quàm radices quarti collis. Triplici latere deprimitur: uno ad Septentriones; quod quàm valde præceps, & directum ſit, colligitur ex eo, quòd etſi tam altè effertur fermè, quàm ſummum quarti col-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

lis jugum, deſcenſum habentis longum plus mille paſſus; tamen illius ſummus clivus minimè omnium collium recedens à perpendiculo ejuſdem infimi clivi, non ampliùs trecentis paſſibus aſcenditur per vallicular, quam efficiunt duo tumuli attingentes Sinus oram, quam ut trecentis paſſibus ſubieris, offendis gradus lapideos aſtructos ad ſubſtructiones aream æquantes, quibus aſcendis ad Xenodochium Selimi. Hoc quidem latus, quod ſeptentriones intuetur, quatuor tumulis turget, tres valliculas deprimentibus à collis jugo exorientibus, adeò exiguam littoris planitiem intermittentibus, ut eorum duo murum urbis ſitum in littore contingant; reliqui duo planitiem centenum paſſuum relinquant. Nuſquam enim littorea planities anguſtior eſt, quàm ad radices hujus collis: nam in longitudinem mille paſſuum ejus latitudo centum paſſus non excedit; alicubi non attingit quinquaginta. Ex his quatuor tumulis duo ſunt prærupti, & præcipites, ut ædificia caſuris ſimilia ſubſtructionibus nitantur; ut jam videre liceat rupes præciſas fuiſſe ad molliendos viarum anfractus: reliqui duo minus abrupti minuſque præcipites dejiciuntur; eorumque valliculæ minùs etiam procli-

clives. Collis verò latus, conſpiciens Solis ortum, patet in mille & quadringentorum paſſuum longitudinem, in altitudinem directam ducentorum. Lateris ad occaſum vergentis acclivitas in variam altitudinem abiicitur, ut vallis deprimitur; quæ ubi in planitiem libratam depreſſiſſima eſt, erigit latus in paſſuum altitudinem aliam quingentorum proclivium, aliam trecentorum placidè acclivium, ut non differant à ſemiplanis. Latus Promontorii contuens Meridiem, à tergo quinti collis poſitum, deſinit in planitiem vallis ſexicolle Promontorium dividentis à ſeptimo colle: propendet aliàs contractiùs, aliàs remiſſiùs extumeſcens, in tumulum craſſum eminentem in vallem quintam, atque in vallem, quæ ſexicolle Promontorium ſejungit à ſeptimo colle. Hæc poſtica pars quinti collis etiam incurvatur in valliculam exorientem à Promontorii ſupercilio, ubi paulò ante extabat Columna Virginea, à qua Promontorii faſtigium leniter eminens in ſummam quinti collis planitiem molliter devexam ad ſeptentriones nuſquam anguſtiorem ſexcentis, alicubi ſeptingentis latiorem paſſibus. Sed extra hujus collis dorſum longè latèque laxatur, ac continuatur cum planitie quarti collis, & reliqua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

liqua Promontorii planitie uſque ad murum urbis vacantem circuitu maris procedens, interjecta duntaxat brevi ſubmiſſione jugi in quintam vallem eminentis, producitur duo millia paſſuum in longitudinem.

CAP. XV.

De quinta valle.

VAllis quinta, quæ quintum collem dividit à ſexto, proficiſcitur à Sinu & Septentrionibus, ad primam, aut alteram horam poſtmeridianam, longa quantum Promontorium latum eſt, nempe circiter mille & ducentos paſſus: quorum primi octingenti procedentes à littore Sinus, nihil expreſſionis, nihil eminentiæ habent. Primæ vallis fauces in paſſuum latitudinem laxantur quadringentorum, deinde ſenſim in ducentos aſtringuntur. Sed ita, ut per longitudinem ſexcentorum paſſuum nuſquam ducentis paſſibus minùs lata ſit; poſt in quingentorum paſſuum altitudinem erigitur. Inde inſequitur jugum vallis, ſeu dorſum Promontorii patens in planam latitudinem ducentos paſſus. Ex hoc dorſo latus ſiniſtrum Promontorii, ſeu vallis quingentos paſſus leniter deprimitur in vallem, quæ ſexicolle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Promontorium ſecernit à ſeptimo colle. Vallis enim quinta penetrare videtur dorſum Promontorii: id quod percipitur ex inclinatione dextra & ſiniſtra amborum laterum utriuſque collis circumſurgentis. Nam ex vallis jugo aſſcenſus exiguus patet in jugum utriuſque collis.

Cap. XVI.

De ſexto colle.

SExtus collis, cujus per & dorſum, & latus vergens ad Aquilonem, muri urbis uſque ad littus diſcurrunt, tam longus eſt, quàm Promontorium latum, quod in hoc colle dilatatur in paſſus circiter bis mille & quadringentos: cujus jugum intra urbem in clivos exprimitur. Extra plano pede continuatur cum continente ſuburbano campo. Latitudo ejus, ubi maxima, octingentos paſſus non ſuperat; ubi minima, quadringentos. Triplici declivitate deprimitur: una ad ſiniſtram Promontorii partem, inter Meridiem atque Occidentem molliter prona; ad dexteram altera, verſus Sinum & Aquilonem, in longitudinem mille & quingentorum paſſuum ſummittitur, quoad ex ſe duos exprimit tumulos vallicula intermedia diſiun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

diſiunctos, ubi exiſtit aquæductus in radice tumuli propiùs accedentis ad urbis murum circuitu maris vacantem. Inter hunc tumulum & Sinum olim fuit ædes illa ſacra, nobilitata multorum ſcriptis, Blachernea nuncupata, cujus fundamenta etiam tunc extabant cùm primùm veniſſem Byzantium. Ex imo clivo tumuli eminenti ſupra ædem Blacherneam ſubterraneis cuniculis concameratis prodit aqua extrinſecus in urbem ducta, quæ jugi fluxu ſalit in labrum marmoreum. Collis latus Orienti expoſitum tam longum eſt, quàm collis ipſe longus, ſed declivitate eadem non eſt: eam enim variat vallis varia dejectio; ubi depreſſa in libratam planitiem effertur in ſexcentos paſſus, ubi minùs demiſſa in quingentos, ubi minimè dejecta in quadringentos attollitur: neque modò hoc latus inclinatur ad Solis ortum, ſed etiam interea dum dejicitur ad Orientem, ſenſim demittitur à parte dextra ad Septentriones, ſiniſtra ad cæli regionem mediam inter Meridiem & Occaſum. Maritima planities interveniens inter imas radices collis & Sinum, ſtrictiſſima explicatur in paſſuum latitudinem plus minus octoginta, nempe ubi fuit templum illud nobile, & triclinium Blacherneum. Deinde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

inde dilatatur in vallem quintam ſen
ſim inſinuata.

Cap. XVII.

De Valle, quæ dividit ſexicolle promonto rium à ſeptimo colle.

VAllis, qua ſeptimus collis dividitu ab aliis ſex collibus, leniter cava exi ſtit: producitur in millia paſſuum circi ter quatuor, ſi planitiem maritimam ſi mul adnumeres; ſin verò ipſam exclu das, & numerare incipias à flexu ſepti mi collis, extenditur in longitudinem trium millium & trecentorum paſſuum Ejus planities alicubi laxatur in latitudi nem ſexcentorum, alibi aſtringitur in amplitudinem quingentorum paſſuum Nihil illa quidem ima expreſſum, nihi eminens habere ſentitur pedibus, ſed oculis acribus paulatim & ſenſim tam in longitudinem, quàm latitudinem pandi deprehenditur: ſic enim leniter aſſurgit, ut niſi ab eo, qui diligenter advertit, vallis imbrici valdè ſupino ſimilis aſſurrectio non percipiatur: in eam deſinunt latera tertiæ & quintæ vallis, rum imi clivi quinti & ſexti collis. In ea continentur horti & prata, ubi milites ludicras pugnas exercere ſolent. Per hanc mediam fluit rivulus, qui æſtivo tempore exareſcere ſolet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. XVIII.

De ſeptimo colle.

COllis ſeptimus, nuncupatus Xerolophos, in cujus dorſo eſt columna Arcadii, plus minuſve duodecim millia paſſuum circuitu complectitur, ac plus quàm tertiam partem urbis continet: reliquas duas partes ſuſtinet Promontorium ſexicolle, quod ambitu circumflectitur ampliùs viginti millia paſſuum: intellige eos, quos conficere ſoleo in ambulando, ut intelligere oportet in omnibus antè ſcriptis paſſibus, quos in paſſus Romanos redigere auſus non ſum, ob flexiones viarum, & varietatem paſſuum, qui inter ſe differunt in aſſcenſu & deſcenſu infatigato, atque integro: adde interpellatos inſolentis nationis occurſu, proterviori tautorum incurſu Septimus collis efficiens tertium urbis angulum, quo Conſtantinopolis exiſtimatur triangula, duplici declivitate pendet utraque molliſſima, una ad vallem ſeptimum collem dividentem à Promontorio ſexicolli pertinet, tam longa, quàm vallis ipſa. Cujus clivus lenis, ſed altus circiter quingentos paſſus, altera declivitas rejicitur ad Propontidem, reſpiciens partim ortum brumalem, partim Meri-

diem molli clivo, & vario primo alt
quingentos paſſus, deinde ſtricto; nun
in quadringentos, nunc trecentos, nun
centum, nunc quinquaginta, quo a
pervenit ad angulum Vrbis tertium, ul
planities excurrit uſque ad mare, inte
quod & antedictos clivos perpetua pro
currit littoralis planities, ſed variæ lat
tudinis: quæ incipiens ab angulo Vrb
ſtrictiſſima eſt, deinde dilatatur in later
curvitatem, velut vallem planam, ubi
mari ad clivum excurrit, lata quadrin
gentos paſſus, rurſus ſtringitur in quin
quaginta, poſtea dilatatur in centum: po
ſtrema per longitudinem mille paſſuu
latior eſt quadringentis paſſibus: coll
dorſum in longam & latam planitie
porrigitur, & ab occaſu clauditur mu
ro terreſtri, in cujus jugo patet ciſtern
nuncupata *Mociſia*, ſpoliata columni
& cameris, cujus muri è lapide qua
drato ædificati adhuc extant, ciſternam
ambientes, quorum circuitus comple
ctitur noningentos & ſeptuaginta pa
ſus: ejus ſolum cultum eſt hortis in e
conſitis. Hucuſque de Topographi
Conſtantinopoleos, quaſi tanquam hy
potypoſi illam ſub oculos ſubjicere co
natus ſum, ut in quo loco ſint quatuo
decim regiones urbis, faciliùs percipia
tur, longior quàm neceſſe eſt, cer
ſe

ꝛri non debet, præſertim cùm nullius
'rbis deſcriptio brevior eſſe poſſit, quàm
ı, quæ informatur oculorum ſenſu,
ıo nihil acrius, nihil volucrius: nam
ſi Conſtantinopolis in altum ſublata
eluti ſpecula undique circumſpicitur:
ımen hanc ſingularum Vrbis partium
eſcriptionem multò celerius perlege-
s., quàm volucribus oculis totam ur-
em perluſtraveris, aut pedibus eam
ɔncurſaveris.

CAP. XIX.

De muris urbis.

MOeniorum Conſtantinopolitano-
rum partes, aliæ lapidibus quadra-
s, aliæ cæmentitiis, nonnullæ inter-
oſitorum laterum ordinibus conſtru-
æ ſunt. Muri circuitu maris vacantes
uplices ſunt, foſſa cincti larga vigin-
quinque paſſus, cùm ex utroque la-
ꝛte parietibus munita, tum interiori ex
ıtere: alter paries effertur aliquanto ſu-
ra foſſam, pinnis crebris diſtinctus.
patium intercurrens inter duplicem
ıurum, latum eſt duodeviginti pedes.
nterior murus excelſus quidem, & la-
ıs plus viginti pedes, in quo ex con-
inenti ſunt plus ducentæ quinquagin-
a turres, in quas gradibus lapideis

aſſcenditur uſque ad ſummum. Exte
rior murus dimidio minor, ſed toti
dem turribus creber. Quod autem a
munitionem attinet, ſpatium inte
foſſam & murum exteriorem altius e
altero foſſæ latere. Item ſpatium inte
duplices muros altius eſt jam dicto ſpa
tio. Regio verò exterior muris vicina
nuda à tectis, partim plana, partin
collina: ſed ita plana, ut campi long
pateant: ex ſummiſque muris long
quoquoverſum panditur proſpectus: ne
que dubium eſt, quin munitiſſima Con
ſtantinopolis fieri queat. Muri mari
timi humiliores ſunt terreſtribus; ſim
plices quidem, ſed benè craſſi, & tur
riti: ex parte Sinus abſunt a littore plu
minus quinquaginta paſſus ambulato
rios, ut antè ſcripſi in tractatu Boſpo
ri. Ex parte Faucium Boſporicarum &
Propontidis, muri quidem non ab
ſunt à littore, ſed ſiti ſunt ſupra litto
ris crepidines, niſi ubi ſcalæ portuoſa
ſunt, ubi admittunt ſpatium inter ſca
las & murum. Zonaras tradit Theo
philum Regem maritimos muros Vr
bis, vetuſtate, & fluctibus maris, aliiſ
que caſibus labefactatos renovaſſe, &
altiores erexiſſe, quàm priùs fuiſſent.
Quos hodie extantes maritimos ab
hoc Theophilo renovatos fuiſſe, indi

ca

cat in multis murorum partibus nomen Theophili Regis inciſum, atque nſcriptum magnis literis. Nicephorus Rex gravis Byzantiis, quòd onus impoſuit ex muris conſeneſcentibus, ut xigeretur tributum appellatum Diceaton. Novos muros & antiquos tempore Iuſtiniani fuiſſe colligere poſſumus ex ejus novis conſtitutionibus, cùm majorem mercedem ſtatuit feretri bajuis, & funeri operam dantibus, qui efferunt funus extra novos urbis muros, aut trajectum Iuſtinianarum, ſive alios trajectus: ex quo colligere poſſumus Iuſtiniani temporibus adhuc extiiſſe muros antiquos, quos Conſtantinus Magnus poſuerat, & novos, quos Theodoſius Minor conſtruxerat, quales muri fuerint, cum antiqui Byzantii reſpublica floreret, in principio demonſtravi, & ex Herodiano intelligere poſſumus, qui tradit Byzantium prævalido & maximo muro circumdatum fuiſſe, facto ex ingentibus ſaxis, in quadrum redactis tanta commiſſura, ut nemo exiſtimaſſet opus compoſitum, ſed unius lapidis totum eſſe. Atque ex Pauſania colligere licet, qui libro quarto inquit, muros Babylonios, aut Memnonios non vidi, neque quenquam audivi, qui ipſos vidiſſet. Muri Byzantii,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tii, & Rhodi exiſtimantur munitiſſimi, at his munitiores, qui Meſſenem Peloponneſiacam claudunt. In Thracico Byzantio hiſtoriæ proditum eſt divitias ſervaſſe Athenienſes, ex eo quòd urbs munitiſſima eſſet. Qui autem ſint muri, quos Conſtantinopolis duplices tradit antiqua deſcriptio regionum, hi ne, qui hodie extant, an verò qui à Theodoſio fuerunt conditi, relinquo conſiderandum: hoc duntaxat dicam, mihi interim non videri totos eſſe, quos deſcribit antiqua deſcriptio: nam templum Apoſtolorum ponit in regione urbis vicina muris urbis; atque extra muros ponit decimamquartam regionem, quæ hodie intra muros, aut tota eſt, aut maxima pars. Adde, quòd Theodoſius minor, qui ante Iuſtinianum fuit, ne Blachernas quidem intra muros ponit, quas extra urbem tempore Iuſtiniani fuiſſe ex Procopio aſſequor: nunc verò intra urbem ſunt: neque ſeptem turres, neque turribus longè interiùs ſitum templum, quod Stadius (aut Studius) ille illuſtris conſtruxit.

CAP.

CAP. XX.

De Conſtantinopolis portis, & ſeptem turribus antiqui Byzantii.

MAris circuitu vacantes muri ſex portas habent, unam infra Palatium Conſtantini nuncupatum, alteram Adrianopolitanam, tertiam ſupra ſupercilium ſeptimi collis: præter eas habet portam Auream, & Selymbriæ, ſive Rhegii, & portam ſeptem Turrium. Ex parte Sinus prima eſt porta Blachernea, quam hodie appellant Xiloportam, ſitam prope tertium urbis angulum, deinde ſubſequitur Cynigos, ſive Palatina, inde Phanaria, Agia, porta Iubalica, Farinaria, Lignaria, Seminaria, Piſcaria, Neorii porta, inde Demetrii porta in mucrone primi collis ſita. Ex parte Propontidis ſunt circiter quinque, ſingulæ habentes ſcalam projectam in mare, qua portus pateat navigiis, præter portas Septi Regii. Prima eſt Stercoraria, ſecunda Leonina, tertia Condeſcala; duæ ſunt ſub ſeptimo colle. Apud ſcriptores celebrantur hæ portæ Cynegos, tum Regii, & Eugenii portæ, & Xyloceri, & Porta Aurea, Myriandros, Condeſcala, Carſiana. In antiquo Byzantio fuit Porta Thracia. Apud Dionem ſcri-

ptum eſt, ut ſeptem turres à portis Thracicis nuncupatis pertinerent ad mare Georgius Cedrinus declarat ad mare pertinuiſſe ſeptentrionale, hoc eſt, ad ſinum Cornu appellatum: Harum ſi quis in primam vocem immiſiſſet, aut lapidem projeciſſet, ipſa ſimilem vocem reſonabat quadam machinatione, & ſecundæ dabat repetendam: itaque per omnes vox procedebat, neque alia aliam turbabat, ſed ſingulæ vocem explicatam excipiebant. Plinius hoc ipſum attribuit Cyzico: Eadem, inquit, in urbe, juxta portam, quæ Thracia vocatur, turres ſeptem acceptas voces numeroſiore repercuſſu multiplicant; nomenque huic miraculo Echo eſt à Græcis datum. Apud neminem, præter Plinium, legi Cyzici portas Thracias, quanquam fuiſſe Cyzici exiſtimo ex portu Cyzici nuncupato Thracio, cujus meminit Apollonius libro primo Argonauticorum, cùm ait:

> Δυσάνεμοι ἱερῆς ἐκπείσματα πέ-
> τρης·
> Ἤρεσσαν ἐς λιμένα Θρήκιον.

Fuiſſe etiam prope Cyzicum vicum nuncupatum Θράκιον, liquet ex Plutarcho in vita Luculli. At Byzantii non modò recentiores, ſed etiam Dion & Xeno-

phon,

phon, hic quidem ſcribit Alcibiadem Byzantios intromiſiſſe apertis portis, quæ Thraciæ appellantur.

CAP. XXI.
De Muris Longis.

SVburbana prædia Conſtantinopoleos muris longis claudebantur iter duorum dierum, quos à Ponto Euxino ad Selymbriam, ſitam in littore Propontidis, diſtantes ab urbe quadraginta millia paſſuum, latos viginti pedes Romanos, Anaſtaſius Imperator condidit contra impetum Bulgarorum & Scytharum. Eos muros à Barbaris ſæpe captos, & multis locis everſos Iuſtinianus reſtituit, & ut facilius milites præſidiatii muros tueri poſſent, exitus turrium patentes in alias turres obſtruxit, ſingulisque aſcenſum à ſolo reliquit patentem unicum, quem ſolum ſingularum turrium milites contra hoſtes etiam intra muros verſantes tueri poſſent. Evagrius Sacræ Hiſtoriæ conſcriptor Murum Longum nuncupatum tradit excitaſſe Anaſtaſium, qui diſtaret à Conſtantinopoli ducenta & octoginta ſtadia, utrumque mare attingens, longus quadringenta & viginti ſtadia, velut fretum quoddam efficiens, & Conſtantinopolim parvam Inſulam pro peninſula reddens, volentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tranſire ex Ponto in Propontidem tuto: præſtans, & prohibens excurrentes Barbaros ex Euxino Ponto, & Colchis, & Mæotide, & Caucaſo effuſos in Europam.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

De ædificiis & monumentis antiqui Byzantii, & Novæ Romæ Conſtantinopolitanæ.

FOrma Vrbis expreſſa, & magnitudine explicata, naturalique ſitu ſeptem collium patefacto, relinquitur, ut declarem quæ ædificia, quæve alia monumenta olim habuerit, & nunc habeat Conſtantinopolis, & in quot regiones, cùm appellaretur Nova Roma, divideretur: in totidem enim quot antiqua Roma dividebatur. Equidem cùm in hujus diviſionem regionum ante mille annos à nobili magis, quàm noto Authore ſcriptam incidiſſem: ſperabam me facilè aſſecuturum antiquam urbem, ſed barbari homines antiqua illa, & planè heroïca Vrbis ornamenta, quibus viles caſas exornarent, ſic labefactârunt, & barbaricis oppreſſere ædificiis, ut veterum fundamen-

damentorum paucis in locis reſtent veſtigia: adde incendia, & ruinas, quas cùm alii barbari, tum poſtremam Turci ediderunt, qui jam centum annos non ceſſant funditus antiquæ Vrbis veſtigia delere. Ita enim ab imis fundamentis ædificia priſca demoliuntur, atque in aliam formam immutant, ut ne illi quidem, qui ea viderint, agnoſcere queant. Adde Græcorum inertem inſcitiam, qui videntur totum oblivionis flumen ebibiſſe. Illorum enim nemo jam reperitur, qui ubinam eſſent veſtigia antiquorum monumentorum ſciat, aut ſcire curet, ut ne ſacerdotes quidem ulli recognoſcant loca, ubi paucis ante annis ædes ſacræ deletæ ſunt, & valdè mirentur ſiquis talia inquirat. Ipſe tamen, ne otio conficeret, dum à Rege conſtitutos nummos in veterum Codicum conquiſitionem expectabam, quibus potui indiciis, deprehendere conatus ſum per multa antiquitatis monumenta, quod ille cognoſcet, qui ſimilia invenire nitetur. In deſcribendis monumentis eo ordine partium utar collium, quo uſus ſum in eorum ſitu explicando, partim regionum, quibus quatuordecim olim dividebatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Cap. II.

De monumentis primi collis, & de prima regione urbis.

PRimum collem, quem Plinius appellat modo Chryſoceras, modò Auri cornu, (ſed haud rectè, ut declaravi in libris, quos ſcripſi de Boſporo Thracio) Dionyſius Byzantius nominat Promontorium Boſporium: De Promontorio, inquit, quòd Boſporium nominamus, duplex vulgatur ſermo: alii dicunt Bovem œſtro ſtimulatam, ad ipſum illatam tranſiſſe meatum medium: alii fabuloſiùs commemorant, Io Inachi filiam illinc in Aſiam trajeciſſe. Idem cùm loquitur de Semyſtra, loco ita nuncupato, ait Semyſtram locum parum abfuiſſe, quin Byzantium ibi conderetur à coloniæ deductoribus, niſi corvus rapuiſſet ex media flamma partem victimæ, eamque in Promontorium Boſporium tuliſſet, quod ſignum illi ſecuti, Byzantium condiderunt in Promontorio Boſporio. Idem alio loco loquens de Promontorio Metopo nuncupato, oppoſito primo colli Conſtantinopoleos, excipit Oſtreodem locum appellatum Metopum: hoc enim, inquit, jacet contra Vrbis faciem: ſpectat enim ipſum Promontorium Boſporium. Deinde idem Dionyſius addit

dit paulò ſuprà Promontorium Boſporium fuiſſe aram Minervæ Ecbaſiæ, id eſt, Egreſſoriæ appellatæ, ex eo, quòd illinc egreſſi coloniꝫ ductores ſtatim tanquam pro patria terra pugnaſſent, quam hic appellat Ecbaſiam; poſſemus etiam Ecbateriam appellare, ut Dianam in Siphno appellatam fuiſſe, & cultam tradit Heſychius. Deinde adjungit Dionyſius ſupra Promontorium Boſporium fuiſſe templum Neptuni antiquum, atque ſub templo Neptuni fuiſſe ſtadia, gymnaſia, curricula juvenum in planitie. Poſt mucronem Promontorii Boſporii ſinum Ceras appellatum immiſiſſe tres portus turribus, & molibus munitos, in quo fuit etiam Acropolis Byzantii, cujus Xenophon meminit, cùm ſcribit Byzantium vi ingreſſis militibus, quorum dux ipſe erat, cives, quaſi capta urbe extrema omnia metuentes alios in Promontorium proximum, alios ad mare confugiſſe, ac piſcatorio navigio nonnullos circumvectos in arcem aſcendiſſe, atque inde ex Chalcedone auxiliarios accerſiſſe. Neque modo antiquorum Byzantiorum Acropolis fuit in primo colle, ſed etiam regum Conſtantinopolitanorum, quos ſcriptores tradunt ad hoſtes ab ingreſſu portus arcendos catenam ab Acropoli ad caſtellum Galaticum obtendiſſe:

atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

atque etiam hac ætate reges Turcorum in hoc Promontorio arcem habent circumdatam magnis muris, longos latoſque Regis hortos claudentibus. In veteri Byzantio fuit campus Thracius appellatus, ad aciem inſtruendam totius urbis maximè idoneus, ut qui planus, & domibus vacuus eſſet, in quo exercitum Græcorum Xenophon redegit in ordinem militarem. Hunc locum fuiſſe prope Portam Thraciam, ex Xenophonte percipitur, cùm ait lib. 1. Hellinicorum, *ἀνοίξαντες τὰς πύλας τὰς ἐπὶ τὸ Θρᾴκιον καλούμενον.* Idem lib. 7. de expeditione Cyri, loquens de loco intra Byzantium ſito, ubi milites redegit in aciem: *Τὸ δὲ χωρίον οἷον κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἐστὶ τὸ Θρᾴκιον καλούμενον, ἔρημον οἰκιῶν, καὶ πέδιον.* Anteà diximus apud Dionem ſcriptum eſſe ut Byzantii ſeptem turres à Portis Thraciis pertinerent ad mare. Georgius Cedrinus declarat ad mare pertinuiſſe ſeptentrionale, hoc eſt, ad Sinum nuncupatum Cornu. Aram Dianæ Orthoſiæ, & templum Bacchi fuiſſe in antiquo Byzantio, Herodotus ſcribit: Darius, inquit, ubi contemplatus fuit Pontum, ad pontem redit, & ſuper Boſporum duos Cippos erexit è candido lapide, in uno quidem incidens literas Aſſyrias, in altero Græcas:

cas: Byzantii poſtea in Vrbem ſuam tranſtulerunt, ad aram Dianæ Orthoſiæ quibus uſi ſunt, excepto uno lapide, qui juxta Bacchi delubrum Byzantii relictus eſt literis Aſſyriis plenus. Orthoſiam Laurentius vertit Erectam: rectiùs vertiſſet Erectoriam, vel Erectricem dictam, παρὰ τοῦ ἐπορθοῦν τὰς τικτούσας· μαι-εύτειρα γὰρ ἡ θεός, ab erigendo, & ſublevando, quòd non modò parientibus opem fert, ſed etiam profugis. Id quod cùm ex aliis, tum ex Plutarcho de fluminibus aſſequor. Teuthras, inquit, Rex Myſorum perſequebatur aprum cum ſuis ſtipatoribus haſtatis: caper ut ſupplex fugit in templum Dianæ Orthoſiæ; Vi irrumpentibus omnibus in templum, aper humanam vocem exaudibilem vociferatus eſt: Parce Rex alumno deæ. Elatus Teuthras interfecit animal: Diana ægrè ferens factum, aprum in vitam reſtituit; Regem, qui eum occiderat impetigine, & inſania affecit. Is non ferens morbum in montibus verſabatur. Lyſippa ejus mater cùm factum reſciviſſet, ad ſylvam accurrit, comite vate Polyïdo: à quo omnem veritatem edocta, ſacrificiis boum deam placavit; & cùm filium ad ſanam mentem rediiſſe vidiſſet, aram excitavit Dianæ Orthoſiæ; atque aprum fabricata eſt aureum, haben-

tem

tem humanum caput. Hæc quidem, an
tequam Byzantium Severus evertiſſe
erant in primo colle & valle prima: poſ
quàm Conſtantinus reædificavit, & N
vam Romam Conſtantinopolitanam v
cavit, diviſaque eſt in quatuordecim r
giones, primus collis obtinuit prima
regionem, continentem Placidiæ d
mum Auguſtæ, domum nobiliſſim
Marinæ, thermas Arcadianas. Antiq
quidem diviſio tradit hæc, ſed non d
cet à qua Vrbis parte incipiat prima r
gio; neque nunc ex veſtigiis ædificioru
in ea comprehenſis, quæ nulla reſtan
cognoſci poteſt: ſed ex Procopio coll
gere poſſumus, tradente, navigantib
ex Propontide ad partem Vrbis verge
tem ad Solis ortum, thermas eſſe p
blicas, quæ Arcadianæ nominarentu
ubi ait Iuſtinianum aulam conſtruxiſ
Vrbi prætenſam, marique quieto ci
cumfuſam, ut in hac inambulantes cu
navigantibus colloqui poſſent ob mar
propinquitatem: Aulam aſpectum pu
cherrimum habuiſſe, amœniſſimumqu
cui afflarent molles auræ, ornament
que eſſent columnæ, & marmora el
gantiſſima, quibus omne ſolum aulæ t
geretur, quorum ſplendor candidiſſimu
æque, ut Sol fulgeret. Præterea eam o
naſſe permultis ſtatuis æneis, atque ma

more

moreis politè elaboratis, ſpectaculum
præbentibus plenum maximæ dignitatis.
Existimaſſes eſſe opus Phidiæ Athenienſis,
aut Lyſippi Sicyonii, aut Praxitelis.
Ibidem etiam Theodoram Reginam
in columna excelſa & purpurea fuiſſe poſitam
ab Vrbe, ut pro beneficio aulæ
gratiam illi referret. Formoſam quidem
columnam, ſed formoſiorem Reginam,
cujus venuſtatem oratione declarare, aut
imagine exprimere in nullius mortalis
facultate poſitum fuiſſe. Ex quibus Procopii
verbis, ſcùm aſſequor columnam,
quæ etiam nunc extat in clivo regii ſepti
vergente ad ortum æſtivum, non eſſe illam,
qua Theodora excitabatur, ut quidam
putant: nam hæc neque purpurea,
& ab aula remotior eſt, tum ex antedictis
Procopii intellige, primam regionem
Vrbis complexam fuiſſe mucronem
primi collis, quem mare circumfluit ex
tribus partibus. Apud pleroſque non
modò Hiſtoricos, ſed etiam apud Grammaticum
Suidam, invenio Arcadiæ ſecundæ
uxoris Zenonis ſtatuam fuiſſe in
thermis Arcadianis prope loca nominata
Bathra à gradibus: item Verinæ uxoris
Magni Leonis duas ſtatuas, unam in
Vrbis parte maximè boreali ad Divum
Agathonicum poſt aſcenſum graduum
thermis Arcadianis vicinorum; alte-

ram ex parte divæ Barbaræ: illam qui-
dem poſitam fuiſſe vivente Leone; han-
verò eodem defuncto Leone, quando Ba-
ſiliſcum fratrem ſuum coronavit, fugien-
te Zenone genero ſuo. Secundæ regio-
nis partem incluſam Clauſtro Regio co-
ligo, cum ex ordine regionum, tum e
ejus ſitu, quam antiqua deſcriptio trad
poſt æqualitatem ſui latenter molli ſub
levatam clivo mox ad mare præcipi
tiis deſcendiſſe. Præcipitia fuiſſe arb
tror, ubi nunc Regis Culinæ, & Ther
mæ regiæ, aut ſi alibi fuerunt, præc
pitia illa hominum manu mollita fue
runt intra Regium Septum, hodie tem
plum antiquum, quod vulgò appellar
parvam Sophiam. Senes quidam affir
mant eſſe ædes Hirenem, quam Con
ſtantinum Magnum condidiſſe ſcribi
Socrates. Hanc exiſtimo, quam ſecund
regio appellat Eccleſiam Antiquam. Par
tem alteram ſecundæ regionis extra Se
ptum Regium aſſequor ex ædibus ſacris
& thermis Zeuxippi, quas ſecunda re
gio complectitur, & Zonaras, aliiqu
Hiſtorici declarant Magnam Eccleſian
appellatam, poſtea nominatam fuiſſ
Sophiam ædem; quàm extra Regiun
Septum eſſe nemo neſcit. In Septo iten
Regio olim fuiſſe domum Maximini
nobilitatam Poëtarum verſibus, conji
ci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

cio ex Epigrammate Cyri viri conſularis & patritii:

Δέιμα τὸ Μαξιμίνου νεοπήγεος ἔνδοθι Ῥώμης,
Αὐταῖς ἠϊόνεσσι θεμείλια καρτερὰ πήξας:
Ἀγλαΐη δὲ μοι ἀμφοῖς ἀπειρεσίη τετάνυσται.
Τῇ καὶ τῇ γὰρ ὄπισθεν ἔχω πόλιν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
Πάνθ' ὁρόω γαίης Βιθυνηΐδος ἀγλαὰ ἔργα.
Ἡμετέροις δ' ὑπένερθεν ἐρισθενέεσσι θεμέθλοις.
Πόντος ἁλὸς προχοῇσι κυλίνδεται εἰς ἅλα δῖαν,
Τόσσον ἐπιψαύων, ὁπόσσον χθονὸς ἄκρα διῆναι.
Πολλάκι δ' ἐξεμέθεν τις ἐὸν μέγα θυμὸν ἰάνθη
Βαιὸν ὑπερκύψας, ἐπεὶ εἰσίδεν ἄλλοθεν ἄλλα,
Δένδρεα, δώματα, νῆας, ἅλα, πόλιν, ἠέρα, γαῖαν.

CAP. III.

De Templo Sophiæ.

RECentes ſcriptores Græcorum Templum divæ Sophiæ primò conditum ab Imperatore Conſtantio fili[o] Conſtantini Magni tradunt, non quidem lateritio opere, ſed ligneo concameratum: tempore Magni Theodoſii cùm ſecunda ſynodus haberetur, ab Arrianis exuſtum ad ſeditionem excitatis, quod Magnus Theodoſius poſte[a] texit cameris cylindricis. Deinde iidem ſcriptores addunt iterum conflagraſſ[e] tempore Iuſtiniani. At Sozomenus, certus, & antiquus ſcriptor, tradit tempore Theodoſii minoris, cùm orta eſſet ſeditio in Magno Templo, de expellendo Chryſoſtomo, repente templum undique deflagraſſe, igne injecto ab iis, qui Chryſoſtomi fautores in Templo incluſos comburere unà cum Templo cupiebant. Procopius tradi[t] etiam deflagraſſe cùm Iuſtinianus imperaret; qui in eam formam, quam nunc videmus, ipſum reædificavit: ſed eo ne loco ſit, in quo erat ante Iuſtinianum, non explicat Procopius. Itaque dubium videtur, ex incerto ſcriptore, commemorante nomina eorum, à qui-

bus

ous domos emerit Iuſtinianus ad ſolum
ejus conſtituendum. Antiqua Vrbis de-
criptio, ante Iuſtiniani Imperium facta
alio loco ponere videtur: nam Eccle-
ſiam Magnam, & Eccleſiam Antiquam
ponit in ſecunda regione; in quarta Au-
guſteum forum; quod infrà monſtrabo
fuiſſe juxta ædem Sophiæ. Zonaras tra-
dit Iuſtinianum multo majorem à fun-
damentis innovaſſe. Sed Iuſtinianum
ſuſpicari poſſumus domos proximas e-
miſſe ad augendum Templum: quòd
autem in diverſis regionibus ponantur
Magnum Templum, & Forum Augu-
ſteum, id non impedire quin vicina eſſe
potuerint. Cùm igitur Iuſtinianus ædem
Sophiæ priſtina magnitudine præſtan-
tiorem effeciſſet, & formæ decore, &
metallorum varietate ornaſſet, parieteſ-
que & cameras cocto latere, & calce
conſtruxiſſet, atque pleriſque in locis
ferro colligaſſet, nullaque tigna interpo-
ſuiſſet, ne in poſterum incendiis pate-
ret. Tamen ut in hunc diem evaſerit
incolumis ab igne, ſæpe experta eſt va-
rietatem caſuum, idque ſtatim à prin-
cipio: cum arcus ad Orientem ſpectans
nondum eſſet perfectus, ſua magnitudi-
ne onerabat pilas, quæ non ſuſtinentes
arcus magnitudinem, ſubitas ruinas
egerunt, & quàm mox caſuræ videban-
 tur,

tur, niſi architecti acceleraſſent abſolve arcum; qui in ſuam curvaturam pe fectam incumbens, minus gravis pil fuit, ſeipſum ſuſtinentibus. Arcus ver duo, quorum alter ad Meridiem, alt ad Boream ſpectat, pilas ſuas, & ſtru cturam inferiorem ſic premebant, columnæ ſtructuram contingente imam arcuum curvaturam, lapill quoſdam exiguos veluti ramenta qua dam jacularentur, & ruinas editur viderentur, niſi architectorum ingeni ſummæ partes mole laborantes, qu attingebant arcus pro tempore demo liri ſtuduiſſent, & paulò pòſt reſtitui ſent, cum ſtructuræ humor exiccatu eſſet. Denique templum hoc Iuſtini nus cum ingenti ſumptu, & labore pe feciſſet, aliquotque annos incolum permanſiſſet, terræmotu concuſſu eſt etiam tunc vivente Iuſtiniano. Qu quidem terræmotu ſcribit Agathius l befactatam partem tecti mediam em nentem ſupra omne faſtigium; rurſ Regem inſtauraſſe, firmioremque eff ciſſe, & in majorem altitudinem erexi ſe; quanquam Anthemius, qui æde Sophiæ architectatus erat jampriden mortuus eſſet: tamen Iſodorum juve nem, alioſque architectos, ubi conſ deraſſent priorem formam, ubi vitiu

depre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

deprehendiſſent, orientalem quidem, & occidentalem arcum in ſuo loco conſiſtere ſiviſſe: Septentrionalis verò, & occidentalis arcus ſtructuram, quæ efficeret arcus curvaturam ad interiora ſubduxiſſe, ſenſimque ita amplificaſſe, ut reliquo ædificio plurimum congrueret: ut faterentur ſpectatores æquabilem habere dimenſionem latera in hemiſphærium deſinentia, vacuique vaſtitatem illam architectos in anguſtum contraxiſſe, puſillamque oblongi portionem ſubduxiſſe eatenus, quoad undique congrueret forma. Supra arcus ſic diſpoſitos rurſus collocârunt in medio ſupereminentem circulum, ſive hemiſphærium, undique congruens, ſed anguſtius, & in acutum porrectius, & tutius contra omnes impetus. Zonaras, Magna, inquit, ædes ſacra perfecta, & dedicata, evenit ut terræmotu caderet magna ſphæra pertinens ad Orientem, frangeretque ſacram menſam, & pulpitum, quam Iuſtinianus vigintiquinque pedibus excelſiorem, quàm priùs eſſet, excitavit. Georgiùs Cedrinus tradit Iuſtiniani tempore, laborante hemiſphærio Magni Templi, & rimas agente, ex crebris terræmotibus cecidiſſe partem orientalem, & contriviſſe ciborium & ſacram menſam, &

pulpitum. Iuſtinianus excitavit alia pilas, quæ exciperent hemiſphæriun ſublimius viginti pedibus quàm ante fuiſſet, extraque Templum contra pila quatuor interiores erexit cochleas, ſe muros velut alas, per quas anfractibu multis graduum aſcenditur in ſuper nam partem templi, quæ ab imo ſol ſurgentes uſque ad hemiſphærium ſul ciunt arcus & pilas. Alii authores, ſe obſcuriores, tradunt ſuperiori terræmo tu cecidiſſe hemiſphærium Sophiæ, qua tuor arcus non cecidiſſe, ſed incolume permanſiſſe, hemiſphærium Regem re ſtituiſſe, ſed humilius, quàm prius fuiſſe vigintiquinque pedibus. Quos ferrem, ſi aliis terræ motibus traderent rurſu concuſſum fuiſſe, & ita humiliùs reſti tutum fuiſſe. Nam cùm Euagrius tra dat Iuſtinianum in tantam altitudinem excitaſſe, ut internè ex ſolo ſuſpicientes aſſequi vix poſſent ſummum hemiſphærii tholum, & ex ejus culmine nemo auderet deſpicere, ſolum veriſimile videtur in priſtinam altitudinem reſtituiſſe. Baſilius Rex, ejuſdem Sophiæ arcum magnum vergentem ad occaſum, ex terræmotu multas ruinas agentem, & caſum minitantem, peritia architectorum conſtringens, firmum & ſtabilem reddidit, teſte Georgio Cedrino.

no. Nicephorus in Reginam Annam, quæ tempore tyranni Catacoſmi theſauros Sophiæ expilabat, acerbè invehitur; atque exclamat propter tyrannides & varias religionis ſectas, ædem Sophiæ ruinam edidiſſe ſine ullo terræmotu. Nam, ut ipſe adjungit, cùm ad veſperam cælum ſerenum eſſet, circiter mediam noctem unum ex quatuor arcubus ad ortum Solis ſpectantem cecidiſſe, ſecumque traxiſſe hemiſphærium, quod ſuſtineret, & contriviſſe tribunal templi, & imaginum ornatum, & ſacras columnas, & medias aulas. Poſt hæc Nicephorus adjungit à multis tum dictum fuiſſe, quòd niſi crepidines, & fulcimenta ad Orientem pertinentia diligenter priùs conſtructa extitiſſent ab Andronico Rege, multo major fuiſſet caſus, & quidem unus ex inſanabilibus. Euagtius ſcribit ædis Sophianæ longitudinem hanc eſſe: nempe à concha, ubi incruentum ſacrificium litatur, ad portam conchæ adverſam, eſſe centum nonaginta pedes; latitudinem verò à borea ad notum centum & quindecim: altitudinem à pavimento ad centrum hemiſphærii, pedum centum octoginta: longitudinem verò ab Oriente ad Occaſum eam ipſe metiri auſus non ſum, ſed metien-

dam curavi per hominem Turcum; q
mihi retulit, latitudinem templi eſſe d
centorum & tredecim pedum; longitu
dinem verò ducentorum & quadragin
pedum; altitudinem à ſumma curvatu
arcuum uſque ad pavimentum centu
quadraginta duorum pedum. Hemiſpha
rium non menſus eſt. Qui ſi rectè me
ſus eſt altitudinem, parum diſcreparet a
altitudine, quam tradit Evagrius. Qu
lis olim fuerit Ædes Sophiæ, vide Pro
copium, Agathium, Paulum Florum
Evagrium: qualis autem hodie ſit, ad
jungam huc, quatenus cognoſcere mil
licuit.

Cap. IV.

Deſcriptio Templi Sophiæ quale hodie viſitur.

Eius parietes, & cameræ coctis late
ribus conſtructi ſunt. Parietum in
terior pars cruſtis marmoreis veſtit
excellentibus, & variis fulgurat, & per
miſcet cùm ſummas naturæ vires, tun
mentes ſpectantium. Cameræ calculis
& teſſellis vitreis inauratis fulgent et
iam ad oculos Barbarorum, ſumma
arte elaboratis. Concameratio octo pi
lis ſuſtinetur. Quarum quatuor ma
jores, & excelſiores in ordinem qua-
drum

drum diſpoſitæ, ſuſtinent ingentes quatuor arcus, fulcientes hemiſphærium: quorum quidem duo, Septentrionalis & Meridianus, curvaturam ſuam imam ſubſtructam habent tenui pariete feneſtellis vitreis pleno ſuſtentato, columnarum duplici ordine, inferiore & ſuperiore. Inferior habet octo columnas ad ſolum nitentes; ſuperior ſex, ſuſtinentes parietem ſubtilem, & ſubjectam imæ arcus curvaturæ. Reliqui duo arcus, Orientalis & Occidentalis, intra curvaturam ſuam nihil ſubſtructum habent, ſed apertum & vacuum à parietibus & columnis, ut horum vacuitate Templum efficiatur capacius. Nam ad eorum imam curvaturam committuntur extremæ partes ultra pilas projectæ in ſphæræ quartam partem recedentes, quæ nituntur quatuor arcubus, qui ſuſtentantur duabus pilis minoribus, & duabus majoribus. Quatuor enim pilæ majores non ſolùm ſuſtinent quatuor arcus majores, ſed etiam earum ſingulæ duos arcus minores, unum pergentem in longitudinem, alterum in latitudinem, quibus Templum longè porrigitur, & latè dilatatur: ſic enim ab Oriente & Occidente quarta pars ſphæræ applicatur hemiſphærio, ut intus una, & eadem concame-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

cameratio eſſe videatur, foris verò ſeparata, apparet ornatius efficiens hemiſphærium altè eminens ſupra duas quartas ſphæræ partes. Latitudo vero dilatatur ultra pilas arcubus & columnis, & parietibus ex utroque latere, Septentrionali ſcilicet, & Meridionali, ſex velut aulas capiens, tres inferiores, & totidem ſuperiores, vario marmore veſtitas, concameratas calculis inauratis, & figuratis ornatas: ita enim ex ſingulis pilis duplices arcu naſcuntur in Templi latitudinem porrecti, ut eorum alterum cornu conquieſcat in muro extrinſecus obnitente majoribut pilis: à quibus quatuor arcus in utrumque parietis latus emittuntur; duo quidem inferiorum trium aularum concamerationem ſuſtinentes, reliqui duo ſuperiorum totidem aularum teſtudines, quarum latera ſingularum partim adnituntur ad arcus, partim ad parietes, partim ad columnas. Vnde fit, ut pars Ædis interior, & media illa ingens vacua, ſi ſola conſideretur, comprehenſa intra pilas & columnas, ſit forma ovata; ſi verò tota tam intra, quàm extra pilas perſpiciatur, ſit quadrata. Ita enim ex utroque latere velut alæ appenſæ ſunt tres aulæ inferiores, & totidem ſuperiores, ut ab

imo

imo pavimento procedat quadrata uſque ad curvaturam ſuperiorem aularum, deinde intra octo pilas in ovatam formam contrahatur uſque ad curvaturam quatuor arcuum ſuſtinentium hemiſphærium. Forma aularum, ſeu cellarum, quas dixi cingere utrumque latus, talis eſt. Ex tribus lateribus aulæ quadratæ ſunt: ex quarto latere, quod intuetur interiorem Ædis partem, figuram Templi ſequitur, quam obrotundam efficit pilarum, & columnarum diſpoſitio. Suſtinetur arcubus & columnis concameratio aularum; quarum deſcribam duntaxat treis: quibus cognitis cæteræ omnes ſimili forma eſſe cognoſcentur. Incipiam à tribus ſuperioribus, ſitis in latere Templi Septentrionali; quarum prima eſt in angulo intuenti Septentrionem & Orientem: ejus duo latera exteriora ſurgunt à muro, & deſinunt in arcum: in laterum medio columnæ tres ſunt quadratæ, loco parietis, nempe feneſtrarum paraſtades, quarum ſcapus habet perimetrum quinque pedum, & unius dodrantis. Supra eaſdem eminent aliæ tres quadratæ. Hæ omnes ſunt marmoris albi, in colorem glaucum vergentis. Latus pertinens ad interiorem Ædis partem, habet ſex columnas vi-

rides,

rides, ſubjectas arcui ſuſtinenti quar- tam partem ſphæræ Orientalis, quarum imus ſcapus ambitum habet ſeptem pe- dum, & octo digitorum. Earum in- tercolumnia, diaſtyli diſpoſitione di- ſtincta, lata ſeptem pedes & undecim digitos, pluteis muniuntur marmoreis altis quatuor pedes, quibus incumben- tes vident interiorem Ædis partem tam infernam, quàm ſupernam. Latus in- terjectum inter primam aulam & ſe- cundam à pariete exteriori vergente ad Septentrionem, uſque ad pilam magnam ſuſtinentem arcum hemiſphærii, lar- gum eſt quadraginta quatuor pedes; quo- rum partem poſſident pilæ, partem ar- cus ſurgens à tergo pilæ, ſuſtinens he- miſphærium, quo toto patente late juxta pavimentum viginti pedes tranſi- tur à prima aula ad ſecundam aulam. Reliquam lateris inter primam & ſe- cundam aulam intermedii partem, la- tam viginti quatuor pedes, occupant pilæ arcus, & murus ſurgens velut ala uſque ad concamerationem hemiſphæ- rii. Secundæ aulæ concameratio ex- trema ſuſtinetur arcubus & parietibus, media verò nititur quatuor columnis albis, ad glaucum colorem accedenti- bus: quarum ſcapus in ambitu circum- plectitur ſeptem pedes. Secunda ſive

me-

nedia aula, quadrata eſt: cujus duo la-
era ſuſtinentur partim muris, partim
rcubus, quorum alterum cornu naſci-
ır à tergo duarum magnarum pila-
ım ſuſtinentium magnum hemiſphæ-
am; alterum ſuſtinetur pilis orienti-
us ex interiori parte murorum alario-
ım fulcientium pilas majores. Hujus
cundæ ſive mediæ aulæ latus exterius
co parietis habet octo columnas qua-
ratas, quarum perimeter eſt ſex pe
um. In earum medio eſt magna pi-
. Inter columnas eas paraſtadum vi-
em præſtantes ſunt feneſtræ. Præ-
rea ſupra eaſdem columnas exiſtunt
læ paraſtadum vicem præbentes ſu-
erioribus feneſtris, quæ tam ſuperio-
s, quàm inferiores numero ſexde-
m aulam hanc mediam illuſtrant; cu-
s latus vergens in templum interius,
x viridibus columnis ornatur. Harum
ıtercolumnia habent pluteos ſimiles
uteis primæ aulæ. Camera media ſu-
inetur columnis colorem medium in-
r album & glaucum præ ſe ferentibus,
ı quadratum ordinem diſpoſitis: qua-
ım duæ ſtant non longè à latere ex-
riori; reliquæ duæ parum abſunt ab
ıteriori latere ornato ſex columnis.
x hac media aula exitus patet in ter-
am, per arcum tam latè patentem,
quàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

quàm alterum, per quem aditus eſt à prima aula in ſecundam. Tertia aula ſimilis eſt primæ aulæ, longitudine, feneſtris, paraſtadibus, columnis; quibus quatuor ſuſtinetur ejus camera, & latus interius ſex viridibus. Iam verò inter pilas duas, quibus ſuſtinetur quarta pars ſphæræ occidentalis, extant quatuor columnæ virides, eædemque binæ inter ſe conjunctæ: inter has intercedunt ſex columellæ virides, Ionicæ. Templi verò valvæ occidentales loco veſtibuli duas porticus habent: inferiorem, quà aditur Templum plano pede; ſuperiorem, quà Gynæconitides Aulæ adeuntur; ambas tam longas, quàm templum latum, largas viginti octo pedes. Porticus ſuperior ſupra porticum inferiorem ſita eſt inter pilas ſuſtinentes quartam partem ſphæræ occidentalem, & feneſtras. Nam à parte interiori octo pilis, ab exteriori totidem ſuſtinetur, inter quas feneſtræ tam inferiores, quàm ſuperiores illucent, cinctæ columnis quadratis. Inter hanc porticum & Aulas fœminarum, nihil intereſt, niſi pilæ ſuſtinentes porticus cameram interiorem: pavimentum enim porticus æquale eſt Aularum pavimento. Porticus inferior eſt duplex: interior clauditur utrinque mu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

is marmorum jucundiſſima varietate eſtitis: tegitur cameris figuratis orna-nento teſſellato calculorum inaurato-um. Ex hujus porticus latere orienta- novem portis patet aditus in Tem-lum, ex latere occidentali quinque ortis æneis, duplicibus patet exitus ex teriori porticu in exteriorem porti-um, ex qua proditur in aream ubi per-nnes ſaliunt aquæ, ad quas ex area de-enditur multis gradibus. Per capita arum porticuum aditus patet unus à eptentrione, alter à Meridie ſex val-is, olim æneis omnibus, jam duntaxat ibus æneis, egregio opere elaboratis. Edes Sophiana ex parte Orientis habet uas portas, eaſque duplices: in lateri-us ſunt aliquot clauſæ, quæ nunc non periuntur. Ædis interiora fulgent cla-iſſima luce, ob multitudinem lumi-um. Summus murus, qui in orbem ertur inter quatuor ſummos arcus & emiſphærium, quadraginta feneſtris icem intromittit: mutuli arcubus ſub-ecti illuminantur viginti ſex feneſtris: ulæ intermediæ triginta duabus in ſin-ulis extremis aulis orientalibus lucent lus viginti. Prætereo duas occidenta-es, & quatuor inferiores aulas, tum uas quartas partes ſphæræ, tum ſa-ram Ædis partem ſolis ſacerdotibus

H olim.

olim patentem : ſileo ſuperiorem por
ticum , etiam in medium templum cla
rum lumen emittentem : quorum om
nium lumina ob multitudinem nume
rare omiſi . Maximus Sophiani tem
pli aditus eſt ab occaſu, plano pede : non
enim , ut Pantheon Romanum gradi
bus , ut olim aſcenditur , aut ut nun
deſcenditur , niſi ab ortu, unde quinqu
gradibus deſcenſus patet in ædem , ſe
in ſuperam Ædis partem aſcenſus exi
ſtit quatuor cochleis , quas antè dix
oppoſitas ad fulciendas quatuor majo
res pilas . Georgius Cedrinus cochlea
appellat, ſed non ſatis propriè, cùm ma
gis in anfractuum normalium , quàm
cochlearum modum gradus ſurgant
quinque enim anfractibus ab imo aſcen
ditur , non exaſperatis in gradus , ſe
in mollem clivum ſubſtructis ex ampli
menſis marmoreis ; Horum quinqu
anfractuum ſinguli alti undeviginti pe
des & ſeſquipedem , lati quinque pedes
His anfractibus ſuccedunt alii anfractus
uſque ad Templi tectum , non clivi
molliti , ſed in gradus fracti , quibu
adeuntur aulæ , & porticus ſuperio
res , & ſummæ Templi partes. Si qui
ea , quæ antè dixi de Templo Sophiæ
conferat cum deſcriptione Procopii 8
Agathii , cognoſcet , de illo , quod Iu
ſtinia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſtinianus condidit non tantam diminu-
tionem factam eſſe, quantam cives Con-
ſtantinopolitani prædicant, jactantes
longè majus extitiſſe, multaque illius
membra à Barbaris diruta eſſe, deci-
mamque partem vix hodie extare: quo-
rum opinionem ferendam putarem, ſi
intelligant domos regum, ſacerdotum,
ſenatorum circum ædes conſtructas à
Barbaris, & incendiis deletas eſſe. Sin
membra ædis Sophianæ à Iuſtiniano
conditæ, longè errant, omniaque ejus
ferè conſtare video tradita à Procopio,
præter porticum alteram. Nam cùm,
teſte Procopio, utrinque porticus habe-
ret, nunc duntaxat ex una parte, eaque
occidentali habet; orientalis non extat,
ſed cecidiſſe aliquo terræmotu veriſimile
eſt, ipſiuſque in locum excitatam fuiſ-
ſe molem illam, quæ hodie extat lapi-
de quadrato conſtructa velut crepido
clivoſa, objecta ad fulciendam partem
ædis orientalem. Verùm jam tam ex-
celſam, ob terræmotus, non arbitror,
quàm primò fuit; ſed tamen tanta al-
titudine nunc attollitur, quanta ferè
traditur ab Evagrio: atque adeò poſt
terræmotus, ad fulciendas pilas labo-
rantes, vel terræmotu, vel pondere he-
miſphærii, aucta eſt quatuor muris lon-
gis plus viginti pedes, latis plus octo

in altitudinem majorum pilarum aſſur-
gentibus, quos alares appellare poſſu-
mus à ſimilitudine alarum architecto-
nicarum, vel potiùs ἐρείσματα, id eſt,
obnitentia firmamenta, quibus latus ædis
pertinens ad Septentrionem & latus au-
ſtrinum præfulciuntur, atque præmu-
niuntur. Extant Templi extremitates
ultra octo pilas projectæ in ſphæræ
quartam partem recedentes ex ſupera
parte quiddam Lunæ curuatæ in cor-
nua ſimile præ ſe gerentes: extant cel-
læ, ſive aulæ inferiores quidem Andro-
nitides: ſuperiores Gynæconitides ex-
tant, infinita varietate marmorum
præſtantiſſimorum veſtiti parietes & pi-
læ, & tota concameratio tecta teſſel-
lis inauratis, & non modò Moſeac
operis ratione jam pervulgata, ſed an-
tiqua illa recondita amuſſi dimenſis e-
gregiè in hunc diem eminentibus, niſi
quà offenſiones intercedunt, quas in-
tulerunt imaginum oppugnatores. De-
nique ut corpus & membra Sophiæ Æ-
dis ferè omnia extant, ſic nihil exem-
ptile, niſi exiguum quiddam ex infini-
tate metallorum. Extat Templi par
pura olim, & ſacra, ſolis ſacerdotibu
attributa, ſed nihil gemmarum hodi
appâret, omnium nationum bellica di
reptione ſpoliata, non modò menſa il
la

la, quam nemo imitari poterat, à Iuſtiniano refecta, ex auro; argento, omnique genere lignorum, gemmarum, quæ producit mare & cunctus orbis, ſed etiam donis aliis infinitis denudata, quibus reges Conſtantinopolitani & pontifices & principes eam ornârant: atque etiam mulieres cùm aliæ permultæ, tum Pulcheriam Arcadii filiam, Theodoſii minoris ſororem. Scribit Sozomenus ex auro & lapidibus pretioſis pulcherrimum & mirabile quoddam ſpectaculum menſam dediſſe ſacræ Ædi Conſtantinopoleos. Neque dum vectigalibus, quibus erat immenſis locupletata, privantur Maumetani ſacerdotes, neque mille & centum tabernis, ſive officinis, quas vectigales, & liberas poſſident, ſitas in pulcherrimis foris Conſtantinopòleos.

CAP. V.

De ſtatuis inventis in latere ædis Sophianæ.

EX latere Templi Sophię Suidas (quem ſcito velut receptum in primam claſſem Grammaticorum) refert, ſtatuas repertas fuiſſe deorum Græcorum pluſquàm ſeptuaginta, & duodecim ſignorum Zodiaci, & regum Chriſtianorum

octoginta: quas Iuſtinianus urbi cùm diſtribuiſſet, magnum Templum ædificavit. Poſſem huc adjungere nomina harum ſtatuarum ex incerto ſcriptore, qui ſcripſit de patria Conſtantinopolitana, niſi in aliis permultis mendacem deprehendiſſem.

CAP. VI.

De Pharo Promontorii, & Mangana.

AMmianus Marcellinus ſcribit Promontorium Ceras prælucentem navibus vehere conſtructam celſiùs turrim, quæ Pharus appellaretur. Hæc alibi rectiùs eſſe non potuit, quàm propè Templum Sophiæ. Vnde nam commodiùs, & latiùs illuceſcere potuiſſet navigãtibus ex Boſporo & Propontide, Promontorium Ceras Dionyſius Boſporium appellat, & dicit ex eo Inachi filiam Io, irâ Iunonis ſtimulatam trajeciſſe in Aſiam. Mangana locus ita appellatus, ubi machinæ bellicæ ſervabantur, erat in clauſtro regio, aut prope clauſtrum, juxta Boſpori fauces extremas. Rex Conſtantinus Monomachus ſplendidum, & amplum à fundamentis monaſterium condidit in nomen magni martyris Georgii, quod Mangana appellant. Alexius Comnenus cùm podagra laboraret, in Ma-

gnum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

gnum Palatium, quod ad Solis ortum eſt, geſtabatur; ac cûm Palatii hujus aër medicis non ſatis commodus videretur, in Palatium Manganorum transferebatur.

CAP. VII.

De Thermis Zeuxippi, & de ejus ſtatuis.

THermas, Zeuxippi [Balneum] nuncupatas, à Iove Zeuxippo, ait Cedrinus in ejus Templo ædificatas. Quod Euſebius confirmare videtur: Ex Zeuxis, inquit, pictoris imaginibus, quas plurimas fecit, lavacrum Byzantiorum quidam appellatum arbitrantur fuiſſe, vicinum Sophiæ Ædi: aſſequor non modo ex antiqua deſcriptione, quæ ponit in eadem regione Templum Sophiæ & Thermas Zeuxippi, ſed etiam ex incendio facto tempore Iuſtiniani, quo deflagraſſe Templum Sophiæ, & vicina ædificia, ut Balneum Zeuxippum appellatum, & regiæ veſtibulum; quod Chalca appellatur, teſtatur Procopius, & Zonaras: qui Severum Imperatorem ſcribit id Hippodromo conjunxiſſe, & ædificaſſe in templo Iovis. Leontius, antiquior & gravior teſtis, non conjungit Hippodromo, ſed vici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

num facit ſuis verſibus, inſcriptis in domum ſitam inter Zeuxippum & Hippodromum:

Λεοντίου εἰς οἶκον κείμενον μέσον τοῦ Ζευξίππου, καὶ τοῦ Ἱππικοῦ.

Ἐν μὲν τῇ, Ζεύξιππον ἔχω πέλας ἡδὺ λοετρόν.
Ἐκ δὲ ἑτέρης, ἵππων χῶρον ἀεθλοφόρων.
Τοὺς ῥὰ θεησάμενος, καὶ τῷ δ᾽ ἔνι χρῶτα λοέσας,
Δεῦρο καὶ ἀμπνεύσων δαιτὶ παρ᾽ ἡμετέρῃ.
Καί κε πάλιν σταδίους ποτὶ δείελον ὥρειος ἔλθοις,
Ἐγγύθεν ἐγγὺς ἰὼν γείτονος ἐκ θανάτου.

Cedrinus, inquit, variam in hoc balneo contemplationem, & ſplendorem fuiſſe artium, marmorum, calculorum, ſtatuarum ex ære factarum, hominum antiquorum, quibus nihil deerat præter animas, ad verè repræſentandum eos, quos imitantur: inter quos erat Homerus, mentem contrahens & contendens, & manus ſub imum pectus conjungens: barba ejus ſimpli-

impliciter demiſſa erat, capillus ſimilis
x utraque parte calvariæ rarus: facies
:trica, ob ſenectutem & commenta-
onem: naſus per omnia medioctis:
culi conciliati palpebris, velut de ipſo
ama eſt, cæcum præ ſe ferunt: ſupra
unicam geſtabat pallium: lorum quod-
lam æreum pedibus ſubjiciebatur. E-
ant præterea ſtatuæ ex ære factæ om-
nium ſapientum ſublimium, & Poë-
arum, & Rhetorum, & Heroum for-
itudine celebrium, tum ex marmore
permultæ, adeò antiquo opere elabo-
ratæ, ut ſpirare viderentur, quas om-
neis conſumpſit incendium: inter quas
fuerunt ſtatuæ Deiphobi, Æſchinis, De-
moſthenis, Ariſtotelis, Euripidis, He-
ſiodi, Theocriti, Simonidis, Anaxime-
nis, Calchantis, Pyrrhi, Amynones,
Sapphous, Apollinis, Veneris, Chryſæ,
Iulii Cæſaris, Platonis, Hermaphrodi-
ti, Herinnæ, Terpandri, Periclis, Py-
thagoræ, Steſichori, Democriti, Hercu-
lis, Auroræ, Æneæ, Creuſæ, Heleni, An-
dromachi, Menelai, Helenæ, Vlyſſis,
Hecubæ, Caſſandræ, Polyxenæ, Ajacis,
Paridis, Oenoæ, Milonis, Daretis, En-
telli, Charidemi, Melampi, Panthoi,
Demogerontis, Iſocratis, Amphiarai,
Sarpedonis, Achillis, Mercurii Apuleii,
Dianæ, Pherecydis, Heraclit, Cratini,
H 5 Menan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Menandri, Amphitryonis, Thucydidi
Herodoti, Pindari, Xenophontis, Al
mæonis, Pompeii, Virgilii: aliæq
plures ſtatuæ verſibus deſcriptæ à Chr
ſtodoro Poëta Thebæo, ſive, ut al
tradunt, nato ex urbe Copto Ægypti
ca; cujus verſus explicarem, niſi id lon
gum eſſet, & ſatis ſit digitos intende
ad fontes. Fuit prope Thermas Zeu
xippi balneum parvum celebratum ve
ſibus Leontii:

> Μὴ νεμέσα Ζεύξιππε παρ' ἀντέλ
> λοντι λοετρῷ.
> Καὶ μεγάλῳ παρ' ἅμαξαν ἐρωτυ
> λος ἡδὺ φαείνει.

Nunc nulla Zeuxippi veſtigia reſtan
neque aliorum permultorum balneo
rum, etſi de illis ſcripta Epigrammat
extant; ut illud celebratum ab Agathia
in quo Venus erat; item alterum Didy
mum, in quo mulieres, & viri lavaban
tur, decantatum verſibus Pauli Silentia
rii, & aliud illuſtratum Epigrammat
Leontii Scholaſtici; atque illud nuncu
patum Cupido, deſcriptum à Mariano
Scholaſtico: quæ vel perierunt, vel a
Mametanis ita immutata ſunt, ut non
agnoſcantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. VIII.

De Xenodochiis Sampſonis & Eubuli.

Rat quoddam, ut Procopius inquit, Xenodochium hominibus attribu-m inopibus & ægrotantibus. Hoc uidam vir pius, nomine Sampſon, perioribus temporibus ædificaverat. ed non manſit intactum ab incendio, uod excitavit ſeditioſa plebs, quo il-d unà cum Templo deflagravit. Hoc ædificavit Iulianus, pulchritudine qui-em ſtructuræ dignius, & multitudine omuncularum amplius reddidit, vecti-alique annuorum nummorum magno otavit, ut pluribus ſubveniret affecti-us: ac nondum hac erga Deum obſer-antia ſatiatus, duo præterea Xenodo-hia è regione illius adjunxit, ea exci-ans in domibus, quæ Iſodori & Arca-lii nominantur, adjutus à regina Theo-lora. Hæc quidem Procopius. Ex quo colligitur, Xenodochium Sampſonis, quod perierit eodem incendio quo magnum Templum, non longè à Sophia fuiſſe: hoc hiſtoria incerti authoris docet fuiſſe è regione Ædis Sophianæ; cui ut credam, me adducit Zonaras, ſimiliter tradens à ſeditioſa plebe immiſſum fuiſſe incendium, quo magnum Templum, & Sancta Hirene, & Eubuli Xe-nodo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

nodochium, & Chalca, & Severi Ba
neum, appellatum Zeuxippus, aliaqu
permulta deflagrârunt. Cui conſen
Georgius Cedrinus, loquens de eode
incendio: *Magna, inquit, pars urbi
magnumque Templum, & Sancta Hi
rene, & Xenodochia Sampſonis, & Eu
buli, unà cum ægrotis exuſta ſunt, a
que etiam veſtibulum Baſilicæ Augu
ſteum, Chalca, duæ porticus uſque a
Forum & Octogonum, & balneum ap
pellatum Zeuxippus.* Poſtquam ſupe
riora ex Procopio edito ſcripſiſſem, in
cidi in Procopii manuſcriptum Codi
cem declarantem Xenodochium Sam
pſonis fuiſſe medium inter ædes Sophia
& Hirenæ.

Cap. IX.

De ſtatua Eudoxiæ Auguſtæ, ob quan
Chryſoſtomus ejectus in exilium.

SOcrates & Sozomenus Sacræ Hiſtoriæ ſcriptores tradunt Eudoxiæ Auguſtæ ſtatuam argenteam ſupra columnam purpuream ſecundum latus meridianum Ædis Sophianæ, via duntaxat lata intercedente, excitatam fuiſſe, ante domum magnæ Curiæ, cui à populo plauſus dari, & ludi publici ſaltatorum, & mimorum edi ſolebant de

more,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

nore, qui jamdudum invaluerat co-
ndi regias imagines: quod Ioannes
hryſoſtomus contra religionem Chri-
ianam fieri exiſtimans, pro concione
prehendit eos, qui tale quippiam fa-
itarent. Quibus Eudoxia ſe perſtri-
am putans, in exilium projecit Chry-
ſtomum. Huc adderem Miliarium, &
aſilicam, ut vicina Templo Sophiæ, ni-
nunc mallem regionum ordinem ſe-
ui, quàm ædificiorum vicinitatem.

CAP. X.

Quam Vrbis partem complexa fuerit tertia regio.

VBi Hippodromus eſt, & domus Abrami Baſſæ, & porta Leonis, &
ortus, quem vulgò Byzantii appellant
'aterga limena, quaſi triremium por-
um, dorſumque ſecundi collis, uſque
d Forum Conſtantini, olim tertia re-
io fuiſſe deprehenditur, non modò ex
rdine ſuo, ſed etiam ex ſua deſcriptio-
e, quæ declarat hanc planam in ſu-
eriori parte in ea Circi ſpatio longiùs
xplicato, ſed ab ejus extrema parte
imis prono clivo ad mare uſque de-
cendere, complectentem tribunal fori
Conſtantini, Circum maximum, do-
mum Pulcheriæ Auguſtæ, Portum no-
vum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

vum, Porticum ſemirotundam, quæ ſimilitudine fabricæ Sigma Græco v cabulo nuncupatur.

Cap. XI.

De Hippodromo, & de ejus obeliſco columnis & ſtatuis.

SEverum reconciliatum Byzantiis, r centes Hiſtorici, ut Zonaras & a plerique, tradunt Hippodromum æc ficaſſe: Zoſimus antiquus Hiſtoric ſcribit Conſtantinum Magnum, Hi podromum elaboraſſe; omnique cul pulcherrimo adornaſſe, partemque ej feciſſe templum Caſtoris, & Polluci quorum ſimulacra uſque in ſuam æt tem, hoc eſt, Theodoſii minoris, i Hippodromi porticibus extantes vide liceret. In medio circo, quem Græ Hippodromum appellant, obeliſcus e Thebaico lapide factus extat, cujus cù non meminerit antiqua Regionum d ſcriptio, & meminerit obeliſci Theb quadrati, quem ponit in quinta region arbitrarer hunc terręmotu everſum tra ſlatum fuiſſe in Hippodromum à Theo doſio poſt editam deſcriptionem regio num, niſi hæc Theodoſiacorum mu torum meminiſſet operum, niſi præter ret nonnulla in commemoratione R

gio

ionum, quorum poſteà meminit in ge-
erali deſcriptione Vrbis. Habere igitur
lures obeliſcos Conſtantinopolis po-
uit, ex quibus non ſupereſt ille The-
æus, quem in quinta regione ponit an-
qua regionum deſcriptio. Duos adhuc
tantes vidi cùm primùm veniſſem By-
antium: unum in Circo Maximo, al-
rum intra Clauſtrum Regium, in late-
primi collis, vergente ad Septentrio-
es, quadratum, ex lapide Thebaico fa-
um, erectum juxta domum vitrearia-
um officinatum regiarum: ſed paulò
òſt everſum, & extra Clauſtrum ela-
um vidi jacentem, longum triginta
uinque pedes: cujus ſingula latera (ſi
enè memini) ſenos pedes lata, perime-
um illius efficiebant viginti quatuor
edum. Hunc Antonius Priolus, no-
ilis Venetus emit, Venetias exporta-
urus, in Foro divi Stephani locaturus.
lter verò in medio Hippodromo, pro
neta in hunc diem extat, ſupra quatuor
eſſeras æneas latas quoquo verſus ſeſ-
uipedem altas, tantundem ſuſtentatas
aſi & ſtylobate. A ſolo duos gradus
abet ſtylobates: quorum inferior à ter-
a altus eſt pedem unum, cujus latitudo
edalis, ſuperior gradus altus duos pe-
les, projectus extra ſtylobatem quatuor
edes, & totidem digitos: gradus ſub-

jecti

jecti non ſunt ſtylobatæ, ſed adjecti, &
adſtructi velut ſuggeſtus, ut appâret e
commiſſura, ſupra quos latus quoqu
verſus duodecim pedes ſtylobates em
net in altitudinem qnatuor pedum, &
octo digitorum, & extra baſim projic
tur ſeſquipedem. Præter hos quatuo
pedes, & ſex digitos, ſtylobates peda
lem altitudinem excedit non extra ba
ſim eminentem: nam ex ſummo ſtylo
batæ eminet ſtriatura alta pedem & tre
decim digitos, quadrilatera; nempe e
perpetuo uno eodemque lapide conſtan
quo ſtylobates. Nam ſtylobates emitt
ſuam ſupremam partem, non ſolùm ſeſ
quipede ſtrictiorem, quàm infimam, ſe
etiam angulis mutilatam, locoque qua
tuor angulorum diminutorum exiſtun
quatuor lapides quadrati marmoris The
bæi rubentis, ſinguli alti ſeſquipedem
nempe quantum ſtriatura ſtylobatæ, hi
quatuor angularibus lapidibus interclu
ſa, qui cum intermedia parte ſuprem
ſtylobatæ ſuſtinent baſim altam pede
ſeptem, & tredecim digitos projectan
extra imum ſcapum obeliſci ſeſquipe
dem, quoquo verſus patentem noven
pedes, totidemque digitos, quæ tota in
ſculpta eſt, ut ſtylobates, qui ſtatui
emittentibus omnia latera inciſa habet
ex Septentrionali quidem latere expreſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſunt ſtatuę, duobus ordinibus ſcalptæ,
orum inferior continet duodeviginti
tuas & duas ergatas, earum ſingu-
quaterni homines verſant vectibus,
ibus funes ductarii circum ergatas
luuntur, obeliſcum jacentem tra-
ntes. Tum in eodem ordine ſcalptus
obeliſcus rectus, ut nunc eſt, tum
tuæ tres, quarum Conſtantinopoli-
ni prædicant unam eſſe magiſtri, al-
am diſcipuli, quem magiſter, niſi in-
poſita tertia perſona retentus fuiſſet
ſtigare conatur, quòd ſe abſente obe-
cum erexiſſet, in ſuperiori ordine bi-
ergatæ connituntur cum ergatis in-
ioribus obeliſcum jacentem trahere,
rſatæ ſingulæ à quaternis hominibus
cumvoluentibus validos funes benè
ninentibus toris expreſſos. Quòd ſi
lobatæ amplitudo capere rationem
tuiſſet, qua erectus eſt, non dubito,
in talem ſculpſiſſet, qualem deſcribit
arcellinus. Sola, inquit, reſtabat obe-
i; erectio, quæ vix, aut ne vix quidem
rabatur poſſe compleri, id eſt, uſque
periculum altis trabibus, ut machi-
rum cerneres nemus: innectuntur
ti funes, & longi ad ſpeciem multi-
cium liciorum cœlum denſitate ni-
a ſubtegentes: quibus colligatus obe-
us paulatimque per arduum inane

protentus, diuque penſilis millibus mu
tis tanquam molendinarias metas ro
tantibus cavea locatus in media. Hu
obeliſcum poſſe etiam Byzantios ma
chinatores in alium locum transferre i
columem, adverti ex columna ſita i
dorſo quinti collis Conſtantinopolitan
quæ parum cedebat obeliſco. Hanc
ſuis ſedibus dejici in terram vidi in hu
ferè modum, circum columnam (aliqu
tamen interpoſito ſpatio) trabes inge
tes crebras in quadrum diſpoſitas in ſo
defixas columna ipſa excelſiores erex
runt paribus intervallis inter ſe diſta
tes: ſupra trabes impoſuerunt tranſve
ſa tigna, omnia inter ſe firmiſſimè
vincta, ex quibus trochleas creber
mas appenderunt, per quas trajeceru
validos funes, ab imo columnæ ſca
ad ſummum ſurgentes ad columna
ſtrictiſſimè alligatos denſis funibus,
ſe contingerent, & tranſverſis rect
velut tramis ſtamina ſecantibus forma
textilis operis repræſentantibus, ex
quadraturam trabium ſimilitudine
turris quadratæ gerentium. Ergatæ
trinque multæ in terram defixæ era
verſatæ à multitudine robuſtiſſimoru
Juvenum, funes illos validos (quib
columna cingebatur) trahentes ta
diu, quoad columnam à ſedibus ſu
tra

traxerunt : deinde ſenſim detrahentes in terram dejecerunt, & curribus impoſitam firmiſſimis, quos rotæ craſſiſſimis ferreis cinctæ ſuſtinebant, traduxerunt incolumem in collem tertium, ad Soleimani Regis Ædem ornandam. Iam verò in latere ſtylobatæ occidentali Obeliſci inciſum eſt hoc Epigramma:

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θευδόσιος βασιλεὺς
Τολμήσας, Πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ τόσος ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύο

In latere orientali inſcriptum eſt hoc Epigramma, inciſione literarum Latinarum, ſed paululum exeſa : ſed ut legere potui, ſic habet,

Difficilis quondam dominis parere ſerenis
Iuſſus, & extinctis palmam portare tyrannis.
Omnia Theodoſio cedunt : ſubolique perenni :
Terdenis ſic victus, duobuſque diebus
Iudice ſub Proclo ſublime elatus ad auras.

In meridiano latere duplex ordo ſta
tuarum exprimitur : inferior quatuo
currus partim bijuges, partim quadr
juges habet, quorum unumquenqu
unus regit auriga. Superior ordo con
tinet duos equites, tres pedites, toga
tos tres, obeliſcos duos, quatuor co
lumnas in quadrum diſpoſitas epiſtyli
ſuſtinentes. Iam verò ex boreali baſ
latere ſcalpti ſunt quatuor ordines, con
tinentes triginta quinque ſtatuas toga
tas. Ex latere occidentali eminent du
ordines, quorum inferior habet nove
ſtatuas ſupplices, offerentes mune
Regi, qui ſtat in ſuperiori ordine cu
ſtatuis decem & ſex. Latus meridianu
duobus ordinibus diſtinguitur, inferio
decem ſtatuas togatas exprimente, ſup
riore viginti, togatas omnes, except
quatuor clipeatis. Latus orientale h
bet in parte inferiori tres ordines : i
ſimus continet decem & ſex perſona
alias viriles, alias muliebres, ſalta
tes, alias organa pulſantes ; ſupra qu
eminent duo ordines capite tenus : p
to ſpectatores. Superior ordo redd
viginti ſtatuas, harum ſex ab aliis d
ſtinguuntur columnis, media cor
nam tenet manu, ſupra baſim exta
quatuor teſſeræ æneæ ; quibus in qu
drum diſpoſitis totus Obeliſcus ſuſt
netu

netur, cujus quidem quadrati ſingula
atera ima lata ſunt circiter ſex pedes,
ab imo ad ſummum ſcalpta notis Æ-
gyptiacis.

CAP. XII.

De Coloſſo ſtructili.

IN medio Hippodromo etiamnum ex-
tat ſtructilis Coloſſus ex lapidibus qua-
dratis factus, olim (ut quidam imperi-
tus in lucem prodidit) marmoreis cru-
ſtis; ut verò Epigramma in ejus baſi in-
ciſum teſtatur, æreis tabulis veſtitus,
ferro colligatis, ut appâret ex foramini-
bus non modò in ſcapo, ſed etiam in
baſi remanentibus, in quæ quidem fo-
ramina regulæ ferreæ inſitæ erant, plum-
bo confirmatæ: nunc ſpoliatus reſtat
ſtructuram interiorem lapideam pro-
dens, barbarorum avaritiam expertus,
qualem priùs periclitatus eſt Rhodius,
quem regnante Conſtante nepote He-
raclii Agareni diſtraxerunt poſt mille &
trecentos annos ex eo tempore, quo
erectus fuerat. Quem Iudæus quidam
Emeſenus emit, & ejus æs diſtractum
noningentis camelis exportavit. In il-
lius Conſtantinopolitani baſi inciſi ſunt
verſus ſubſequentes:

Τὸ τετράπλευρον θαῦμα τῶν με-
ταρσίων
Χρόνῳ φθαρὲν νῦν Κωνσταντῖνος δε-
σπότης,
Ὁ Ῥωμανοῦ παῖς, δόξα τῆς σκηπτουχίας
Κρεῖττον νεουργεῖ τῆς πάλαι θεωρίας.
Ὁ γὰρ Κολοσσὸς θάμβος ἦν ἐν τῇ
Ῥόδῳ,
Καὶ χαλκὸς οὗτος θάμβος ἐστὶν ἐν-
θάδε;

Tres gradus imæ hujus baſi adjuncti ſunt. Primus à terra altus eſt duos pedes, ſecundus pedem & duos digitos, tertius tantundem. Baſis eſt marmor quadratum, altum ſeptem pedes & tres digitos; cujus latera ſingula lata decem pedes & dodrantem. Hic Coloſſus excelſior eſt obeliſco. In cujus cacumen feſto quodam die (qui celebrabatur ob circumciſionem Principis Boldaniæ) aſcendere vidi circulatorem quendam benè peritum, & deſcendere incolumem: quem ſubſecutus alter imperitior aſcendit quidem ſimiliter in cacumen, ſed excelſitas ita præſtrinxit ejus oculos, ut deſperans deſcenſum ſe quantum contendere potuit longè à Coloſſo projecerit, ne decideret in Coloſſi crepidines. Itaque rectus cadens, pedibus

bus altè defixis in terram, ſtatim mortuus ſpectatus eſt.

CAP. XIII.

De Columnis Hippodromi.

IN ordine obeliſcorum directo in mediam longitudinem Hippodromi ſeptem columnæ extant, quarum una ex marmore Arabico facta, perimetrum habet decem & ſeptem pedum, & octo digitorum, in qua Abramus baſſa Herculem ex ære factum de Vngaricis manubiis ſtatuerat; ſed illo extincto, Hercules, qui non modò vivus in domandis monſtris orbem peragraverat, ſed etiam mortuus huc illuc geſtatus fuerat, tot clades evaſerat, tandem everſus, & diſtractus eſt à Turcis (acerrimis hoſtibus ſtatuarum, & totius artis Vitruvianæ) Hercule præſtantioribus: qui tertiodecimo propoſito certamine Herculem vicerunt, fortiùs quàm qui primi vicerunt, longis antè temporibus, ex eo, quòd Herculem ligneum ſumma arte factum combuſſiſſent; ut Diagoras impius in publicum diverſorium profectus cùm lignis egeret ad lentem coquendam, inveniſſetque Herculem ligneum pulcherrimè & ſumma arte laboratum, eum in fruſtra diſſectum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ignem congeſſit, addens hæc verba: O Hercule, qui duodecim certamina ſubiiſti, age & tertiumdecimum certamen ſubeas: & lentem nunc coquas. Extat etiam in eodem ordine altera columna ænea, ſtriata non quidem canaliculis, rugas matronalium ſtolarum referentibus, ſed ſpiris trium ſerpentum, inter ſe circumplicatarum, non ſurſum verſus directis, ſed tortis in modum tororum, (quos valdè eminentes exprimunt magni funes) & deſinentibus in caput triceps trium ſerpentum, quarum capita in triquetram formam diſpoſita longè eminent ſupra columnæ toroſum ſcapum. Quamobrem fuerit hæc columna poſita, Conſtantinopolitani multa fingunt, ſed nugatoria omnia, ignorantes majorum ſuorum hiſtorias. Inter quos Zoſimus ſcribit Conſtantinum Magnum in Hippodromo ſtatuiſſe Apollinis Delphici tripodem, in ſeipſo habentem ipſius Apollinis ſtatuam. Sozomenus Salaminius adjungit, Conſtantinum non modo tripodes Delphicos in Hippodromo poſuiſſe, ſed etiam celebratiſſimum tripodem, quem Pauſanias Lacedæmonius, atque urbes Græcæ poſt bellum Medicum Apollini Delphico conſecrârunt. Euſebius clariùs tradit Conſtantinum in quadam Conſtantinopolis
parte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

parte Sminthium Apollinem ſtatuiſſe, in Hippodromo autem conſtituiſſe Pythium tripodem, circa quem ſerpens in ſpiras volueretur, ex quibus veriſimile videtur, tripodem illum ſtatutum fuiſſe ſupra hanc columnam æream tricipitem, ut erat apud Delphos; ex Herodoto, qui tradit ex decimis manubiarum Perſicarum tripodem aureum factum in Delphis collocatum fuiſſe ſupra ſerpentem tricipitem æream: atque idem affert, Perſis ad Plateas victis tripodem aureum ibi repertum, redditum fuiſſe deo Delphico, inſiſtentem ſupra triplicem ex ære colubrum proximè aram. Similiter errant, qui putant hanc columnam nunc æream olim inauratam, ſpoliatam auro fuiſſe à Turcis: cùm multis ſeculis ante Turcos aurum detractum fuerit, ut liquet ex Pauſania. Commune (inquit) fuit Græcorum de Plateenſi prælio donum, aureus tripous, ſuſtentatus æneo dracone æſque Pauſaniæ ætate manſit ex eo donario integrum; auri quod fuit, duces Phocenſium amoverunt. Deinceps quinque columnæ inſequuntur, tenentes eundem ordinem, quem tenent Obeliſcus, Coloſſus, & ænea columna, procedentem rectâ viâ per mediam Hippodromi longitudinem. In fronte Hippodromi, ſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ctante ad Propontidem, decem & ſeptem columnæ marmoris albi etiamtum extabant, cùm veni Byzantium, cum ſpiris, & capitulis, & epiſtyliis, digeſtæ in ordinem ambientem Hippodromi partem ſitam inter Meridiem & Occaſum, quarum ſtylobati alti duos pedes, & decem digitos ſuſtentati ſubſtructionibus fornicatis, æquatiſque ex interiori parte cum Hippodromi planitie, ex parte exteriori plus minus altis quinquaginta pedes, poſiti ſinguli ſunt ſupra murulum projicientem duos gradus, vel plinthos quadratos, inferiorem quidem non ex uno lapide factum, altum pedem & digitum, ſuperiorem verò altum pedem & digitos ſex, projectum extra ſtylobatem octo digitos, quorum ſingula latera lata pedes octo, & dodrantem. Stylobati lati quinque pedes & ſeptem digitos, quoquoverſus: eorum eminentiæ imæ poſitæ pro toris, reliquiſque modulis, ſunt alti ſex digitos & ſemidigitum: ſuperiores eminentiæ poſitæ pro coronidibus tantundem: ſpiræ plinthus craſſus undecim digitos, torus inferior ſeptem digitos & dimidium digitum, ſcotia quatuor digitos, torus ſuperior ſex digitos: calcaneum ſcapi altum quinque digitos: diameter ſcaporum eſt trium pedum,

dum, & quinque digitorum. Eorum altitudo viginti octo pedum. Nunc ſcapi proſtrati jacent, cum capitulis & baſibus nuper everſi, ad ædificandum Xenodochium Regis Soleimani. Dolui eorum caſum, non tam ex eo, quòd projecti humi jacerent, quàm quòd eorum nonnulli ſecarentur in tabulas ſolum conſtraturas balneorum, quodque capitula ex antiqua artis ratione commutarentur in barbaricos modulos, aut in pilas excavarentur piſtrinarias; epiſtyliaque & ſpiræ exſcinderentur in murorum ædificationem. Intercolumnia inter ſcapos lata erant undecim pedes, diaſtyli compoſitione lubrica; ex qua adverti propter intervallum magnum epiſtylia fracta eſſe. Capitula omneis modulos habebant operis Corinthii, & trabeatio egregiè expreſſa, præter echinos, qui ſcalpti non erant. Annuli ferrei ex epiſtyliis pendebant: unde vela ſuſpendebantur. Supra harum ordinem columnarum extabat alter ordo columnarum, etiam aliquantò poſt, quàm Othomani ceperunt urbem. Antequàm Galli & Veneti cepiſſent Conſtantinopolim, extabant in Hippodromo cùm alii permulti equi lapidei & ærei, tum quatuor inaurati, mira arte elaborati, quales hodie extant ſupra veſtibulum

ædis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ædis Marcianæ Veneticæ; quos deportatos ajunt ex Conſtantinopoli. Prætereo non modò permultorum regum, & principum ſtatuas in Circo ſtatutas, inter quas Iuſtiniani Regis ſtatua celebratur pervulgatis verſibus, ſed etiam eunuchorum maximè valere ſolitorum apud Imperatores Conſtantinopolitanos. Inter quos fuit ſtatua Platonis eunuchi, cubicularii regii, qui imperante Baſiliſco exuſtus eſt. In cujus quidem ſtatuæ pectore etſi inſcriptum Suidas teſtatur fuiſſe, qui hanc ſtatuam in alium locum tranſtulerit, laqueo ſuffocetur, tamen ex templo Procopii, in quo priùs erat, cùm id reficeretur, traducta eſt in Hippodromum. Iam verò quid commemorem infinitas ſtatuas pugilum, luctatorum, aurigarum, in Hippodromo ſitas, quæ etſi dudum perierunt, tamen recens eorum memoria non perit, retenta pluſquàm trecentis verſibus etiamnum extantibus, quibus nonnulli aurigæ decantantur, ſed permultorum memoria extincta eſt, ut Thomæ aurigæ præſtantiſſimi; quæ ne funditus pereat me admonet lapidis fragmentum, quod vidi Byzantii cum hac inſcriptione, *Θωμᾶ ἡνιόχου*. qui fortaſſe ille eſt, de quo ad Fauſtum Romæ præpoſitum Theodoricus Rex ſcribit, du-

dum

lum Thomati aurigæ ex Orientis parti-
us advenienti annonas rationabiles
onſideratio noſtra largita eſt, donec
jus artem probaremus, & animum.
ed quoniam in hoc agone primatum
icitur obtinere, ejuſque voluntas, pa-
riâ derelictâ, noſtri ſedes fovere dele-
it Imperii, menſtrua eum duximus lar-
itate ſolidandum, ne adhuc reddere-
nus, quem Italiæ dominatum elegiſſe
ognovimus: is enim frequenter victor
er diverſorum ora volitavit, plus ve-
tus favore, quàm curribus, ſuſcepit
artem populi protinus inclinatam, &
juos ipſe fecerat triſtes, laboravit ite-
um facere lætiores, modò agitatores
rte ſuperans, modò equorum veloci-
atem tranſcendens. Frequentia palma-
um eum dici faciebat maleficum, inter
juos magnum præconium videtur eſſe
d talia crimina pervenire. Neceſſe eſt
nim ad perverſitatem magicam refer-
e, quorum meritis non poteſt applicari,
pectaculum expellens graviſſimos mo-
es, invitans leviſſimas contentiones,
vacuatio honeſtatis, fons irriguus jur-
iorum, quod vetuſtas habuit ſacrum,
ed contentioſa poſteritas fecit eſſe lu-
ricum. Ex quibus Theodorici verbis
ſſequi poſſumus hunc Thomatem, qui
orte Byzantium reliquerat, ob factio-
nes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

nes partium, periclitatum fuiſſe Roman ob partes diverſis coloribus in diverſa ſtudia diſtractas, quæ non modò Romam, ſed etiam Conſtantinopolim graviſſimè afflixerunt, quibus non modò cives, ſed etiam Imperatores magni in graviſſimum diſcrimen Imperii inciderunt. Nunc verò Circus Conſtantinopolitanus friget, omnibus ornamentis ſpoliatus, nuperque exædificari cœptus eſt: quod me ſpectantem dolore affecit: quem augebat Beliſarii primùm de Rege Vandalorum in Hippodromo triumphantis, deinde ob virtutem ſummam maximè periclitantis, recordatio, quam mihi dabat numiſma, quod tum fortè habebam in manibus, in cujus uno latere ſcalptus erat Juſtinianus, Beliſarium excipiens triumphantem; in altero Beliſarii imago cum hoc elogio: Gloria Romanorum Beliſarius. Procopius ſcribit in Hippodromo fuiſſe Portam appellatam Cochliam, ob deſcenſum in orbem procedentem. Itemque aditum fuiſſe quendam qui appellaretur mortuus. Idem etiam dicit in Hippodromo fuiſſe Porticum appellatam Veneticam à Veneta parte ibi ſedere ſolita: ex qua colligere licet fuiſſe etiam Porticum Praſinam, aliaſque Porticus aliorum colorum. Par-

tes-

ſque non promiſcuè, ſed porticibus
ſtinctas ſpectaviſſe.

CAP. XVI.

De templo Bacchi, & de aula Hormiſdæ, & de Iuſtiniani domo.

Regis aulam, & domum Iuſtiniani, antequam imperaret, fuiſſe inter Hippodromum, & Propontidem, perſpitur ex Templo Bacchi, & Sergii, quod etiam nunc extat in planitie inter Propontidem & Hippodromum explicata: de quo Procopius hæc ſcribit: Petro & Paulo Iuſtinianus ædificavit Templum juxta Regis aulam, quæ Hormiſdæ olim nominabatur. Hanc enim domum ſuam propriam effecerat, ut Palatium ſtructuræ decore ſumtuoſum videretur. Poſt verò quàm Imperator factus eſt, eam aliis regiis adjunxit: ubi ſanè etiam Templum aliud conſtruxit illuſtribus divis Sergio & Baccho. Horum templorum neutrum alteri cedit de pulchritudine, neque de magnitudine, neque ulla alia de re; ſimpliciter utrumque ſplendore lapidum fulgorem Solis ſuperat; ſimiliter auri copia undique ſatiatur, & donis ornatur: unâ duntaxat re differunt: nam uni longitudo in rectum procedit, alteri co-

lumnæ

lumnæ in ſemicirculum ex maxima parte diſpoſitæ ſtant. Ita enim ambo admirabilia videntur, cùm ut toti Vrbi, tum maximè Regiis ædibus præclara ſint ornamenta. Procopius paulò infrà adjungit Iuſtinianum domum appellatam Hormiſdæ, quæ ſita erat proximè Regias, in illuſtriorem formam commutaſſe, Palatioque adjunxiſſe. Hormiſdam hunc, quem vocat regalem, arbitror Perſarum Regis filium, quem Marcellinus ſcribit Conſtanti filio Conſtantini, per giganteos contextus, cùm Romam veniſſet circumferenti mentem, omni ſpe talia conficiendi ablata, Trajani equum ſolum, locatum in foro Trajani imitari ſe velle profitenti, reſpondiſſe, ſtabulum priùs tale condas, oportet. Georgius Cedrinus explicatiùs oſtendit, quàm propè templum Bacchi fuerit domus Iuſtiniani. Ædem, inquit, Sergii, & Bacchi vicinam palatio ex parte maris, & propinquum huic Templum ædificavit Iuſtinianus, quod ante fuerat propria domus Iuſtiniani; omnemque ſuam priorem facultatem his duobus Templis largitus eſt, & Monaſterium addidit, quod illuſtribus viris implevit. Templum Petri & Pauli non extat, ſed Sergii & Bacchi adhuc ſupereſt: cujus nomen

dun

ntaxat Græci etiam nunc retinent,
um verò & fructum Turci habent.
us figura rotunda, hemiſphærio late-
io tecta, octo pilis nitens. Inter pi-
os columnæ Ionicæ diſpoſitæ ſunt, du-
ici ordine: inferior ordo decem & ſex
lumnas habet, pavimenti ſolo ſu-
entatas; quarum ſex virides, decem
bæ, maculis rubris diſtinctæ: ſupe-
or duodeviginti complectitur, qua-
m octo virides; decem albæ, ma-
lis rubris variæ. Capitula inferio-
m echinos habent circumdantes imam
rtem: reliqua pars eſt tota veſtita
liis: ſuperiorum volutæ ex quatuor
gulis capitulorum eminent, echini
rò ex latere prominent. Reliqua pars
lia egregiè expreſſa continet. Supra
feriorum capitula exiſtunt epiſtylia af-
brè ſcalpta. Et Zoophorus grandibus
teris verſuum Græcorum ſcalptus am-
entium totius ædis circulum. Pilarum
mmæ partes adumbrantur foliis vi-
um, interpoſitis racemis, deſignanti-
us ædem Baccho ſacram eſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. XV.

De Portu Iuliani, & Sophiæ, & de Porticu nominata Sigma, & de Regiis Sophianis.

POrtum Iuliani fuiſſe prope Ædem Bacchi, incendium declarat excitatum regnante magno Leone, quod Euagrius in latere urbis vergente ad Aquilonem ſcribit graſſatum eſſe à portu nuncupato Boſporio uſque ad antiquum Apollinis templum; in latere autem meridiano à Portu Iuliani, uſque ad domos vicinas templo Concordiæ. Zonaras explicat Portum Iuliani fuiſſe prope templum Sergii & Bacchi, deſcribens idem incendium, quod tradit ex Aquilone extitiſſe à Boſporio uſque ad ædem Divi Ioannis Calybitæ, ex Auſtro ab æde Divi Thomæ, uſque ad ædem magnorum martyrum Sergii & Bacchi. Templum Thomæ fuit prope templum Concordiæ. Zonaras latus incendii auſtrale incipit narrare ab Occidente ad Orientem; contrà Euagrius ab Ortu ad Occaſum. Cedrinus dicit idem incendium à mari pertinente ad ſeptentriones ad templum Sergii & Bacchi vicinum mari Auſtrino urbem cinxiſſe. Portum Iuliani Anaſtaſius Rex munitiorem & mole lapidum tutiorem

eſſe

ffecit. Hunc poſtea appellatum Sophiæ, demonſtrat Georgius Cedrinus. In Iuliani, inquit, Portu Iuſtinus Iuſtiniani nepos ædificavit Palatium, Portumque purgavit: in quo medio duas ſtatuas excitavit, ſuam, & uxoris ſuæ, Sophiæ nominatæ; & commutato nomine appellavit Portum Sophiæ. Epigramma in ſtatuam Iuſtini poſitam in portu,

Τοῦτο παρ' αἰγιαλοῖσιν ἐγὼ Θεόδωρος ὕπαρχος
Στῆσα φαεινὸν ἄγαλμα Ἰουστίνῳ βασιλῆϊ,
Ὄφρα καὶ ἐν λιμένεσσιν ἑὴν πετάσσειε γαλήνην.

Procopius tradit Theclæ martyris ædem fuiſſe apud Vrbis Portum, nominatum Iuliani. Quidam recentes ſcriptores tradunt, ex hoc Portu Beliſarium ſolviſſe ad bellum Vandalicum: quod neſcio unde aſſequantur, niſi fortaſſe ex verbis Procopii, ſcribentis Iuſtinianum navem prætoriam ad littus juxta ædes Imperatorias deduci juſſiſſe: tum Epiphanium Vrbis Epiſcopum claſſi de more bene precatum fuiſſe; ſicque Beliſarium cum uxore Antonina ſolviſſe. Fuerunt quidem Ædes Regiæ

vicinæ huic portui, ſed & aliæ Regiæ fuerunt juxta Sinum portuoſum, à quo longè non fuit domus Beliſarii. Suidas dicit Anaſtaſium Regem Iuliani Portui molem appoſuiſſe; eumque munivisse. Zonaras huc adjungit, Iuſtinum Regias conſtruxiſſe, Sophianaſque nominaſſe, à nomine uxoris Sophiæ, quam vehementer amabat. Plerique putant has Regias fuiſſe juxta portum Sophiæ: quibus ne aſſentiar non modò ratio diſſuadet, ſed etiam eruditorum hominum autoritas; inter quos Zonaras, tradens illum Regias contra Vrbem ædificaſſe Sophianas: eoque longè antiquior Agathius Scholaſticus, qui vixit ea ætate, qua regiæ Sophianæ conditæ ſunt, in hiſque inſcripſit Epigramma: quo percipitur illas non fuiſſe ſecundum Propontidem (juxta quam erat Portus Sophiæ,) ſed contra Vrbem, apud Boſporum: ubi terra dividitur in duas partes:

Ἀγαθίου σχολαστικοῦ, εἰς Παλάτια Σοφιανῶν.

Ὁππόθι τεμνομένης χθονὸς ἄνδιχα πόντον ἀνοίγει
Πλαγκτὸς ἁλικλύστων πορθμὸς ἐπ' ἠϊόνων,

Χρυ-

ρυσέα συλλέκτρῳ τάδε ἀνάκτορα
θῆκεν ἀνάσσῃ
Τῇ πολυκυδίστῃ θεῖος ἄναξ Σοφίῃ.
Ἄξιον ὦ Ῥώμη μεγαλοκρατὲς ἀντία
σεῖο
Κάλλος ἀπ' Εὐρώπης δέρκεαι εἰς
Ἀσίην.

odex Zonaræ habet δέρκεται. Ex his erſibus Palatium Sophianum intelligitur non modò juxta Boſporum, ſed tiam extra urbem fuiſſe: quod hiſtoiæ confirmant non modò Cedrini, ed aliorum, deſcribentium acerrimam rigoris vim ſub Leone (Conſtantino) opronymo factam, qua conglaciavit am vehementer Boſporus, ut quicunue vellet à Regiis Sophianis ad Vrem, & à Chryſopoli ad Divum Mamantem, & Galatam in Boſporo, tanuam in ſicco ambularet ſine ulla ofenſa. Cùm ex his tum ex aliis colligo ophianas Regias fuiſſe trans Boſpoum, contra Vrbem. Iam verò Portus ophiæ, priuſquam appellaretur Iuliai, videtur eſſe ille, quem Novum Porum antiqua regionum deſcriptio poit in regione Hippodromi: ſed ſive lle Novus, ſive Iuliani, ſive poſtremò ophiæ appellaretur, hodie exaggera-

tus eſt, ſeu ſit ille, quem ædes Bacchi habet ab Occidente, jam magna ex parte obrutum intra muros clauſum, cujus pars duntaxat reſtat, velut lacus, quo mulieres pannos lauare ſolent. Dicuntur videri triremes in illum demerſæ: Byzantii hujus ætatis vulgò appellant *Caterga limena*, quaſi Portum triremium, ſive fuerit ab Oriente Bacchianæ ædis, juxta portam urbis, quam vocant Leonis, vel à Leone lapideo: qui etiam nunc propè extat, vel à Leone Imperatore, quem habuiſſe ibi Palatium ajunt Conſtantinopolitani. Nicephorus, recens Hiſtoricus, ait Regem Conſtantinopolitanum obſeſſum à Latinis congregaſſe multitudinem fabrorum in Morion, quod erat circum Hippodromum. Vbi fuerit Conſtantinopoleos locus appellatus Pyctacia, non dum intellexi. Hoc tamen addam ex Cedrino, atque aliis recentibus hiſtoricis tradentibus, in loco, quem vocan Pyctacia columnam fuiſſe ſuſtinentem Leonis ſtatuam Regis, Verinæ mariti quam quidam ſcribunt ejus ſororem Euphemiam excitaſſe prope domum ſuam, quò Leo omnibus hebdomadibus proficiſcebatur, ad ſororem ſapientem & caſtam: omnes injuriâ affecti illîc in gradibus columnæ ſua ſuppli-

catoria Pyctacia ponebant, quæ apparitores cuſtodiebant, regique illuc profecto dabant: qui ſtatim reſponſum ſingulis dabat. Budæus Pyctacia, ſive ut ipſe ait, Pyttacia dicit eſſe Brevia, à Gallis *Borderelos* vulgò appellatos, ſed etiam ſupplices libellos appellare poſſumus. Nam Pyctium liber, Pyctacion libellus, Pyctacium. Hodie vulgò Græci epiſtolas appellant *Pyctacia*. Hiſtoria ignoti authoris ait Eudoxiam ſuam ſtatuam totam argenteam poſuiſſe ſupra excelſam columnam in loco appellato Pyctacio: qui ſi rectè ſcribit, fuit hæc ſtatua prope templum Sophiæ, juxta quod fuiſſe Eudoxiæ ſtatuam antè monſtravimus. Ædem Divæ Euphemiæ tradit libellus de patria Conſtantinopolitana, Conſtantinum Magnum excitaſſe apud Hippodromum, eamque poſtea Conſtantinum Copronymum Iconomachum feciſſe armamentarium; reliquiaſque divæ Euphemiæ in profundum mare projeciſſe. Suidas ſcribit Euphemiæ (quæ uxor Iuſtini Thracis erat) ſtatuam fuiſſe ſtatutam in æde Divę Euphemiæ ab ipſa condita. Scriptores recentes patriæ Conſtantinopolitanæ, tradunt tempore Baſilii Imperatoris, terræmotum magnum fuiſſe, quo Divi Polycleti cecidit templum, & oppreſſit omnes, qui intus eſſent; ex

eoque tempore appellatum fuiſſe Sigma
Ego potiùs ita appellatum fuiſſe exiſti-
marem à porticu, quam ante hunc ter-
ræmotum multis ſeculis Sigma à ſimili-
tudine literæ appellatam antiqua deſcri-
ptio ponit in regione Hippodromi. Geor-
gius Cedrinus meminit loci, quem appel-
lat Sigma. Michaëlem, inquit, Impera-
torem monachi veſtitu indutum ex mo-
naſterio appellato Studio correptum pe-
ſorum pedibus traxerunt, & ſupra mo-
naſterium Periblepton nuncupatum ip-
ſum ducentes in loco appellato Sigm-
excæcarunt. Idem Cedrinus ait, Baſiliun
Macedonium ædem Virginis Mariæ re-
ſtituiſſe à fundamentis, nominatam Sig-
ma. Eunuchus Chryſaphius Zomas exci-
tavit ſtatuam Theodoſii minoris in loco
nominato Sigma. Ædem Divi Stephan
poſitam prope locum nuncupatum Sig-
ma, Conſtantinum Magnum excitaſſ
ſcribunt nonnulli. Itaque hoc Sigm
alio loco fuiſſe in Vrbe, quàm illud
quod dixi in tertia regione fuiſſe, & ſcri-
bendum eſſe per *e* literam, *Segma*, exe
quòd dicunt ideò ſic appellatum fuiſſe
quod ædes Polycleti in ſitu terræmotu
concuſſa oppreſſerit omnes, qui in eo
eſſent.

Cap.

CAP. XVI.

De quarta regione.

EX antiqua regionum deſcriptione, quæ declarat quartam regionem ur-
bis à Miliario aureo, collibus læva, dex-
traque ſurgentibus, ad planitiem uſque
valle ducente perductam fuiſſe, facilè ip-
ſa perciperetur fuiſſe in valle prima, &
dorſi jugo eminente ſupra vallem, ſi Mi-
liarium aureum maneret, aut ejus memo-
riam Conſtantinopolitani retinerent. Ex
quibus edoceri poſſemus, ubi fuiſſet, aut
ſi ulla extarent veſtigia Auguſtæi, Baſili-
cæ, Nymphæi, & reliquorum ædificio-
rum, quæ traduntur fuiſſe in hac regio-
ne. Sed cùm nulla hodie appareat, pri-
mùm dubitabam, an vallis, quam con-
tinet quarta regio, eſſet illa prima à me
antè deſcripta: non quin hæc collibus
læva dextraque ſurgentibus ad planitiem
uſque ducatur, ſed quòd & aliis vallibus
hæc conveniant: deinde poſtquàm ex
aliorum ſcriptis percepiſſem, loca ubi
fuerunt monumenta, quæ traduntur fuiſ-
ſe in hac regione, facile cognovi regio-
nem quartam fuiſſe in prima valle, ejuſ-
que lateribus, & jugo vicino ædi Sophia-
næ, ut cognoſces legens, quæ ſubjiciam.

CAP. XVII.

De Foro Auguſtæo, & columna Theodoſii, & Iuſtiniani; & de Senatu.

PRocopius Forum, quod Conſtantinopolitani Auguſtæum nominant, declarat ante Regias ſitum fuiſſe, columnis circumdatum. Nunc nomen non modò amiſit, ſed ne Forum quidem extat, totum fere exædificatum Regiæ dudum deletæ ſunt. Fuiſſe tamen Auguſtæum, ubi nunc cernitur aqua ſaliens non longè à Sophiæ angulo ad Occaſum vergente, aſſequor ex ſtylobata paulò ante extante columnæ Iuſtiniani à Turcis ſublatæ, quam Procopius tradit Iuſtinianum in Auguſtæo foro, Zonaras in aula ante Ædem Sophiæ excitaſſe. Suidas addit Iuſtinianum, cùm Sophiæ templum condidiſſet, purgaſſe aulam, & marmore ſtraviſſe, appellatam priùs Auguſtæum Forum: ibique columnam ſuam ſtatuiſſe. Procopius tradit Forum quoddam ante Senatum fuiſſe, à Byzantiis appellatum Auguſtæum, ubi commiſſi lapides non minùs quàm ſeptem in quadrangulum diſpoſiti in baſi ſiti omnes, quorum quiſque eouſque contrahitur, & ſub-

duci-

ucitur extra inferiorem, ut lapidum
nuſquiſque projectus, vel contractus
fficiatur gradus, & ſedes hominibus.
Ianc Procopii deſcriptionem ſtyloba-
æ eò libentiùs adjunxi, quòd ea in
ditis codicibus non habetur. Deinde
ddit Procopius, ſupra ſeptem jam di-
torum lapidum ſupremam partem ex-
are ingentem columnam, non ex uno
apide, ſed ex lapidibus permultis in-
entibus compoſitam, quos undique
eneæ tabulæ & coronæ circumveſtie-
ant, ipſoſque firmitate colligabant, &
rnatu contegebant: ejus quidem æris
olor debilior auro puto, ſed æſtimatio
non multum cedebat argento. In ſumma
columna extabat ingens equus æneus,
Orientemque intuens, dignum ſpectacu-
um præbebat: ſimilis enim erat gra-
dienti, & ultra procedere cupienti. Pe-
dum anteriorum ſiniſtrum erigebat, ut
terram ante jacentem calcaturus: alte-
rum ad lapidem adnitebatur, ut iter in-
greſſurus: poſteriores ita contrahebat,
ut prompti eſſent ad greſſum. Equo in-
ſiſtebat ænea Regis ſtatua Coloſſo ſimi-
lis, veſtita more Achillis, calceata ar-
bylis, thorace heroïco induta. Galea il-
lius caput tegebat, fulgore corruſcans.
Spectabat Orientem; iter arbitror) con-
tra Perſas ſuſcipiens. Ferebat manu ſini-
ſtra

ſtra globum: quo deſignabat fictor, univerſum orbem illi obedire. Enſem non habebat, neque haſtam; ſex crux e vertice ejus eminebat, qua imperium adeptus eſt, & bellorum ſecundas pugnas. Prætendebat manum dextram ad Orientem; digitiſque porrectis jubebat Orientis Barbaros domi ſe continere, & non ultra progredi. Qualis autem fuerit Iuſtiniani galea, declarat Tzetzes in Varia Hiſtoria. Tiara, inquit, apud Perſas tegmen capitis fuit; poſtea ex victoriis coronam adeptorum capitibus Romæi impoſuerunt tiaras, ſive tiphas, cujuſmodi fert equeſtris ſtatua Iuſtiniani ſupra columnam ſtatuta. Procopio addit Cedrinus argentea manu globum continuiſſe Iuſtinianum. Zonaras decimoſeptimo anno ſui imperii eam columnam excitaſſe, eo loco, ubi antea ſtabat altera columna Theodoſii Magni, geſtans ſtatuam ex argento factam ab ejus filio Arcadio, ponderans ſepties mille & quadringentas libras, quam ſimul cum columna Iuſtinianus, ubi demolitus eſſet, argentumque detraxiſſet, columnam ſuam cum ſua ſtatua erexit. Præterea maximo plumbi pondere, quod ex illa detraxit, aquam in Vrbem induxit. Vtinam ut injuriam, quam intulit Iuſtinia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tinianus Theodoſio, Barbari ulti ſunt;
ta humaniter eruditi libris Iuriſcon-
ultorum, quos mutilavit, repertis, e-
erterent indigeſta Commentaria ma-
è digeſtarum legum. Barbari enim om-
i æreo veſtitu, & equo, & ſtatua
olumnam Iuſtiniani ſpoliarunt; ali-
quotque annos nuda remanſit. Tan-
lem ante triginta annos everſa eſt to-
a, uſque ad ſtylobatem; quem anno
uperiore funditus vidi excindi, ex cujus
repidinibus aqua ſaliebat fiſtulis in ma-
num labrum. Nunc ſtylobatæ loco,
aſtellum aquæ latiùs conſtructum eſt,
& fiſtulæ auctæ, equeſtrem Iuſtiniani
tatuam, quam modò dixi ſupra hanc
olumnam fuiſſe collocatam, ſerva-
am diu in Clauſtro regii Palatii depor-
ari nuper vidi in caminos, quibus me-
alla funduntur in machinas bellicas:
nter quæ erat Iuſtiniani crus, proceri-
ate meam ſtaturam ſuperans, & naſus
lodrante longior. Crura equi ad ter-
am projecta metiri non potui. Pedis
ingulam menſus ſum occultè; & de-
prehendi dodrantalis eſſe altitudinis.
Auguſtæum forum appellatum fuiſſe re-
centes Hiſtorici, atque etiam Gram-
maticus Suidas, docent ex eo, quòd de-
cimoquinto die Octobris Regionum
curatores, & Sebaſtophori in Auguſtæo
velut

velut in foro rerum venalium ſaltarent in honorem Auguſti. Vel ex eo, quòd in fornice cameræ hujus fori, ſtatuæ magni Conſtantini, & Helenæ matris ſtatutæ eſſent. Zoſimus, antiquior Procopio, tradit Conſtantinum in loco, ad quem erat quondam Byzantii porta terreſtris, Forum condidiſſe rotundum, idque porticibus duplicibus, nempe unis ſupra alias impoſitis, circumplexum arcus duos marmoris Proconneſii inter ſe contrarios fabricatum fuiſſe, per quos licet ingredi in Severi porticus, & ex antiqua urbe exire. Incertus ſcriptor deſignat id eſſe Auguſtæum, cum ait Conſtantinum conſtruxiſſe forum ad Oceani ſimilitudinem circulare. Idem Zoſimus alio loco dicit, cùm eſſet Byzantii, Forum maximum quatuor porticibus circumdatum, ad quarum unius, in quam ſurſum ducunt non pauci gradus, extremas partes duas ſtatuas Conſtantinum collocaviſſe: in altera quidem parte unam Matris Deorum Rheæ, quam cum Iaſone navigantes collocarunt in monte Dindymo, eminenti ſupra urbem Cyzicum. Ajunt autem, ut hæc ob negligentiam circa cultum divinum mutilata fuit, ſublatis utrinque leonibus, & forma manuum immutata fuerit. Nam olim leo-

nes

s continere viſa, nunc in formam ...ecantis tranſlata eſt, Vrbem intuens ornans. In altera Porticus parte For...nam Romæ collocavit Conſtantinus. ...idas dicit Fortunam Vrbis fuiſſe in ...rnice Miliarii. Quæ ſi verè à Con...ntino poſita fuit, utrumque Forum Zoſimo deſcriptum, unum & idem : ſed mihi diverſum videtur, ex eo, ...ód primum Zoſimus dicit Conſtan...um condidiſſe duabus porticibus cir...mpoſitis, alterum poſt paulò infrà ...cit fuiſſe quatuor porticuum; niſi for...ſſe ibi adnumeret porticus Severi & ...onſtantini, ex quarum utriſque licebat ...ire in alteras. Ad Auguſtæi plagam ...ientalem Procopius Iuſtinianum ait ...ondidiſſe Curiam, in quam conve...ens Romæorum Senatus anniverſa...um ineuntis anni feſtum celebrabat. ...nte curiam ſtant columnæ ſex, qua...um duæ murum Curiæ, qui ad occa...um Solis vergit, in medio ſuſtinent; ...uatuor viri paulò exteriùs pertinent. Omnes hæ columnæ albæ ſunt. Magni...udine eas primas puto totius orbis. Porticum autem faciunt hæ columnæ, ...uæ quidem porticus tectum in Tholo ...ircumvolvit. Partes Porticus ſuperio...is omnis venuſtate marmorum colum...is æqualium ornatæ ſunt, ſtatuarum-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

que multitudine. Ego arbitror Iuſtinia-
num non hanc Curiam condidiſſe, ſed
refeciſſe antiquum Senàtum, qui defla-
gravit incendio, quo Sophia, & Ther-
mæ Zeuxippi deflagrârunt. Nam Sozo-
menus tradit Conſilium, quod Senatum
vocant, Conſtantinum Magnum ædifi-
caſſe, quem eundem honorem & ordi-
nem, & feſtum Calendarum habere vo-
luit, quos antiquæ Romæ Senatus ha-
bere ſolebat. Idem declarat, ubi fue-
rit illa Curia, cùm ait ſtatuam argen-
team Eudoxiæ Auguſtæ in columna pur-
purea ſtatutam fuiſſe ad Meridiem Tem-
pli Sophiani, ſupra excelſum ſuggeſtum
ante domum Magnæ Curiæ. Socrates
addit, neque prope, neque longè à So-
phia ſtatutam fuiſſe, ſed ultra latam
viam intermediam, inter utramque
cujus Suidas meminit. In Tribunali
inquit, Palatii columna fuit Eudoxiæ
uxoris Theodoſii. Antiqua regionum
deſcriptio in eadem regione ponit Se-
natum & Tribunal purpureis gradibus
extructum, & Baſilicam. Præterea So-
zomenus clariùs declarat, in qua parte
Senatus fuerit, inquiens: Cùm ſeditio
orta eſſet de expellendo Ioanne Chry-
ſoſtomo, ignem repente injectum un-
dique Templum Magnum combuſſiſſe,
& omnem ambulationem, & huic ad-
jacen

acentem ex parte Meridiei maximam
omum Senatus. Adhuc extant muri
enatus, ab angulo Sophiæ intuenti
Meridiem; ſed interpoſita via, quæ per-
it à porta Clauſtri Regii ad Forùm
Conſtantini.

CAP. XVIII.

De Regia & Baſilica, & Palatio Conſtantini, & de domo nuncupata Chalca.

Non longè ab Auguſtæo Foro Procopius ſcribit Regiam domum eſ-
e; cujus vim ita, ut ajunt, ex unguibus
eonem cognoſcimus, percipient hæc
ecturi. Hoc veſtibulum, inquit, quod
ocant Chalcam, tale eſt: Quatuor di-
ecti muri in ordinem quadrangulum
liſpoſiti in ſublime feruntur. Circum
iorum angulum cujuſque projicitur præ-
enditurque excitatio quædam lapidum
xactè elaboratorum, quæ ſimul cum
nuro aſſurgit à ſolo ad ſummum, non
nterſecans loci pulchritudinem, ſed ad-
lens quiddam harmoniæ. Supra hos
fferuntur octo arcus, ſuſtinentes tectum
nedium in globatam excelſitatem in-
curuatam, præclarè laquearum: totum
enim lacunar non picturis cera compa-
ctis, ſed tenuibus calculis omni genere

colorum ornatis fulget, cùm aliorum
tum hominum effigies exprimentibus.
Quæ depicta eſſent declarat Procopius
bellum, & pugnas, urbes permulta
captas Italiæ, Africæ: vincit Iuſtinia
nus Rex, Duce Beliſario: redit Dux ad
Regem, habens exercitum alacrem, qu
Regi tribuit ſpolia, reges & regna, &
cætera, quæ ſunt mortalibus pretioſa
In medio ſtant Rex, & Regina Theo
dora, ambo ſimiles lætis: feſtum agun
victoriæ de Rege Vandalorum, & Got
thorum, & de captivis ad ſe perdu
ctis. Circumſtat ipſos Senatus cunctus
feſtum agens. Hoc enim calculi de
monſtrant, qui exprimunt facies, ex
quibus hilaritas, atque lætitia efflore
ſcit. Omnes igitur cum Rege glorian
tur, & rident, divinis honoribus fruen
tes. Vt enim Papinius in Sylvis Baſili
cam Pauli appellat Regiam Pauli, ſi
domum, quam Procopius appellat Βασι
λεῖον, etiam appellatam fuiſſe Baſili
cam, & Palatium, colligo ex Cedrino
deſcribente incendium excitatum tem
poribus Iuſtiniani, quo combuſtum di
cit veſtibulum Baſilicæ, & Auguſtæum
& tectum æreum Palatii Conſtantin
Magni, quod ex eo tempore uſque i
hunc diem Chalca appellatur, quòd te
ctum eſſet tegulis æreis inauratis. Quam

Cedri

edrinus vocat Baſilicam, Procopius
ædificiis Iuſtiniani appellat τὰ βασι-
ῆα, cùm eodem incendio ſcribens ait
mbuſta fuiſſe veſtibula τῶν βασιλείων,
appellatam Chalcam. Idem de bello
rſico tunc templum Sophiam, & bal-
um Zeuxippum, καὶ τῆς βασιλείου
ὐλῆς, τὰ ἐκ τῶν προπυλαίων, uſ-
e ad domum Martis. Idem paulò in-
i, Iuſſit Rex, inquit, Beliſarium ad
ncupatam Chalcam, & ad veſtibula
ic ſita ire. Ex quibus videtur Proco-
is diſtinguere Regiarum veſtibulum
Chalca, cùm tamen priùs appellave-
Chalcam veſtibulum Regiæ. Equi-
m arbitror primò Regis domum ap-
llatam fuiſſe Baſilicam: poſtea cùm
iam magnæ domus, ubi negotiato-
s verſabantur, Baſilicæ vocarentur,
ασιλεῖον appellatam fuiſſe Regis do-
um, deinde Palatium. Quòd ſi Ba-
ica diſtinguebatur à regia domo, ta-
en illa, aut pars fuit Regiarum, aut
cina Regiis, ut percipitur ex antiqua
ſcriptione, quæ in eadem regione
iguſtæum, & Baſilicam ponit. Hæc
m in commemoratione locorum hu-
s Regionis non meminit neque Pa-
tii, neque Regiarum, ſed duntaxat
aſilicæ, declarare videtur Baſilicam
iſſe Palatium ipſum. Sed ſive Baſi-

 lica

lica in Palatio, ſive extra Palatium fuit, vicinam fuiſſe Palatio, incendia oſtenderunt, cùm ambo ob vicinitatem deflagrârint: & propinquam eſſe debuiſſe Foro, cui vicinas dixi Regias, ratio docet architectonica, præcipiens Baſilicarum loca adjuncta Foris, quàm calidiſſimis partibus oportere conſtitui, ut per hyemem ſine moleſtia tempeſtatum ſe conferre in eas negotiatores poſſint. A quà non diſſentit Iulius Pollux, prope Theatrum tradens Hippodromum, Stadia, Curiam, Forum Regiam aulam, Regiam porticum, regium Tribunal, debere eſſe. Georgius Cedrinus tradit Chalcæ ſplendidam domum ædificaſſe Ætherium architectum conſilio ſapientis Anaſtaſii; cui conſentit Epigramma olim in ea inſcriptum quod Græcum addam, ut clariùs intelligatur;

Εἰς οἶκον τὸν ἐπιλεγόμενον χαλκῆ, ἐν τῷ παλατίῳ.

Οἶκος Ἀναστασίοιο τυραννοφόνου βασιλῆος,
Μοῦνος ὑπερτέλλω παννπείροχος ἄστεσι γαίης,

Θαῦμ

Θαῦμα φέρων πάντεσσιν ἐπεὶ κοσμή-
τορες ἔργων
Ὕψος ὁμοῦ, μῆκός τε, καὶ ἄπλετον εὖ-
ρος ἰδόντες,
Ἀσκεπὲς ἐφράσσαντο πελώριον ἔργον
ἐᾶσαι. (τέχνης
Ἄλλα πολυμήτιο λαχὼν πρεσβήϊα
Αἰθέριος πολυΐδρις ἐμὴν τεχνήσατο
μορφὴν,
Ἀχράντῳ βασιλῆι φέρων περιβίργεια
μόχθων.
Ἔνθεν ἀπειρέσιον μέγεθος περὶ παντὶ
πλαίνων
Αὐσονίων νίκησα βοώμενα θαύματα
γαίης,
Εἶξον ἀερτέροισι χάρις Καπετωλίδος
αὐλῆς.
Εἰ καὶ χαλκείων ὀρόφων μαρμάρυγμα
πέμπεις,
Κρύψον ἀμετρήτων μεγάρων στυρού-
μενον αὐλαῖς
Πέργαμε, φαιδρὸν ἄγαλμα τεὸν Ῥου-
φίνιον ἄλσος,
Μηδὲ τεὴν ὑπερδύροισιν ἀγηρότα Κύζι-
κε πέτροις,

Ἀδριανοῦ βασιλῆος ἀμεμφέα νηὸν
 ἀείσης.
Οὐ μὲν Πυραμίδων ἰκέλη κλέος, οὐδὲ
 Κολόσσου,
Οὐδὲ Φάρου· μεγάλην μῆκος δ'
 ὑπέδραμον αἴγλην,
Αὐτὸς ἐμὸς σκηπτοῦχος Ἰσαυροφόνου
 μετὰ νίκην,
Χρυσοφαές μ' ἐτέλεσσεν ἐδέθλιον ἠρι-
 γενείης,
Πάντη τετραπόρων ἀνέμων πεπετα-
 σμένον αὔραις.

Hiſtorici quidam, ſed recentes, tradunt Conſtantinum Magnum primum ædificaſſe Palatium Chalcæ. Quibus non crederem, niſi moverer veriſimilitudine illa, qua exiſtimo Conſtantinum ad ornandam ſuam Novam Romam conatum fuiſſe æmulari tegulas illas æreas inauratas Capitolinas antiquæ Romæ, habentis etiam Forum tectum ære. Quis verò, niſi incendio perierint, illas Palatii Byzantini tegulas abſtulerit, nondum legi. Capitolii Romani, ſcribit Procopius, tegularum ærearum, auratarumque partem dimidiam Genſericum diripuiſſe: ut Conſtantinus tertius Heraclii nepos, laminas argenteas,

quibus

uibus Pantheon tegebatur, ſuſtulit. rope latus ædis Sophiæ vergens ad reionem cœli mediam inter Meridiem c Occidentem, exiguo intervallo diſtantes à fiſtulis aquæductus prodeunis ex caſtello poſito in loco, ubi antea uiſſe columnam Iuſtiniani in Foro Auuſtæo diximus, adhuc extant ſeptem olumnæ Corinthiæ, in quarum unius capo nomen inciſum eſt Conſtantii Magni, & ejus ſignum viſum in cœo cum inſcriptione, ἐν τούτῳ νίκα. Earum baſis, & imus ſcapus terrâ obruti ſunt in altitudinem ſex pedum: quod deprehendi, cùm fortuitò incidiſſem in fundamenta parietum, quæ tum ponebantur inter has columnas. Baſis plinthum videre non potui terra obrutum, ſed tamen vidi totum inferiorem, octo digitos craſſum, ſeptem altum. Baſis præter plinthum alta eſt duos pedes, & dodrantem. Imi ſcapi calcaneum latum dodrantem. Vnaquæque columna eſt alta triginta pedes, & ſex digitos. Denique tota columna cum ſpira & capitulo, alta circiter quadraginta ſex pedes & ſemipedem. Imi ſcapi, quem menſus ſum ſupra calcaneum, perimeter eſt undeviginti pedum. Intercolumnia lata viginti pedes & decem digitos. Conſtantinopolitani

ajunt has columnas fuiſſe intra Palatium Conſtantini: alii dicunt ſuſtinuiſſe pontem, quo ex Palatio iretur ad ædem Sophiam: quod utrumque falſum eſt, cùm ex antedictis liqueat fuiſſe in Foro Auguſtæo. Itaque mihi potiùs videntur ſuſtinuiſſe fornices porticuum, in quibus ſtatuæ Conſtantini Magni, & ejus matris Helenæ, aliorumque ſtatuæ fuerunt ſtatutæ. Cùm ex antedictis Ædium Regiarum excellentiam cognoſcere poſſumus, tum ex Zoſimo, qui tradit Conſtantinum Regias ædes Byzantii condidiſſe, non multò inferiores Romanis Palatiis; tum ex Euſebio, qui eum teſtatur, non modò cæteris ornamentis illuſtraſſe Novam Romam & Palatium: ſed etiam in Ædium Regiarum locis excellentibus, & in medio lacunarium inauratorum ſymbolum crucis ex variis & pretioſis compoſitum lapidibus, & multo auro ornatum inſerendum curaſſe Conſtantinum, id exiſtimantem ſui regni tutelam eſſe. Tum etiam ex Divo Hieronymo cognoſcere poſſumus quantopere ornârit Novam Romam Palatiis, Omnes illum, inquit, penè urbes nudaſſe, ut ſuam Novam Romam exornaret. Addit Euſebius, Conſtantinum Muſas Heliconides poſuiſſe in Palatio. Sozome-

nus

us ſcribit Conſtantini juſſu omnia an-
iquorum templa & ſtatuas, quæ eſſent
ub imperio ſuo ablatas eſſe, ligneas
uidem crematas fuiſſe, æreas egregiè
laboratas undique Conſtantinopolim
ranſtuliſſe ad Vrbis ornamentum: quas
ua ætate etiam extitiſſe dicit in viis, in
Hippodromo, in Palatio. Neque ſolus
Magnus Conſtantinus, ſed plerique re-
ges Conſtantinopolitani orbem ſpoliâ-
unt, ad Novam Romam ornandam: ex
quibus unus fuit Conſtantinus tertius
Heraclii nepos, qui ex antiqua Roma
omnes ſtatuas ex ære & marmore factas,
omniaque templorum ornamenta prę-
ſtantiora ſuſtulit, navibuſque ad id præ-
paratis impoſita aſportavit: pluſque ſe-
ptem dierum ſpatio unus Vrbi detraxit,
quàm Barbari ducentorum quinquagin-
ta annorum ſpatio: tot enim anni fue-
runt à prima inclinatione Imperii ad fœ-
dam illam deprædationem. Iornandes,
non omnino malus author hiſtoriæ Ge-
ticæ, tradit Theodoricum Byzantium
Præfectum, adoptatum, Conſulemque
factum fuiſſe ab Imperatore Zenone,
atque equeſtri ſtatua ornatum ante Pa-
latium collocata. Tzetzes Variæ Hiſto-
riæ conſcriptor tradit etiamnum ſua
ætate caput Apollinis, quem ſimilem
Soli Phidias fecit, in ipſo Palatio exti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tiſſe. Suidas ſcribit Pulcheriæ Arcadii filiæ ſtatuam poſitam eſſe in Chalca, prope ambulationem Ariadnes primæ uxoris Zenonis; ſimulque ipſius Zenonis ſtatuas poſitas fuiſſe in regia porta Chalcæ, itemque duas pedeſtres in brevi columnâ extitiſſe cum elegiis Secundi Philoſophi. Hiſtoria ignobilis, ſed nota Conſtantinopolitanis, addit in ſiniſtra parte Chalcæ Iuſtinianum cognatorum ſuorum ſtatuas ſeptem locaſſe, alias ex ære, alias ex marmore, duos equos excitaſſe in fornice ante Chalcam, & capita inaurata mulierum Gorgonæ ſpeciem gerentium: aliaſque addit, quas prætereo, propter hiſtoriæ ignobilitatem. Suidas tradit in Tribunali Palatii ſtatuas fuiſſe Eudoxiæ, & Theodoſii mariti, & Marciani, & Conſtantini, ubi ſaltationes duarum partium exerceri ſolebant, uſque ad tempora Heraclii.

Cap. XIX.

De Baſilica & regia ambulatione.

Baſilicam, quam antè dixi vicinam fuiſſe Foro Auguſtæo, quatuor arcus habuiſſe Epigrammata deſignant in eis olim inſcripta:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Εἰς τὴν ἀψῖδα ἐν τῇ Βασιλικῇ ἐν Βυζαντίῳ.

Τετραπόροις ἀψῖσι πόλιν Θεόδωρος ἐγείρας
Ἄξιος ἐστὶ πόλιν καὶ τέτρατον ἡνιοχεύειν.

Εἰς ἕτερον μέρος τῆς αὐτῆς ἀψῖδος.

Ἔπρεπέ σοι Θεόδωρε τύχης δικίονα νηὸν
Ἔργῳ κοσμῆσαι θαύμασι τοσατίου,
Δῶρά τε κυδήεντα φορεῖν χρυσαμπίδι Ῥώμῃ,
Ἣ ὕπατον τεῦξεν, καὶ τελσέπαρχον ὁρᾷ.

Calliades Byzantini exercitus Imperator ſtatuas Byzantis, & Phidaliæ in Baſilica poſuit, cum hac inſcriptione:

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν
Εἷν ἐνὶ κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Εἰς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Εἰς Φιδάλειαν.

Ιμέρτη Φιδάλεια, δάμαρ Βύζαντος ἐτύχθη.

Εἰμὶ δ' Βουπάλεως δῶρον ἀεθλοσύνης.

Plinius inter artifices imaginum commemorat Anthermum Chium, ejuſque filios Biopalum, & Anthermum. Dionyſius Byzantius ſcribit Byzantem, à quo Byzantium nomen habet, fuiſſe maritum Phidaliæ, à qua Portus Boſpori appellatur Phidaliæ, de quo pleniùs ſcripſi in tractatione Boſpori. Recentes ſcriptores, & Suidas Grammaticus dicunt in Baſilica à tergo Miliarii aurei fuiſſe ſtatuam inauratam viro ſimilem, ubi etiam fuit exammon Heraclii Regii & Gonyclines Iuſtini tyranni; illic Terbelis concionatus eſt: in his etiam elephantus ſtabat maximus à Severo factus, ob hanc cauſam, quòd ibi cùm maneret elephantus cum multis cuſtodibus, atque propè argentarius artem factitaret ſtaterarum: cujus domus cùm eſſet direpta, mortem argentarius minitabatur cuſtodi elephanti, niſi elephantum contineret: quem minas ſuas contemnentem, interfecit, proque pabulo ipſum elephanto objecit: quo facinore elephantus exacerbatus,

us, interfecit argentarium. Severus id factum intelligens, elephanto ſacrificavit, ibique elephantum, ejuſque rectorem ex ære factos locavit, ubi etiam Suidas tradit fuiſſe Herculis ſtatuam, quæ colebatur, eique multa ſacrificia fiebant; eamque poſtea in Hippodromum traductam Iuliano Conſule, ab antiqua Roma Byzantium unà cum decem ſtatuis deportatam partim vehiculo, partim navi: qui ſi ille eſt, quem ex Vngaria Abramus Baſſa Byzantium vexerat, & collocaverat in Hippodromo, non minùs mortuus, quàm vivus orbem peragravit. Suidas item tradit in Peripato regia equeſtres ſtatuas fuiſſe poſitas Trajani, Theodoſii, Valentiniani, Gibbi, Firmiliani ridiculi. Prætereo alias permultas non modò regum, ſed etiam eunuchorum, inter quos excellebat ſtatua Eutropii, qui Arcadii cubiculo præfectus fuit. Cujus potentia ex ſtatuis aureis ubique illi poſitis, & domibus totius urbis ſplendidioribus ab eodem conſtructis illuſtrata incitavit eunuchorum nationem, eouſque, ut quidam etiam prima lanugine veſtiti ultro eunuchi fierent, ſperantes ſe fore ſimiles Eutropio. Adeò vicina Baſilica fuit Miliario & Auguſtæo, ut Horologium quod Iuſtinus fecit,

cit, Georgius Cedrinus ponat in Miliario, alii in Foro Auguſtæo, alii in Baſilica, id quod declarat Epigramma:

Εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὡρολογίου τοῦ εἰς τὴν ἀψῖδα τὴν εἰς βασιλικήν.

Δῶρον Ἰουστίνοιο τυραννοφόνου βασιλῆος,
Καὶ Σοφίης ἀλόχου, φέγγος ἐλευθερίης,
Ὡράων σκοπίαζε σοφὸν σημάντορα χαλκόν,
Αὐτῆς ἐκ μονάδος μέχρι δυωδεκάδος.
Ὅντινα συληθέντα δίκης θρόνον ἡνιοχεύων
Εὗρεν Ἰουλιανὸς χερσὶν ἀδωροδόκοις.

CAP. XX.

De Bibliotheca Baſilica, & de regia porticu, & de Baſilica ciſterna.

DOmus regia, inquit Zonaras, fuit in nuncupata Baſilica prope ærarias officinas. In qua libri externæ ſapientiæ, & generoſioris doctrinæ diviniorisque multi ſervabantur. Fuerat au-

tem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

m hæc domus ſuperioribus tempori-
us, diſciplinis præſtantis præceptoris,
em Oeconomicum vocabant domi-
lium. Is duodecim ſecum habebat [di-
ipulos, aut hypodidaſcalos] habitan-
s, ratiocinationis eruditione ſumma
æditos, quibus victus ex publico præ-
ebatur. Hos adibant ſtudioſi ratiocina-
icis ſapientiæ; atque etiam reges in re-
us agendis conſiliarios adhibebant. Re-
nante Baſiliſco Conſtantinopolim in-
endium maximum afflixit, ex offici-
is ærariis incipiens, quod devoravit of-
cinas ipſas, earumque vicinitatem, in
neremque redegit platearum ædificia
um alia, tum Baſilicam nuncupatam,
qua erat Bibliotheca ſexies centena
illia voluminum continens: inter il-
erat draconis inteſtinum, longum
entum & viginti pedes, habens inſcri-
ta literis aureis Homeri poëmata, Ilia-
em & Odyſſæam. Malchus Byzantius
ophiſta ſcripſit hiſtoriam ab imperio
onſtantini uſque ad Anaſtaſium, in qua
ncendium Bibliothecæ publicæ, & ſta-
uarum Auguſtæi fori vehementer, &
agicè deplorat. De eadem Bibliothe-
a Georgius Cedrinus: Ad nuncupa-
am, inquit, Baſilicam ciſternam, Pa-
atium dignitatis plenum fuit, in quo
x inſtituto antiquo Oeconomicus præ-
ceptor

ceptor habitabat, habens duodecim diſcipulos, ſermone, & vita graves, omnis ratiocinatricis diſciplinæ ſcientes, cum celeritate & magnitudine natura præditos, tum maximè participes divinæ Philoſophiæ: quorum ſine ſententia quidquam agere nefas videbatur etiam Regibus ipſis Incendium accidit Conſtantinopoli imperante Baſiliſco, quod florentiſſimam urbis partem conſumſit, ex mediis ærariis officinis prodiens, ambas ipſas Porticus conſumſit, & omnem viciniam appellatam Baſilicam, in qua erat Bibliotheca habens voluminum ſexies centena millia, inter quæ erat inteſtinum draconis pedum centum & viginti, in quo erant ſcripta Homeri poëmata, Ilias & Odyſſæa literis aureis. Inerant etiam in hac Bibliotheca hiſtoriæ heroum res geſtas continentes, multis poſt ſeculis quàm deflagravit hæc Bibliotheca ſub Baſiliſco, cùm Leo Conon Rex Baſilica eruditos in ſententiam ſuæ hæreſis trahere non potuit, combuſſit illos unà cum Baſilicæ Palatio, & Bibliotheca quæ pulchris libris poſt incendium iterum ornata fuerat.

Baſilicæ Romæ judiciis, conſiliis, negotiationibus attributæ erant; Conſtantinopoli etiam Bibliothecis, & litera-

um Gymnaſiis : id quod cùm ex an-
dictis, tum ex Epigrammate inſequen-
liquet:

Εἰς τὴν βασιλικὴν τῶν παιδευ-
τηρίων ἐν Βυζαντίῳ, ἀδέσποτον.

ῶρος ἐγὼ θεσμοῖσιν ἀνείμενος ἐνθά-
δε πηγὴ
Ἄφθονος Αὐσονίων ἐκκέχυται νο-
μίμων
ἷ πᾶσι πέπταται μὲν ἀέναος ἠιθέοις τε
Ἐνθάδ᾽ ἀγειρομένοις πάντα δί-
δωσι ῥόον.

ualis fuerit locus ubi Bibliotheca con-
nebatur, ſcriptores recentes tradunt
ctogonum fuiſſe, ubi eſſent porti-
us concameratæ, & locus, ubi Oeco-
omicus præceptor cum ſuis aſſeſſori-
us verſaretur. Georgius Cedrinus, in-
endio, quod editum eſt tempore Iu-
iniani, affirmat ædem magnam, &
enodochium Sampſonis, veſtibulum
aſilicæ, Auguſtæum, Chalcam, por-
cus utraſque, uſque ad forum Con-
antini, & Octogonum, & Thermas
euxippi deflagraſſe : ex quo colligo
portuiſſe eſſe duo Octogona inter ſe
ropinqua. Si enim Octogonum, quod
adit Cedrinus, fuiſſet illud continens

M Biblio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Bibliothecam, non præteriiſſet Bibliothecam illam etiam deflagraſſe tempore Iuſtiniani. Ego potiùs exiſtimo locum illum, ubi Bibliotheca fuit, tetragonum fuiſſe, aulamque illam eſſe, quam columnis in quadrum diſpoſitis circumdatam eſſe tradit Procopius. Quænam fuerit Baſilica continens Bibliothecam, Zonaras non explicat, ſed duntaxat proximam dicit eſſe Chalcopratiis, hoc eſt, officinis ærariis. Cedrinus Baſilicam vocat Ciſternam, quam à magno Conſtantino conditam quoſdam falſo tradere arbitror ex Procopio ſcribente ad regiam porticum, ubi oratores, & qui actiones informare ſolent, aulam eſſe maximam longitudine & latitudine amplam, columnis in quadrum diſpoſitis circumdatam, non in terreno ſolo, ſed ſaxeo ædificatam, eamque Iuſtinianum Regem in magnam altitudinem effodiſſe ad conſervandas aquas in æſtatis tempus, quæ tubulis ſubterraneis ex aquæductibus hyeme impleta copiam aquarum indigentibus ſuppeditaret. Menander cognomine protector ait, primùm ſibi non placuiſſe ſubire certamen judiciorum, neque in regia porticu verſari, orationiſque vehementia conciliare hominum mentes. Vranium natione Syrum Agathius r

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

det, artem medicam profitentem, ſed Ariſtotelicæ diſciplinæ prorſus ignarum, vociferantem tamen, & inſolentem permulta ſe callere jactantem cùm in aliis pleriſque locis, tum maximè in Porticu Regia. Idem Agathius ſemetipſum profitetur in Porticibus Regiis libellos multos forenſium cauſarum, & negotiorum plenos à matutino tempore ad occaſum Solis contemplari. Ex quibus intelligere poſſumus Regiam Porticum, & Baſilicam ciſternam in eodem loco fuiſſe. Porticus regia non extat; ciſterna incolumis permanet: quæ cùm negligentia civium ignoraretur, à me peregrino diligenter quæſita venit in cognitionem multorum. Ciſternæ ignorationem auxerant ſuperædificatæ domus, quarum nonnullos incolas deprehendi ignorare ciſternam infra ædes ſuas poſitam, cùm tamen quotidie aquam hujus hauſtam puteis potarent intra ædes ſuas ſitis in ciſternam penetrantibus. Denique incidi in domum, qua in hanc deſcenſus patebat, ſcafam conſcendi, quam agens dominus domus funalibus accenſis huc illuc per medios ordines, velut per ſylvam columnarum maxima ex parte demerſarum aqua, ubi omnia perluſtravi; ille ad capiendos piſces (quibus ciſterna abundat) ſe con-

 vertit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

vertit, nonnulloſque tridente cepit ad lucem funalium: lux enim exigua apparet intromiſſa per ora puteorum, velut per ſpiracula, quo piſces etiam congregantur. Ciſternæ longitudo eſt trecentorum & triginta ſex pedum, latitudo centum octoginta duorum pedum, ejus ambitus ducentorum & viginti quatuor paſſuum Romanorum: cameræ & fornices lateritio opere, ſimiliter parietes, conſtant, tectorio ſignino nihil vetuſtate offenſo benè veſtiti. Concameratio ſuſtinetur trecentis triginta ſex columnis marmoreis, inter ſe diſtantibus duodecim pedes, ſingulis altitudinem quadraginta dodrantem ſuperantibus, in longitudinem diſpoſitis per duodecim ordines; in latitudinem verò per viginti octo ordines. Capitula earum partim opere Corinthio laborata, partim illaborata. Supra ſingulorum capitulorum abacum lapis magnus, velut major alter abacus poſitus eſt, ad quem adnituntur quatuor arcus. Multi in eam penetrant putei, per quos ex ciſterna hauritur aqua. Hyberno tempore impletur aquæductu. Vidi cùm media hyeme impleretur, rivum ex magno tubo ſalire in ciſternam magno murmure, non ceſſantem eatenus, dum columnas omnes & media capitula obruiſſet. Hæc à templo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

lo Sophiæ verſus occidentem æſti-
um diſtat circiter octoginta paſſus Ro-
manos.

CAP. XXI.

De Chalcopratiis.

CHalcopatria, quæ Latinè vertere poſſumus *Loca ubi æraria opera exerceantur*, fuiſſe prope Baſilicam, ex antedictis manifeſtum eſt. Georgius quidem Cedrinus ait, Theodoſium parvum ædificaſſe templum Chalcopratiorum, & dedicaſſe Virgini Mariæ: alii adjungunt, Iudæos (qui à tempore Conſtantini Magni habuerant domicilium in Chalcopratiis) illinc expuliſſe parvum Theodoſium; templumque Deiparæ Virgini ibi ædificaſſe: terræmotuque poſtea labefactatum Iuſtinum Curopalaton reædificaſſe, à quo diſſentire videtur Zonaras: Theodoſio, inquit, Magno peregrè profecto in Occidentis regiones, Iudæos Honoratum Conſtantinopoli præfectum, ſibi conciliaſſe: ſibique ab eo poteſtatem permiſſam conſtruendi ſynagogam ſumptuoſam in Chalcopratiis: eoque facto Vrbis populum indignatum, ſynagogam combuſſiſſe. Theodoſium hujus incendii certiorem factum, mulctam irrogaſſe his, qui talia patraſſent;

facultatemque Iudæis dediſſe reædificandi ſynagogam: Ambroſium epiſcopum Mediolani id intelligentem, Theodoſio demonſtraſſe, iniquum eſſe Iudæos in media Vrbe regina urbium ſynagogam excitaſſe: Theodoſium Ambroſii admonitu Byzantii remiſiſſe mulctam; ſynagogamque Iudæos intra reginam urbium habere interdixiſſe. Nunc ærariæ officinæ illîc non ſunt, tranſlatę in aliam Vrbis partem, quas nonnulli mihi dixerunt aliquot ante annis fuiſſe prope ea loca, in qua diximus fuiſſe olim Chalcopratia. Ignotus ſcriptor, informans veteris Byzantii circumſcriptionem, deſignat non procul à Miliario fuiſſe Chalcopratia: Muri, inquit, Byzantii aſcendebant in Chalcopratia uſque ad Miliarium. Alii ſcribunt prope Sophiam illa fuiſſe. Ex antedictis vidimus Hippodromum, Curiam, Aulam, Regiam, Porticum Regiam, Baſilicam fuiſſe vicina; eaque, ut antè dixi ratione architectonica. Strabo Regiæ Alexandrinæ partem, inquit, fuiſſe Muſæum, quod porticum haberet, & Exedram, & maximam domum, in qua domicilium eſſet hominum in diſciplinis verſantium.

Cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. XXII.

De porticibus ſitu inter Palatium, & forum Conſtantini, & de domo appellata Lampterum.

PRæter Regiam Porticum, prope quam fuit Bibliotheca alias Porticus fuiſſe parum remotas à Porticu Regia, pertinentes à Palatio uſque ad Forũ Conſtantini, incendia declarant. Primum, factum tempore Iuſtiniani. Procopius ſcribit Palatium ædem Sophiam combuſſiſſe, & utraſque Porticus Magnas, uſque ad forum Conſtantini. Cedrinus idem incendium tradit conſumpſiſſe Chalcam, Sophiam, Auguſtæum, & Porticus duas, uſque ad Forum Conſtantini. Deinde Baſiliſco imperante incendium exortum à Chalcopratiis conſumpſiſſe ambas porticus, & omnia ædificia vicina, & Baſilicam, in qua erat Biblotheca, & utraſque porticus medias inter Palatia: tum Lauſi pulcherrima ornamenta. Hæ Porticus ſæpè combuſtæ, ſæpè reſtitutæ ſunt, primùm à Iuſtiniano, deinde ab aliis; poſtremò refectas puto à Domnino, recenti Hiſtorico tradente, cùm Vrbs capta eſſet à Gallis & Venetis, Domnini Porticus tectas, viam utrinque cingentes à Miliario ad Forum Conſtantini pertinentes, deflagraſſe.

Quidam tradunt tempore Conſtantini Magni Eubulum quatuor Porticus duplices ſingulas condidiſſe à Palatio ad murum urbis terreſtrem pertinentes teſtudinatas: unas quidem pertexiſſe uſque ad ædem Divi Antonii ſitam in fine urbis; alteras verò à Daphne, & portu Sophiæ, uſque ad templum nominatum Rabdon; alias duas à Chalca, & Miliario uſque ad Forum Conſtantini, & Taurum, & Bovem æreum; ſtratas omnes marmoreis menſis, ornatas infinitis ſtatuis. Hæc etſi ab ignotis ſcriptoribus traduntur (quos in permultis rebus aliis mendaces deprehendi,) tamen veriſimilia videntur, cùm ex gravibus ſcriptoribus conſtet omnes urbes ſpoliaſſe Conſtantinum, ut ſuam Novam Romam ornaret, cùm ex antiqua regionum urbis deſcriptione manifeſtum ſit, Conſtantinopolim habuiſſe publicas Porticus quinquaginta duas, quarum quinque ponit in Regione quarta, in qua diximus fuiſſe Baſilicam, & Porticum regiam, & nuncupatam Fannionis: præterea Porticus magnas quatuor in Regione ſexta, Porticum magnam unam à parte dextera Conſtantini uſque ad Forum Theodoſii. Addit Regionem ſeptimam continuis ex enſam porticibus: Octavam verò Porticum

um ſiniſtram habuiſſe Taurum uſque; præter hanc habuiſſe Porticus majores quinque : Nonam Porticus majores duas: Decimam Porticus majores ſex: Vndecimam Porticus majores quatuor. Ex quibus veriſimile eſt à Palatio Chalce ad murum terreſtrem Porticus frequentes fuiſſe: at continuas aſſerere nequeo, niſi Taurum uſque.

CAP. XXIII.

De Miliario aureo, & ejus ſtatuis; de Fortuna Vrbis, ejuſque ſtatua.

Milliarium aureum fuit columna aurea, ex qua principium itineris ad omnes portas erat. Plinius in capite Romani Fori ſtatutam fuiſſe ait: an verò miliarium Conſtantinopolitanum ſimile fuerit miliario Romano, nullus Græcorum ſcriptorum non modò non declarat; ſed ne nomen quidem novit, niſi mutilatum Million, in cujus teſtudine ſtatuarum poſitarum nonnulli meminerunt: veriſimile tamen mihi videtur Romano (ſimile,) in ſimilique loco ſitum fuiſſe novæ Romæ, quæ, quantum potuit, Romam antiquam æmulabatur; & autoritate probare poſſumus in Foro fuiſſe, aut prope Forum. Antiqua enim regionum deſcriptio id ponit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

in regione Fori Auguſtæi, & Baſilicæ, quibus vicinum fuiſſe colligitur ex incendio, quod regnante Iuſtiniano excitaſſe ſeditioſam plebem Zonaras tradit apud Miliarium, quo incendio Procopius oſtendit Sophiæ ædem, & balneum Zeuxippum, & regiæ ædis veſtibulum, & porticus magnas uſque ad Forum Conſtantini (fuiſſe tactas abſumtaſve.) Qui ſcribunt res geſtas ab Alexio Comneno, ajunt ex magno Palatio, illuceſcente jam die, Alexii milites duce Sabatio profectos ingreſſos fuiſſe templum Ioannis Theologi, atque cùm aſcendiſſent in partem ſuperam templi, effudiſſe voces contumeliæ plenas; prælium circa tertiam horam inchoatum fuiſſe, populumque in Foro frequentem læſiſſe, qui pugnabant ex fornice Miliarii, & ex æde divi Ioannis Theologi, quam Conſtantinopolitani dicunt eam eſſe, ubi jam leones Regis ſtabulantur, vicinam Hippodromo, & Foro Cupedinis, ſito prope Sophiam, olim Auguſtæo appellato. Ex quibus appâret Miliarium proxime Forum (fuiſſe.) Sed quid remotiora repeto? cùm propiùs Suidas explicet: In Baſilica, inquit, à tergo Miliarii ſtatuam viri ſimilitudinem gerentem auro illitam, elephantique, & ejus curatoris ſtatuas fuiſſe ſtatutas. Alii clariùs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

riùs dicunt has ſtatuas poſitas à tergo Baſilicæ, prope Miliarium. Tum Suidas addit, in Miliario ſtatuam Theodoſii fuiſſe; quam cùm erigeret Theodoſius, multa frumenta largitus eſt. In ſtatuam Theodoſii equeſtrem, nunc non extantem, hi verſus extant:

Ἔκθορες ἀντολίηθε φαεσφόρος ἥλιος ἄλλος
Θεοδόσιε θνητοῖσι πόλου μέσον, ἠπιόθυμε
Ὠκεανὸν παρὰ ποσσὶν ἔχων μετ' ἀπείρονα γαῖαν,
Πάντοθεν αἰγλήεις κεκορυθμένος, ἀγλαὸν ἵππον
Ῥηιδίως μεγάθυμε, καὶ ἐσσύμενον κατερύκων.

Tum Suidas adjungit in Miliario fuiſſe ſtatuas Sophiæ uxoris Iuſtini Thracis, & Arabiæ filiæ hujus, & Helenæ neptis ejuſdem, tum Arcadii, & Theodoſii ejus filii equeſtres ſtatuas prope Theodoſii majoris ſtatuam poſitas. Cedrinus ſcribit ſupra fornicem Miliarii ſteriſſe duas ſtatuas, unam Magni Conſtantini, alteram Helenæ matris, habentes Crucem intermediam: ponè ipſas fuiſſe Trajanum equeſtrem, eique pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

propinquum Ælium Adrianum ſimiliter equeſtrem Suidas dicit in fornice ſimiliter ſtatuas Conſtantini & Helenæ, & Crucem inter eas mediam fuiſſe, hanc inſcriptionem habentem: *Vna ſancta, & duo celeres curſores.* Idem ponit in fornice Fori Auguſtæi eaſdem ſtatuas Conſtantini, & Helenæ, & crucem, eandem inſcriptionem gerentes: ex quo intelligitur adeò vicina fuiſſe Forum, & Miliarium, & Baſilicam, ut non modò à diverſis eadem ponantur in diverſis locis, ſed etiam ab uno eodemque. Item in Miliario Suidas ponit currum quatuor equis fulvis ductum ab antiquis temporibus, duabus ſtelis ſuſtentatum in eo loco, ubi fauſtis exercitus acclamationibus exceptus eſt Conſtantinus, poſtquàm vicit Azotium: quoniam etiam ibidem laudatus fuerat Byzas fundator Byzantii. Deportatum autem currum à Sole vectum in Hippodromum, ferentem ſtatuam parvam à Conſtantino confectam. Hæc erat Fortuna Vrbis, quæ maximis feſtis, & in Natali die Vrbis ponebatur in Senatu, quoniam in capite ſuo Crucem gereret, quam Conſtantinus ſcalpendam curaverat. Iulianus Chriſtianæ religionis deſertor ipſam foſſa obruit in eo loco, ubi periit Arius, non longè à Senatu. Vbi etiam pius

Theo-

[T]heodoſius Arii, Macedonii, Sabellii, [E]unomii ſtatuas marmoreas ſcalpendas [c]uravit humi deſidentes, ad notandam [e]orum perfidiam, ut à prætereuntibus [st]ercore, & lotio, execratione conta[m]inarentur. Alii tradunt Vrbis Fortunæ [st]atuam ex Roma à Magno Conſtantino [ev]ectam, & ſtatutam fuiſſe in fornice [P]alatii. Zoſimus tradit Conſtantinum [F]ortunam Romæ conſtituiſſe in parte [u]nius porticus ex quatuor porticibus cir[c]umdantibus maximum Forum. Veriſi[m]ile videtur Conſtantinopolitanos eam [c]elebraſſe feſto die, ut in antiqua Roma [c]elebrabatur, tam ab indigenis, quàm ex[te]rnis in eodem die, & templo, in quibus [o]lim Parilia nuncupata celebrari ſolebãt. [S]ocrates narrat, ut Iulianus cùm ſacrifi[c]aret publicè Fortunæ Conſtantinopo[lit]anos in Baſilica, ubi Fortunæ collocata [e]rat ſtatua, Mares Chalcedonis epiſco[p]us manu eò ductus (nam ob ſenectu[te]m oculis laborabat) multis contume[li]is Regem affecit, eum impium religio[n]is Chriſtianæ deſertorem appellans. Iu[li]anus contumelias verbis ulciſcebatur, [c]ecum ipſum appellans. Dicebat, Num [G]alilæus Deus tuus te curabit? Galilæum [so]lebat Chriſtum appellare. At Mares, [a]speriùs Iuliano reſpondit, Deo, inquit, [q]ui me excæcavit, gratias ago, ne vi-
deam

deam faciem tuam prolapſam in tantam impietatem. Ad hæc nihil reſpondit Iulianus. Zonaras, eoque antiquiores, hiſtoriis ſuis mandârunt, temporibus Anaſtaſii Regis ſtatuam Fortunæ, quæ ex ære facta, muliebri ſpecie alterum pedem intra navem ſimiliter ex ære factam ante ſe ſtantem haberet, ſtatutam fuiſſe in aliqua parte Vrbis: cùm autem hujus navis æreæ ſimulacrum temporis vetuſtate laboraſſet, vel inſidiis membra quædam fracta, ſublataque eſſent, accidiſſe, ut naves onerariæ Byzantium non appellerentur, ſed ubi prope Vrbem acceſſiſſent, ventorum violentia ingredi portum prohiberentur, ac ſi naves longæ multis remis actæ onera illarum in Vrbem advehèrent, tamen citò ob penuriam conſumebantur. Hoc cùm aliquandiu viguiſſet, curatoribus reipublicæ maximæ curæ fuit inquirere cauſam. Deniqu[e] cùm veniſſet in ſuſpicionem cauſa huju[s] facinoris, & nunciata eſſet iis, qui cu[-]ram Vrbis gererent, tum hi fragment[a] illius æreæ navis diligenter inquiſita in[-]venerunt, illique reſtituerunt & accommodarunt, navigatioque aperta fuit & libera, & mare plenum navium in Vrbem adnavigantium: atque ut exactè noſcerent, an cauſa fuiſſet navis Fortunæ fragmentum, cur naves non applicaren-
tur

tr, ſuſtulerunt rurſus partes illas navis
reæ, tum quæcunque naves in urbem
dnavigarent, ventorum vi iterum re-
oceſſerunt. Inde pro re firma habue-
int, ex eo, quòd navis hæc ærea fracta
ſſet, naves onerarias prohibitas fuiſſe
dnavigare in Vrbem. Itaque navem il-
m curæ habuiſſe, eamque renovaſſe.
unapius Sardianus in volumine, quod
tipſit de Vitis Philoſophorum & So-
hiſtarum, tradit populum Byzanti-
um imperante Conſtantino aliter in-
rpretatum fuiſſe difficultatem navi-
andi Byzantium. Contigit, inquit, ſi-
ii Byzantii adnavigationem in urbem
yzantium incommodam eſſe, niſi
entus notus ſolidus ſpiret. Hoc cùm
epè accidiſſet, populus fame preſſus
onvenit in Theatrum incitatus in Con-
antinum. Præfecti aulæ regiæ inviden-
s Sopatro Philoſopho detulerunt Con-
antino. Sopatrus, quem in honore
abes, ventos alligavit exceſſu So-
hiæ, quam etiam ipſe laudas, & in re-
iis thronis ſedere facis. His auditis Con-
antinus perſuaſus, Sopatrum ſecuri fe-
iri juſſit.

CAP.

Cap. XXIV.

De templo Neptuni, & de æde Minæ, & de ſtadiis & ſcala Timaſi.

COgnitio templi Minæ, ideò mihi videtur prætereunda non eſſe, quoniam oſtendit in qua parte Vrbis regio quarta fuerit, continens Baſilicam, Auguſtæum, ædem divi Minæ. Hiſtoria incerti authoris tradit in Acropoli olim templum Neptuni prope mare Byzantem excitaſſe, ubi ait ſuo tempore fuiſſe templum Minæ martyris: alio loco idem inconſtanter dicit templum Minæ fuiſſe olim Iovis, ex eoque habuiſſe marmoreos fornices ſuſtentatos duabus magnis columnis. Itaque ex hujus inconſtantia nihil aliud aſſequi poſſum, niſi mihi veriſimiliùs videtur templum Minæ in his partibus Acropoleos, in quibus olim fuit templum Neptuni, cùm ex Dionyſio Byzantio antiquiſſimo ſcriptore tradente paulò ſupra promontorium Boſporium fuiſſe egreſſoriæ Minervæ aram, & templum Neptuni; & ſub templo Neptuni, intra muros fuiſſe Stadia & Gymnaſia, ut planiùs demonſtravi in Boſporo; tum aſſequor ex hominum memoria viventium; aſſerentium intra clauſtra regia olim Acropolim appellata, fuiſſe nobili-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

emplum divi Minæ ; Antiqua deſcri-
tio regionum Vrbis in regione Minæ
rodit fuiſſe ſcalam Timaſi & ſtadia.
rocopius, Ad locum, inquit, mari vi-
num Stadium nuncupatum, ex eo,
uòd ibi olim certamina quædam ex-
cerentur, Iuſtinianus Rex & Theo-
ora Regina hoſpitia maxima ædificâ-
ınt.

CAP. XXV.

De Lauſo nuncupato, & de ejus ſtatuis; Veneris Cnidiæ, Iunonis Samiæ, Minervæ Lindiæ, Cupidinis alati, Iovis Olympii, Saturni, Monocerotum, Tigridum, Vulturum, Cameloparda-lium: & de Xenodochi ciſterna, nuncupata Philoxeno, de Chryſotriclinio.

Auſus celebris eſt locus Vrbis ſcriptis
permultorum : quorum aliqui ſcri-
unt domum fuiſſe Patricii Lauſi ap-
llati, qui multos magiſtratus geſſit
gnante Arcadio filio Theodoſii Ma-
ni, domumque inſignibus monumen-
ornaſſe. Heraclidæ epiſcopi Cappa-
ociæ ad Lauſum præpoſitum liber ex-
t, inſcriptus Lauſaicus. In qua autem
rte urbis Lauſus fuerit, non hi decla-
nt: ſed fuiſſe inter Palatium & Con-
antini Forum aſſequi poſſumus ex in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

cendio, quo Zonaras & Cedrinus dicunt temporibus Leonis Imperatoris deflagraſſe ædificia ex latere Vrbis vergente ad Septentrionem, à Boſporio portu uſque ad templum divi Ioannis Calybitæ, ex latere meridiano à templo divi Thomæ Apoſtoli ad ædem Sergii & Bacchi. In medio verò Vrbis, à Lauſo uſque ad Taurum, Euagrius deſcribens idem incendium, eo loco, quo alii dicunt in media urbe illud incendium extitiſſe à Lauſo uſque ad Taurum, ipſe dicit à Foro Conſtantini ad Taurum: quo percipitur Lauſus vicinus fuiſſe Foro Conſtantini. Sed verſus Orientem, & inter Palatium, & Forum Conſtantini, patet ex incendio, quo Cedrinus regnante Baſiliſco teſtatur deflagraſſe florentiſſimam partem Vrbis Chalcopratia, utraſque Porticus, & continentia omnia ædificia, & nuncupatam Baſilicam, in qua Bibliothecam illam inſignem antè dixi, & pulcherrima Lauſi ornamenta uſque ad Forum Conſtantini: multæ enim ſtatuæ in Lauſo erant, inter quas Cedrinus excelluiſſe tradit ſtatuam Lindiæ Minervæ, longam quatuor cubitos, ex lapide ſmaragdo factam, opus Scyllidis, & Dipœni ſtatuariorum, quam olim Seſoſtris Ægypti Rex dono miſit ſapienti

Cleo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

leobulo Lindio tyranno, à qua for-
ſſe Laouſus locus appellatus eſt. Nam
omen Minervæ Laoſſos. Theophra-
us tradit Ægyptiorum Commentariis
periri, Regi eorum à Rege Babylo-
io miſſum ſmaragdum munere qua-
tor cubitorum longitudine, & trium
titudine. Si Seſoſtris Rex & Dipœnus
Scyllis eodem tempore fuiſſent, exi-
marem legendum in Codice Plinia-
ſmaragdum Minervæ: at Dipœnus,
Scyllis in marmore ſculpendo primi
nnium claruerunt, geniti in Creta In-
la, etiamnum Medis imperantibus
iuſquàm Cyrus in Perſis regnare inci-
ret, hoc eſt, Olympiade circiter quin-
ageſima. Simulachra perfecerunt A-
llinis, Dianæ, Herculis, Minervæ,
od ex cœlo poſtea tactum eſt. Dipœni
idem Ambratiam, Argon, Cleonem,
etibus refertas fuiſſe tradit Plinius, at
n meminit Minervæ Lindiæ. Præter-
adjungit Cedrinus in Laouſo ſtatu-
n fuiſſe Venerem Cnidiam, omnium
ortalium ſcriptis celebratam, ex mar-
ore albo factam, nudam, manu te-
ntem ſolam corporis verecundam il-
n partem, Praxitelis opus; & Sa-
am Iunonem opus Lyſippi, & Bu-
li Chii, & Cupidinem alatum, ſa-
tas habentem ex Myndo allatum, &

Phidiæ elephantinum Iovem, quem Pericles poſuit in templo Olympio; & Saturni exiſtimatam ſtatuam capitis poſticam partem calvam habentem, anticam verò comatam, opus Lyſippi; & Monocerotes, & Tygrides, & Camelopardales, & Taurelephantos, & Vultures. In Codice Cedrini legitur Taurelephas; rectiùs legeretur Taurelaphos id quod colligo ex Coſma Indopleuſte antiquo & nobili ſcriptore, qui ponit Taurelaphos, id eſt, tauros cervinos. Hiſtoria patria nuncupata incerti authoris ait etiam in Lauſo fuiſſe ſuo tempore Aquilas lapideas; cui eatenus credo, quà dicit ſua etiam ætate fuiſſe: ſed qua Aquilas, dubitare potiùs poſſim, ſint ne illæ Aquilæ, quos Vultures appellat Cedrinus, quàm pleraque ab eo tradita longè minùs convenientia. Cedrinus ſcribit in partibus Laouſi fuiſſe ædificia varia, & Xenodochia quædam, ubi eſſet illa celebrata Philoxenos, quæ hoſpitaliter ſuppeditabat aquam: quidam declarant Philoxenon ciſternam fuiſſe conditam à Philoxeno: eam ipſe exiſtimo, quam Heraclium terra obruiſſe poſitam inter Triclinium & Lauſiacum, ſcribit Menander nominatus Protector, tradens Macedonium Regem pleraſque ciſternas purgaſſe, quas terra

obru

bruerat Heraclius Rex: quòd ſi etiam
ırgavit illam poſitam inter Lauſiacum
: Triclinium, illa eſſe videtur, quæ
ı Abrami domus parte ſubterranea ver-
:nre ad Septentrionem viſitur, cujus
ɔncameratio quadringentis & viginti
ıatuor columnis marmoreis ſuſtinetur
ıplicatis, nempe ducentis & duode-
m, ſupra ſe ducentas & duodecim
ɔlumnas habentibus, quarum unam
ıenſus ſum, cui reliquas ſimiles pu-
›, & deprehendi perimetrum ſex pe-
ım & dodrantis eſſe. Altera ciſterna
t juxta latus ejuſdem domus vergens
l Occaſum, cujus fornices ſuſtinentur
iginta duabus columnis Corinthiis,
ı quatuor ordines diſpoſitis, ſingulos
ɔnſtantes octo columnis, quarum
api in ambitu continent duodecim do-
rantes. Iam verò Triclinium, inter
ıod & Laouſum diximus ſitam eſſe
hiloxenon ciſternam: arbitror eſſe,
ıod Zonaras ſcribit Iuſtinianum ter-
ım ædificaſſe in regiis ædibus, idque
ſuo nomine Iuſtinianæum appellaſſe.
iberium Regem Cedrinus addit Chry-
triclinium à Iuſtiniano tertio conditũ
rnatius reddidiſſe. Chryſotriclinii por-
occidentalis illa fuit, cujus meminit
eo quintus, cùm prædixit Andronico
rannidem meditanti per portam Chry-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſotriclinii occidentalem Andronici caput in Hippodromo abſcindendum ad ſe allatum iri. Chryſotriclinii crebra eſt mentio etiam apud ſcriptores, qui ſcripſerunt paulò ante, quàm Conſtantinopolis caperetur, tumque omnes cives Chryſotriclinii noverant nomen & locum, nunc nemo eſt, qui ſciat, aut ſcire curet: ac potiùs negligat, & contemnat, ut cætera omnia, quæ pertinen ad diſciplinas.

LIBER TERTIVS.

Capvt I.

De locis regionis quintæ, & ſecundi col lis, de Navali, & portu nuncupat Boſporio, & de Strategio, & for Theodoſiaco.

Regionem quintam fuiſſe i collis ſecundi latere vergent ad ſeptentriones, & in plani tie attingente ejus radices, dorſo Promontorii, pariter, & conjun ctè cum quarta regione deſcendente ad ſinum Cornu nuncupatum, no percepiſſem ex antiqua Regionum V bis deſcriptione, quamvis tradente no modicam partem ſuam in obliquior bu

us poſitam locis planitie excipiente
roductam fuiſſe. Nam ea deſcriptio
liis etiam Regionibus Vrbis convenit,
eque ex ejus ædificiis cognoviſſem,
quæ traduntur in ipſa contenta fuiſſe,
quorum nulla neque veſtigia extant,
eque hominum memoria. Sed ex pòr-
u Phoſphorio, ſive Boſporio nuncu-
ato, atquè ex ſcala Chalcedonenſi
nihi aliqua lux affulſit, quæ nomen
on habet, ex eo, quòd ſita ſit in ea
Vrbis parte, quæ vergit ad Chalcedo-
em & ortum Solis: non enim eò ver-
it, ſed ad ſeptentriones. Sic Boſporius
ortus non à Boſporo freto, ſed à con-
uetudine depravata Byzantiorum ipſum
Boſporium vocantium immutatione li-
eræ, cùm debuiſſent eum appellare
Phoſphorium, Stephani & Euſtachii
eſtimonio, qui tradunt Phoſphorium
uiſſe portum Byzantii, ex eo nomen
deptum, quod Philippo Macedone
Byzantium obſidente, occultum ingreſ-
ſum cùm milites effodiſſent, unde oc-
culté ingreſſuri erant in urbem, Heca-
te Phoſphoros præſens lumen nòcte ci-
vibus attulerit, inſidiaſque detexerit. Ita-
que obſidione liberati, Phoſphorium lo-
cum illum nominarunt; ſed ut lucem
afferunt, cur Boſporius & Phoſphorius
idem portus vocetur, ita non declarant:

 ſitus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſitus ne hic eſſet in parte Vrbis vergente ad Meridiem, an ad Septentriones, an ad Orientem: ſed ex ſcala Chalcedonenſi, quam Regionum deſcriptio ponit in regione Boſporiani portus, exiſtimare poſſumus fuiſſe in Septentrionalibus Vrbis, non Orientalibus portubus, quamvis ſitis contra Chalcedonem. Nam fluxus rapidus Boſpori Freti navigationem à Chalcedone ad partes Conſtantinopoleos Orientales & Meridianas difficilem præbet, ad Septentrionales verò perfacilem, ut planè intelligunt, qui rapiditatem Boſpori noverunt, & vident eos, qui exercent navigationem inter Chalcedonem & Byzantium, applicare naves ad ſeptentrionales Vrbis partes, vel ab illis ſolvere. Adde huc antiquam Regionum deſcriptionem, quæ contra Chalcedonem nullam ſcalam ponit, ac ſi poneret, ejus mentionem faceret in prima, aut ſecunda Regionibus adverſis Chalcedoni & Orienti, aut in tertia Regione expoſita Meridiei, in qua Portum Novum poſitum antè diximus. Sed quid longa ratiocinatione opus eſt, cùm nominatim, & breviter teſtimonia ex ſcriptorum monumentis proferre poſſumus, ex quibus planè perſpicitur portum Boſporium, & ſcalam Chalcedonenſem eſſe non modo in parte Vrbis

is ſeptentrionali, ſed etiam in quo ſe-
tentrionis loco: è quibus primùm pro-
ero Dionyſium Byzantium, qui ſtatim
xtra murum Byzantii antiqui ponit
emplum Telluris ſupra Sinum Boſpo-
i, & paulò ſupra ipſum templa paria
ereris & Proſerpinæ, quam etſi Phoſ-
horion non nominat, ſed duntaxat
όρην, id eſt, virginem (ſic enim Pro-
erpina interdum nominatur) tamen il-
am intelligere poſſumus ex loci ſitu
Iecaten fuiſſe, cujus tripodem Cedri-
us ponit in Strategio, ubi veriſimile
idetur ex Dionyſii Byzantii deſcriptio-
e templum fuiſſe Proſerpinæ, aut non
ongè ab Strategio. Sed clariùs ſcribit
vagrius, cùm ait regnante Leone in
arte Vrbis vergente ad boream, in qua
ſſent Neoria urbis, incendium extitiſſe,
uod à Boſporio portu graſſatum eſt
ſque ad antiquum Apollinis templum;
n parte verò meridiana à portu Iuliani
d templum Omonoæ, id eſt, Concor-
iæ; in parte Vrbis media à Foro Con-
antini uſque ad Taurum. Zonaras hoc
ncendium ait à mare ſeptentrionali ad
nare meridianum Vrbem intercepiſſe,
n longitudinem quidem à Boſporio
d templum divi Ioannis Calybitæ;
x Meridie à templo divi Thomæ Apo-
oli, ad templum Sergii & Bacchi, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

media Vrbe à Lauſo ad Taurum. Georgius Cedrinus tradit id incendium ortum à Neorio, hoc eſt, à Navali, perrexiſſe uſque ad ædem Ioannis Calybitæ : ex quibus cognoſco Neorium & Boſporium vicina fuiſſe, quanquam ab antiqua Regionum deſcriptione Boſporius portus in quinta Regione, & Neorium in ſexta ponantur. Nam cùm hæc utraque Regio ſimul conjuncta à collis dorſo ad mare deſcendat, nihil impedit, quin vicinus fuerit portus Boſporius Neorio; quod in qua Byzantii parte fuerit, apertè deſignat Zoſimus jam Hiſtoricus antiquus, deſcribens antiquum Byzantium, quod dicit fuiſſe in colle ſitum, occupans partem Iſthmi, quem efficit Propontis, & ſinus Ceras nuncupatus; Byzantiique murum addit per collem demiſſum fuiſſe à parte occidentali uſque ad templum Veneris, & maris poſiti contra Chryſopolim; à parte boreali pari modo deſcendiſſe uſque ad portum, quem vocant Neorion, quod prope portam, quam Græci appellant Oreiam, corruptè quaſi Neorii portam, aut non longè ab ea fuiſſe exiſtimo. Hodie inter mare & portam Oriam, quam Turci appellant Siphont, (Tſiphout,) id eſt, Iudæorum eam accolentium, ſpatium la-

latum velut Forum maritimum, cui adjunctam videre licet Scalam Chalcedonenſem, ſive Scutaricam, qua quotidie trajectus fit in Scutarieum, aut Scutaricum, olim Chryſopolim nuncupatum Emporium, & portum Chalcedonenſium. Scalæ Chalcedonenſi vicinus eſt trajectus in Galatam, olim Sycenus appellatus, quem antiqua deſcriptio vicinum ponit Neorio & Boſporio, quorum ſitus paululum immutatus eſt, ut horreorum ibi olim ſitorum, nunc in alium locum traductorum, ſive ob Regis clauſtrum longiùs promotum, ſive quia primum Neorium manufactum eſſet: deinde terra obrutum fuerit. Non enim eo tempore cùm Philippus cuniculos egit veriſimile eſt portum fuiſſe, quem poſtea Byzantii Phoſphorion appellarunt: nam impeditus fuiſſet ſcaturigine aquarum, ſed deinde locum appellatum Phoſphorium portum manufactum fuiſſe, ut quidam tradunt de Neorio, quod dicunt clauſum à Conſtante, in eoque fuiſſe forum rerum maritimarum, deinde regnante Iuſtino tranſlatum fuiſſe in portum Iuliani: alii ſcribunt Leontium Imperatorem, qui regnavit poſt Iuſtinum, purgaſſe portum Neorium: alii addunt in lacu Neorii Bovem æ-
reum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

reum ſtatutum fuiſſe ingentem , Bovi æreo in undecima Regione ſito ſimilem, quem recentes ſcriptores tradunt ſemel in anno mugire , tumque Vrbi accidere detrimenta ; quod commentitium puto & ſubreptum ex Callimacho & Pindaro, ſcribentibus Rhodium montem eſſe nomine Atabyrium , habentem æreos boves, qui mugitum emittere ſolebant impendente Rhodo calamitate. Ex quibus liquet Neorium fuiſſe manufactum , quód nunc non extat. Iam igitur Boſporiano Portu, & Scala Chalcedonenſi cognitis , cognoſcimus quintam Regionem fuiſſe in collis ſecundi latere , atque in ſubjecta ſub ipſum planitie ibidemque fuiſſe thermas Honorianas, Prytaneum, thermas Eudoxianas, horrea Valentiniana, horrea Conſtantiaca , Thebæum Obeliſcum , portum Boſporianum , ſcalam Chalcedonenſem , ciſternam Theodoſiacam , Strategium , in quo fuit Forum Theodoſiacum. Qui deſcribunt antiqui Byzantii ambitum, dicunt ejus muros incepiſſe ab Acropoli , & perrexiſſe ad Eugenii turrim , inde aſcendiſſe uſque ad Strategium, & Achillis balneum, cujus meminit Iuſtinianus in ſuis conſtitutionibus de aquæductibus , cùm inquit: Plumbeas fiſtulas ducentes aquam

ad thermas, quæ Achilleæ nominantur, quas providentiæ tuæ magnificentia factas fuiſſe cognovimus, eandem formam ſervare cenſemus, quam Theodoſius & Valentinianus conſtituerunt, item memoratas fiſtulas thermis tantùm, & Nymphæis, quibus eminentia tua deputaverit, volumus inſervire facultate præbenda tuæ ſublimitatis apparitoribus circumeundi ſine formidine dŏmos, & ſuburbana balnea, ad inquirendum ne qua deceptio, vel ſuppreſſio ſit contra publicam utilitatem. Initio dixi ex Socratis hiſtoria, Conſtantinum Magnum Conſtantinopolim ſecundam Romam habendam eſſe lege ſanxiſſe, quæ in columna inciſa publica eſt, quam in nuncupato Strategio ſtatuit prope ſuam ſtatuam equeſtrem. Ex antiqua Regionum deſcriptione Vrbis triplex Forum à Theodoſio nominatum reperio: primum in Quinta Regione Theodoſiacum nominatum, quod fuiſſe in Strategio dixi; alterum in Sexta Regione, quod Theodoſii appellat; tertium in Duodecima, quod Theodoſiacum nominat. Duo hæc poſtrema rerum venalium fuiſſe infrà monſtrabo, primum Prætorium Forum conjicere poſſumus ex ipſa Regionum deſcriptione, tradente

id

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

id fuiſſe in Strategio, quod Latini Prætorium appellant, quod poſtea etiam à Græcis appellatum eſt Prætorium, ob diverſa Fora. Mihi veriſimilius videtur, quàm certo ſciam, an hoc Theodoſiacum Forum ſit illud magnum Prætorium, quod pulchrius effectum à Iuſtino Rege & Domnini operâ intelligitur ex verſibus Pauli Silentiarii, quos ſubjungam, ut clariùs liqueat Prætorium Græcis uſitatum fuiſſe, ut alia pleraque Latina:

Παύλου Σιλεντιαρίου εἰς τὸ μέγα
πραιτώριον καλλωπισθέν.

Κόσμον Ἰουστῖνος βασιλεὺς ῥυπόωντα καθήρας,
Καὶ τὰ μέγιστα Δίκης ἠγλάϊσεν τεμένη.
Σοῖς δὲ πόνοις Δομνῖνε κατηφέα νύκτα διώκεις
Ἐκ Θέμιδος μεγάρων, ἐκ βιοτῆς μερόπων.

CAP. II.

De Regione Sexta, & de reliquis ædificiis antiquis ſecundi collis.

REgionem Sextam fuiſſe in parte Vrbis ſeptentrionali, potiùs quàm meridiana, non noviſſem ex columna Conſtantini in hunc diem extante, neque ex Conſtantini Foro, neque ex antiqua deſcriptione, quamvis tradente Columnam Purpuream Conſtantini, quamvis deſcribente Regionem Sextam brevi peractam planitie, reliquam in devexo conſtitiſſe: niſi addidiſſet à Foro Conſtantini Scalam uſque, ſive Trajectum uſque Sycenum porrectam fuiſſe. Sycenus Trajectus appellatus fuit à Syca olim nominata, quæ nunc Galata, ſive Pera appellatur, ut pleniùs declarabo in Regione Decimatertia. Sextam Regionem conjunctam fuiſſe cum Quinta paulò ante ſignificavi ex vicinitate Neorii, Scalæque Chalcedonenſis, & trajectus Syceni, & Boſporiani portus. Cognita igitur Syca, aſſequor juxta planitiem maritimam ſubjectam ſub ſecundi collis radices fuiſſe Neorium, trajectumque Sycenum ſitum fuiſſe, ubi hodie trajectus eſt Galatinus, columnamque purpuream nunc extantem eſſe illam, quam antiqua deſcriptio

in

in Sexta regione tradit fuiſſe: ſed quàm prope columnam, & Forum Conſtantini Senatus fuerit, ex Sextæ Regionis deſcriptione, quamvis Senatum continente, intelligere non poſſum. Verùm paulò infrà ex aliis ſcriptoribus Senatum oſtendam fuiſſe in Fori Conſtantiniani parte vergente ad boream. Denique Regionem hanc partim fuiſſe in ſecundi collis dorſo, in quo Columna Purpurea hodie viſitur, & Forum Gallinarium, quod nunc Turci appellant [*Taubaſar*, *Taouck baſar*] officinæque telas tingentium, & domus Ænobarbi præfecti Claſſi Turcicæ, & templum Alibaſſæ, partim in ſecunda valle, ejuſque latere dextro, partim in planitie littorali ſubjecta ſub hanc vallem, & radices ſecundi collis, quæ à frequentiſſimis habitatur Iudæis.

Cap. III.

De Columna Purpurea, & Foro Conſtantini, & Palladio.

QVi à Magno Conſtantino res geſtas conſcripſerunt, tradunt illum Columnam Porphyreticam cycloterem hoc eſt, teretem, & circulis laureatis cinctam (quam Regionum Vrbis deſcriptio appellat Purpuream) ab Vr-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

e Roma, ut fama eſt, advectam, ſta-
uiſſe in Foro nuncupato Placoto, ex
o, quòd planis & latis lapidibus, quos
ræci placas appellant, conſtratum
ſſet, & ſimul ſupra hanc Columnam
ollocaſſe ſtatuam ex ære factam admi-
abilem, ſive propter artem, ſive ob
rægrandem magnitudinem. Antiquo
nim opere, ſummoque artificio per-
ecta erat, ut ſpirare videretur, quam di-
unt olim, Apollinis Iliaci fuiſſe imagi-
em, eamque divinum Imperatorem
uo nomini dedicaſſe, ejuſque capiti
onnullos clavos eorum impoſuiſſe, qui
orpus Domini affixiſſent ſalutari Cru-
i, atqui in hac ſtatua ſcalpenda curaſſe
æc verba:

Σὺ Κύριε, κόσμου κοίρανος καὶ δε-
σπότης,
Σοὶ νῦν προσῆξα τήνδε σὴν δούλην
πόλιν,
Καὶ σκῆπτρα τάδε, καὶ τὸ τῆς Ῥώ-
μης κράτος.
Φύλαττε ταύτην, σῶζε τε ἐκ πά-
σης βλάβης.

edrinus adjungit ſub Columnam duo-
ecim cophinos illos literis ſacris illu-
res ſubjeciſſe. Hæc Columna Por-
hyretica non gradibus pervia eſt, ſed

O ſoli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſolida. Itaque falſo tradit Fulvius antiquarius cochlidem eſſe. Zonaras ſcribit etiamnum in ſuam ætatem ſtatuam Conſtantini extitiſſe ſupra columnam, regnanteque Alexio Comneno verno tempore, cùm alia permulta cecidiſſe vento vehementiſſimo perflante, tum Conſtantini Magni ſtatuam ſupra Columnam Porphyreticam collocatam detractam, & peſſundatam, diffractamque in multa fruſtra multos obvios interemiſſe. Scriptor rerum geſtarum ab Alexio Comneno addit fulmine non modo ſtatuam dirutam, ſed etiam tres zonas columnæ dejectas fuiſſe. quænam hæ zonæ fuerint, intelligitur ex his, quæ mox adjungam. Hæc quidem Columna etiam nunc extat in culmine ſecundi collis, aliquantum quidem diminuta, non tam vetuſtate, quæ vetuſtiſſima eſt, quàm incendiis & terræ motibus ventorum turbinibus: non enim jam habet ullam ſtatuam, imo etiam tribus zonis, ſive ſpondylis ſupremis, ſive circulis (ob quos Hiſtorici cycloterem columnam hanc dicunt quaſi circulis diſtinctam,) privata fuit turbine ventorum temporibus Alexii Comneni; locoque ſpondylorum auctum fuit acceſſione ſtructuræ ſuperædificatæ teretis, ejuſdem craſſitudinis, & æqua-

lis

lis reliquo ſcapo, cujus ſupra excelſum
ſtylobatem marmoreum quadratū quo-
quo verſus latum undecim pedes & do-
drantem, altum duodeviginti pedes
ſtatuta eſt ſpira Dorica marmoris por-
phyretici conſtans plintho, toro infe-
riore & ſuperiore, & intermedia ſco-
tia: ſupra ſpiram ſcapus Columnæ,
perimetrum habens pedum circiter tri-
ginta trium ſtructilis: non enim ex uno
lapide ſcapus conſtat, ſed ex octo lapi-
dibus velut ſpondylis, quorum ſinguli
una corona, ſeu zona, ſeu toro, ſeu
modo laureato cinguntur juxta com-
miſſuram lapidum, quæ nulla appare-
bat cùm integra erat, tecta nodis emi-
nentibus: ita enim modi intertexti lau-
rinis foliis & baccis ſinguli ſcalpti in
ſumma parte ſingulorum lapidum, ſeu
ſpondylorum eminenter expreſſi ſunt,
ut commiſſura videri nequiret: ac ſi
nulla ex parte læſa eſſet, uno ex lapide
facta videretur non modò vulgo, ſed
etiam quibuſdam Hiſtoricis, qui falſo
prodiderunt eam Columnam ex uno
lapide factam eſſe, atque adeò irrident
eos, qui non credunt eſſe unius lapidis,
ut idiotas deceptos zonis æreis, quibus
eam cingebatur & ſpondylis ornatus
cauſa, ut ipſi ajunt, additis. Nunc zo-
nas æreas non habet, ſed aliquot fer-

reos circulos aſtringentes Columnam partim incendiis corruptam. Loco zonarum dejectarum turbine ventorum ſuperædificatus eſt ſpondylus ex multis lapidibus, in quo ſummo eſt Græca inſcriptio nomen Regis illius continens, qui poſt caſum ſtatuæ Conſtantinianæ ſupremum ſpondylum ſtructilem ſuperimpoſuit. Hujus Columnæ ſimilitudinem gerebant columnæ, quas deſcribit Athenæus in hanc ſententiam: In Ægypto excitatas fuiſſe columnas teretes, & rotundas, variis ſpondylis conſtantes, aliis nigris, aliis albis, alternatim ſitis, earumque capitula ſimiliter rotunda extitiſſe, quæ ambiret ſcalptura univerſa ſimilis roſis paululum apertis: calathum nuncupatum non elices (quemadmodum in Græcanicis operibus) neque folia aſpera circumdant, ſed lotorum, & palmarum recenter natarum fructus, atque interdum plurimorum florum genera ſcalpta ſunt: hoc verò ſub radice ciborium, quod eminet ſupra ſpondylum ad commiſſuram capituli floribus & foliis diſtinctum ſimilem diſpoſitionem habet, Ita Ægyptii columnas conficiunt, parieteſque albis, & nigris lateribus alternatim ſitis conſtruunt. Hanc Athenæi rationem adhuc Ægyptios

Syros,

Syros, Perſas ſervare vidi, parietes alternis ordinibus colorum conſtruentes, divites quidem, lapidibus, aut laterculis naturaliter variis; mediocres arte & pictura variatis. Has zonas dicunt quidam ſcalptas fuiſſe ad præſagiendam bonam præſignificationem annorum Conſtantini, ſeu victoriarum multitudinem. Equidem ipſe potiùs arbitror eſſe deſignatrices coronarum laurearum, quibus Apollo delectatur; hancque columnam antiquam Coloſſæi Apollinis ſuſtinuiſſe ſtatuam, quam Conſtantinus, Apolliniſque ſtatuam ſibi attribuit, ſive ſemper victori, ſive quòd Apolline delectaretur, ut cum cæterorum ſtatuas deorum everteret, Delphici Apollinis ſtatuam, & tripodem in Hippodromo ſtatuerit: id quod ſignificat Rhetor ille Belga, qui dixit Panegyricum Conſtantino, cùm inquit, ubi Conſtantine deflexiſſes ad Apollinis templum toto orbe pulcherrimum, vidiſti credo, Apollinem tuum coronas tibi offerentem, quæ tricenum ſingulæ ferunt omen annorum: hic eſt humanarum numerus ætatum, quæ tibi utique debent ultra Pyliam ſenectutem, & imò, quod credo, vidiſti, teque in illius ſpecie recognoviſti, cui totus mundi regnum deberi vatum carmi-

na cecinerunt. Quod ego nunc demum arbitror contigiſſe, cùm tu ſis, ut ille juvenis & lætus, & ſalutifer, & pulcherrimus Imperator. Si Turcus, quem appoſueram, ut conſcenſa baſi metiretur, quæ ipſe deſignaveram, & præſens diſſimulanter reſpiciebam rectè perticam tenuit, qua metiebatur, ſpondylum imum deprehendi ex nota perticæ, quam ille inciderat ſpondylum altum eſſe novem pedes & quatuor digitos, tori verò latitudinem ſeſquipedalem, ejuſque expreſſionem extra ſpondylum projectam eſſe ſex digitos: torum voco ejus calcaneum. Itaque ſinguli lapides, quos ſpondylos nominavi, alti decem pedes & dodrantem. Eſt igitur altitudo octo ſpondylorum circiter octoginta ſex pedum & dodrantis: adde ſuperſtructum ſpondylum cum Abaco; adde ſpiram, & ſtylobatem, & gradus quatuor ſub ſtylobatem ſubjectos marmoreos, quorum imus altus à terra pedem & ſex digitos, ſecundus tantundem, tertius ſeſquipedem, quartus tantundem. Hujus Columnæ, ſeu potiùs Coloſſi, cùm ſuſtineret ingentem illam ſtatuam Conſtantini, locus, quo nomine appellaretur olim, ex antè ſcriptis nondum planè cognoſci poteſt: nam Placotum Forum, in quo Zonaras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

& alii recentes Hiſtorici docent ſitam illam fuiſſe, cùm non meminerit Procopius, neque quiſquam illorum temporum, dubitabam primùm num eſſet Forum Conſtantini, etſi mihi veriſimile videbatur Conſtantinum ſuam Columnam ſtatuiſſe in ſuo Foro, ut Trajanus ſuam Cochlidem ſtatuerat in Foro ſui nominis. Sed quàm mox Socrates diſſenſionum Chriſtianarum hiſtoricus me admonuit Forum Placotum eſſe Forum Conſtantini, tradens Arium cùm prope Forum Conſtantini, in quo Columna purpurea locata eſſet, acceſſiſſet, vehementi alvi dejectione periiſſe: ſed clariùs liquet Placotum fuiſſe, quod olim appellaretur Forum Conſtantini, ex Palladio Minervæ, quod Zonaras tradit à Troja Conſtantinum tranſtuliſſe in Forum Lacotum (Placotum;) Procopius in Forum Conſtantini: Maleventi, inquit, ferunt Diomedem conveniſſe Æneam ex Ilio venientem, eique ex divino reſponſo dediſſe ſimulacrum Minervæ, quod ipſe quondam Vlyſſe auxiliante ab Troja abſtuliſſet, cùm ambo ad explorandum eò profecti fuiſſent, quàm à Græcis Ilium caperetur. Præterea huc adjungunt, Diomedi ægrotanti, & ſciſcitanti de ægritudinis eventu, prædictum fuiſſe ex oraculo,

non prius illum à morbo liberatum iri, quàm viro Trojano id ſimulacrum tradidiſſet. Vbi tamen illud eſſet, Romani ſe ſcire negant, imaginem duntaxat ex lapide ſcalptam monſtrant, quæ in hoc tempus in templo Fortunæ ante Minervæ ſtatuam collocata eſt, in ea quidem templi parte, quæ ſpectat ad Orientem. Illa quidem imago, quam dixi ex lapide ſcalptam, gerit prælianitis ſimilitudinem, vibrantiſque velut in acie haſtam, habens veſtem oblongam, cujus facies non ſimilis eſt ſimulacro Minervæ, quale inſculpitur à Græcis, ſed ab Ægyptiis. Byzantini aſſerunt Conſtantinum in Foro ſui nominis hanc ſtatuam poſuiſſe ſub terra defoſſam: ex quibus Zonaræ & Procopii verbis patet Forum Placotum & Conſtantinianum Forum idem eſſe. Cujus quidem cognitio non negligenda, ſine qua Vrbis Regiones quatuor, Vrbiſqne incendia perſpicuè cognoſci non poſſunt: nam Tertia continet Tribunal Fori Conſtantini: Sexta à Foro Conſtantini uſque ad Scalam Sycenam porrigitur, continens Columnam Conſtantini: Septima à parte dextra Columnæ Conſtantini uſque ad Forum Theodoſii continuis extenditur porticibus: Octava, continet partem Fori Conſtantini. Incendia ex-

citata ſub Iuſtiniano & Baſiliſco, uſque ad Forum Conſtantini graſsata ſunt; ſub Leone à Foro Conſtantini uſque ad Taurum incendio ædificia conflagrarunt. Iam verò memor quorundam curioſorum, quibus à me aliquando percontantibus, unde Conſtantinus Palladium illud adeptus fuiſſet, reſpondi mihi dubium videri. Nam quòd Zonaras tradit à Troja, quomodo potuit tot ante ſeculis deleto Ilio, ut etiam Strabo ipſe ſedem multis cartis inveſtigare conetur? Quid quòd ſublatum à Diomede & Vlyſſe? nam ab antiqua Roma tollere quî potuit toties incenſa? præſertim Romanis ipſis ignorantibus, ut ait Procopius, ubi illud eſſet. Scriptores tamen Latini tradunt à Diomede datum Æneæ, ſervatum fuiſſe Lavinii, poſtea tranſlatum Romam aſſervatum fuiſſe in æde Veſtæ. At Græci aliter tradunt, inter quos Pauſanias tempore Adriani ſcribit in arce Minervæ illud fuiſſe Athenis omnium ſanctiſſimum, quod jam inde ab initio de communi omnium curiarum conſilio dedicatum eſſet in Acropoli delapſum de cœlo. Quale autem id fuerit, ligneum ne, an æneum, ſignum an ſcutum, controverſum eſt. Quidam ſcribunt fuiſſe ſcutum, ut Ro-

mæ ancilia: aliter ſentiunt Dion & Diodorus, qui ſcribunt fuiſſe ſignum ligneum & tricubitale, cœlo lapſum in Peſſinunte urbe Phrygiæ, dextra tenens haſtam, læva colum & fuſum: veriſimilius eſt fuiſſe ſimulacrum ex nomine Palladis, cujus ſtatua ubicunque fuerit, appellatur Palladium. Procopius teſtatur ſtatuam Minervæ, quam Romani demonſtrant in æde Minervæ, non eſſe qualem Græci ſcalpunt: illam enim dicit lapidem eſſe gerentem imaginem præliantis, & haſtam vibrantis: ſed & etiam Græci dicunt ejus ſtatuam haſtam tenere, ob robur ſimiliter & clypeum; ex eo, quòd ſapientia omnes inſidias repellit: galeatam eſse, propterea quòd ſapientiæ faſtigium eſt inviſibile: oleam gerere, quæ eſt materia lucis: & Gorgonem in pectore habere, ob mentis celeritatem. Minerva in ſua Ægide habuit ad pectus pictam Noctuã, & Gorgonem: Noctuam quidem profunditatem indicans conſiliorum: omne enim tenebroſum prudentia intelligit, & abſconditum. Sed plura de Palladio quàm neceſse ſit præſenti inſtituto dixi, idque fortaſse ut Palladii notas velut teſseram darem, admoneremque eos, qui poſt me inter Barbaros peregrinari volent, primùm accedant Conſtanti-

nopo-

nopolim, Palladiumque à Conſtantino ſub terra defoſſum effodiant, ut eo armati inſidias, ærumnas, incredibilia diſcrimina repellere queant. Quod ipſe oblitus effodere, mecumque ferre, incidi in omnia pericula: quo ſi munitus fuiſsem, ut cæteras inſidias evitaſsem, ita admiſsus fuiſsem in arcem Minervæ, à qua me Turci rejecerunt, cùm diu verſatus eſsem Athenis, cupiens propiùs ſpectare templum Minervæ, etiam nunc extans Dorico opere confectum, periſtylio circumdatum quadraginta octo columnarum. Sed extra jocum, Minervâ illâ divinitus de cœlo delapsâ, quæ exiſtimatur Sapientia patris, prorſus non carui, quæ me non modò in ſua æde Sophia nuncupata ſemel periclitantem, ſed ſæpiſſimè procul apud barbaras gentes abjectum, funditus perditum excitavit, erexit, recreavit.

CAP. IV.

De Senatu & Nymphæo, ſtatuis Fori Conſtantini, Philadelphio, Muſæo, de Labaro & Suparis, de morte Arii, & de templis Telluris, Cereris, Perſephonæ, Iunonis, Plutonis.

ANtiqua deſcriptio in eadem Regione ponit Columnam purpuream, Sena-

Senatum, atque in Quinta Nymphæum. Quàm autem hæc ipſa propinqua inter ſe ſita eſſent, non explicat; ſed proxima inter ſe illa fuiſſe non aliunde cognoſcere potui, quàm ex incendio excitato regnante Leone Verinæ marito, quo deflagraſſe Zonaras & Cedrinus narrant, in Fori Conſtantiniani parte ad boream vergente domum maximam nuncupatam Senatum, æneis ſtatuis, & lapidibus porphyreticis ornatam, in qua fuit porta Dianæ Epheſiæ, Trajani donum, de manubiis Scytharum continens Gigantum pugnas, Iovis fulmina, Neptunum cum tridente, Apollinem cum ſagittis, in parte portæ infera Gigantes in dracones impetum facientes, manibus glebas jactantes, oculis truculentis ſuſpicientes. In hanc domum Senatus, principeſque cives convenientes conſilia capiebant, dabantque; atque eandem Rex ipſe adibat, cùm veſtem conſularem capiebat. Opus præclarum & perſplendidum. Tum eodem incendio iidem illi teſtantur cònſumptam fuiſſe alteram domum ſitam è regione Senatus, appellatam Nymphæum, ex eo, quòd in ea domo nuptias hi celebrarent, qui domos non haberent capaces multitudinis. Iidem dicunt etiam in hujus Fori parte occiden-

dentali ſtatuam fuiſſe Minervæ Lindiæ, quæ gerebat galeam, habebatque Gorgonium monſtrum, & collum circumplicatum ſerpentibus: ſic enim Minervæ ſimulacrum antiqui conſignant. Fuiſſe etiam in parte Fori orientali Cedrinus tradit Amphitriten, unam ex Sirenibus, habentem forcipes cancri in capitis temporibus. Ignotus ſcriptor aſſerit in eadem parte Fori Sirenas fuiſſe, quas quidam appellarent equos marinos: earum treis etiam ſua ætate extitiſſe ad divi Mamantis locum ſuburbanum. In Fori Conſtantiniani parte vergente ad boream fuiſſe Crucem illam pergrandem à Conſtantino excitatam ſupra columnam excelſam, quam viderat in cœlo, cùm omnes teſtantur, tum Euſebius, etſi nominatim non dicit in Foro, tamen in media Vrbe regia cùm illum excitaſſe teſtatur [in] Roma antiqua, par eſt eum eam etiam in media nova Roma eandem conſtituiſſe, cùm idem teſtetur in omnibus regiis ædibus, atque aliis inſignibus locis Conſtantinopoleos ipſam ſtatuiſſe, qualem viderat in cœlo: in cujus ſymbolum Sozomenus Salaminius ſcribit Conſtantinum tranſmutaſſe nuncupatum à Romanis Labarum inſigne bellicum omnium honoratiſſimum, quod Regem antecedere,
&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

& à militibus adorandum eſſe lege ſancitum erat: quod Romani imperii ſignum nobiliſſimum Conſtantinum arbitror præcipuè in Chriſti ſignum commutaſſe, ut conſueto aſpectu & cultu deſueſcerent à ritibus patriis ſubditi, de quo Prudentius:

Chriſtus purpureum, gemmanti textus in auro,
Signabat Labarum, clypeorum inſignia Chriſtus
Scripſerat: ardebat ſummis Crux addita criſtis.

Quod Euſebius æqualis temporum Conſtantini teſtatur ſe ſuis oculis vidiſſe in hanc formam confectum: Procera, inquit, haſta cornu habebat tranſverſum in crucis formam facta, in cujus ſuprema parte corona ex lapidibus pretioſis, auroque affabrè facta erat, in qua ſalutaris nominis nota Chriſti nomen duabus primis literis deſignabat, quas coronæ circulus complectebatur, in quo medio P, litera deſignabat figuram illam, quæ Chiaſmos Græcè appellatur: ex cornu tranſverſo quod ſecabat haſtam, velum appenſum erat. Ex qua quidem Euſebii deſcriptione quid ſit Labarum intelligere licet: quid Syparum (quod Labari partem eſſe, quam Euſebius dicit velum appenſum ex cor-
nu

nu Crucis tranſverſo) ex Tertulliano
colligere licet, qui longè ante Euſebium
& Conſtantinum Labarum expreſſit
Crucis ſimilitudinem gerere in hanc
ſententiam: Qui Crucis nos religioſos
putat, conſacraneus noſter erit, cùm
lignum aliquod propitiatur, viderit ha-
bitus, cùm materiæ qualitas ſit eadem,
viderit forma, dum ipſum Dei corpus
ſit, & tamen quantò diſtinguitur à Cru-
cis ſtipite Pallas Attica, & Ceres farrea,
quæ ſine effigie rudi palo, & informi li-
gno præſtat. Pars Crucis eſt omne ro-
bur, quod erecta ſtatione defigitur. Nos
hic fortè integrum, & totum Deo coli-
mus. Sed & Victorias adoratis, cùm in
trophæis Crucis inteſtina ſint trophæo-
rum. Religio Romanorum tota ca-
ſtrenſis, ſigna veneratur, ſigna jurat,
omnibus præponit: omnes illi imagi-
num ſuggeſtus inſignes, monilia cru-
cium ſunt: Sypara illa vexillorum, &
Labarorum, ſtolæ Crucium ſunt. Lau-
do diligentiam, noluiſtis nudas & in-
cultas Cruces conſecrare. Arnobius ſi-
ve Minutius Felix eadem tradit: Cru-
ces, inquit, nec colimus, nec optamus:
vos planè, qui ligneos deos conſecratis,
Cruces ligneas, ut deorum veſtrorum
partes forſitan adoratis: nam & ſigna
ipſa & Labara vexilla caſtrorum, quid
aliud,

aliud, quàm inauratæ Cruces ſunt, & ornatæ? Trophæa veſtra victricia non tantùm ſimplicis Crucis faciem, verùm & affixi hominis imitantur. Ex quibus patet Sypara eſſe vela, quæ appenſa erant ex Labaris, hoc eſt, ex inſignibus militaribus & trophæis, quæ inſculpta Romæ in fornicibus Imperatorum etiam Labara appellare poſſumus, & vexilla inſculpta cùm alibi, tum in Cochlide Trajani quadrata, ut navium vela, Sypara appellare poſſumus. Denique omnia inſignia Romanæ militiæ, omniaque trophæa, quæ ſculpta Romæ videntur, Crucis ſimilitudinem gerunt. Seneca ſignificat Sypara, ſive Supara eſſe velum inſigne navium Alexandrinarum, quibus ſolis licebat Suparum intendere, quod in alto non omnes naves habent. Lucanus Supara velorum dixit, aliâs Suparum, ſive Syparum veſtimentum puellarum eſt lineum, de quo Affranius:

Puella non ſum, ſi Suparo inducta non ſum.

Prætereo quòd ad hoc inſtitutum non pertinet Feſtum & Donatum ſcribentes Syparium ſcenicum eſſe velum, quo Mimi Scenicique artifices utebantur ad ſcenam velandam, quod populo obſiſtebat, & hæc Syparia pro auleis æta-

poſte

oſterior uſurpavit, de quo intellexit
atyricus Poëta:

Conſumptis opibus, vocem Damaſip-
pe locaſti.

Sypario.

puleius ait, Auleo ſubducto, & com-
icitis Sypariis ſcena diſponitur. Se-
:ca nuncupat verba, & cothurno, &
ypariis fortiora, quæ grandia ſunt,
ſupra ſublimitatem tragicam extol-
ntur. Vnde nos etiam appellare poſ-
mus Sypara crucium & velorum ob
rum excelſam ſublimitatem. Iure quiſ-
am me jam dicet egredi paulò lon-
ìs extra inſtitutum; fateor. Sed quid
ciam, niſi paululum reſpirem, coa-
is in tantas anguſtias ruinarum no-
: Romæ? Ex qua etiam cùm flore-
, cives liberi cælum ſuſpicere non
terant ob illius anguſtias. Ego verò
regrinus quid videre poſſum, ubi ne-
indigena quicquam mihi monſtra-
potuit. Itaque vel argumenti exili-
e augenda, vel reſpirandi cauſa re-
ondebo his, qui Crucem in cœlo
ſam à Conſtantino, putant à mona-
is introductam. Nullum miraculum
are mihi videtur in monumentis li-
atum pluribus teſtimoniis probatum
ulatis, quod Euſebius illorum tem-
um æqualis tradit non modò vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſum à Conſtantino, ſed etiam à toto exercitu in ipſa die media: quod non modò Chriſtiani homines illius ætatis, ſed etiam dubii (quamvis Crucem deteſtarentur) profeſſi ſunt. Tanta fuit hujus rei fama, ut Romani teſtentur in arcu triumphali (quem Conſtantino dedicàrunt) inſtinctu divinitatis viciſſe Maxentium, etſi modò Maxentiani, & parum religioni Chriſtianæ conciliati; adeò ut in arcu Conſtantini non immutârint in eam Crucis figuram, in quam immutaverat Conſtantinus: ſed talia inſculpenda curârint, qualia Trajanus, Severus, reliquique Imperatores geſtaſſe videntur ex antiquis monumentis etiamnum Romæ extantibus. Nazarium Chriſtianum fuiſſe, ex ejus filia Euphemia, virgine Chriſtiana, ſuſpicor magis, quàm ex Panegyrico perſpicio, quem dixit Conſtantino, ubi ait: In ore omnium Galliarum viſos eſſe, qui ſe divinitus miſſos præ ſe ferrent, & quamvis cœleſtia ſub oculis hominum venire non ſoleant, quod craſſam & caligantem aciem ſimplex, & inconcreta ſubſtantia naturæ tenuis eludat: illi tamen, inquit, auxiliatores tui, aſpici, viderique patientes, ubi meritum tuum teſtificati ſunt, mortalis viſus contagium refugerunt. Sed quæ na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

illa fuiſſe dicitur ſpecies? qui vigor corporis, quæ amplitudo membrorum? quæ alacritas voluntatum? flagrabant verendum neſcio quid, umbone coruſci, & cœleſtium armorum lux terribilis ardebat: tales enim venerant, ut tui crederentur. Hæc ipſorum ſermocinatio, hoc inter audientes ferebant: Conſtantinum petimus, Conſtantino imus auxilio. Habent profectò & divina jactantiam, & cœleſtia quoque tangit ambitio: illi cœlo lapſi, illi divinitus miſſi, gloriabantur, quod tibi militabant. Omitto cætera pleraque. Quidam ſcribunt locum, in quo erexit hanc grandem Crucem ſupra columnam auratam fuiſſe in Philadelphio, collegio eorum, qui Muſis ſtuderent, quod fuiſſe prope Columnam purpuream, oſtendit Epigramma id inſcriptum:

Ἐν τῷ πορφυρῷ Κίονι εἰς
τὸ Φιλαδέλφιον.

Εὔνους μὲν βασιλεῖ Μουσήλιος, ἔργα βοῶσι
Δημόσια· ἀθενάρων πράγματα πίστιν ἔχει.
Μουσεῖον Ῥώμῃ δ' ἐχαρίσατο, καὶ βασιλῆος

Εἰκόνα θεσπεσίην αὐτὸς ἔγραψε
δόμων.

Et Aliud:

Τιμὴν μουσοπόλοις πόλεος χάριν ἐλ-
πίδα κυρῶν,
Ὅπλα δὲ τοῖς ἀρεταῖς, χρήματα
τοῖς ἀγαθοῖς.

Et Aliud:

Ταῦτα λόγοις ἀνέθηκεν ἑκὼν Μουσή-
λιος ἔργα.
Πιστεύων καθαρῶς ὡς θεός ἐστι λό-
γος.

Iulianus præfectus Vrbis ante Muſarum domum Anaſtaſii ſtatuam auream poſuit, nobilitatam verſibus geminis, quibus etſi ingenioſis, & cultis, tamen in qua parte Vrbis illa domus fuerit, non intelligitur. Cùm Manueli Regi denuntiatum eſſet in Fori Conſtantiniani parte occidentali ſupra fornicem, jam inde ab antiquis temporibus ſtare mulieres ſtatuas ex ære factas, unam Romæam, alteram Vngaram, ac Romanam à ſua baſe excedentem propendere: Vngaram ſtare rectam in ſua ſede, Regem ea denuntiatione permotum, miſiſſe fabros, qui erigerent Romæam, & demolirentur Vngaram: exiſtiman-

ſtimantem ſtatuarum mutatione Romęas res mutari, extollique. In eodem foro cùm aliorum inſignium virorum ſtatuæ erant, tum Longini Præfecti urbis, in quem Arabius Scholaſticus inſcripſit hos verſus :

Νεῖλος, Περσὶς, Ἴβηρ, Σόλυμοι, Δύ-
σις, Ἀρμενὶς, Ἰνδοὶ,
Καὶ Κόλχοι, σκοπέλων ἐγγύθι Καυ-
κασίων,
Καὶ πεδία ζείοντα πολυσπερέων Ἀγα-
ρηνῶν
Λογγίνου ταχινῶν μάρτυρές εἰσι πό-
νων.
Ὡς δὲ ταχὺς βασιλῆϊ διάκτορος ἤϊεν
ὁδεύων
Καὶ ταχὺς εἰρήνην ὤπασε κοσμο-
μένην.

Prætereo Themiſtium Philoſophum (quē Conſtantinopoli præfecerat Valentinianus & Valens ſuis ſcriptis nobiliorem, quàm ſtatua ulla, Vrbiſque præfectura) prope forum Conſtantini. Socrates narrat Arium illum Arianæ ſectæ principem periiſſe. Arius, inquit, cùm eſſet Conſtantinum Magnum allocutus, ex aula regia egreſſus, ſtipatus Euſebii ſatelli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tellitibus, per mediam urbem circumſpe-ctatus incedebat: poſtquàm prope Forum Conſtantini veniſſet, ubi purpurea Columna extat, metu quodam conſcientiæ animi ſui ſic perterrefactus eſt, ut valdè alvi dejectione commoveretur: ac cùm percuntatus eſſet, ubinam propè ſeceſſus eſſet, didiciſſetque ponè Forum Conſtantini ſeceſſum, eò acceſſit: animi defectio hominem urget, ac ſimul cum vehementi alvi dejectione inteſtinum excidit, & ſanguinis copia ſequitur, & ſimul cum ſanguine tenuia inteſtina, & jecur, & lien: ibique ſubita morte periit. Socrates adjungit hunc ſeceſſum ſua ætate monſtrari ponè Forum Conſtantini, & macelli in porticu: jam verò eorum, quæ traduntur fuiſſe in Foro Conſtantini, excepta porphyretica Columna nihil extat: ne Forum quidem, nempe totum exædificatum, adeò ut Columnæ porphyreticæ adſtructum ſit Xenodochium, & prope ædes religionis Mametanæ ab Alibaſſa ædificata. Cujus veſtibulum benè amplum marmoreum ſex columnis luculentis ornatum eſt, quatuor quidem marmoris albi, duabus verò Thebaici, quarum imus ſcapus habet perimetrum ſeptem pedum & quatuor digitorum: quæ etſi benè proceræ ſunt, tamen habent binas

baſes,

baſes, inferiorem marmoream, ſuperiorem æream, ut habere ſolent pleræque Turcorum, qui hoc didicerunt (ut pleraque) à Græcis ſolitis columnas augere ſpiris æreis. Prope hanc ædem via duntaxat intermedia Schola eſt profitentium Mametanam theologiam, ubi eſt atrium quadratum circumdatum porticu ſuſtentata duodeviginti columnis, partim viridibus, partim albis. Paulò infra Alibaſſæ ædem eſt altera ædes religionis Turcicæ, poſita in ſupercilio vallis ſecundæ, quæ veſtibulum marmoreum habet ſex columnis nitens, quarum duo ſunt marmoris pyropœcili, duæ albi, undis glaucis varii, duæ marmoris miſti obſcurè virentis, & maculis albis diſtincti. Ex his, quæ antè ſcripſi fuiſſe in ſecundo colle, explorata eſt pars Regionis Tertiæ, in qua Tribunal Fori Conſtantini conſiſtebat, & tota ferè Regio Quinta & Sexta. Præterea in ſecundi collis partim clivis, partim in planitie littorali ſub ipſum ſubjecta, Dionyſius Byzantius ponit ædes Telluris, Cereris, Proſerpinæ, Iunonis, Plutonis, Telluris quidem ſupra ſinum extra mœnia antiqui Byzantii templum non tectum (deſignans antiquæ Telluris vim liberam) clauſum parietibus lapide expolito conſtructis.

Supra Telluris templum ait fuiſſe Cereris, & Proſerpinæ templa paria, in eiſque picturas copioſas, prioris ſeculi inſignes reliquias, ſtatuaſque exactæ artis non inferiores, ſumma arte elaboratas: ad exitum ſive abſceſſum maris fuiſſe duo templa Iunonis, & Plutonis; eorumque nihil ſuperfuiſſe ſua ætate, niſi nomina, Iunonis quidem Perſas combuſſiſſe in expeditione Darii contra Scythas ulciſcentis ea, quæ Byzantini accuſabantur in Regem moliti eſſe; Philippum verò Macedonem cùm Byzantium obſideret, materiaque egeret, Plutonis templum evertiſſe: ſed hominum memoriam cognomina illorum retinuiſſe. Hoc enim Plutonis Acram, illud Heræam Acram, id eſt, Iunoniam appellatam eſſe; ibique juvenes quotannis hoſtias mactaſſe anno deſinente & incipiente. Has Acras fuiſſe in clivis ſecundi collis potiùs, quàm in planitie littorali ſub ipſum ſubjecta, veriſimilius videtur ei, qui vidit hanc maritimam planitiem, in qua nulla Acra eſt, itaque cùm Dionyſius ait Plutonis & Iunonis Acras eſſe κατὰ ἀπόβασιν τῆς θαλάττης, has Acras fuiſſe in parte collis attingente mare, cum fortè tum portus clauſi, & navalia manufacta in planitie mariti-

ma

ma attingerent collis radices, portuſque cornua efficerent Acras. Aut ſi aliter res habet, Acræ interpretandæ ſunt oræ maritimæ. Sed de his copioſiùs in tractatione Boſpori.

CAP. V.

De Septima Regione.

ANtequam veniſſem in rem præſentem, facilè exiſtimabam me percepturum ſitum Septimæ Regionis ex antiqua Regionum deſcriptione, quæ dicit eam in comparatione ſuperioris planiorem, quamvis & ipſam circa lateris ſui extremitatem abire in mare declivio-rem. Quis ex his eam agnoſceret, cùm aliæ Regiones Vrbis abeant in mare decliviores circa ſui lateris extremitatem? Nam quod addit hanc à parte dextra Columnæ Conſtantini uſque ad Forum Theodoſii continuis extenſam porticibus, & de latere alio quoque pari ratione porrectis uſque ad mare velut ſeipſam inclinare, & ita deduci, habere autem Eccleſias tres: Hirenem, Anaſtaſiam, & ſancti Pauli, Columnam Theodoſii intrinſecus uſque ad ſummitatem gradibus perviam, partemque ejuſdem fori: quod cùm neque extet, neque ejus memoriam retineant noſtræ ætatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

homines, in quo loco fuerit, neque ulla, quæ traduntur fuiſſe in hac Regione, ſuperſint; mihi primùm videbatur dubium, quæ pars Columnæ eſſet dextra: à quo quidem dubio non me liberabat Titus Livius, ſcribens Romulum regiones ab Oriente ad Occaſum determinaſſe dextras; ad Meridiem, parteſque ad Septentriones, lævas: nam eo modo vergeret hæc regio ad Meridiem, cùm tamen poſtea ſim demonſtraturus vergere ad Septentrionem. Neque Geographi me expediebant, qui ſeptentrionalem plagam reſpicientes, ubi altitudinem poli quærunt, orientalem partem habent dextram. Varro Aſtrologorum Orizontem diſtinguentium rationem ſecutus nonnihil lucis mihi afferebat, cùm definit partes cœli quatuor: ſiniſtram ab Oriente, dextram ab Occaſu; anticam ad Meridiem, poſticam ad Septentrionem. Hac Varronis diviſione judicabam Septimam Regionem eſſe ad occaſum Columnæ, ſed certus non eram, an Romuli cœli diviſionem, an Aſtrologorum ſequeretur antiqua deſcriptio. Itaque adhuc hæſitabam, quoad tandem magna inquiſitione deprehendi ubi fuiſſet Theodoſii columna, & veſtigia quædam templorum Anaſtaſiæ & Hirenæ: ex quibus cognovi Septimam Regionem vergere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

gere à ſummo dorſo promontorii ad Si-
num ; clariuſque antiquam deſcriptio-
nem potuiſſe loqui , ſi ita deſcripſiſſet
ab Oriente ad Occaſum pergenti à par-
te dextera , Septimam Regionem à Co-
lumna Conſtantini uſque ad Forum
Theodoſii continuis extenſam eſſe por-
ticibus. Hæc Regio continebat loca ubi
hodie maximum totius urbis Forum,
quod Turci *Bezeſten* appellant, ubi o-
mnia pretioſa à mercatoribus vendi ſo-
lita aſſervantur , ut temporibus regum
Chriſtianorum in domo Lampterum.
Hanc alibi , quàm ubi hodie eſt Forum
Turcorum , conjicio ex incendio inci-
tato ex Miliario aureo ſub Rege Iuſti-
niano , quo Cedrinus tradit conflagraſſe
magnam partem urbis , & magnam ſa-
cram ædem , ejuſque Carthophylacium,
& duas porticus uſque ad Forum Con-
ſtantini , atque Octogonon , & Severi
balneum appellatum Zeuxippum , ſimul-
que inſignem domum appellatam Lam-
pterum , à luminibus veſpertino tem-
pore lucere ſolitis , tectum ligneum ha-
bentem , in qua mercatorum facultates
aſſervabantur , ut ſerica , & auro con-
texta , aliaque pretioſa : denique omnia
pulchra urbis ornamenta eo incendio
exarſerunt , quæ reliqua ſuperfuerant ex
priore illo magno incendio. Potuiſſem
red-

reddere Lampteras, Latinè Lucernas, niſi nomina propria traduci non debere exiſtimarem, niſi Titus Livius Lamptera uſurpaſſet. In ſinu, inquit, maris intimo poſita Vrbs Phocæa eſt, oblonga forma duûm millium & quingentorum paſſuum ſpatium, murus amplectitur totidem ex utraque parte in arctiorem velut cuneum, Lamptera ipſi appellant: mille & ducentos paſſus ibi latitudo patet; inde in altum lingua mille paſſuum excurrens medium ferè ſinum velut nota diſtinguit: Vrbs cohæret faucibus anguſtis, duos in utramque regionem verſos portus tutiſſimos habet, qui in Meridiem vergit Nauſtathmos ab re appellatus, quia ingentem vim navium capit, alter prope ipſum Lamptera eſt. Vnde verò mihi proximum videtur Maſſilienſes Phocenſium colonos appellaſſe Lamptera ſtagnum in ora Provinciæ Narbonenſis ſitum, quod Laternam vocat Plinianus Codex in lucem editus.

Cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. VI.

De Tauro, & Foro Theodoſii, & Columna Cochlide Theodoſii, & de Tetrapylo, & Pyramide ventorum, de ſtatuis Arcadii & Honorii, de templis Hirenæ & Anaſtaſiæ, & de Scironiis petris.

CVm exiſtimarem me non planè aſſequi poſſe Septimam Regionem, eque Taurum, (qui ut cognoſci non oteſt, niſi cognita Theodoſii Cochlide olumna, ita ſine Tauro non cogno-itur Octava Regio;) magno ſtudio veſtigavi illorum veſtigia: cumque u ubi Columna fuiſſet Theodoſii, in-inſecus uſque ad ſummitatem pervia veſtigaſſem, tandem à paucis accepi, ſque ſenibus, ſitam fuiſſe in ſupercilio orſi continentis planitiem jugalem ter-i collis, vergente ad occaſum hyber-um, prope balneum novum, quod dificavit Paiazitus Rex; qui eam Co-mnam, ut commodiùs Balneum con-rueret, antę quadraginta annos, quàm o Byzantium veniſſem, everterat. Su-a id Balneum, verſus boream, eſt via a, habens tabernas librarias, & ci-ernam antiquam; à borea autem clau-um regiarum Gynæconitidum: quæ uidem via lata dilatatur in aream

ma-

magnam verſus Orientem, in qua extrema orientali eſt ſepulchrum Regis Paiaziti, cum templo & Xenodochio. Hanc Theodoſii Columnam Cedrinus inquit, ex omnibus partibus fuiſſe ſimilem illi, quam Arcadius erexit, in hunc diem in Xerolopho colle extantem: eam nos ſuo loco deſcribemus. Zonaras ait Columnam Tauri à Magno Theodoſio excitatam, trophæa & pugnas Theodoſii habentem, bene pugnatas contra Scythas & Barbaros, tum viam intus ſurſum ferentem, tum Theodoſii ſtatuam in ſummo faſtigio ſtatutam, quæ cecidit terræmotu eo anno, quo Roma antiqua capta eſt. Anaſtaſius Rex multa opera ex ære facta, inter quæ erat Magni Conſtantini ſtatua, fudit, effecitque ſui nominis, ac tituli ſtatuam æneam equeſtrem in auratam, eamque ſupra columnam Tauri, in qua priùs fuerat Theodoſi Magni ſtatua, collocavit. Ex his cognoſcimus Taurum fuiſſe, ubi Columna Theodoſii fuit. Quibus cognitis cognoſcimus in tertii collis dorſo, & clivis ejuſdem Septimam Regiōnem fuiſſe, habentem porticus continuas à Columna Conſtantini ad Forum Theodoſii, quod etſi Septima Regio continet, (etſi non addit, quàm prope Co-
lumnam

umnam Theodoſii id fuerit,) tamen
proximè fuiſſe colligere licet, non modò ex æmulatione Fori Trajani Hiſpani, qui Romæ in medio Foro ſui nominis habuit ſimilem columnam ei, quam Theodoſius Hiſpanus in nova Roma poſtea erexit: ſed etiam ex Evagrio aſſequimur, tradente incendium ſub Leone ædificia combuſſiſſe à Foro Conſtantini uſque ad Forum Tauri. Conſtantinopolitanus ſenex mihi narrabat etiam ſua ætate Forum Tauri extitiſſe ubi Columnam Theodoſii dixi, non minùs Hippodromo plenum innatis arboribus: & quoniam ibi latrocinia fierent, Mametem Regem, qui Vrbem cepit, exædificandum dediſſe volentibus ædificare. Iam verò partem Fori Theodoſii occupaſſe Forum Piſtorium, aut vicinum illi fuiſſe, conjicio ex Zonara, tradente Nicephorum Phocam Regem ex Palatio ad Fontem Aureum, & prope Portam Auream ſito redeuntem à populo convitiis exceptum fuiſſe apud Forum τῶν ἀρτοπολίων, uſque ad Columnam Conſtantini. Ignotus ſcriptor tradit Taurum fuiſſe in columna prope Forum ἀρτοπολίων, in aula lapidibus ſtrata, atque illîc etiam fuiſſe portas quatuor in ſtructura quadrilatera, & quatuor porticus in circuitu,
quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

quod appellat Tetrapylum, idque dicit prius Quatrivium nominatum. Georgius Cedrinus ponit Tetrapylum non procul à Tauri Foro, cùm inquit incendium regnante Leone exuſſiſſe in Tauro duas ſacras ædes maximas, omni genere lapidum ornatas; unam quidem non longè à Tetrapylo, alteram incumbentem Foro Tauri. Idem loquens de incendio altero, excitato ſub Leone, id dicit obvia quæque conſumpſiſſe ab æreo Tetrapylo uſque ad templum quod non nominat. Antiqua Regionum deſcriptio Vrbis, tradit Conſtantinopolim habuiſſe unum Tetrapylum aureum, ſed non ſcribit in qua Regione fuerit: neſcio an urbs duo Tetrapyla habuerit, unum aureum, alterum æreum, an duntaxat unum, quod fuerit primò aureum, deinde auro ſublato æreum remanſerit. Ioannes Rhetor (ſicut citatur ab Evagrio) narrat temporibus Zenonis Regis Mamianum inſignem ſenatorem Conſtantinopoli feciſſe regias porticus ſtructura decoras, illuſtrique ſplendore ornatas, atque inter duas porticus tanquam quoddam confinium excitaſſe Tetrapylum, columniſque & ærea materia ornaſſe: ac ſua quidem ætate porticus regium nomen obtinuiſſe, prioris ornamenti reliquias marmorum

Pro-

Proconneſſiorum humi ſtratorum geſtantes, ſed ſtructuram inſignem non retinentes: at Tetrapyli ne tenue quidem veſtigium remanſiſſe. Ignotus author dicit in Tetrapylo fuiſſe cubiculum ſupra columnas, ubi defuncti Regis conſanguinei, & Regina exodion xciperent, & flerent mortuum, inro abditi velis, uſque ad ſextam diei ioram: tum defunctum prætereuntem xciperent, & comitarentur uſque ad emplum Apoſtolorum, ubi mos erat pelire reges. Tetrapylum mihi videur fuiſſe templum olim quadrifrons Iani non longè à Capitolio Conantinopolitano, ut olim fuit Romæ uatuor portis ornatum, quatuor ani tempora deſignans. Ianus enim apellatur ab eundo; ideoque tranſities perviæ Iano ſacræ, & fores æum Ianuæ nominantur. Quidam ſcriunt in Foro Piſtorio fuiſſe Tetraſces pyramidatum. Georgius Cedrinus ait etraſceles eſſe machinam quadricrum, quam dicit ventorum δῆριν, oc eſt, pugnam appellatam Magnum heodoſium excitaſſe pyramidis figum gerentem, animalibus ſcalptis ortam, & plantis, & fructibus, & rymbis aureis punicorum malorum militudinem gerentibus, & nudis Cu-

pidibus, quorum alii inter ſe arridebant, & ſuperiores inferioribus illudebant, alii ſaltabant, juvenes tubis æneis ventos inſpirabant: in ſumma pyramide ſimulacrum æreum volucre ſitum, flatus ventorum indicabat. Statuæ Arcadii & Honorii erant prope Columnam Theodoſii patris, Arcadii quidem in fornice orientali, Honorii verò in fornice occidentali. Socrates populi Chriſtiani Hiſtoriæ concionalis ſcriptor, tradit ex aquæductu, quem Valens in Vrbem induxerat, & conſtruxerat ex ruinis Chalcedonis, Clearchum Vrbi præfectum ὑδρεῖον maximum conſtruxiſſe in Foro, ſua ætate appellato Theodoſii, quod vulgari ſermone dictum eſt *Aqua liberalis*, & *abundans*, propter quam populus hilarem feſtum egit: quod Socrates appellat ὑδρεῖον, hoc eſt, Ciſternam, ſive Lacum, Zonaras & Cedrinus appellant Nymphæum, quod ſimiliter dicunt præfectum urbis ex aquæductu Valentis conſtruxiſſe in Tauro, feſtumque maximum celebraſſe; omnemque populum convivio excepiſſe. Ex quibus aſſequimur, quod Socrates Forum Theodoſii appellat, Zonaram & Cedrinum appellare Taurum; idemque eſſe Forum Tauri, & Forum Theodoſii: Nymphæumque Tauri aliud eſſe, & diverſum

Nym-

Nymphæo, quod prope Forum Conſtantini ſitum è regione Senatus, antè vidimus domum magnam fuiſſe, ex eo ſic appellatam, quòd in ea nuptias hi celebrarent, qui domos non haberent capaces multitudinis. At illud Tauri Nymphæum fuiſſe, ſive latum, ſive piſcinam, ſive ciſternam, quam fuiſſe intra clauſtrum Gynæconitidum regiarum, occupans partem Fori Theodoſii, veriſimile eſt: in quas penetrat aquæductus Valentis, ex quo multa caſtella aquæ ſita, cùm in lateribus tertii collis, tum maxima in clauſtro mulierum regiarum. Thermas Caroſianas à Caroſa filia Valentis Regis nominatas fuiſſe in tertio colle liquet ex antiqua Regionum Vrbis deſcriptione, ſed in qua parte, non explicatur, neque ipſe definire poſſum an funditus perierint, an in earum fundamentis ſint ædificatæ thermæ, quas maximas à Turcis ædificatas vidimus partim in dorſo tertii collis, partim in lateribus. Antiqua deſcriptio Regionum ponit in hac Septima Regione ædes Hirenæ, & Anaſtaſiæ, ſed in qua parte fuerint, non declarat, neque nunc ex veſtigiis cognoſci poteſt: ſed ex hiſtoria deprehendi poteſt ædes Hirenæ in qua parte collis tertii fuerit, quæ tradit cùm Vrbs caperetur à Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

cis & Venetis, incendium exortum fuiſſe à Synagogio Saracenorum in parte inclinata ad mare, & vergente ad boream, proxima templo divæ Hirenæ. Id fuiſſe intra ſeptum regiarum mulierum primò intellexi à ſenibus neſcio quibus, deinde adverti turrim excelſam extra clauſtrum mulierum, ſitam in latere tertii collis vergente ad ortum æſtivum, quadratam, Hirenem etiamnum vulgo appellatam, neſcio an ab æde divæ Hirenæ, an à Regina Hirene. Tria Hirenæ templa Conſtantinopoli fuiſſe reperio ex literarum monumentis: primum antiquæ Hirenæ nuncupatum, quod Socrates tradit Magnum Conſtantinum ædificaſſe; id prope Sophiam fuiſſe, antè demonſtravimus: ſecundum, quod jam dico poſitum in tertio colle, quod antiqua Vrbis Regionum deſcriptio tradit fuiſſe in Septima Regione: tertium ponit Procopius, tradens Iuſtinianum ædificaſſe ad oſtium ſinus Cornu nuncupati templum Hirenæ martyris. Iam verò templum Anaſtaſiæ dicunt alii fuiſſe eo loco, ubi eſt Bezeſtannum novum, hoc eſt, Baſilica nova: alii ubi viſitur hodie ciſterna multis columnis marmoreis ſuſtentata, ſita inter Fori Baſilicas, & ſepulcrum, & Xenodochium Pajazit Regis

Regis. Sozomenus ait Gregorium cùm ex Nazianzo migraſſet Conſtantinopolim, conciones habuiſſe in ædicula à ſtudioſis ſuarum concionum ſtructa, quam poſtea reges perilluſtrem ſtructura & amplitudine maximam effecerunt, Anaſtaſiamque nominarunt: ſive ex eo, quòd illa ipſa, quæ in concilio Nycæno conſtituta fuiſſent, & jamdudum Conſtantinopoli intermortua jacerent, in hac æde iterum emerſerint, & revixerint, Gregorii Nazianzeni concionibus; ſive, inquit, cùm eſſet in hanc ædem multitudo populi congregata, mulierque gravida ex ſuperiori porticu cecidiſſet, eoque caſu interiiſſet, communi facta omnium prece revixit, ex eoque ædes appellata eſt Anaſtaſia. Ex his Sozomeni verbis patet errare recentes hanc ædem divæ Anaſtaſiæ Romanæ attribuentes. Deſcriptio Regionum Vrbis duntaxat appellat eccleſiam Anaſtaſiam (quam ego arbitror eſſe) unam fuiſſe ex his duabus, quas maximas & ornatas omni genere lapidum Cedrinus ſcribit incendio excitato regnante Leone conflagraſſe, unam non procul à Tetrapylo, alteram incumbentem Foro Tauri. Cùm de Boſporo Thracio ſcripſi, demonſtravi, ut in clivis infimis tertii collis vergentibus ad Septen-

trionem ſitæ eſſent Petræ Scironides, à Megarenſibus & Corinthiis deductoribus coloniæ Byzantinæ ita nominatæ, ob ſimilitudinem difficilis loci, quam habent cum Petris Scironiis ſitis inter Iſthmum Corinthiacum, & Megaram. Iam verò quid tertius collis præcipuum contineat, dicam. Eſt in ejus dorſo ſepulchrum Pajaziti Regis, cum Xenodochio, & ampla æde Mametana ab eo excitata ad ſimilitudinem Sophiæ ædificata, quæ concamerata opere lateritio & tecta plumbo veſtibulum habet amplum, ſtratum marmore albo, circumdatum quatuor porticibus, quas ſuſtinent inſignes columnæ exquiſitiſſimi marmoris: in quo medio exilit aqua in ſublime, deinde decidit in magnum craterem emittentem aquam ſalientem multis ſiphunculis. Ædes cum veſtibulo circumdata ex tribus partibus magna area, clauſa partim muris, partim Xenodochio, ex quarta parte contiguo horto, in quo medio eſt ſepulchrum Pajaziti Regis, ædicula Cylindri medii ſimilitudinem gerenti circumdatum. Præterea in tertii collis dorſo ſunt Palatia Gynæconitidum regiarum, clauſa excelſo muro, qui cùm veniſſem Byzantium ambibat pluſquam duo milliaria. Nuper Soltanus Soleimanus oc-

cupa-

cupavit mediam partem ingentibus ſubſtructionibus ſui futuri ſepulchri & Xenodochii, quæ nunc excitantur luculentis marmoribus conquiſitis ex multis regionibus imperii Turcici, ut videas humi jacentia infinita genera marmorum, non quidem nuper exciſa ex lapidicina, ſed infinitis antè ſeculis vagantia per diverſa regnantium ædificia non modò Byzantii, ſed totius Græciæ, atque adeò Ægypti. In Regione Septima, tres vidi ciſternas antiquas, quarum non meminit antiqua Vrbis deſcriptio: unam in Foro Tauri, alteram inter Regis Pajaziti ſepulchrum, & Forum Bezeſtannum; utraſque columnis marmoreis ſuſtentatas: tertiam in in tertii collis clivo vergente ad Septentrionem, ad quam adhuc extant ſex columnæ Corinthiæ marmoris Arabici affabrefactæ, benè proceræ & craſſæ. Sub columnarum ſtylobatis eſt tubus aquæ teſtaceus, ex quo aqua defluebat in ciſternam lateritiam, cujus concamerationem ſimiliter lateritiam ſuſtinent viginti pilæ lateritiæ. Supra ciſternam olim erat area ædis religionis Chriſtianæ, quam reges Turcorum demoliti ſunt, ejuſque redivivis lapidibus ædificia ſua adornarunt. In latere ejuſdem collis pertinente ad occaſum, tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

plum Mametanum extat, quod habet veſtibulum ſuſtentatum duodecim columnis, quarum ſex Arabici marmoris. Paulò ſupra hoc templum eſt aliud templum, olim dicatum divo Theodoro, ornatum columnis. Id non illud quidem eſt, quod Procopius tradit Iuſtinianum ædificaſſe ante mœnia Vrbis in loco nuncupato Rheſſio. Alia ædes olim Chriſtiana, nunc Mametana, extat inter Septum Mulierum & ſepulchrum, quod excitavit Rex Soleimanus filio ſuo Mametho, veſtita cruſtis varii marmoris.

CAP. VII.

De Octava Regione, & de poſtera parte tertii collis.

OCtavam Regionem fuiſſe à tergo tertii collis vergente ad Meridiem, non aſſequor ex antiqua Regionum Vrbis deſcriptione, quæ tradit Octavam Regionem ex parte Tauri nulla maris vicinitate conterminam, anguſtiorem quàm latiorem, ſpatia ſua in latitudinem compenſare: (ex hac enim deſcriptione neſcio vergat ne ad Meridiem, an ad Septentrionem:) ſed ex eo octavam Regionem agnoſco, quòd tradit eam continuiſſe partem Fori Conſtantini,

tini, & porticum ſiniſtram Taurum uſque, jam edoctus Septimam Regionem continuiſſe Porticum dextram à Columna purpurea ad Forum Theodoſii. Ex quibus intelligo partem Promontorii, à mari pertinentem ad mare, ſitam inter Columnam Porphyreticam, & Taurum, in dorſo dividi in ſeptentrionale latus, & meridionale porticibus dextris, & ſiniſtris perpetuis à Columna purpurea ad Taurum uſque porrectis, dividentibus Septimam Regionem ab octava; illam continere porticus dextras, hanc ſiniſtras. Harum porticuum nulla hodie veſtigia extant, ſed duntaxat via lata, quæ per medium Promontorii dorſum à Sophia ad muros terreſtres diſcurrit. Hæc regio continebat etiam Capitolium, & Baſilicam Theodoſianam, quæ ambo veriſimile eſt fuiſſe prope Theodoſii Forum, ejuſque Columnam: atque etiam ex Zonara & Georgio Cedrino colligere poſſumus, tradentibus incendium illud imperante Leone excitatum conſumpſiſſe in Tauro domum maximam, & maximè illuſtrem accommodatam conſiliariis, & regi: illis quidem ad ſimul conveniendum, & conſultandum de rebus agendis; huic verò cùm eſſet Conſul ad præſidendum conſilio: quam iidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

addunt habuiſſe duodecim columnas varias ex marmore Troico factas, altas viginti quinque pedes, cujus tectum ſuſtineretur quatuor arcubus: hujuſque domus longitudinem adjungunt fuiſſe plus minus ducentorum & quadraginta, latitudinem verò centum quadraginta pedum. Hanc domum fuiſſe Baſilicam Theodoſianam, aut Capitolium, ex his quæ jam antè dixi exiſtimare licet. Quæ quidem ipſa poſt incendium, quoquo modo fuerint refecta, nomen amiſiſſe colligo ex recentioribus ſcriptoribus, tradentibus in Tauro fuiſſe Palatium & Xenodochium: à quibus non diſſentiunt quidam ſenes Conſtantinopolitani, qui teſtantur etiam ſua memoria circa domum, ubi hodie cuditur moneta, vicinam Foro Theodoſii fuiſſe Palatium magnum, quod aliqui dicunt Mamethem Regem, qui cepit Conſtantinopolim, priùs incoluiſſe, quàm conſtruxiſſet ingens illud Clauſtrum Palatii ſiti in primo colle; ex illiuſque ruinis reges Turcorum ſua ædificia ornaſſe. Xenodochium, ſeu potiùs templum, quod erat ad occaſum æſtivum Tauri, vidi dirui; ipſiuſque columnas transferri in ædificationem Xenodochii, quod Rex Soleimanus in monumentum chari filii conſtruxit. Videant ſacerdotes Græci, an

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

an hoc templum fuerit divi Pauli, quod Septima Regio continebat: ipſe nunquam eorum quenquam invenire potui, à quo id intelligere potuerim.

Cap. VIII.

De Nona Regione & de templo Concordiæ, & de horreis Alexandriæ, & Theodoſii, & Thermis Anaſtaſianis, & de domo Crateri, & Modio, & de templo Solis & Lunæ.

Regionem Nonam fuiſſe à tergo tertii collis, partim in clivis ſubjectis ſub dorſum, in quo Taurum dixi, partim ſubditis jugo, in quo videmus partem aquæductus orientalem, & templum, quod filio dedicaſſe Regem Soleimanum antè dixi, partim in planitie littoris Propontici extenſi uſque ad Blanchæ hortos, ubi olim Portus Theodoſiacus, cùm ex aliis ſcriptoribus colligo, tum maximè non modò ex antiqua deſcriptione, quæ tradit Regionem Nonam pronam omnem, & in Notum deflexam, extenſi maris littoribus terminari: ſed etiam ex Octava Regione, quæ cùm ex parte Tauri nulla maris vicinitate terminetur, aſſequor Octavam Regionem occupaſſe planitiem dorſi, in qua dixi Taurum fuiſſe, non

autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

autem ſub hanc planitiem ſubjectos clivos, Nonamque Regionem ſub Octava partim ſubjectam fuiſſe ex ea parte, quæ tendit à Tauro ad Notum, & littus Proponticum, partim poſitam fuiſſe in clivis duplici inclinatione devexis, una à Tauro ad occaſum hybernum, altera ab ædibus Geniſarorum ad Meridiem. Tum etiam ex æde Concordiæ percipitur, ubi Nona Regio fuerit: ſed in qua parte hujus Regionis templum Concordiæ, Horreaque Alexandrina, & Theodoſiana fuerint, Nona regio, quæ illa continet, non declarat: ſed vel ratione, vel aliorum ſcriptorum teſtimonio conſequi poſſumus. Euagrius ubi templum Concordiæ fuerit (quam Regionum deſcriptio ὁμονοίαν vocat) deſignat, deſcribens incendium Imperante Leone excitatum in parte Vrbis ad boream vergenti ſæviſſe à Boſporio portu uſque ad Apollinis templum antiquum; in parte verò Vrbis meridiana à portu Iuliani uſque ad domos non longè ſitas ab æde Concordiæ. In media autem Vrbe à Foro Conſtantini uſque ad Taurum: idque incendium per longitudinem urbis extenſum fuiſſe in quinque ſtadia. Ex quibus percipiemus id fuiſſe in ea parte Regionis nonæ ſuppoſita lineæ porrectæ à foro Tauri ad littus

Pro-

Proponticum : id quod clariùs liqueret, ſiquis à Foro Conſtantini ad Forum Tauri quinque ſtadia ambularet, ibique ſignum figeret : deinde ex Portu Iuliani per maritimam planitiem quinque ſtadia verſus Occidentem pergeret, ibique alterum ſignum poneret, & cum altero ad Taurum fixo conferret; non longè aberraret à veſtigiis ædis Concordiæ; quæ hodie non extat, neque templum Thomæ Apoſtoli, quod fuiſſe prope ædem Concordiæ noſcitur ex iis, quæ anteà ſcripſi de Portu Iuliani. Horreum Theodoſianum non longè à Portu Theodōſiaco poſito olim in hortis, qui nunc Blanchæ appellantur, veriſimile videtur non modò ratione architectonica, quæ præcipit horrea eſſe facienda juxta portus, qui nulli ſunt, neque in Octava, neque Nona Regionibus, ſed in Duodecima Regione vicina Nonæ Regioni ex ea parte, ubi fuit Portus Theodoſiacus. Sed etiam vero proximum appâret, Theodoſium adornaſſe Portum Theodoſiacum Horreo & Foro à ſuo nomine appellatis. Sed de Portu Theodoſiaco pleniùs loquemur infrà. Supra [locum] hortorum Blanchæ nuncupatorum, olim Portum Theodoſiacum continentium extremam partem ad ortum Solis pertinentem clivus à Septen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ptentrione eminet, in quo eſt templum vulgò nominatum Myreleos, habens intra ſe ciſternam, cujus camera lateritia ſuſtinetur columnis marmoreis circiter ſexaginta, ubi Horreum olim fuit, quod depravatè Suidas appellat Horeium: Statua, inquit, Maimi, qui duxit exercitum contra Scythas, ſtabat in nuncupato Horeio, ante domum Crateri, quæ nunc eſt Myrelei, & propeque manus æreas, propeque Modium æreum. Modium autem fuiſſe juſtam menſuram, quo pleno frumentum emeretur & venderetur, Valentinianum Regem lege ſanxiſſe, ut numiſmate duodecim modii venderentur, nemine contradicente, quendam nautam hoc non facientem dextra manu mulctatum fuiſſe. Hinc Manus æreas ibi ſtatutas eſſe, Modium æreum poſitum fuiſſe in fornice Amaſtriani inter duas Manus æreas à Valentiniano: alii tradunt ex eo, quòd Valentinianus ſanxiſſet, ut modius non ad regulam, ſed ad cumulum venderetur, cuidam contrafacienti manus præciſas fuiſſe. Georgius Cedrinus loca Amaſtriani fuiſſe, inquit, appellata à quodam vili homine, cujus patria eſſet Amaſtrum, ob paupertatem Conſtantinopolim profecto, ſive ab infamia, quòd omnes malefici & homicidæ ibi perſolverent pœnas,

nas, nomen turpiſſimum adeptum fuiſ-ſe execrandorum cauſa Paphlagonum. Idemque ſcribit ibidem templum fuiſſe maximum Solis & Lunæ, Solis quidem in curru albo, Lunæ verò ut ſponſæ ductæ in quadriga mariti, Phidaliæ opus: infrà autem juxta fundamenta ſediſſe in throno ſceptrigetum populis præcipientem regnantibus obediendum eſſe: ibidemque juxta ſolum fuiſſe Iovis ſtatuam ex marmore albo, ſimilem ja-centi in lecto, opus Phidiæ. Quòd ſi Crateri ante nominata domus fuit Cra-teri Sophiſtæ, in ea fuit ejus ſugge-ſtus verſibus Iuliani Ægyptii celebra-tus. Præterea Nona Regio continebat Thermas Anaſtaſianas, quas Marcel-linus ait appellatas ab Anaſtaſia ſo-rore Conſtantini. Sozomenus narrat Marcianum Grammaticum docuiſſe fi-lias Regis Valentis, Anaſtaſiam & Ca-roſam, ab earumque nominibus ap-pellata balnea, uſque ad ſuam ætatem Conſtantinopoli fuiſſe.

CAP.

Cap. IX.

De Tertia Valle, & Decima Regione, de domo Placidiæ, & regia Placidiana, de aquæductu Valentiniano, & Thermis Conſtantianis, & de Nymphæo.

DEcimam Regionem vergere ad Septentrionem, & ſitam fuiſſe in Valle Tertia, ejuſque latere orientali, & in Promontorii ſupra Tertiam Vallem eminenti dorſo, per quod ab Occidente ad Ortum aquæductus, tam fornicati ſupra terram, quàm concamerati ſubterranei feruntur, ex Regionum Vrbis deſcriptione liquet, tradente Nonam Regionem pronam omnem, & in Notum deflexam, extenſi maris littoribus terminari: decimamque in aliud civitatis latus à Nona Regione platea magna velut fluvio interveniente dividi, eſſeque tractu planiorem, nec uſquam præter maritima loca, inæqualem longitudini ejus, latitudine non cedente contineri templa Sancti Acacii, Thermas Conſtantinianas, domum Auguſtæ Placidiæ, Nymphæum majus, aliaque plura, quorum nulla nunc extant neque quantumlibet diu & diligenter veſtigârim, à nemine viventium intel-

liger

ligere potui, in qua parte Regionis Decimæ fuerint, duntaxat nonnulla excerpſi ex mortuorum ſcriptis. Ex quibus deprehendi erratum eſſe in libello antiquæ deſcriptionis Regionum tradente Decimam continere Thermas Conſtantinianas, quas nullas fuiſſe Conſtantinopoli invenio, ſed duntaxat Conſtantianas, quarum meminit Sozomenus Salaminius loquens de his, qui quod Ioanni Chryſoſtomo faviſſent ex Conſtantinopoli effugiebant: Sentientes, inquit, „populi impetum, poſtridie Templum Magnum reliquerunt, & Paſcha celebrârunt in publico Balneo multæ multitudinis valde capaci, nominato à Conſtantii Regis nomine. Suidas dicit Helladium Alexandrinum tempore Theodoſii Parvi ſcripſiſſe Ecphraſin Thermarum Conſtantianarum. Socrates tradit Valentem Regem muros Chalcedonis juſſiſſe everti, & lapides ad Conſtantinopolis publicum Balneum ædificandum tranſportari, cui nomen eſſet Conſtantianæ. Additque in uno lapide, ex iis qui tranſportati eſſent, inciſum fuiſſe oraculum; quod jam inde ab antiquis temporibus in occulto fuerat, tunc manifeſtum factum eſſe, ſignificans cùm in urbe foret abundans aqua, tunc quidem murum Balneo fore uſui. Sed infinitas

nitas gentes barbarorum in terram Romæorum excurſuras, multa mala patraturas, tandemque & ipſas perituras eſſe. Socrates addit oraculum quale fuerit:

Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ νύμφαι δροσερὴν κατὰ ἄστυ
χορείην
Τερπόμεναι στήσωνται ἐϋστεφέας κατ᾽
ἀγυιάς,
Καὶ τεῖχος λουτροῖο πολύστονον ἔσ-
σεται ἄλκαρ,
Δὴ τότε μύρια φῦλα πολυσπερέων
ἀνθρώπων,
Ἄγρια, μαρμαίροντα, κακὴν ἐπιει-
μένα ἀλκήν,
Ἴστρου καλλιρόοιο πόρον διαβάντα σὺν
ἀγχμῆ,
Καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώρην καὶ Μυ-
σίδα γαῖαν,
Θρηϊκίης δ᾽ ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι
μαινομένῃσιν,
Αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος, καὶ πότμο
ἐπίσποι.

Zonaras & Cedrinus ſimiliter hoc va-ticinium ponunt: ſed eo loco, quo So-crates dicit *δροσερὴν*, ſcribunt *ἱερὴν*

alias

aliaſque voces ponunt differentes, nempe pro λουτροῖο, λουτροῖσι; pro ἄγρια μαρμαίροντα, ἄγρια μαργαίνοντα: pro καλλιρόοιο, κιμμερίοιο. Socrates ſic interpretatur oraculi verſus; Hoc vaticinium, inquit, contigit poſtea, cùm Valens aquæ ductum conſtruxiſſet, aquamque copioſam urbi præbuiſſet, tum Barbaræ gentes invaſerunt agros Romæorum. Hoc vaticinum alio modo poteſt interpretari. Poſtea enim quàm Valens Aquæductum in Vrbem induxiſſet, Clearchus Vrbis præfectus ex Aquæductu derivatum maximum ὑδρεῖον conſtruxit in Foro nunc nuncupato Theodoſii, quod voce populari decantatum eſt aqua abundans, in quo feſtum hilarem Vrbs egit. Hocque eſſe prædictum à vaticinio, τὸ χορείην περιδινοῦντες ἥσονται εὐστεφέας κατ' ἀγυιάς. At quædam ſecundum vaticinium paulò pòſt facta ſunt, cùm murus Chalcedonis everteretur Byzantii, & Nicomedenſes, & Nicenſes, & Bithynenſes obſecrabant Valentem Regem, ut deſineret evertere muros. Rex iratus vix ſuſcepit eorum preces: itaque ut ſe à juramento exſolveret quo ſe obſtrinxerat demoliturum, muros Chalcedonis ſimul demoliri jubebat, & ſimul implere demolita alteris lapidibus longis: & nunc

licet videre in quibuſdam muri partibus, ut maximis & admirabilibus ſaxis ſtructura vilis ſuperædificata fuerit à Valente. Similiter Zonaras & Cedrinus dicunt Valentem mulctantem Chalcedonios, quòd tutati fuiſſent Procopium ſuum hoſtem, ex ruinis murorum Chalcedoniæ ſaxa traduxiſſe ad ſtructuram Aquæductus, quem Zonaras appellat Valentem, Cedrinus modò Valentem, modò Valentinianum: quo copioſam aquam in urbem induxit, tum ad uſum alium, tum ad balnea: ex quo Vrbis præfectus effecit in Tauro Nymphæum Vrbis magnitudine dignum, ſolennique feſto indicto omnem populum convivio excepit: ac multo poſt (ut prædictum fuerat) barbaræ gentes in Thraciam incursârunt, quæ poſtea deletæ ſunt. Aquæductus Valentinianus adhuc extat excelſis fornicibus, à clivis quarti collis ad clivos tertii collis, pergens per Decimam Regionem: cujus non meminiſſe antiquam Vrbis Regionum deſcriptionem mirarer, cùm meminerit Horreorum Valentinianorum, niſi etiam permultorum ſua ætate extantium monimentorum non meminiſſe ſcirem. Regnante Conſtantino Leonis filio Iconomacho anno à Chriſti humano Natali die ſeptingenteſimo quinquageſimo

non

nono tanta fuit ſiccitas, ut ne ros quidem de cœlo caderet, exaruerintque Conſtantinopoli ciſternæ & balnea, & fontes, qui prius juges fluebant: quod intuens Conſtantinus Imperator, aggreſſus eſt renovare aquæductum Valentinianum quem, cùm uſque ad Heraclium incolumis is permanſiſſet, ab Avaribus dirutum, reſtituit accerſitis fabris ex diverſis locis: ab Aſia quidem, & Ponto mille ædificatores, & ducentos albatores; à Græcia quingentos figulos laterculorum; ex Thracia quinque millia operariorum, & bajulûm, & ducentos fabros tegularum: quibus omnibus præfecit principes, executoreſque operum, ac patricium unum. Itaque opere perfecto, aqua introivit in urbem, diſcurrens per confinia Nonæ Regionis, & Decimæ. Multi enim Aquæductus per dorſum ſex collium diſcurrunt ſubterranei, & unus ſupra terram Valentinianus, quem qui ſcripſerunt de rebus geſtis Andronici tradunt per magnum Forum euntem, & ferentem aquam dulcem, & puram Andronicum Regem renovaviſſe, & auxiſſe; addidiſſeque ei fluvium, quem nominant Hydralem: ad cujus fontem turrim & Palatium conſtruxit, quo æſtate recrearetur: ex eodemque fluvio aquam duxit in Vrbis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

locum, quem vocant Blachernam: ſed turrim Andronici odio Iſacius ſucceſſor evertit. Procopius dicit Iuſtinianum Acacii ædem exoleſcentem reſtituiſſe, & columnis undique albis illam circumdediſſe; ſimilibuſque marmoribus ædis ſolum conſtraviſſe, ædemque lapidum candore veſtiiſſe, ut omne templum nivibus tectum videretur. Porticus autem ædi adjectæ ſunt duæ, quarum altera vergens ad Forum columnis circumdata eſt. Iam antedicta verba Procopii deſunt Codici edito, itaque eo ſtudioſiùs addidi. Acacii templum Georgius Cedrinus ait fuiſſe in loco appellato Heptaſcalo: alii ſcriptores dicunt divi Acacii ædem appellatam in Scala, quam jam nulli ubi fuerit, cognoſcunt: ſed qui diligentiùs inquirere volet, dabo ei hanc notulam. Inveſtiget domum maximam, quam Caryam hiſtoriæ appellant, ex eo, quòd nux eſſet in area illius: unde ajunt Acacium martyrem ſuſpenſum interiiſſe, & delubrum inde ei conſecratum fuiſſe, quod aliqui putant in Neorio ſitum fuiſſe, ex eo, quòd legerint apud pleroſque ſcriptores Acacii imaginem ex calculis vitreis inauratis factam, poſitam in templo ad Neorium ſito fuiſſe. Sed hic Acacius alius eſt, quem non modò Hiſtorici,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

rici, ſed etiam Grammaticus Suidas tradunt, Epiſcopum Conſtantinopoleos fuiſſe regnante Leone Macello adeò ambitioſum, ut multi Acacii imagines ponerent in templis etiamnum viventis. Inde exiſtimatum Doxomanem. Iam verò Placidiæ domum vidimus in Prima Regione: itaque vide an rectè legatur in hac Decima Regione *Domus Placidiæ*, an potiùs legendum ſit *Placillæ*, an *Placidæ*: nam Agathius meminit regiarum Placidæ, ſive Placidi his verſibus, quos cum inſcriptione mox addam:

Ἀγαθίου σχολαστικοῦ, εἰς εἰκόνα
ἀνατεθεῖσαν ἐν τοῖς Πλακίδου,
ὑπὸ τῶν τοῦ νέου σκρινίου.

Ο ωμᾶν παμβασιλῆος ἀμεμφέα κηδεμονῆα,
Ἄνθεσαν οἱ τὸ νέον τάγμα μετερχόμενοι,
Θεσπεσίης ἄγχιστα συνωρίδος, ὄφρα καὶ αὐτῇ
Εἰκόνι χῶρον ἔχῃ γείτονα κοιρανίης.
Αὐτὸς γὰρ ζαθέοιο θρόνους ὕψωσε μελάθρου, (βίης.
Πλοῦτον ἀεξήσας, ἀλλὰ μετ' εὐσε-

Εὔγνωμον τὸ πόνημα· τί γὰρ γράφις
οἶδεν ὀπάσσαι,
Εἰ μὴ τοῖς ἀγαθοῖς μνῆστιν ὀφειλο-
μένην;

Poſt Scironides petras (quas antè dixi fuiſſe in latere ſeptentrionali collis tertii) Dionyſius Byzantius in planitie maritima tertiæ vallis, & quarti collis, dicit eſſe littus longum, non deterius ullo optimorum ad capturam piſcium: nam maximè profundum eſt etiam juxta oram maris & quietum, ubi olim locus Cycla nominatus, ex eo, quòd Græci barbaros ibi intercluſiſſent: ubi etiam eſt ara Minervæ diſſipatoriæ, deſignans diſſipationem barbarorum intercluſorum. Cycla locum ſequitur Melias ſinus piſcationi aptus ſiquis alter, elatis promontorii lingulis, atque utrinque ſaxis occultis concluſus. Nunc in hac valle ſinus non eſt, vetuſtate obrutus, & exædificatus, quod non modò ex ſinu Melia, ſed etiam ex Strabone conjicere liceat, cùm ait Sinum Ceras ideò appellari, quòd multis receſſibus velut cornu cervinum ramoſus ſit: nunc receſſus illi non ſunt, niſi perpauci. Zoſimus, qui ſcripſit hiſtoriam temporibus Arcadii & Honorii, teſtatur ſua ætate tantam fuiſſe Conſtantinopoli multi-

multitudinem incolarum, ut non modò imperatores muros Vrbis longiùs Conſtantinianis muris promoverint, ſed etiam non parvam partem maris ambientis urbem obruerint palis circumfixis, & ædificiis ſupra palos impoſitis: Quid ex tempore Arcadii & Honorii, & quantum obrui potuit, ex tot & tantis ruinis Vrbis projectis in mare? Meliam ſinum, inquit Dionyſius, excipit locus appellatus κῆπος, à terra inter paucas apta ad hortenſem culturam. Poſt Hortum ſequitur locus Apſaſius appellatus, ex ea re quam diximus in Boſporo.

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

De Vndecima Regione, & de quarto & quinto collibus.

VNdecimam Regionem vix agnoviſſem ex Vrbis Regionum deſcriptione, quæ eam dicit ſpatio diffuſam liberiore, nulla parte mari ſociatam eſſe: Verùm ejus extenſionem tam planam, quàm etiam collibus inæqualem: niſi addidiſſet illam continere in ſe martyrium Apoſtolorum. Quod etſi hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

non extat, tamen ex memoria ſenum Conſtantinopolitanorũ inveſtigavi fuiſſe in dorſo quarti collis devexo in jugum tertiæ vallis prope officinas Ephippiorum, & ſepulchrum Mamethi Regis: quo cognito, aſſeqor Regionem Vndecimam in quarti collis fuiſſe dorſo, ejuſque lateribus tam vergentibus ad boream, quàm ſitis in ejus tergo: hancque Regionem attigiſſe Vrbis muros terreſtres Vndecimam Regionem dividentes à Decimaquarta Regione, quæ ſpatio interjecto diviſa erat ab Vrbe, muro proprio vallata, quam in ſexto colle extra Conſtantiniana mœnia infrà oſtendam, incluſamque poſtea fuiſſe à Minore Theodoſio. Conſtantiniani muri traduntur ab Eugenii turri pertexiſſe uſque ad templum divi Antonii, & ædis Marianæ, quæ nuncupabatur Rabdos, inde aſſurrexiſſe uſque ad Exacionion, terreſtrem murum, quod dicunt appellatum fuiſſe ex eo, quòd extra muros terreſtres eſſet columna ſuſtinens Conſtantini Magni ſtatuam. Recentes ſcriptores tradunt Conſtantinum excitaſſe ædem divinæ Trinitatis in loco nuncupato Exacionio, nunc nominatum ædem divorum Apoſtolorum: quin, ſi rectè exiſtimo, Conſtantini muros fuiſſe conſtructos in confinio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

finio quarti collis & quinti, prope Exacionion. Georgius Cedrinus ait terræmotu horribili cecidiſſe partes Vrbis ad Exacionion ſitas, ut muros Vrbis; ut templa decora, ut ſplendidas domos. Iidem authores recentes, non ſibi conſtantes alio loco dicunt, porticus à miliario pertinuiſſe ad Taurum uſque & Bovem æreum, & portas Ioannis Hippodromi, quæ diſtant à templo Apoſtolorum plus mille paſſibus Romanis, antundemque ferè à muris à Conſtanino poſitis: id quod conjici fortaſſe poeſt ex Sozomeno. Theodoſius, inquit, ontra Eugenium educens exercitum, greſſus unum miliare extra Conſtantiiopolim in æde divi Ioannis Baptiſtæ, quam ipſe conſtruxerat in Hebdomo uburbio, adeò precatus eſt, ut ſibi exercituique feliciter exitus belli eveniret: ita nim Græcus habet Codex Sozomeni, Θεοδόσιος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδημῶν πρὸς τῷ Ἑβδόμῳ μηλίῳ γενόμενος προσεύξασθαι τῷ θεῷ ἐν τῇ ἐνθάδε ἐκκλησίᾳ ἣν ἐπὶ τιμῇ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐδείματο· αἰτῆσαι τε αἰσίαν αὐτῷ καὶ τῇ στρατιᾷ, καὶ Ῥωμαίοις γενέσθαι τὴν ἔκβασιν τοῦ πολέμου. ui neſciunt Hebdomum eſſe ſuburba-

num

num Conſtantinopolitanum, interpretarentur ſeptimum miliare Theodoſium extra Vrbem egreſſum: at Hebdomum ſuburbium eſſe ex eodem Sozomeno liquet, cùm alibi dicit Theodoſium caput Ioannis Baptiſtæ ex vico Coſlao nuncupato, qui Pantichio Chalcedonis vicinus erat, tranſtuliſſe, & poſuiſſe ante Conſtantinopolim in loco Hebdomo nuncupato, quem nos ſuburbium olim fuiſſe, nunc verò intra muros Vrbis eſſe in ſexto colle declarabo: infra quod ſi columna, à qua dicunt appellatum locum Exacionion fuit, illa, quæ in dorſo quinti collis bene excelſa undique procul longè eminere ſupra omnes domos paulò ante videbatur, facilè intelligeremus muros, quos poſuit Conſtantinus non proceſſiſſe ultra hanc columnam diſtantem à templo Apoſtolorum circiter quatuor ſtadia. Hanc columnam transferri vidi in ædificationem ædis, quam Rex Soleimanus conſtruere aggreſſus eſt. Cujus ſcapus eſt marmoris Pyrrhopœcili, altus circiter ſexaginta pedes: ejus perimeter eſt tredecim pedum & dodrantis: capitulum Corinthium quidem, ſed marmoris albi. Ejus ſtereoma & ſtylobates, & baſis ſunt etiam marmoris albi: ſtereoma altum, ut id ſcalis aſcen-

aſcendere habuerim neceſſe : ſtylobates altus quatuor pedes & novem digitos; plinthus pedem & ſex digitos. Græci & Turci utrique ſua lingua hanc appellabant columnam Virginis, quam puto fuiſſe illam celebratam recentiorum ſcriptis ſupra collem poſitam, ſuſtinentem Veneris ſtatuam lapideam, quæ virgines ſuſpectas de ſtupro diſcernebat ab integris : nam ſi integræ & puræ ad eam propè acceſſiſſent, incolumes diſcedebant; ſin corruptæ, invitæ, & nolentes ſe denudantes ſua pudenda oſtendebant. Cùm Regionum Vrbis deſcriptio ait Vndecimam Regionem nulla parte mari ſociatam fuiſſe, exiſtimare oportet planitiem ſitam inter Sinum Ceratinum, & radices collis quarti extra Vrbem fuiſſe, cùm etiam eadem deſcriptio Regionum dicat Vrbis latitudinem continuiſſe pedum ſex millia centum quinquaginta, hoc eſt, unum miliare, & ducentos triginta paſſus : latitudo autem Iſthmi pergens per collem quartum & ſeptimum, per quos antiquus murus pergebat, excedit præſcriptam latitudinem. At Zoſimus antiquus hiſtoricus tradit Conſtantinum Magnum muris urbem cinxiſſe, qui omnem Iſthmum à mari ad mare interciperent. Itaque oportet in Decima Regione ponere

plani-

planitiem ſitam inter Sinum & radices quarti collis.

Cap. II.

De templo Apoſtolorum, & ſepulchro Conſtantini Magni, de ciſterna Arcadiaca & Modeſtiaca, de Palatio Placilliano, & Bove areo.

EVſebius ſcribit Conſtantinum Magnum templum Apoſtolorum ædificaſſe in altitudinem immenſam, idque veſtiviſſe omni genere marmorum variorum, & fulgentium ab imo ſolo ad tectum, quod totum tenuibus lacunaribus auratis ornavit, teguliſque æreis texit multo auro perlitis, ſplendorem ejaculantibus etiam in eos, qui vel procul illas intuerentur. Structura templi ſuperior ex ære & auro eminenti expreſſione elaborata cancellos & feneſtras habens, templum circumdabat. Circa templum aula illuſtris erat in aërem purum & apertum patens, cujus porticus diſpoſitæ in quadrum circumdabant aream ſub dio expoſitam. Iuxta porticus diſtendebantur regiæ ædes, & balnea, & ἀνακαμπτήρια, aliaque permulta domicilia æditimorum, aliorumque miniſtrorum templi commodè ædificata. Hæc omnia pius Rex in memo-

memoriam Apoſtolorum Servatoris noſtri poſteritati tradidit, duodecimque ibi loculos velut ſtellas ſacras memoriæ Apoſtolorum conſecravit, atque arcam, in quam ipſe poſt mortem includeretur, in medio Apoſtolorum poſuit, utrinque ſtipatam ſex Apoſtolis. Socrates adjungit: Corpus Conſtantini aureæ arcæ impoſitum, in Vrbem Conſtantinopolim tulerunt ejus neceſſarii, & ſepeliverunt in templo Apoſtolorum. Zonaras Euſebium videtur non legiſſe, cùm ait id ſepultum in æde Apoſtolorum in porticu, quam ad ſepeliendum patrem Conſtantius condidiſſe traditur. Secundum viam latam, quæ tendit per dorſum Promontorii ab æde Sophiæ ad portam Adrianopolitanam, prope locum, ubi fuiſſe templum Apoſtolorum antè dixi, hodie monſtratur ſolium ex Porphyretico marmore factum, ſed vacuum, & carens operculo, longum decem pedes, altum quinque pedes & ſemiſſem, quod Græci & Turci dicunt eſſe Magni Conſtantini: ſed quàm verè, ipſi viderint. Mihi verò dubium videtur ex Euſebio & Socrate, tradentibus in arca aurea ſitum fuiſſe, niſi fortaſſe arcam auream in ſolium illud Porphyreticum incluſerint. Zonaras dicit Theodoram uxorem Iuſtiniani ædem nuncupa-

cupa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

cupatam Apoſtolorum conſtruxiſſe. Fuerat, inquit, ibi ante Apoſtolorum templum à Conſtantino ædificatum, non quale nunc eſt, ſed minùs pulchrum, & multò inferius. Procopiùs jam inde ab antiquis temporibus ait fuiſſe Conſtantinopoli templum omnibus Apoſtolis ſacrum, vetuſtate jam dirutum, ac caſui obnoxium: quod Iuſtinianus totum demolitus non modò renovare, ſed & pulchrius, & majus efficere ſtuduit in figuram crucis: cujus pars recta ad Orientem & Occidentem Solem exiſtit; tranſverſa verò altera ad urſam & ventum auſtrum: muris quidem utraque extrinſecus ſepta, intrinſecus verò circumornata columnis ſupra, infraque ſtantibus. Euagrius videtur ignorare à Magno Conſtantino id conſtructum fuiſſe, cùm ait id à Iuſtiniano conditum fuiſſe; qui profectò ut pleraque alia non primus condidit ſicut aſſerit Procopius, adulans rhetorum more: ſed renovavit vetera, aut collapſa reſtituit, aut incenſa reædificavit. Hujus ædis nulla reſtant veſtigia jam ne fundamentorum quidem: niſi fundamenta quædam Ciſternæ, quæ aquam ſuppeditabant ædi Apoſtolicæ: in cujus quidem Ciſternæ ſolo ſunt officinæ, & tabernæ Ephippiorum circiter

ducen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ducentæ, ubi fiunt, & venduntur non
modò Ephippia, cæteraque equorum
ornamenta Turcica: ſed etiam vaſa
x corio ad hauriendam aquam ſcitè
acta, tum pharetræ, arcæ corio tectæ.
upra hanc Ciſternam ædes Mametana
um Xenodochio ſita eſt in planitie,
uam Mamethes, qui Vrbem cœpit ex
uinis cùm aliarum ædium Chriſtianiſ-
no ſacrarum, tum ædis Apoſtolorum
icinæ ædificavit ad ſimilitudinem ædis
ophianæ, ex lapide quadrato: teſtu-
lineque ſemicircula texit lateritio opere
acta, plumbo tecta, ut ſunt omnia
urcica ædificia publica: veſtibuloque
rnatiſſimo eam illuſtravit quadrato,
am lato, quàm ædes ipſa, marmoreis
avimentis nitenti, & porticibus in qua-
rum diſpoſitis: quarum arcus ſuſtinen-
es concamerationem earundem colu-
nnæ ingentes exquiſitiſſimi marmoris
ſtinent. In medio veſtibulo, ſeu atrio
ſt Enneacrunos, deſiliens in magnum
raterem marmoreum. Circa ædem,
ngens area partim parietibus, partim
ongis ædificiis cincta, quorum partem
oſſident ſacerdotes, & literarum do-
ores, partem orientalem hortus mu-
s clauſus, in quo medio eſt ſepulchrum
Mametgi Regis, quod conſtructum eſt
n figuram cylindri, velut delubrum

 hemiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

hemiſphæricum ex marmore candidiſſimo, tectum plumbo, feneſtris cancellatis, & porta cum veſtibulo ornatum. In hujus medio ſolo eſt ſolium Mamethi holoſerico tectum: ſolum ſtratum ſtragulis Attalicis, in quibus deſident perpetui flamines ſodales, illud noctes & dies ſervantes. Extra aream, via duntaxat intermedia, Xenodochia ingentia ſunt, lapide quadrato ſimiliter ædificata, areas in medio habentia, & porticus columnis marmoreis circumdatas. Xenodochiis adnexi horti magni, muris clauſi. Denique ædes hæc cum circumvicinis ædificiis claudentibus aream, & cum Xenodochiis, continet in ambitu circiter ſex ſtadia. Sub horum ædificiorum clauſtro idem Mamethes Thermas conſtruxit totius Vrbis maximas in ſolo Ciſternæ antiquæ, quam arbitror aut Arcadiacam, aut Modeſtiacam, quas Regionum Vrbis deſcriptio ponit in Vndecima regione. Hæ Thermæ duplices & geminæ ſunt, nempe viriles & fœmineæ, inter ſe quidem conjunctæ, ſed portis diviſæ contrariis, quibus ingreſſus non patet ex Thermis alteris in alteras Thermas. Deſcribam duntaxat viriles, cui ſimiles ſunt fœmineæ. In primo aditu habent Apodyterium, ex quo patet introitus

in

Tepidarium, ex Tepidario in Calda-
um, quibus tribus membris thermæ
nſtant inter ſe aditu conjunctis, ſed
cto & pariete diviſis in rectum ordi-
m diſpoſitis. Apodyterium eſt ædifi-
um quadratum lapide quadrato con-
uctum uſque ad concamerationem
tundam opere lateritio factam, cu-
ambitus interior continens ducen-
& quadraginta pedes, & octo digi-
, circumdatur ſuggeſtu lapideo lato
is ſex pedes, alto tres pedes. Paries
odyterii à pavimento ad imas radi-
concamerationis altus triginta ſe-
m pedes. In medio Apodyterii ſolo
rmoribus ſtrato Crater magnus mar-
oreus in ambitu continens triginta ſe-
m pedes, altus tres pedes, plenus
is ſalientibus. Ex Apodyterio dua-
portis patet aditus in Tepidarium,
ificium in ambitu interiori conti-
s centum pedes, conſtans quatuor
ubus ſuſtinentibus tectum hemiſphæ-
um efficientibus octo cellas; quarum
dimidio cæteris minor, habens à
o latrinas, in quas totius balnei a-
e confluunt ad eas purgandas. In hu-
pariete fiſtula aquæ defluit, qua
ci, ut ſolent, ab excrementis reddi-
lavantur. Ex his octo cellis ſunt ſex,
ulæ habentes labrum, ſed ita diſpo-

 ſitæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſitæ , ut ex duobus arcubus ſinguli ir
medio habeant unam cellam , ex qu
ad dextram & ſiniſtram ingreſſus pate
in aliam cellam. Alii duo arcus ſic cel
las habent , ut is , qui eſt verſus portas
ex quibus dixi aditum Apodyterio i
Tepidarium , habeat cellam tam ma
gnam , quàm ipſe amplus eſt , in qu
labra ſunt ubi in pavimento marmore
pannos Turci lavant. Quartus arcu
ſubſtructo muro dividit Tepidarium
Caldario. In medio Tepidarii eſt Cra
ter cum Siphonibus ſalientibus. A Te
pidario una porta aditum præſtat i
Caldarium. Tertium membrum , quo
conſtat octo arcubus ſuſtinentibus h
miſphærium , efficientibus octo cell
extra magnum hemiſphærium recede
tes circumdantibus Caldarium in an
bitu continens circiter nonaginta p
des , habens ſolum marmore ſtratun
quod medium efficit velut ſuggeſtu
octogonum in circuitu continente
quinquaginta ſeptem pedes & dodra
tem altum duos pedes & quatuor dig
tos , quem circumdat alveus diſcurre
inter octogonum & pavimentum , q
aditur in cellas, tam altum, quàm oct
gonum. Cellæ quatuor interiores , p
ſitæ in quatuor angulis , quoquo v
ſus ſunt latæ undecim pedes & tres

gito

gitos, uſum præſtantes Laconicorum, quorum ſicco calore ſudor elicitur. Eadem eſt menſura duarum cellarum extra duos arcus recedentium. Aliæ ſex cellæ ſemicirculæ, quas efficiunt ſex arcus, ſitæ ſunt in ambitu hemiſphærici Tepidarii, largæ inter imas pilas arcuum undecim pedes, latæ quinque & dodrantem. Singulæ cellæ habent labrum marmoreum: præterea in una eſt ſolium marmoreum magnum. In parietibus Caldarii & Tepidarii, & cellarum, nullæ feneſtræ ſunt, ſed duntaxat in tectis hemiſphæricis, quæ tota ferè plena ſunt foraminibus, quæ clauduntur vitreis ſupra tectum eminentibus, lampadis inverſæ ſimilitudinem gerentibus. Extra Thermas eſt hypocauſti præfurnium, largum duos pedes & ſemiſſem, totidem altum, perenni igne miliarium æreum inverſum calefacientis, & flammarum vaporem ejaculantis in cuniculos rectos, & tranſverſos ſubterraneos calefacientes pauimentum Thermarum ſuperimpoſitum. Rivus ductus ab agro ſuburbano non longè à præfurnio, canalem efficit largum ſex pedes. Ex hoc derivantur cuniculi ſive tubuli diſcurrentes per medios parietes circum Thermas: quorum unus tranſiens ſupra patinam miliariam, calidam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

aquam intromittit ſalientem in labra epiſtomiis clauſa: alter ſupra concamerationem primi canalis tranſiens, frigidam in eadem labra miniſtrat altioribus fiſtulis, quas epiſtomiis clauſas reſerant, quoties lavantes calidam temperare volunt. Sed de uſu lavandi Turcorum, & de ratione ædificandi balnea ſeparato loco tractandum eſt. Nunc redeo ad inſtitutam Regionem Vndecimam, quæ Palatium Placillianum continebat, cujus Procopius meminit: Cùm, inquit, Regem Iuſtinianum Theodora Regina conſolabatur his verbis: Habemus regias alias, quæ Helenæ appellantur, & Placillianæ à Placilla uxore magni Theodoſii, quem ut Iuſtinus Sophiam conjugem illuſtravit regiis Sophianis nuncupatis, ita veriſimile videtur Placillam nobilitaſſe Palatio Placillano, quam vehementer amaſſe Theodoſium toti orbi patefecit Theodoſii ira, qua ille exarſit in Antiochenos, quos in Laodenſium tradidit poteſtatem, quod Placillæ ſtatuas in foro ſuo poſitas evertiſſent ob novum vectigal impoſitum. Non addam jam cur Chryſoſtomus Andriantes ſcripſerit. Poteſt etiam legi Palatium Flacillanum, à Flacilla, de qua Claudianus,

Sola novis Latiis vectigal Hiberia rebus

Cen-

Contulit, Auguſtos. Fruges, æraria, miles
Vndique conveniunt, totoque ex orbe leguntur:
Hæc generat, qui cuncta regant. Nec laude virorum
Cenſeri contenta fuit, niſi matribus æquè
Vinceret, & gemino certatim ſplendida ſexu
Flaccillam Mariamque daret, pulchramque Serenam.

os æreus in Vndecima Regione fuit: d in qua parte, conjicere poſſemus ex iagna Ciſterna, quam recentes Hiſto- ci tradunt conditam fuiſſe prope Bo- em æreum à Niceta Eunucho tempo- bus Theophili Regis, ſi hæc extaret; it ſi extat, ejus nomen retineretur: it ſi Forum extaret, quod nonnulli riptores appellant Bovis Forum. Ioan- es Tzetzes in ſua hiſtoria idem eſſe di- t Forum Bovis & Bovem locum ex reo Bove ſic appellatum. Is qualis erit, intelligitur ex Zonara: Phocæ quit, tyranni corpus infelix combu- ım fuiſſe ad locum nuncupatum Bo- m, ubi caminus fuit ex ære factus, fi- ram Bovis maximi gerens, ex Perga- o advectus. Cedrinus ſcribit in hunc ovem incluſum martyrem Antipam

exuſtum fuiſſe. Quanta autem crudelitate laborarint aliquot tyranni Conſtantinopolitani, qui maleficos hoc tormento excruciarent, ex Tauro Agrigentinorum oſtenditur, quem Phalaridi tyranno Perillus à Plinio vocatus, ab aliis rectiùs Perilaus, Atticus faber ærarius, mugitus hominis pollicitus igne ſubjecto, primus illum expertus cruciatum juſtiorem ſævitia artificis: cujus opus, ut Plinius ait, nemo laudat; & diu olim ſervatum eſt, ut quiſquis illud viderit, odio perſequeretur artificis manus. Quæ cauſa artificem incitare potuerit, ut caminum effingeret in formam Bovis, non aliam veriorem reperio, quàm uſum linguæ Græcæ, quæ Caminos appellare ſolet Boves bonis lateribus, & robore præſtantes. Vt enim Camini habent præfurnium in latere velut portam, ita Perilaus portam in latere Tauri effecit. Bovem hunc æreum traductum Conſtantinopolim fuiſſe ex Sicilia, aut Italia, potiùs quàm ex Pergamo, conjicio ex direptionibus regum Conſtantinopolitanorum, qui totum orbem ſpoliârunt ut ſuam novam Romam ornarent. Iam verò ubi hic Bos æreus fuerit, à permultis civibus percunctatus ſum, ſed à nemine intelligere potui: quamvis non ignorent Bo-

ver-

vem quendam fuiſſe Conſtantinopoli æreum; quamvis à majoribus ſuis, quaſi per manus oraculum de hoc Bove æreo traditum jactitare ſoleant: quamvis ejus interpretationem ſuis temporibus attribuant rectiùs, quam Ioannes Tzetzes vir quidem eruditus, qui in ſua varia hiſtoria ante trecentos & ſeptuaginta annos ſcripta ita id interpretatur. Oraculum, inquit, Conſtantinopoli jactabatur ejuſmodi, *βοῦς βοήσεται τε, καὶ ταῦρος ὃ θρηνήσεται*: *Bos mugiet, taurus lugebit.* Et hoc Conſtantinopolitani imaginati ſunt fore calamitates, & metus, ut innumerabiles exercitus Alemannorum, atque aliarum gentium contra Conſtantinopolim venturi eſſent; omneſque, quòd expectarent Vrbis everſionem, direptionemque obſtupefacti erant, atque inſomniis perturbabantur. Tum uxor Megaletæriarchi perterrefacta prænuntiatione exercituum illorum innumerabilium, & pervulgatis verſibus fabuloſe compoſitis, effingente animo ea, quæ metuebantur, exiſtimavit ſe videre per inſomnium illa, quæ in ſermonem hominum venerant: Conſtantinopolim primò quidem habere murum lateritium; circa verò Bovis Forum, ſive ad Bovem locum viſa eſt videre exercitum, atque copias arma-

tas; circa Taurum hominem mœſtum percuſſu manuum & lugubri voce dolorem teſtantem. Hoc inſomnium mulier conſpicata præſignificare extremam calamitatem impendere Vrbi arbitrata, indicavit Tzetzæ, qui interpretatus eſt murum lateritium prædicere frugis abundantiam, atque annonæ copiam Conſtantinopoli. Scitis, inquit, qui adeſtis, ubertatem annonæ, quæ tum fuit: illud verò exercitum, & multas copias armatas circa Bovem eſſe, atque mœſtum hominem ad Taurum ſedere, dixit finem eſſe oraculi pervulgati; illius dico, quod prænuntiat Bovem clamaturum, & Taurum ejulaturum: ſed non ut imaginati ſunt ii, qui metus cogitant, ſed finem eſſe ad utilitatem omnibus nobis civibus. Itaque audi Auguſta, & doce etiam alios, & dic, Tzetzes ita me docet: Bovem nos Græci fœminam Bovem nuncupamus, quanquam interdum Taurum, & Vitulum Bovem appellamus; Taurum autem propriè Bovem marem nominamus, Taurum autem hunc Italum vocant Latini. Bos igitur noſtra, nempe Vrbs Conſtantini ex Tauris Italis Romanis condita omni genere armorum plena, & commeatibus, & exercitibus claſſicum canet contra hoſtes: Taurus verò Italus exercitus Latinorum

norum expalleſcet multo metu, & lugebit, ſi Rex non ſeducatur potentis ſermonibus. Arguta quidem hæc Tzetzis interpretatio, ut hominis adulantis Reginæ, & ſibi facilè perſuadentis, quæ cupiebat: ut eſt ingenioſa hominum imbecillitas ad ſe circumſcribendum. Sed longè verior erat illa, quam redarguere Tzetzes conatur, pervulgata oraculi interpretatio, quæ tum per animos Conſtantinopolitanorum pervaſerat, exercitum Latinorum expugnaturum eſſe Conſtantinopolim, ut revera paulò poſt expugnavit, diripuit, incendit, Vrbiſque tyrannos alios ex Tauri ſumma columna Theodoſii præcipitavit, alios ad Bovem æreum combuſſit. Similiter idem Tzetzes argutulus videri cupit conjector alterius oraculi, quod ipſe narrat & interpretatur, ſed frigidè & ridiculè: ut poſtea docuit exitus, οὐαὶ σοὶ ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις id eſt, Væ tibi Conſtantinopoli, ſeptem colles incolenti, mille annos non ages. Id oraculum fuit alterum Conſtantinopolitanis, ut illud quod antè dixi, *Bos clamabit, & Taurus ejulabit*. Poſtquam, inquit, illud ipſum pulchrè & commodè diſſolviſſem, meæ interpretationi alterum objectum eſt: ſcilicet, O Conſtantinopolis, quæ ſeptem colles incolis, non mille

mille annos ages. Sic interpretatus ſum, non eſſe intelligendum, ut vulgò intelligunt οὐαὶ adverbium luctuoſum non eſſe unam partem, ſed duas partes orationis, nempe οὐ negationem, at αἲ ſignificare ſive: & ita aptandas eſſe. Sive ô Conſtantinopolis mille annos non ages: ſed intra mille annos etſi evertaris, tamen non væ, & luctus tibi, ſed gaudium erit, ut major extruaris, ut ampliùs ſplendeas. Diſſolveris enim ad bonum eorum, qui te diſſolvent. Occultè adulatur principibus civibus factionum de imperio contendentium: nam ſi de hoſtibus externis intelligeret urbem diſſoluturis, delira eſſet illius interpretatio. Sed quoquo modo intelligat, delirat. Nam ſive à civibus, ſive ab externis diſſoluta eſt, non gaudium fuit Conſtantinopoli, neque modò divinis oraculorum pænuntiationibus prædictum eſt Conſtantinopolim mille annos non duraturam, ſed etiam Aſtronomorum præſcientia. Quidam (ſicut ait Suidas) hiſtoriarum monumentis prodiderunt Conſtantinum Magnum poſtquam Vrbem abſolviſſet, vocaſſe Aſtronomum nuncupatum Valentem, illius temporis hominum qui Aſtronomiæ darent operam præſtantiſſimum; eique præcepiſſe, ut Vrbis ſydus

dus natalitium & horoſcopum obſervaret, ut noſceret quot annos eſſet permanſura. Valens in ſexcentos & nonaginta annos ipſam duraturam eſſe vaticinatus eſt: at hi jam multò antè præterierunt. Itaque, Inquit Zonaras, oportet Valentis prædictionem mendacem eſſe; artemque Aſtronomiæ aberrare ab horoſcopo, aut illos annos Valentem dicere convenit, in quibus politici mores obſervabantur, & tranquillitas, & Senatus honorabatur, & Conſtantinopolitani cives florebant, & legitima erat regii principatus adminiſtratio, non tyrannis dominantium, communia exiſtimantium propria ſua bona, hiſque ad ſuas libidines explendas abutentium. Iam verò ut abſolvam oracula, quæ à magnis viris tradita ſunt de hac Vrbe, venio ad Zoſimum antiquum authorem, ſi cum Ioanne Tzetza & Zonara conferas. Ille enim, inquit, Conſtantinopolim in tantam magnitudinem creviſſe, ut nulla Vrbs alia eſſet cum ipſa conferenda, neque magnitudine, neque fœlicitate: ſed tamen ait, cùm diu multumque conſideraſſem nullam ex deis prædictionem majoribus noſtris datam eſſe de Conſtantinopolis incremento in meliorem fortunam, multos Hiſtoricos, multa-

que

que oracula perlegi, ac cùm in his dubitationibus longum tempus conſumſiſſem, incidi tandem in oraculum Sibyllæ nuncupatæ Heritreæ, ſive Phaëllis, ſive Phaënnus Epirotidis: nam & hac divino afflatu percita oracula edidiſſe dicitur, cui obtemperantem Nicomedem filium Pruſiæ, & ad ea accommodantem, quæ ſibi utilia viderentur bellum ſuſcepiſſe contra patrem Pruſiam Attalo obtemperantem. Oracului autem Sibyllæ habet ſic,

Ὦ βασιλεῦ Θρηκῶν, λείψεις πόλιν ἐν
 προβάτεσσιν,
Αὐξήσεις δὲ λέοντα μέγαν γαμψώνυχα
 δεινὸν,
Ὅς ποτε κινήσει πατρίας κειμήλια
 χώρας,
Γαῖαν δ' αἱρήσει μόχθων ἄτερ· οὐδὲ
 σὲ φημὶ
Σκηπτούχοις τιμαῖσιν ἐπαγάλλεσθαι μά-
 λα δηρὸν,
Ἐκ δὲ θρόνων πεσέειν οἷοι κύνες ἀμφὶς
 ἔχουσιν·
Κινήσεις δὲ σὺ δεῖλα λύκον γαμψώνυχα
 δειλόν.

Οὐδ'

Οὐδ' ἔθελον γάρ σοι ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσειν.

Τότε Βιθυνῶν γαῖαν λύκοι οἰκήσουσι
Ζηνὸς ἐπιφροσύναισι· ταχὺ δ' ἐπιβήσεται ἀρχὴ
Ἀνδράσιν οἳ Βύζαντος ἕδος καταναιετάουσι,
Τρὶς μάκαρ ἐφελμαῖς τῶ λύκος αἰνόλυκος πλήξη κρατερῆς
Ἐπ' ἀνάγκης οἵμε γὰρ εἴσασιν τὸν ἐμὸν ναίοντες ἔθελον
Οὐκ ἔτι γῆς οἱ πατρὸς νόον ἀλλὰ ἀναδείξω
Ἀθανάτων λογίων θνητοῖς οὐ δαίμονα οἶδεν·
Ῥῆσσα κύει μέγα πῆμα. τόκος δὲ οἱ οὐκ ἔτι τηλοῦ·
Εἶραι παῖδα κακὸν καὶ τῆδε φέρουσαι
Τρηχὺ παρ' ἠπείρου πλευρὰς ἐπιναίσεται ἕλκος:
Καὶ μέγα μὲν οἰδήσει ταχὺ δὲ ῥαγὲν αἱμοῤῥοήσει.

Hoc oraculum, inquit Zoſimus, ut ita dicam, revera oſtendit, & ænigmaticè dicit omnia futura Bithynis mala ob tributo-

butorum poſtea ex ipſis exactorum gravitatem: & præſignificat, ut principatus celeriter perveniet ad viros, qui Byzantis ſedem incolunt: ac ſi longo poſt tempore hæc prænuntiata non acciderint, ne quiſquam putet exceſſiſſe: omne enim tempus breve Deo ſemper conſiſtenti, & futuro. Et hæc quidem, inquit, ex oraculi verbis, & rerum eventu conjectavi: ſin alia ſententia oraculi cuipiam videatur, eam ſequatur. Deinde ut confirmet ſuam opinionem de hoc oraculo, ſcribit ut Conſtantinus Magnus ejuſque filii ſummis tributis Bithyniam, & totum orbem oppreſſerint, ut urbes deſertæ manſerint. Ioannes Tzetzes nobilis Grammaticus, & Hiſtoricus, multis ſeculis poſt Zoſimum oraculum aliter interpretatur, edoctus tempore rerum inventore. Quidam, inquit, hoc oraculum dicunt eſſe Sibyllæ, alii verò Epirotidis Phaënnus. Epirotis, inquit, Phaënno tot antè ſeculis prædixit facta paulò ante noſtram ætatem, quomodo Regem Romanum vincent Perſæ, ſupraque collum ejus calcabunt velut ſervituti addicti, & ſuus populus & Proceres qnomodo hunc ab imperio dejicient; & quomodo Perſæ obtinebunt omnem Bithyniam, & Scythæ quomodo bellum conflabunt, & ſuſcipient con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tra genus Romanorum: κατ' ἔπος λέγουσα ταύτῃ στόματι διζεμένῳ ſupradictum oraculum; quod de Turcis vaticinatur. Cæteros ejus, inquit, verſus prætereo, dicam paucos.

Δὴ τότε Βιθυνῶν γαῖαν λύκοι οἰκήσουσι
Ζηνὸς ἐπιφροσύνῃσι, κακὸν δ' ἐπιβήσεται ἄνδρας
Ἄνδρας οἱ Βύζαντος ἕδος κατεναιετάουσιν.

Oraculum hoc etſi antiquiſſimum, tamen in tot Vrbis ruinis nunquam adeò quidè patuit, quàm nunc ſub imperio Turcorum. In ſupercilio quarti collis vergente ad Solis ortum viſitur templum Pantocratoris illuſtre memoria recentium ſcriptorum, cujus parietes interiores veſtiti cruſtis marmoris vari, quod duplices porticus habet, & plura tecta hemiſphærica, tecta plumbo, quorum maximum ſuſtentatur quatuor columnis Pyrrhopœcilis, quarum perimeter habet ſeptem pedes: alterum Hemiſphærium ſuſtentatur quatuor arcubus, quos fulciunt quatuor columnæ marmoris Thebaici. Eſt item in quarti collis latere meridionali, columna par, & ſimilis ei, quam dixi in

Exocionio paulò ante ſtantem, nuper traductam in Baſilicam Regis Soleimani. Habet in baſi circulum illum laureatum, radiatum, ſimilitudinem crucis labaricæ gerentem, qualis in Xerolophi columna cochlide Arcadii videtur. Ad radices quinti collis eſt duplex murus intra ſe claudens vicum domorum, quem nunc vulgò appellant Pharum, ex eo, quòd una nocte ad lucernam conſtructus fuerit inſtante obſidione. Vbi ex Dionyſio arbitror fuiſſe locum, qui Mellacopſas appellabatur: cur ita appellaretur oſtendi in Boſporo. In dorſo quinti collis eſt ædes Regis Selimi cum Xenodochio, ejuſque ſepulchro: ibi etiam prope eſt Ciſterna ingens, in pratum converſa, ſpoliata columnis & cameris.

Cap. III.

De ſexto colle, & Decimaquarta Regione.

VRbis deſcriptio Regionum, tradi Decimamquartam Regionem lice in Vrbis parte numeretur, tamen qui ſpatio interjecto diviſa eſſet, muro pro prio vallatam, alterius quodam mod ſpeciem civitatis oſtendere. Eſſe ver progreſſis à porta modicum ſitu pla

nam

nam ; dextro autem latere in clivum ſurgente uſque ad murum ferè plateæ ſpatium nimis pronam. Continere in ſe Eccleſiam, Palatium, Nymphæum, Thermas, Theatrum, Pontem ſublicium, ſive ligneum. Quiſpiam fortaſſe, qui Conſtantinopolim non vidit, ex hac deſcriptione facilè putaverit ſciri poſſe, in qua parte ſit decimaquarta regio, præſertim jam undecim cognitis, & tertiadecima, & duodecima, quam mox cognoſcendis: at cùm nulla extent, quæ traduntur in ea fuiſſe, ne pons quidem ſublicius, neque aqua, quæ hoc ponte trajiceretur facilè cognoſcatur, diſceptatio relinquitur inquirendi in quo loco fuerit: nam neſcio, quæ illa porta fuerit, à qua dicit progreſſis modicum planam. Quod verò ſit dextro latere in clivum ſurgente, facilè intelligeretur, ſi ſcirem quid appellet dextrum latus. Iam verò in quinto colle fuiſſe hæc non videtur, ex eo, quòd dicit interjecto ſpatio diviſam, quo exiguo diviſa fuiſſet, inconſultumque fuiſſet, jam muro proprio diſtinguere à propinquis Vrbis muris. Huc accedit, quòd nullus pons fingi poteſt fuiſſe in quinto colle, neque in ſexto aut ſeptimo collibus Vrbis, neque extra Vrbem ullus pons extat, neque vallis intercedens in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tra quintum & tertium collem pontem nullum habet, neque aquam, niſi cogitemus ſinum aliquem, qui nunc obrutus ſit habuiſſe, qui ponte tranſiretur. Iam ſi exiſtimamus ultra ſextum collem, ubi vicus hodie Aivaſarius nuncupatus, faciliùs quidem conſtabit illic pontem fuiſſe, quo trajiceretur ſinus Ceratinus. Vbi prope fundamenta pilarum pontis videntur, at veriſimilius videtur collem ſextum vicinum habitatum fuiſſe propter commoditatem viarum à Thracia, priuſque vicinum, quàm longinquum cenſendum inter Regiones Vrbis: præſertim cùm plerique ſcripſerint ſextum collem habitatum fuiſſe ſuburbio Hebdomo appellato, quod aliaque ſuburbana ædificia, ut intra urbem includeret, propinquitas loci invitavit Theodoſium minorem ad promovenda urbis mœnia.

CAP. IV.

De Hebdomo ſuburbio Conſtantinopoleos & triclinio Magnauræ, & Cyclobio & de ſtatua Mauritii ejuſque armamentario, de loco nuncupato Cynegio.

SVburbium Hebdomum appellatum in ſexto colle fuiſſe, qui nunc eſt intra

urbem, oſtendit ædes divi Ioannis Baptiſtæ, quam etiam nunc Græci vulgò vocant Prodromi. Ea in latere ad Solis ortum pertinente ſita eſt, à Turcis maxima ex parte diruta, ubi aliquot columnæ marmoreæ extremam rapinam metuentes ſuperſunt, ſed paucæ ex multis ablatis. Quàm autem illa ſumptuoſa fuiſſet, cùm alia veſtigia indicant, tum Ciſterna Boni nuncupata (ex eo, quòd eam Patritius appellatus Bonus condiderit) paulò ſupra eam ipſam ſita, longa trecentos paſſus, columnis & concameratione ſpoliata, in qua nunc horti virent. Sozomenus ait Regem Theodoſium majorem caput Ioannis Baptiſtæ ex vico nuncupato Coſlao, qui vicinus erat Pantichio loco Chalcedonis, traduxiſſe & poſuiſſe ante Vrbem Conſtantini in Hebdomo nominato; maximumque & pulcherrimum Deo ibidem exciſſe templum. Idem tradit Theodoſium cùm educeret exercitum contra Eugenium, ex Vrbe Conſtantini egreſſum, ut ſibi exercituique bene & feliciter exitus belli eveniret, à Deo precatum fuiſſe in æde, quam in honorem Ioannis Baptiſtæ in Hebdomo ædificaverat. Procopius nimium rhetoricè adulatur Iuſtiniano, quem inſtauratorem hujus ædis ſcribit ædificaſſe eam in ſuburbio appel-

lato Hebdomo. Zonaras ait regnante Conſtantino Pogonato Agarenos gravi claſſe Vrbem obſediſſe, quæ ſtationem habebat à promontorio Hebdomo ſito ad Occaſum uſque ad Cyclobion. Similiter hiſtoriæ aliæ tradunt à promontorio nuncupato Hebdomo ad Occaſum pertinente, ſive à domo Magnaura uſque ad Palatium Cyclobion ſpectans ad Orientem ſtetiſſe claſſem Agarenorum. Ex quibus obiter colligo Magnauram fuiſſe in Hebdomo. Cedrinus Magnauræ ſolarium rotundum ſcribit condidiſſe Philippicum Regem, illicque in atrio ſuam ſtatuam armamentariumque collocaſſe. Alii ſcribunt Mauritium Imperatorem Magnauræ triclinium ædificaſſe, in ejuſque atrio poſuiſſe ſuam ſtatuam, armamentariumque ibidem conſtituiſſe. In triclinium Magnauræ hi verſus extant incerti Poëtæ:

Εἰς τὸ Τρίκλινον τῆς
Μαγναύρας.

Ὀτραλέως πολύπτυζαν τόνδε δό-
μον βασιλῆες,
Αἰχμὴν ὀλβοδότειραν ἀπὸ σταυροῖο
λαχόντες,
Αὐτὸς ἄναξ Ἡρακλῆς σὺν Κωνσταν-
τίνῳ ἠεῖ.

Ciſter-

Ciſternam Magnauræ, quæ erat in Palatio, Heraclius obruit, quam, ut ait Cedrinus, Macedonius Rex purgavit, in priſtinumque ſtatum reſtituit. Quidam ſi minus vere, tamen aptè tradunt Triclinium Magnauræ nominatum ex eo, quòd Anaſtaſius Rex cùm ibidem ob horrendam tempeſtatem ventorum & tonitruum, & fulminum extingueretur, clara voce dixerit: *Magna perimus aura.* Pulcheria Theodoſii minoris ſoror ab adminiſtratione Imperii remota receſſit, & apud ſe vixit in Hebdomo. Nicephorum Phocam, Zonaras inquit, appropinquantem Vrbi à populi factione Praſina appellata exceptum magno applauſu, eumque in Hebdomo coronatum à Patriarcha Conſtantinopolitano. Cur verò id ſuburbium nominetur Hebdomum, exiſtimo à ſeptenario numero ſuburbiorum, quæ nomina retinuerunt etiam incluſa in Vrbem. Procopius tradit Iuſtinianum in Regione urbis, quæ appellaretur Secunda, ædem divæ Annæ ædificaſſe. Ignotus ſcriptor patriæ Conſtantinopolitanæ rationem affert, cur appelletur ſecunda: In loco, inquit, appellato Secundo, ſtabat Iuſtiniani Rhinotmeti ſtatua: hanc demolitus eſt Bardas Cæſar Michaël avus Theophili, & confregit. Appellatus eſt Secundus lo-

cus ex eo, quòd Iuſtinianus in exilium projectus in Cherſonem à patritio Leone rerum potiente, ubi cùm decem annos exul manſiſſet, profectus eſt ad Terbelum Regem Bulgarorum, cujus filiam nomine Theodoram duxit: eique exercitus datus eſt, quem duxit contra Conſtantinopolim ad repetendum ſuum principatum. Quem cives cùm noluiſſent recipere, ingreſſus eſt per cuniculos Aquæductus in Vrbem, ad locum ubi reſtabant fundamenta columnæ ſuæ, quam adverſarius everterat: & ſecundò regnum adeptus. Secundam columnam ibidem reſtituit, ædemque ibidèm divæ Annæ ædificavit; ex eoque locus appellatus Secundus. At, ut jam dixi, Procopius tradit, magnum Iuſtinianum eam condidiſſe in Regione Secunda, quam ante Theodoſium minorem (qui muros Vrbis promovit) exiſtimo ſuburbium fuiſſe ſeptimi collis, hoc eſt, Duodecimæ Regionis ex Cedrino, & aliis. Fuerunt, inquiunt, terræmotus horribiles, qui murum Vrbis in Exacionio everterunt, & templa magnifica, & domos ſplendidas in Porta Vrbis Aurea Victoriæ ſignum proſtraverunt, & in Secunda Regione ad divam Annam loca tremuerunt. Hæc pluribus dixi, ne quis δεύτερον χώριον putet eſſe in numero

Regio-

Regionum, quas antiqua deſcriptio tradit quatuordecim fuiſſe Vrbis. Procopium miror in tot ædificiis Vrbis deſcribendis nunquam earum meminiſſe, cùm Iuſtinianus in ſuis conſtitutionibus meminerit. Inter Palatium Conſtantini, & Portam Vrbis Adrianopolitanam, extat ædes in ſeptimo colle, quæ etſi jam tot ſecula ſit intra Vrbem, tamen etiamnum χριστὸς χώρας appellatur, ex eo, quòd olim eſſet extra Vrbem ex tribus partibus, ut mos eſt Græcarum ædium ſacrarum: porticu cingitur, parietes ejus intrinſecus veſtiti cruſtis marmoris varii quadratis, ita inter ſe conjunctis, ut diſtinguantur ab imo ſurſum verſus modulis aſtragalorum, aliorum baccatorum, aliorum teretium ſine baccis. Supra quadratas cruſtas diſcurrunt tres faſciæ, & tres velut aſtragali, quorum duo teretes ſupremus quadratus velut regula, ſupra faſciam denticuli, ſupra denticulos folia Corinthia, denique marmor ſic menſulis diſtinguitur, ut in commiſſuris eluceat labor Corinthius: ſed is plenior apparet in æde Sophiæ. Iam verò ex his, quæ pòſt addam, cognoſcetur Hebdomum ſuburbium fuiſſe in Decimaquarta Regionum Vrbis continente in ſe Palatium. Nunc ex tot antiquis Palatiis nullius

nomen extat, niſi Palatii in ſeptimo colle ſiti, quod etiamnum appellant Conſtantini, ex cujus ædificiis reſtat unum cum aliquot columnis, & ciſterna, in qua elephanti ſtabulantur. In planitie littorali poſita ad radices ſexti collis vergentis ad ortum ſolſtitii æſtivi, eſt porta Palatina, ſive Cynegion appellata, ubi Platani extra portam. Prope portam extant intra murum tres arcus magni, nunc ſubſtructi, olim patentes, per quos ingrediebantur triremes in Portum Manufactum intra muros clauſum, ad commoditatem propinqui Palatii, nunc obrutum, & converſum in horti culturam. Cynegion celebre eſt ſcriptis recentium, ut etiam Suidas non alienum putârit in ſuum Lexicon hanc hiſtoriam inſerere. In Cynegio, inquit, appellato projiciebantur mortis condemnati. Erant quædam illic ſtatuæ. Theodorus Anagnoſtes eò profectus cum Imerio Chartophylace, vidit illîc ſtatuam parvam quidem longitudine, ſed craſſitudine magnam. Me autem contemplante inquit Imerius, Contemplare, quis condidit Cynegion. Cui reſpondi, Maximinus condidit, Ariſtides dimenſus eſt; ſtatim cecidiſſe columnam, & afflixiſſe Imerium, ut eveſtigio moreretur. Ego metu percul-

ſus

ſus ad templum fugi, & quod accide-rat denuntiavi. Id autem hominibus minimè credentibus, jurejurando aſ-ſerui. Domeſtici defuncti, & quidam Regis miniſtri, ad locum mecum pro-fecti ſunt. Qui cùm admirarentur ca-ſum viri, & columnæ, Ioannes qui-dam Philoſophus dixit, ſe inveniſſe ab animalculo præclarum virum interitu-rum, à quo perſuaſus Philippus Rex, hoc animalculum in eodem loco terra obrui juſſit. Iuſtinus tertius Tiberium & Leontium, qui triennium impera-verant è vinculis eductos per Forum & Theatrum ſimul junctos rapi ab equis, atque ad ejus pedes detractos, cùm eo-rum cervices calcaſſet, in Cynegio ſpe-ctante populo interfici juſſit. Id Thea-trum, per quod dicit ſimul junctos ra-ptos, exiſtimo fuiſſe Theatrum Vena-torium: nam, ut Romæ fuit θέατρον κυνηγετικὸν, ita fuit Byzantii, ex Proco-pio, qui tradit Iuſtiniani avaritia Thea-tra, Hippodromos, Cynegeſia maxima ex parte omiſſa fuiſſe.

Cap. V.

De Blachernis, & de Triclinio Blachernæo, & Palatio, Aquaductu, & de multis locis antiquiſſimis.

ANtiqua Regionum deſcriptio dicit quidem Decimamquartam ædem ſacram continere, ſed non nominat, neque meminit Blachernarum, quamvis ita nominarentur antequam Severus Byzantium evertiſſet, ut pòſt declarabo, quæ extra Vrbem eſſent non modò eo tempore, quo ſcripta eſt illa Regionum deſcriptio, ſed etiam vivente Iuſtiniano: quem Procopius ſcribit ædificaſſe templum Virginis Mariæ ante mœnia Vrbis, in loco appellato Blachernis. Miretur hoc templum, inquit, ingreſſus, ingentem quidem molem citra ullum periculum conſtitutam, cernens ipſam magnificentiam ab omni inſolentia alienam. Puto Iuſtinianum hoc templum refeciſſe: nam Zonaras tradit, Pulcheriam Marciani uxorem templum in Blachernis ædificaſſe, & Mariæ Virgini dedicaſſe. Pomponius Lætus hoc à Theodoſio conditum tradit. Cedrinus teſtatur Iuſtinum nepotem Iuſtiniani templo Blachernarum duos arcus addidiſſe. Cùm ex antedictis Procopii con-

ſtat

ſtat Blachernas extra Vrbem eſſe, tum ex Agathio. Inſtantibus, inquit, Barbaris permiſſu Iuſtiniani omnia templa extra Vrbem ſita, quæ à Blachernis initium ſumunt, uſque ad Pontum Euxinum, ſpoliabantur armamentis, & intra Vrbem ſervanda traducebantur. Hodie prope Xylo portam & angulum Vrbis occidentalem, inter radices ſexti collis, & ſinum ædis ſacræ intra Vrbem ſitæ, quam Virgini Mariæ ſacram dicunt fuiſſe, eique fontem ſacrum adhuc ſcaturientem oſtendunt Græci, Blachernamque locum nominant, veſtigia extabant, cùm veniſſem Byzantium, quæ funditus nunc ferè effoſſa ſunt, & deleta. Ex imo clivo ſexti collis eminenti ſupra templum Blachernæum prodiit Aquæductus duabus fiſtulis, ejus aqua ſalit, quarum altera clauditur epiſtomio, altera perennis fluit, hunc ex Hydrale fluvio antè dixi Andronicum Regem conduxiſſe in regionem Blachernam, ubi anteà aqua fluviatilis nulla erat. Anaſtaſius Rex magnum Triclinium ædificavit in Blachernis, quod etiamnum ætate Suidæ dicebatur Anaſtaſiacum. Tiberium Regem conſtruxiſſe publicum Blachernarum Balneum, Zonaras, & alii ſcribunt. In Blachernis regium Palatium fuiſſe etiam nunc æta-

te Zonaræ , atque multò infrà , uſque ad Manuelem Regem ex hiſtoria liquet recentiorum. Vnde verò locus Blachernas appelletur , in ſuo Anapio Boſporico docet Dionyſius Byzantius , à quo loca deſcripta à quinti collis radicibus, ad extremum angulum Vrbis , & collis ſexti , paucis repetam. Poſt locum , inquit, qui nominatur Mellacopſas (hunc antè dixi fuiſſe ſub radicibus quinti collis) duo loca ſunt omni tempore anni piſcationem , ad depreſſiones extremas, quas efficiunt lingulæ collium , & ad ſinus profundos quietos à ventis , largientia : quorum alter Ingenidas dicitur ab heroë Indigena, alter Piræicus , à Piræo Athenienſi, vel ut alii dicunt, ab antiquo quodam incola : in quorum medio locus eſt nominatus Cittos à copia hederæ ibi facilè provenientis. Piræico loco continuus eſt Camara locus proclivis , & ventis obnoxium littus , itaque multum à mari percutitur. Inde ſupra Thalaſſa , finis totius ſinus Ceratini, ubi eſt initium influentium in ſinum fluminum : nominata enim ſive ob illorum vicinitatem corrumpentium naturalem maris aquam , ſive quòd immobilis , & minus affecta ventis , ac potiùs ab influxu fluminum, aſſiduã mollemque materiam afferentium efficiente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

mare cœnoſum, ubi tamen eſt copia piſcium. Hujus maris marcidi primus locus appellatur Polyrrhetius, à viro Polyrrheto. Poſt hunc Vateiaſcopia, à mari profundo: tertius Blachernas, nomen barbaricum, à quodam ibi regnante adeptus: ultimus Paludes.

CAP. VI.

De ponte, qui eſt ad divum Mamantem, & de ejus Hippodromo, & Leone æreo, de Mauritii Regis ſepulchro.

NOn Hiſtorici modò, ſed etiam Grãmaticus Suidas, tradunt ad divum Mamantem pontem fuiſſe duodecim fornicibus conſtantem: Multæ enim aquæ eò defluebant. Vbi etiam Draco æreus ſtatutus erat, propterea quòd illîc ſerpens aliquando habitaſſe exiſtimaretur, ubi multæ virgines prægnantes fiebant. Baſiliſcus enim quidam, qui amavit hunc locum, quique ex cohorte Numeriani Cæſaris fuit, illîc habitavit, & templum excitavit, quod poſtea Zeno evertit. Conſtantinus Iconomachus Andream Calybitem memorabilem virum apud Blachernas in Hippodromo divi Mamantis flagris interfecit. Zonaras narrat Mauritium Regem ſepultum fuiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

fuiſſe in templo divi Mamantis prope murum, quem ædificavit Pharaſmanes eunuchus, Iuſtiniani cubicularius. Cedrinus dicit templum Mamantis eſſe prope portam nuncupatam Xylocercon. Alii tradunt Crunnam Bulgarorum Regem Conſtantinopolim circuiſſe à Blachernis ad Auream portam. Quam cùm capere ſe poſſe diffidiſſet, cucurrit ad divum Mamantem: Palatium illîc ſitum incendit, & Leonem æreum poſitum in Hippodromo ſimul & Vrſum, & Draconem, & electa marmora, cùm reverteretur, exportaſſe. Sozomenus loquens de his, qui expulſi ſunt propter Chryſoſtomum, ex Vrbe egreſſos ſcribit conveniſſe in locum ſitum ante Vrbem, quem Conſtantinus Rex in Hippodromi ſpectaculum purgaverat, & muris ligneis circumdederat, quem arbitror poſtea appellatum Hippodromum divi Mamantis. Zonaras addit Leonem Regem metu incendii, quo Vrbs conflagrabat exiviſſe ex Vrbe, & plurimùm manſiſſe ad divum Mamantem. Cedrinus Theophilum Regem dicit certamina equeſtria exercuiſſe ad templum martyris Mamantis, in Steno ſitum. Ex antè acervatim collectis patet divum Mamantem fuiſſe ad Blachernam; pontemque illic fuiſſe, id quod confir-

confirmat Ioannes Tzetzes in ſua Varia Hiſtoria, cùm ait ex Abydi anguſtiis uſque ad pontem Blachernarum Helleſpontum appellari. Ex quo liquet pontem illum fuiſſe ubi pilæ cernuntur lapideæ antiqui pontis, ſed non extra aquam eminentes, niſi aliquando æſtate, ſitæ inter angulum urbis Blacherneum, & ſuburbium, quod Turci appellant Aiaſarium. Hunc illum jam pronuntiare poſſumus eſſe, quem antiqua deſcriptio Regionum Vrbis appellat ligneum, & ponit in Decimaquarta Regione, in qua diximus fuiſſe ſuburbium Hebdomum. Hoc unum adverte ex Suida, Pontem divi Mamantis habuiſſe duodecim fornices, itaque lapideum tum fuiſſe, aut quidam loqui de alio templo Mamantis ibi ſito.

CAP. VII.

De ſeptimo colle, & Duodecima Regione, & de Columna Arcadii.

EX columna Arcadii, quæ etiamnum extat in ſeptimo colle, nuncupato Xerolopho, diviſo à ſex collibus valle lata, colligo fuiſſe Duodecimam Regionem, quæ Portam Auream à civitate petentibus in longum plana omnis conſiſtit, ſed latere ſiniſtro mol-

lioribus clivis deducta matis confinio finiebatur. Continebat in ſe Portam Auream, Porticus Troadeas, forum Theodoſiacum, Portum Theodoſiacum, & Columnam intra ſe gradibus perviam, quam Arcadius imperator excitavit in Xerolopho, etiam nunc in noſtram ætatem nomen retinente, & ſupra ipſam collocavit ſtatuam ſuam, quæ cecidit regnante Leone Conone terræmotu, quo vehemẽter concuſſum eſt Byzantium, & quo multa templa, & domus ceciderunt multitudoque hominum oppreſſa eſt. Cedrinus declarat hanc Columnã Arcadii ex omnibus partibus ſimilem Columnæ Theodoſii in Tauro poſitæ. Habet ſtylobatem, baſim, & capitulum. Ejus ſcapus cum ſpira & capitulo conſtat lapidibus viginti & uno. Præterea ſupra capitulum duo lapides exiſtunt. Stylobates conſtat quinque lapidibus, omnibus adeò conjunctè inter ſe commiſſis, ut ſi vel terræmotu, vel vetuſtate nunquam concuſſa fuiſſet, ex uno, eodemque lapide tota Columna conſtare videretur. Hi lapides alii ſupra alios impoſiti, & conjuncti tanquam ſpondyli intùs excavati, totum Columnæ ambitum unum & perpetuum præſtant, feneſtellis illuſtrem, & gradus efficiunt. Vnus enim quiſque lapis par-

ter-

em graduum efficit. Et ambitum ſca-
i velut murum, incœpi numerare, à
apide ſupremo faſtigiante Columnam
ſque ad imum gradum. Supremus igi-
ur lapis continens portam, qua ſcan-
itur ſupra capituli abacum, altus cir-
iter tredecim pedes, & dodrantem, con-
ameratus, & convexus tegit totam
Columnam. Porta alta ſex pedes &
uos digitos, larga pedes tres & do-
rantem. Secundus lapis, ſex pedes al-
us, continet ſupremum gradum poſi-
um ſupra abacum capituli. Tertius, al-
us quinque pedes & quatuor digitos,
ontinet abacum, & totum capitulum.
Quartus, altus quinque pedes, exceptis
uobus digitis. Quintus altitudinem ha-
et quinque pedum minùs duobus digi-
is. Sextus quatuor pedum & dodran-
is. Septimus quinque pedum & digi-
orum duorum. Octavus quatuor pe-
um, & quatuor digitorum. Nonus
ex pedum. Decimus quinque pedum.
Vndecimus quatuor pedum, & qua-
uordecim digitorum. Duodecimus qua-
uor pedum, & dodrantis. Decimus-
ertius quinque pedum. Decimusquar-
us quinque pedum, & digitorum duo-
um. Decimusquintus quinque pedum
& ſemipedis. Decimusſextus quinque
edum & ſemiſſis. Decimusſeptimus

quinque pedum , & decem digitorum.
Decimusoctavus ſex pedum & ſemiſſis.
Decimusnonus quinque pedum , & di-
gitorum quatuor. Vigeſimus ſex pe-
dum & ſemipedis. Vigeſimus primus,
qui initium ſcapi facit , ſex pedum , &
digitorum quatuor. Infra ſcapum la-
pides continentes ſpiram ſtylobatem,
ſunt ſex : quorum ſummus altus qua-
ternos pedes & dodrantem , ſecundus
totidem , tertius quatuor pedes , quar-
tus pedes quatuor , & ſemiſſem , quin-
tus totidem , ſextus & infimus quatuor
pedes. Singuli ſupradicti lapides ex ſe
gradus faciunt , & ambitum velut mu-
rum diſtinctum feneſtris quinquaginta
ſex. Gradus autem circiter ducenti tri-
ginta tres ſunt , duorum generum : alii
enim per anfractus , alii cochleæ in mo-
dum : Stylobates aſcenditur quinque
anfractibus normatim aſſurgentibus :
unuſquiſque anfractus areolam unam
habet , qua aſcenditur ex uno anfractu
in alterum. Primus anfractus habet gra-
dus ſex , ſecundus totidem, tertius octo,
quartus novem , quintus totidem , om-
nium infimus vicinus limini infero ja-
nuæ , altus digitos decem , largus pe-
dem unum , longus pedes duos , & no-
vem digitos. Similes ſunt totius quint
anfractus , cujus area quadrata quoqu

ver

verſus lata duos pedes & novem digitos. Poſt quinque anfractus eſt initium ſcapi, cujus gradus primi alti decem digitos, largi juxta murulum ſcapi pedem, in medio pedem & dodrantem, longi pedes duos & novem digitos: ultimi alti novem digitos. Scapus Columnæ interior habet ambitum viginti octo pedum. Craſſitudo muri, quo velut thorace gradus clauduntur, eſt duorum pedum & trium digitorum, in ima columna, at in ſumma pedis & dodrantis. Iam ſi quis me curioſum dicet, quòd ſingulos lapides menſus ſim; curioſiorem dicet illum, quem Thucydides probat, quòd muri hoſtilis lateres numeraſſet, ut altitudinem deprehenderet. Ipſe exteriorem ambitum metiri non ſum auſus, ne demiſſum perpendiculum Barbari deprehenderent. Altitudinem neceſſe habui intùs latens dimetiri [metiendo] interiores ſingulos lapides, ex quibus in numerum ſubductis deprehenditur Columnæ Cochlidis altitudo. Id quod videtur primùm extare ſupra terram, ſunt duo gradus compoſiti ex multis lapidibus. Deinde ſequitur tertius gradus: is eſt lapis altus tres pedes & quatuor digitos, latus quoquoverſum triginta tres pedes & ſemipedem. Supra lapidem, qui efficit ter-

rium gradum, Stylobates conſiſtit, conſtans quinque lapidibus: quorum [primus] incipiens à limine portæ, eſt altus quinque pedes & ſemiſſem: in quo quidem lapide eſt plinthus planus, altus tres pedes, quinque digitos, torulus quinque digitos, apophygis cum regula dodrantem, altera regula ſuperior duos digitos, corona ſcalpta alta dodrantem: Sophorus egregie ſcalptus trophæis ex triplici latere: nam latus ad ſeptentriones pertinens, continens portam, non eſt inſculptum. Coronis ſtylobatica inclinatur velut tectum, in qua ima eſt primùm regula, deinde aſtragalus baccatus, tertio loco echinus, quarto aſtragalus intortus ut funis. Reliqua pars, uſque ad ſummam curvaturam, folia ligata in modum manipulorum, recta quidem, & in ſe curvata voluta. Stylobates emittit velut abacum, in quo faſces coronario opere laureati bini in ſingulis lateribus, quorum major incurvatur uſque ad imam partem abaci. Item in lateribus ejuſdem coronati abaci ſummi exiſtunt ſeptem pueri nudi, tenentes faſcem laureum. Ex unoquoque abaci angulo eminet aquila. Supra Stylobatis abacum coronarium exiſtit plinthus columnæ minus projectus foliis adumbratis, ſupra plinthum to-

torus laureatus, alligatus vittis flexuoſis. Toro ſupereſt apophygis. Deinde incipit ſcapus Columnæ, ſcalptus pugnis variis. Scalptura procedit in modum Columnæ, quæ Romæ Trajano ſacra eſt, inter elices binas cochleæ more ſurgentes. Summus ſcapus nempe Trachelium, eſt ſtriis rectis diſtinctus; capituli ima pars apophygis, deinde echinus, tertio loco abacus projectus extra ſcapum duos pedes, & digitos quatuordecim. Abacus quoquoverſus patet in latitudinem decem & ſeptem pedum, & dodrantis. Supra abacum exiſtit porta, & velut conus Columnæ altus, portam continens, altior decem pedibus. Hanc Tuſcanam columnam dicere poſſumus, cùm baſis & capitulum ſint elaborata opere Tuſcanico.

CAP. VIII.

De ſtatuis, & antiquiſſimo tripode Apollinis in Xerolopho ſtatutis.

SVidas ſcribit, Xerolophon primò quoſdam Thema appellaſſe, ex eo, quòd in eo eſſent quindecim Cochleæ, & Dianæ ſtatua, & Severi conditoris, & Themation, tripus ubi hoſtias immolabat Severus, ubi multa oracula aliquando edebantur, & puella virgo

immolabatur. Priſcianus, quem mihi in memoriam revocavit Benedictus Ægius, antiquitatis acer inveſtigator, tradit Azoles ſolitos fuiſſe interponere F digamma, quod oſtendunt Epigrammata, quæ egomet legi in tripode vetuſtiſſimo Apollinis, qui extat in Xerolopho Byzantii, ſic ſcripta, δημοφάFων, λαFονάFων. Item alio loco Æoles ſolent inter duas vocales ejuſdem dictionis digamma ponere, quos nos in multis ſequimur, ὄFις, ovis: δάFος, davos: ὠFὸν, ovum: & quòd hoc verum eſt, oſtendunt Epigrammata vetuſtiſſima, quæ literis antiquiſſimis ſcripta in multis tripodibus legi, & maximè in tripode Apollinis, qui eſt Conſtantinopoli, in loco quem Ξηρόλοφον vocant: ſunt autem ſcripta ſic, ΔημόFων, pro Δημοφόων: ΛαFοκόFων, pro Λαοκόων. Addunt alii, fuiſſe etiam in Xerolopho juxta baſim Columnæ Arcadii Columnam Theodoſii minoris, & Valentiniani, & Marciani, quæ terræmotu ceciderunt. Zonaras dicit Symeonem Bulgarorum principem crudelem, & nunquam quietum contra nationem Chrobatorum exercitum duxiſſe; à quibus cùm victus eſſet, exercitumque amiſiſſet locorum difficultate, interea quidam Regi Conſtantinopolitano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſignificavit ſtatuam ſupra fornicem in Xerolopho collocatam, ſpectantem ad Solis occaſum, deſignare Symeonem Bulgarum; ac ſi quis Columnæ caput abſcinderet, ſecuturum Symeonis interitum. Itaque Regis juſſu caput Columnæ abſciſſum eſt, & interitus Symeonis ex violento ſtomachi dolore cognitus eſt Regi Conſtantinopolitano diligenter obſervanti illius tempus interitus. Iam verò portus Theodoſiacus fuit in Hortis, quos hodie appellant Blancham, muro undique clauſis, & ſitis in maritima Propontidis planitie, ſubjecta ſub radices ſeptimi collis, cujus oſtium vergebat ad Solis ortum æſtivum, à quo moles extendebatur ad occaſum æſtivum: ſupra quam nunc muri adſtructi exiſtunt. Vrbis moles adhuc extat larga duodecim pedes, longa ſexcentos paſſus meos, quos conficere ſoleo in ambulando. Portus obrutus eſt, latiſſimos hortos habens oleribus conſitos, & paucis arboribus: ex quibus, ut Fabius ait, non pendent vela, ſed poma. Horti irrigui ſunt ex lacubus, quos habent intra ſe perennes, veſtigia nimirum antiqui Portus. Cujus circuitum exceſſiſſe milliarium, ex mole & ſitu loci deprehendo. In faucibus Portus adhuc navium capacibus extra murum Vrbis et-

iamnum videtur turris undique mari circumdata & ſaxa, reliquiæ ruinarum. Scriptor ignotus Patriæ Conſtantinopolitanæ tradit, primò nuncupatum Thema, ubi Cochleas quindecim diximus fuiſſe, deinde Forum Theodoſiacum appellatum: mihi potiùs videtur fuiſſe Arcadiacum, à proxima Arcadii Columna: nam Forum Theodoſiacum vero propius videtur fuiſſe prope Portum Theodoſiacum, cùm ex architectonica ratione, quæ præcipit Forum faciendum eſſe juxta Portum: tum ex nomine conditoris Theodoſii, qui Forum ſuum commodiùs efficere non potuit, quàm juxta ſui nominis Portum: quem arbitror etiam Portum Eleutherii priùs appellatum fuiſſe, ſi vera tradunt, qui dicunt Conſtantinum Magnum ſaxa fluctibus objeciſſe à mucrone primi collis uſque ad Portum Sophiæ, & Portum Eleutherii, conditum à Magno Conſtantino, præſidente operi Eleutherio Patritio, ſtatuamque Eleutherii ſtatutam fuiſſe marmoream in eo Portu, marmoreum calathum ferentem humeris, & palàm etiam marmoream tenentem manu, Palatiumque Eleutherii ædificaſſe Hirenam, ejuſque filium Conſtantinum, atque ab hoc Palatio uſque ad Amaſtrianum Hippodro-

podromum fuiſſe à Magno Theodoſio
onditum , quem evertit Hirena. Zo-
naras ſcribit Hirenam , cùm ab admini-
ſtratione Imperii remota fuiſſet à filio
Conſtantino , in domo ſua , quam ædi-
ficaverat in Eleutherii partibus , vi-
xiſſe. Porticus , quas Regionum Vrbis
deſcriptio appellat Troadeas , alii vo-
cant Troadeſias , qui dicunt Conſtan-
tinum Magnum muros promoviſſe uſ-
que ad Porticus Troadeſias , & Portam
Auream , quam continebat Duodecima
Regio . Troadeas appellatas arbitror ,
quòd continerent quippiam ejuſmodi
quale Plutarchus tradit continuiſſe Por-
ticum Variam nuncupatum. Ajunt, in-
quit , in Porticu olim appellata Pleſia-
ctia , nunc verò Pœcila , Polygnotum
pictorem Troadem pingentem Laodi-
cæ faciem in imagine Elpinicæ feciſſe.
Nunc ex nomine , quod mutatum eſt,
non agnoviſſem , niſi ex fonte Portæ
vicinò collegiſſem , quem etiamnum
appellant χρυσοπήγην , à Porta Aurea
nomen retinentem . Is adhuc perennis
ſcaturit , & religiosè bibitur à Græcis,
qui omnes fontes juxta templa ſitos
ſacros habent , & nominant. Iam tem-
plum non extat , quod Procopius de-
ſcribit : Duo templa , inquit , Deiparæ
Iuſtinianus conſtruxit ante muros Vr-
bis:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

bis : unum in regione appellata Blachernis, alterum in loco nominato Πηγῇ, ubi eſt ſylva magna cupreſſorum, & pratum floridum, hortuſque tempeſtivos & formoſos fructus producens, & fons ſine ſtrepitu emittens aquam quietam & potabilem. Hæc quidem templa ante muros Vrbis fecit : illud quidem ad littus maris, alterum prope Portas Aureas nuncupatas. Quæ quidem templa addit Procopius circa finem murorum eſſe ut ambo ſint inexpugnabilia Vrbis præſidia. Ex quibus conjicio tempore Iuſtiniani angulum Vrbis, quem vocant Septem turrium, non fuiſſe intra Vrbem : ſed murum terreſtrem à Porta Aurea, angulum feciſſe Vrbis longè interiorem, ut ex Studio monaſterio colligere licet ſuburbano olim, quod nunc intra Vrbem eſt, penitiùs quàm angulus Septem turrium. Idem Procopius ait, Iuſtinianum ingredienti Portam Auream à dextra parte templum divæ Iæ vetuſtate collapſum ingenti ſumptu reſtituiſſe. Iam non modò ex antedictis Portam Auream aſſequor vicinam fuiſſe ſeptimo colli nuncupato Xerolopho, verùm etiam ex Zonara, qui tradit regnante Leone multa templa, multaſque domos terræmotu cecidiſſe, Arcadiique ſtatuam in Co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

lumna Xerolophi poſitam, & in Porta Aurea Theodoſii majoris ſtatuam, & muros Vrbis pertinentes ad continentem campeſtrem. Cedrinus ait eodem terræmotu ad Portam Auream cecidiſſe Victoriæ ſtatuam: alii addunt eodem terræmotu quinto Kalendas Novembris facto ædificia ſacra profanaque permulta cecidiſſe; populumque multum extinctum fuiſſe, & ſimulacrum, quod ſtabat ſupra Attali Portam Magni Conſtātini unà cum ipſo Attalo. Longè igitur errant, qui putant portam Auream eſſe, quàm nunc Oriam vocant, ſitam in parte Vrbis ſeptentrionali, quàm antè dixi Portam Neorii, cùm ex antè ſcriptis liqueat eſſe in parte Vrbis vergente ad Solis occaſum æſtivum portam Auream, tum ex antiqua Vrbis deſcriptione Regionum, quæ tradit Vrbis longitudinem à Porta aurea uſque ad littus maris directa linea pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque continere. Cedrinus tradit, elephantos collocatos in Porta Aurea ſimiles eſſe illis, in quibus olim Theodoſius ſedens Vrbem ingreſſus eſt. Quibus adjungunt horum elephantorum ſtatuas in Aurea porta ſtatutas ex æde Martis Athenienſis deportaſſe Theodoſium Parvum, qui conſtruxit urbis muros uſque ad Bla-

cher-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

chernas. Cedrinus dicit, Regem Macedonium ædificaſſe magnum templum Mocii martyris, & ædem divæ Annæ in loco appellato Secundo. Procopius ſcribit hoc utrumque templum Iuſtinianum ædificaſſe. Vidi reliquias templi Mociani prope ciſternam ſitam in dorſo ſeptimi collis, amplam, non minorem, quâm antè ſcripſi, conſtruxiſſe Iuſtinianum, neque paucioribus columnis ſuſtentatam, quibus nunc ſpoliata ſpectatur, ſolum nomen retinens. Mocia enim nominatur: quam non modò Hiſtorici, ſed etiam Grammaticus Suidas dicit Anaſtaſium Dicorum condidiſſe. Vide an Moneta, quam in hac Regione ponit antiqua Regionum Vrbis deſcriptio, ſit ædes Iunonis Monetæ, an Ærarium: nam reges etiam hodie in Regione ſeptimi collis dicuntur caſtello Septem turrium uti pro Ærario. Suidas affert ſtatuam Iunonis ſuſtinuiſſe æreum fornicem, ad ſimilitudinem forficis capillos tondentis; ſed in quo loco, non explicat: itaque ea, quæ adduxi de Moneta, ſint obiter dicta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

CAP. IX.

De columnis, quæ nunc extant in colle ſeptimo.

ÆDes ſacra Studios appellata eſt, ab Studio principe cive Conſtantino-
olitano. Is, ut ait Suidas, hanc con-
dit cum illuſtri monaſterio. Studii
eminit Iuſtinianus in Novis Conſti-
tionibus, cùm ait duas lecticas, qui-
is mortui efferuntur, in ſacro theſau-
ſitas Studii præclaræ memoriæ, &
ephani magnificæ memoriæ. Studium
telligit monaſterium ita nuncupatum,
od nunc non extat: ædes extat, tran-
ita in religionem Mametanam: in cu-
s veſtibulo ſunt quatuor columnæ cum
beatione egregiè elaborata: in inte-
ri parte ædium utrinque columnæ
nt ſeptem virides, nigris maculis ve-
fragmentis alterius generis lapidum
ſertis diſtinctæ, quarum perimeter eſt
x pedum & ſex digitorum. Denique
rum ratio capitulorum, epiſtyliorum
ere Corinthio elaborata, eadem eſt,
æ columnarum veſtibuli. Supra illas
exiſtunt totidem columnæ in parte
lis ſuperiore. In area ædis Studianæ
ciſterna, cujus lateritias cameras ſu-
nent viginti tres columnæ excelſæ

Corin-

Corinthiæ. Extra Vrbem fuit monaſterium Studianum olim, nunc eſt intra urbem, juxta viam, qua itur ex Columna Arcadii ad Portam Septem turrium, quas claudit murus Vrbis habens Portam nunc obſtructam, olim patentem, cujus Paraſtades ſunt duæ columnæ Corinthiæ marmoris maculoſi, venis viridibus diſtincti, ſuſtinentes octo columellas efficientes tres arcus. In latere Portæ ſiniſtro exiſtunt ſex tabulæ marmoreæ, ſingulæ habentes latera clauſa columellis aliis teretibus, aliis quadratis, continentes ſtatuas eminenter expreſſas affabrè ſcalptas, nudas, clavis pugnantes, quarum ſuperiores habent ſupra ſe Cupidines velut præcipites ad volandum: in latere dextro ſunt item ſex tabulæ cinctæ ſimiliter columellis. In prima tabula inferiori juvenis tenens organum muſicum jacet ſupinus, tibiis implexis: ſupra ipſum impendet imaguncula velut Cupido; ſupra Cupidinem mulier: in tabula ſuperiore eſt ſtatua nuda tenens clavam erectam pelle leonis brachio involuto, canes ducens manu ſiniſtra. Supra ipſam eminet Leæna, turgens uberibus. Alia tabula continet duos agricolas, ferentes calathos uvis plenos. In alia tabula eſt eques alatus: equi frenum retinet mu-

lier,

ter, à tergo ſunt mulieres duæ. In
mma parte tabulæ, alia mulier recu-
at. E regione hujus jacet juvenis. Hæc
ddidi, ob tabularum antiquum opus
ımmo artificio factum. Præterea vi-
i in ſeptimo colle cùm alias Mameti-
as ædes, tum quatuor præcipuas, ha-
entes veſtibula marmorea, columnis
narmoreis ornata: duas quidem in la-
ere orientali, quarum duæ habent ſex
olumnas in veſtibulo bene proceras
c craſſas; duas quidem marmoris The-
æi, quatuor verò obſcurè virentes
narmoris miſcellanei Altera eſt pro-
e columnam Arcadii, nuper facta ab
xore Soleimani Regis, cum Xenodo-
hio luculento, & Gymnaſio profiten-
um literas Turcicas, & Arabicas: in
uibus numeravi pluſquam ſexaginta
olumnas varias. In dorſo collis ſpe-
tantur aliæ duæ ædes; quarum una
abet balnea adjuncta, & Gymnaſia
teraria. In ædis veſtibulo ſunt ſex co-
ımnæ Thebaici marmoris, quarum
mbitus eſt ſeptem pedum, & velut
alcaneum æreum: baſes quidem, &
apitula Turcico labore exculpta, ſed
capi antiquiſſimi, præſertim duarum
ingentium aditum ædis, habentium
Hypotrachelium ſubtilius reliquo ſca-
o. Hypotrachelii ima pars æqualis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſcapo habet annulum teretem. Supra annulum eſt alter annulus, latus depreſſus: deinde ſupereſt Hypotrachelium depreſſius reliquo ſcapo, ut eſt hominis collum ſubtilius inter caput & thoracem: nullamque vidi aliam Byzantii habentem Hypotrachelium, tantoperè accedens ad rationem Vitruvii, tradentis Hypotrachelium columnæ Doricæ contrahendum, ita ut in tertio libro de Ionicis eſt ſcriptum. Alia ædes Mametana eſt in eodem colle, in cujus veſtibulo ſunt ſex columnæ bene excelſæ: in Gymnaſii atrio ſunt quatuordecim, totidem in porticu vicina.

CAP. X.

De Regione Tertiadecima Vrbis, Sycena appellata; & de oppido Galata, ſive Pera.

GAlatam oppidum fuiſſe partem Conſtantinopolis, oſtendit antiqua deſcriptio Regionum: Novæ, inquit, Romæ Tertiadecima Regio eſt Sycena; quæ ſinu maris anguſto diviſa, ſocietatem Vrbis navigiis frequentibus promeretur tota lateri montis affixa, præter uniu plateæ tractum. Stephanus ait, urbem Sycas contra novam Romam eſſe ſitas appellatas ſua ætate Iuſtinianas: cur au-

ten

rem ita appellarentur, non explicat; ſed ſi ex eo, quòd Iuſtinianus eas ædificiis ornarit, aut collapſas reſtituerit, his enim de cauſis urbes ſolent mutare nomina. Miror Procopium non meminiſſe horum ædificiorum, cùm totius ſinus Cornu nuncupati ædificia à Iuſtiniano ædificata, vel reſtituta exactè deſcribat; niſi fortaſſe erratum ſit in Procopio ſcribente *Iucundianas* pro *Iuſtinianis*: cùm ait, regias ſuburbanas Iuſtinianum renovaſſe in æreo loco, & loco, quem Iucundianas vocant; aut ſi in Procopio mendum non eſt, erratum videri poteſt in Stephani Codice habente Iuſtinianas pro Iucundianis: at Stephanus longè ante Iuſtinianum ſcripſit. Itaque, ſi vitium eſt, Stephani non eſt, ſed Hermolai Grammatici Conſtantinopoleos, qui Commentaria Stephani redegit in Epitomen, quam Iuſtiniano dedicavit. At verò Iuſtinianeæ potius, quàm Iucundianæ nominandæ videntur Sycæ, ex collatione multorum Codicum non modo Procopii, ſed etiam Iuſtiniani editorum, & manuſcriptorum. Iuſtinianus in ſuis Novis Conſtitutionibus; illud, inquit, manifeſtum eſt, ſi majus intervallum ſit, & plures ſint Decani feretro inſervientes, & plures ſcholæ, propter feretri

pondus pauxillum quiddam ipſis dandum eſſe. Deinde paulò infrà addit, ſibi ſimiliter videri, ſi funus effertur intra novos urbis muros, & trajectum τῶν Ἰȣϛινιανῶν ἤτοι Συκῶν, hoc eſt, Sycarum, ſive Iuſtinianarum, quoniam non longè diſtant. neque opus eſt majore tempore, aut labore ad illuc proficiſcendum. Sin autem extra muros hujus fœlicis Vrbis funus ducitur, ſive ultra alios trajectus, quàm trajectum Sycenum funus effertur; prætereo cætera. Vbi adverte πέρασμα Latinè vertendum eſſe *trajectum*, non autem *terminum*, ut habet Latina interpretatio. Ex antedictis patet oppidum Sycas nominatas eſſe trans Sinum, & contra Conſtantinopolim: ſed contra quam Conſtantinopolis partem non declarat Stephanus: at ex antiqua Regionum Vrbis deſcriptione aſſequor, tradente Regionem Sextam à Foro Conſtantini uſque ad trajectum Sycenum porrigi, hoc eſt, Peræum, ſive Galatinum nunc appellatum. Et ne videar contemnere recentes, afferam ex his nonnullos, qui tradunt Abſimarum Ducem hoſtium obſidentium Conſtantinopolim, ſe recepiſſe in Portum Sycæ, ſitæ è regione Conſtantinopolis. Evagrius ſcribit capita Longini, & Theodori à Ioanne

Scy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Scytha Conſtantinopolim miſſa, ex contis appenſa, ad nuncupatas Sycas in ulteriore littore oppoſito Conſtantinopoli ſitas, Regis juſſu erecta fuiſſe, jucundum ſpectaculum Byzantinis. Idem addit, Vitalianum uſque ad nuncupatas Sycas incurſiones feciſſe. Contra quem, habentem in Sycis ſtationem, mittitur à Rege Anaſtaſio Marinus Syrus pugnaturus. Ambæ igitur claſſes ſe præparant; una ad puppim Sycas, altera Conſtantinopolim habens: primùm remos inhibebant; deinde poſt excurſiones, & leves pugnas utrinque factas, prælium navale commiſſum eſt circa loca appellata Vitharia. In fugam ſe conjecit Vitalianus, magna ex parte virium ſuarum amiſſa, ut nemo hoſtium deinde in Boſporo inveniretur. Nec me movet Strabo, qui videtur extra Sinum Sycam ponere: Ex Promontorio, inquit, Fretum Boſporium in quinque ſtadia ſtringente, uſque ad portum ſub Syca poſitum eſſe triginta ſtadia; ex Syca ad Byzantiorum cornu quinque ſtadia: Quæ non diſcreparent ab his, quæ antè dixi, ſi intelligeret Byzantiorum cornu, ut Plinius intelligit, Promontorium ipſum Boſporium, in quo Byzantium ſitum eſt. At Strabo declarat ſtatim ſubdens Cornu eſſe Sinum longum ſexaginta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſtadia. Itaque aut erratum eſſe Codicis Straboniani arbitror, aut ipſum Strabonem errare, cùm ex antè ſcriptis, tum maximè ex Dionyſio Byzantio antiquiore, & ſuæ patriæ ſcriptore, tradente Sycodem locum eſſe juxta Sinum Cornu appellatum, in eo loco ubi hodie extat Galata, ut planiùs declaravi in Boſpori circumnavigatione. Longè etiam errant Perotini, qui dictitare ſolent, Ianuenſes primos conditores eſſe Peræ oppidi, cùm multis antè ſeculis condita fuerit, quàm Ianuenſes Peram emiſſent, vel navatæ in bello operæ loco mercedis accepiſſent ab Imperatore Conſtantinopolitano: cùm Iuſtinianus ponat Sycas intra Vrbis muros, & Agathius muris clauſas tradat, cùm ait adventu hoſtium tantum terrorem injectum fuiſſe civibus Conſtantinopolitanis, ut Iuſtiniani Regis milites armati inſiſterent muris Sycarum, ut promptè obſiſtere hoſtibus poſſent. Quid quòd Stephanus Sycas appellat Vrbem, quam poſtea recentes ſcriptores, ſed antiquiores, quàm Ianuenſes Galatam accepiſſent, caſtellum Galaticum vocant, tradentes claſſem Saracenorum ſtationem à Magnaura ad Cyclobion habuiſſe. Poſt autem duos dies, cùm vehemens ventus ſtaret, ad caſtellum Galatam uſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

que ad Clidion appulſam partem claſ-is, exuſtam fuiſſe igne, quem Impe-ator ex Acropoli jacularetur. Zonaras arrat Michaëlem Imperatorem, cùm erra & mari obſideretur, in hanc de-erationem veniſſe, ut catenam con-enderet ab Acropoli ad oppidulum in ontrario littore poſitum. Adhuc Ga-atæ porta eſt, quæ appellatur catena, x eo, quòd ab Acropoli uſque ad eam ortam catena extenderetur. Auctam erò à Ianuenſibus non ſemel, ſed ite-um, oſtendunt muri ſæpius promoti, dhuc extantes ab Oriente duplices, ab ccaſu triplices, deſignantes varia ur-s incrementa. Iam videre licet anti-as Sycas in media Galata muris clau-s, ſitas contra Regionem Sextam, & ajectum Sycenum, totas affixas lateri ontis, quales deſcribit Regionum Vr-s libellus, præter unius plateæ tra-um, quem ſubjacentium ſub eundem ontem littorum tantùm præſtat æ-alitas. Oportuit hanc plateam latam ſſe centum paſſus Romanos. Nam nta hodie ſupereſt inter montem & um planities, & major fortaſſe: quo-m tot poſt annos dilatata fuerit, ut otidie videmus excreſcere ex proje-one purgamentorum, quæ, ut de-eant in profundum, retinentur ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

licis arcas ligneas ſtabilientibus, quas ſiſtucis defigunt incolæ ſtudio augendæ planitiei littoralis, & oræ maritimæ efficiendæ propiùs portuoſæ. Verùm ut planiùs intelligatur ubi olim Sycena regio fuerit, Galatæ ſitum, ut nunc eſt, deſcribam.

CAP. XI.

Deſcriptio Galatæ: & de templis Amphiarai, & Dianæ, & Veneris, & theatro Syceno, & foro Honoriano.

SYcena regio, jam vulgò nominata Galata, ſive Pera, rectiùs nominanda Peræa, ut Ioſephus Iudæam trans Iordanam nominat Peræam, & trans Euphratem Strabo regionem appellat Peræam. Cur autem appelletur Galata, Conſtantinopolitani omnes jam prædicant, ex eo, quòd illic olim lac venderetur, aut mulgeretur, decepti nominis alluſione: nec dubito ſi ſcirent Galatam appellatam olim Sycam, quin etiam auderent eam dicere à ficuum lacte ita appellatam eſſe: ſuamque tum aberrationem à vero tueri poſſent autoritate Dionyſii Byzantii, ſcribentis Sycam appellatam à multitudine, & pulchritudine arborum ficuum ibi provenien-

venientium. Quantò rectiùs conjectaſſent, ſi à Galatis populis eam Galatam nominatam fuiſſe arbitrati eſſent, adducti Ioannis Tzetzæ civis Conſtantinopolitani, & diligentis Grammatici Varia Hiſtoria, abhinc ferè quadringentos annos conſcripta: quæ tradit Brenum Gallum, Ducem Gallorum, quos Græci Galatas appellant, profectum Byzantium, illinc trajeciſſe: indeque Byzantii locum appellatum fuiſſe Peram, ex trajectione Galatarum; à quibus poſtea arbitror etiam Galatam appellatam. Hæc autem ſita eſt partim in colle, partim in planitie ſubjecta ſub ipſum collem, quem duæ valles efficiunt, una ab Oriente, altera ab Occidente, utraque longa circiter unum miliare. Collis dorſum procedit à Septentrione ad Meridiem, latum ubique non minus ducentis paſſibus; tam longum, quâm valles, quibus utrinque clauditur: deinde conjungitur cum reliqua continentis planitie. Collis meridianum latus, & planitiem ſub ipſum ſubjectam, continentes Galatam, circumſcribit ſinus Ceratinus, Iſthmumque, & peninſulam ferè ſemicirculam efficit: ut ſi lineam duceres ab ore & faucibus Sinus ad medium receſſum, quem Sinus Ceratinus inſinuat in val-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

lem, quæ collem Galatinum ab occaſu claudit, incluſam videres intra ſemicirculum, quem deſignaret ducta linea, Galatam, accedentem ad figuram arcus intenti, niſi ejus Cornu vergens ad occaſum dimidio largiùs quàm orientale eſſet, & minus longum. Galatæ circuitus muro circumdatus patet quater mille & quadringentos paſſus: latitudo varia: nam media eſt ſexcentorum paſſuum, quorum viginti intercedunt inter Sinum & muros. Iam verò planities procurrens inter Sinum & collem, dilatatur in centum octoginta paſſus; clivus verò in quadringentos. Latus Galatæ orientale patet in latitudinem primò quadringentorum paſſuum, deinde contrahitur in ducentos ſexaginta paſſus. Latus pertinens ad Occaſum, extra veterem Galatam, ſitum habet mollem clivum, & ferè totum ad Meridiem, tendentem præter exiguam proclivitatem ſubſidentem ad Solis occaſum, juxta muros veteris Galatæ ſitam. Clivi enim collis Galatini duplici devexitate inclinantur; una in valles, altera in Sinum. Vnde fit, ut urbs ſit prona triplici proclivitate; una à Septentrionibus ad Meridiem, altera ad ortum Solis, tertia ad Occaſum. Declivitas per mediam Galatæ latitudinem decur-

urrens, tendit à Septentrionibus ad Meridiem, ita prona, ut in multis locis livi gradibus molliantur, ut domus ex arte infera ſcalis aſcendantur, ex ſupe- a adeantur plano pede uſque ad pri- nam contignationem: latus verò tam ergens ad Solis ortum, quàm ad oc- aſum, duplicem devexitatem habet, nam à Septentrionibus ad Meridia- um cardinem, alteram ad Orientem, ut Occidentem: ut non modò viæ ectæ, ſed etiam transverſæ proclivita- em habeant: ſed orientale latus pro- ivius in utramque devexitatem, occi- entale molles clivos habet tam rectos, uàm tranſverſos. Denique Galata ſic rona eſt, ut ſi eadem altitudine omnes omus eſſent, ſuperiores contignatio- es aſpectu maris fruerentur, ex eiſque elut ex theatris naves ultra citraque ajicientes ſpectarentur. Neque modò alata, ſed tota ferè Conſtantinopolis naris aſpectu frueretur, ſi lex à Zenone onſtituta, & à Iuſtiniano ſancita ſer- aretur, jubens intra centum paſſus ne- ninem poſſe Conſtantinopoli impedi- : maris aſpectum, neque rectum, ne- ue obliquum. Plana urbis pars diſcur- ens inter imos collis clivos & Sinum, uſquam minus ſtricta ducentis paſſi- us; in cornibus largior eſt: & quidem

ali-

alicubi patet in longitudinem quadringentorum paſſuum. Oppidum triplo longius, quàm latius. Latitudo tendit à Septentrionibus ad Meridiem; longitudo ab Oriente ad Occaſum. Latus occidentale latius quàm orientale, & ferè eadem latitudine qua media urbs: nam per longitudinem quingentorum paſſuum nuſquam minus lata quingentis paſſibus. Orientale latus contrahitur molliter, quoad ejus extremitas in formam cunei reducitur, ubi lata eſt ducentos ſexaginta paſſus. Totum littus, quod circuit Galatam, portuoſum eſt, naves admittens uſque dum contingant oram maritimam. Inter mœnia & Sinum intermiſſum eſt ſpatium, ubi tabernæ & officinæ mercatorum & cauponæ frequentes, & vacua intervalla ad exonerandas naves. Portas habet maritimas ſex: quarum tres trajectum frequentem habent ad Conſtantinopolim. Ita enim contra Conſtantinopolim jacet Galata à ſeptentrionibus, ut primo, ſecundo, tertio collibus, & valli primæ & ſecundæ Conſtantinopolitanis ſit adverſa, præ ſe habens Sinum & Conſtantinopolim, à tergo ſuburbana ædificia. Nam ſupra Galatam multæ domus ſuburbanæ partim in collis Galatini dorſo, partim in ejus lateri-

eribus triplicibus: nec Galata attingit
ummum verticem collis, imo ex ſum-
na urbe, ubi eſt excelſiſſima turris, ad-
uc reſtat extra urbem aſcenſus trecen-
orum circiter paſſuum, plenum ædi-
ciis, inde jugum planum tendens à
ſeridie ad Aquilonem, largum circi-
er ducentos paſſus, longum duo mil-
a paſſuum, per quod medium diſcur-
t via lata utrimque ædificiis cincta
ortorum & vinetorum; neque eſt ul-
pars amœnior: ex qua ejuſque late-
bus videtur Sinus Ceratinus, & Boſpo-
us, & Propontis, & ſeptem colles
onſtantinopolis, & Bithynia, & ſem-
er nivoſus Olympus. Denique ædifi-
a non modò in colle Galatino, ſed et-
m in collibus & vallibus circumvicinis
tis in littore Galatino poſito contra
onſtantinopolim, tot colles & valles
abent, quot Conſtantinopolis, ut jam
ngè dimidio majorem, quam ſit Ga-
ta, urbem efficere poſſent, ac ſi cen-
m annos fœlicitas Imperii Byzantini
uraverit, altera Conſtantinopolis fu-
ra eſt Galata. Qui ſcribunt, Byzan-
m conditorem Byzantii templum Am-
iarai ædificaſſe in Syca, aberrant
idem à rei veritate, ſed non procul.
am Dionyſius Byzantius tradit, poſt
cum Sycenum fuiſſe templum Am-
phia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

phiarai, ædificatum à Coloniæ deductoribus, quorum princeps erat Byzas. Amphiaraum cùm cæteri Græci, tum Megarenſes honorabant, Deum ut haberent. Sed Amphiarai templum, etſi non eſſet in loco, quem Dionyſius appellat Sycenum, tamen ejus appellatio dilatata fuit, poſtquàm Sycena urbs condita fuit, ut etiam intra Sycas Amphiarai, & Dianæ Luciferæ, & Veneris Placidæ templa incluſa fuerint, ut planè demonſtravi in tractatione Boſpori. Sed horum jam nulla reſtant veſtigia, neque illorum, quæ tradit antiqua Regionum Vrbis deſcriptio in regione Sycena fuiſſe; neque hominum ullorum memoria viventium recordatur veſtigiorum, ubi illa fuerint: imo non modò eorum memoriam, ſed ne nomen quidem Sycenæ regionis quiſquam jam, qui vel audierit, vel legerit, reperitur. Theatrum tamen & Forum Honorianum duntaxat ex architectonica ratione conjicere licet, fuiſſe illud quidem in imis clivis, ut ſolent eſſe omnia Theatra, quorum veſtigia vidi in Græcia. Forum verò in planitie vicina Portui, ubi nunc Xenodochium ædificatum eſt in fundamentis templi divi Michaëlis, quod integrum extabat, cùm veniſſem Byzantium; eoque aquæ ube-
riore

ores adductæ ſunt inventis cuniculis
ntiqui aquæductus ſubterranei. Deni-
ue nihil antiquæ Sycenæ jam apparet.
am columnæ, quæ antiquæ viſuntur
aliquot templis Galatinis, à Ianuen-
bus foris exportatæ dicuntur, quorum
onnullæ antiquo opere elaboratæ ſunt.
ſterna divi Benedicti ſpoliata came-
, & columnis circiter trecentis con-
merationem ſuſtinentibus, converſa
hortorum culturam jam alentium
mpli æditimum, indicat opus fuiſſe
tiquæ opulentiæ.

X antè ſcriptis cognoſcere potes,
quæ monumenta Conſtantinopolis
im habuerit, quæ verò ædificia pu-
ca nunc habeat à Turcis, & qua ra-
ne ſint nonnulla à Turcis ædificata,
arato volumine eſſent tractanda.
unc ſummatim pauca exponam: Æ-
s Mametanas continet plus trecen-
, quarum ſumptuoſiſſimæ à regibus,
regum purpuratis ædificatæ, ſed om-
s tectæ plumbeis tegulis, marmori-
s, & columnis marmoreis ornatæ ex
liis Chriſtianarum ædium; ut hæ
ùs ornatæ fuerant ex veterum deo-
m ſpoliis. Balnea & Thermas habet
blicas ſupra centum: quarum quin-
aginta magnæ & geminæ, & ferè
tales

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

tales quales deſcripſi à Mametho Rege ædificatas. Xenodochia & publica hoſpitia longè ſupra centum habet, quorum illuſtria aquas ſalientes in medio atrio habent ex agris ſuburbanis ductas. Sed præcipuè excellunt reges Turcorum in aquis ducendis intra Vrbem. Euſebius quidem laudat Conſtantinum, In mediis, inquit, Foris videas fontes boni paſtoris inſignia habentes, his qui ſacras literas norunt explorata, Danielem, ſcilicet & leones ex ære factos laminis aureis fulgentes. Valens & Andronicus magnis ſumptibus flumina procul ab Vrbe perduxerunt, partim arcubus adhuc extantibus ſupra terram, partim opere ſubterraneo: cæterique reges ingentes piſcinas, & lacus ſubterraneos, quos ciſternas poſteritas appellavit, permulta in omni urbis regione ingentibus ſumptibus ædificarunt, metuentes obſidionem à vicinis hoſtibus. At Turcica Conſtantinopolis jam adeò longinquos habet hoſtes, ut ciſternas, aut diruant, aut in alios uſus convertat quàm aquarum, atque copia aquarum ſalientium fruitur perductis ex omni agro ſuburbano etiam longè remoto: nullum enim eſt celebre templum, nullum Xenodochium, nullum publicum hoſpitium, nullæ thermæ no-
bile

ɔiles , quæ non habeant aquas ſalien-
:s in media area. Prætereo Baſſarum,
æterorumque purpuratorum domos.
)mitto Regem ipſum, cujus clauſtrum,
ccupans vetus Byzantium , paſſim pe-
:nnes fluvios habet longè extra Vr-
:em adductos. Prætereo lacus , & ca-
ella ubique in Foris, in viis crebertima,
on modò largos potus largientia , ſed
iam ex uſibus hominum exeuntia,
nmunditias urbis in mare everrunt,
: impuriorem ſpiritum & cauſas gra-
oris cœli auferunt , quibus urbes ha-
:ri ſolent infames . Prætereo nunc
ırrare , ut omnia ædificia Conſtanti-
ɔpolitana ſint facta ex ruinis incendio-
ım & terræmotuum humilia , ut non
ulta habeant duas contignationes , la-
de cæmentitio , aut latere non mo-
ɔ cocto , ſed etiam crudo refecta. Ex-
ɔio domos Galatæ à Ianuenſibus con-
tas , & domos aliquot purpuratorum
giorum . Chriſtiani Græci ſuas ſex-
ntas ædes ſacras amiſerunt : ex quibus
ıllam retinent nobilem præter ædem
onaſterii , ubi habitat Patriarcha ; re-
ıuæ aut funditus everſæ , aut in uſus
igionis Mametanæ converſæ ſunt :
m quas habent ædes jam ſacras cir-
er ſeptuaginta , obſcuræ ſunt. Franci
citer decem habent ; Armenii ſeptem;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Iudæorum verò ſynagoge pluſquam triginta, vix capientes multitudinem maximæ nationis. Ex ante ſcriptis faciliùs fortaſſe cognoſces abſens, monumenta antiqua, quæ tradit antiqua Regionum Vrbis deſcriptio, quam ſine his præſens videas Conſtantinopolim: quod experietur, qui ſimilia inveſtigare poſt me conabitur. Quod ut quivis promptiùs poſſit, adjungam ſtatim de Regionibus novæ Romæ Conſtantinopolitanæ (incerto authore, ſed illo tamen antiquo) libellum ſcriptum ante Iuſtiniani tempora.

Regio prima.

Prima Regio continet domum Placidiæ Auguſt. domum nobiliſſimæ Marinæ, Thermas Arcadianas, vicos ſive angiportus viginti novem, domos centum decem & octo, porticus perpetuas duas, balneas privatas quindecim, piſtrina publica quatuor, [piſtrina privata quindecim,] gradus quatuor, Curatorem unum, qui totius regionis ſolicitudinem gerat. Vernaculum unum, velut ſervum in omnibus, & internuntium regionis. Collegiatos vigintiquinque, qui è diverſis Corporibus ordinati, incendiorum ſolent caſibus ſubvenire. Vicomagiſtros quinque, quibus per noctem tuendæ Vrbis cura man-

andata eſt. Hactenus auctor : ſubdit
yllius quæ ſequuntur.

Quos P. Victor, ſive Sextus Rufus
ernaculos vocatos, fuiſſe [ait] in An-
qua Roma, hic in Nova Roma appel-
t Denunciatores: Collegiatorum non
eminit neque Ruffus, neque Victor;
nnes meminerunt Vicomagiſtrorum;
ıos diſtinxiſſe videtur Conſtantino-
litana deſcriptio in Collegiatos &
icomagiſtros. Latiniùs quidem Vico-
ım magiſtri appellarentur, ex inſcri-
ione adhuc exſtante in Capitolio an-
quæ Romæ;

IMP. CÆSARI DIVI.
TRAIANI PARTHICI FIL.
DIVI NERVAE NEPOTI.
TRAIANO HADRIANO.
AVG. PONTIF. MAXIMO.
TRIBVNIC. POTESTAT. XX.
IMP. II. CON. III. P.
MAGISTRI VICORVM. XIV.

rgit autor libelli.

REGIO SECVNDA.

*Ecunda Regio ab initio Theatri mino-
ris, poſt æqualitatem ſui latenter molli
blevata clivo, mox ad mare præcipi-
abrupta deſcendit, continet in ſe Ec-
ſiam magnam, Eccleſiam antiquam,
natum, Tribunal purpureis gradibus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

extructum, thermas Zeuxippi, Theatrum, Amphitheatrum, vicos ſive angiportus triginta quatuor, domos nonaginta & octo, porticus magnas quatuor, balneas privatas tredecim, piſtrina privata quatuor, gradus quatuor, curatorem unum, vernaculum unum, collegiatos triginta quinque, Vicomagiſtros quinque.

Regio tertia.

Tertia Regio plana quidem in ſuperiori parte, utpote in eo Circi ſpatio longiùs explicato, ſed ab ejus extrema parte nimis prono clivo, mare uſque deſcendit. Continet in ſe eundem Circum Maximum, domum Pulcheriæ Auguſtæ, portum novum, porticum ſemirotundam, quæ ex ſimilitudine fabricæ Sigma Græco vocabulo nuncupatur, tribunal Fori Conſtantini, vicos ſeptem, domos nonaginta quatuor, porticus magnas quinque, balneas privatas undecim, piſtrina privata novem, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos viginti & unum, Vicomagiſtros quinque.

Regio quarta.

Regio Quarta à Miliario aureo collibus dextra lævaque ſurgentibus ad planitiem uſque valle ducente perducitur. Continet in ſe idem Miliarium aureum,

Augu-

*Auguſtæum, Baſilicam, Nymphæum,
rticum Fanionis, liburnam marmo-
am, navalis Victoriæ monumentum,
cleſiam ſive Martyrium ſancti Mennæ,
dia, ſcalam Timaſii, vicos triginta
inque, porticus magnas quatuor, bal-
as privatas ſeptem, piſtrina privata
inque, gradus ſeptem, Curatorem u-
m, Vernaculum unum, Collegiatos
adraginta, Vicomagiſtros quinque.*

REGIO QVINTA.

R*Egionis Quintæ non modica pars in
obliquioribus poſita locis, planitie ex-
iente producitur: in qua neceſſaria
vitati ædificia continentur. Continet
ſe Thermas Honorianas, Ciſternam
eodoſiacam, Prytaneum, Thermas Eu-
cianas, Strategium, in quo eſt Forum
eodoſiacum, & obeliſcus Thebæus qua-
atus: horrea olearia, Nymphæum, hor-
Croadentia, [Troadentia] horrea Va-
tiniana, horrea Conſtantiaca. Portum
bet Proboſphorianum, ſcalam Chalce-
nenſem, vicos viginti tres, domos cen-
m octuaginta quatuor, porticus magnas
atuor, balneas privatas undecim, pi-
ina publica ſeptem, piſtrina privata
o, gradus novem, macellos duos, Cura-
em unum, [Vernaculum unum,] Colle-
tos quadraginta, Vicomagiſtros quinq.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

REGIO SEXTA.

REgio Sexta brevi peracta planitie, reliqua in devexo conſiſtit; à Foroque Conſtantini Scalam uſque ſive Trajectum Sycenum porrigitur ſpatiis ſuis. Continet in ſe columnam purpuream Conſtantini, Senatum ejuſdem loci. Neorium portum, ſcalam Sycenam, vicos viginti duos, domos quadringentas octuaginta quatuor, porticum magnam unam, balneas privatas novem, piſtrinum publicum unum, piſtrina privata decem & ſeptem [Gradus decem & ſeptem,] Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos quadraginta novem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO SEPTIMA.

REgio Septima in comparatione ſuperioris planior, quamvis & ipſa circa lateris ſui extremitatem habeat, [abeat] in mare declivior. Hæc à parte dextra Columnæ Conſtantini uſque ad Forum Theodoſii continuis extenſa porticibus, & de latere aliis quoque pari ratione porrectis, uſque ad mare, velut ſeipſam inclinat, & ita deducitur. Habet autem in ſe Eccleſias tres, hoc eſt Hirenem Anaſtaſianam, & Sancti Pauli, columnam Theodoſii, intrinſecus uſque ad ſummitatem gradibus perviam; equites magno

gnos duos partem ejuſdem fori, thermas Caroſianas, vicos octoginta quinque, domos ſeptingentas undecim, porticus magnas ſex, balneas privatas undecim, piſtrina privata duodecim, gradus ſexdecim, Curatorem unum, Collegiatos octoginta, Vicomagiſtros quinque.

REGIO OCTAVA.

OCtava Regio ex parte Tauri, nulla maris vicinitate contermina, anguſtior magis quàm lata, ſpatia ſua in latitudinem [longitudinem] producta compenſat. Continet in ſe partem Fori Conſtantini, porticum ſiniſtram Taurum uſque, Baſilicam Theodoſianam, Capitolium, vicos viginti unum, domos centum octo, porticus majores quinque, balneas privatas decem, piſtrina privata quinque, gradus quinque, macellos duos, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos decem ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO NONA.

REgio Nona prona omnis, & in Notum [totum] deflexa, extenſi maris littoribus terminatur. Continet in ſe eccleſias duas, Cenopolim & Omonœam, horrea Alexandrina, domum Nobiliſſimæ Arcadiæ, thermas Anaſtaſianas, horreum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Theodoſianum, vicos ſexdecim, domos centum & ſexdecim, porticus majores duas, balneas privatas quindecim, piſtrina privata quindecim, piſtrina publica quatuor, gradus quatuor, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos triginta octo, Vicomagiſtros quinque.

REGIO DECIMA.

REgio Decima in aliud civitatis latus à Nona Regione platea magna, velut fluvio interveniente dividitur. Eſt verò tractu planior; nec uſquam præter maritima loca inæqualis, longitudini ejus latitudine non cedente, continet in ſe Eccleſiam, ſive Martyrium Sancti Acatii, thermas Conſtantinianas, domum Auguſtæ Placidiæ, domum Auguſtæ Eudoxiæ, domum Nobiliſſimæ Arcadiæ, Nymphæum majus, vicos viginti, domos ſexcentas triginta ſex, porticus majores ſex, balneas privatas viginti duas, piſtrina publica duo, piſtrina privata ſexdecim, gradus duodecim, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos nonaginta, Vicomagiſtros quinque.

REGIO VNDECIMA.

REgio Vndecima ſpatio diffuſa liberiore, nulla parte mari ſociata eſt: verùm ejus extenſio tam plana, quàm etiam

etiam collibus inæqualis, continet in ſe Martyrium Apoſtolorum, palatium Flaccilianum, domum Auguſtæ Pulcheriæ, Bovem æreum, ciſternam Arcadiacam, ciſternam Modeſtiacam, vicos octo, domos, quingentas tres, porticus majores quatuor; balneas privatas quatuordecim, piſtrinum publicum unum, piſtrina privata tria, gradus ſeptem, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos triginta ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO DVODECIMA.

Regio Duodecima Portam [Portum] à civitate petentibus in longum plana omnis conſiſtit: ſed latere ſiniſtro, mollioribus clivis deducta, maris confinio terminatur, quam mœnium ſublimior decorat ornatus. Continet in ſe Portam Auream, porticus Troadeas, Forum Theodoſiacum, columnam itidem intra ſe gradibus perviam, Monetam, portum Theodoſiacum, vicos undecim, domos trecentas ſexaginta tres, porticus majores tres, balneas privatas quinque, piſtrina privata quinque, gradus novem, Curatorem unum, Collegiatos decem & ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

REGIO DECIMATERTIA.

TErtiadecima Regio, Sycæna eſt, quæ ſinu maris anguſto diviſa, ſocietatem Vrbis navigiis frequentibus promeretur; tota lateri montis affixa, præter unius plateæ tractum, quam ſubjacentium eidem monti littorum tantùm præſtat æqualitas. Continet in ſe Eccleſiam, Thermas Honorianas, Forum Honorianum, theatrum, navalia, domos quadringentas triginta unam, porticum majorem unam, balneas privatas quinque, piſtrinum publicum unum, piſtrina privata quatuor, gradus octo, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos triginta quatuor, Vicomagiſtros, quinque.

REGIO DECIMAQVARTA.

REgio ſanè Quartadecima licet in Vrbis quartadecima numeretur parte, tamen quia ſpatio interjecto diviſa eſt, muro proprio vallata, alterius quodammodo ſpeciem civitatis oſtendit. Eſt verò progreſsis à porta modicum ſitu plana, dextro autem latere in clivum ſurgente uſque ad medium ferè plateæ ſpatium nimis prona, unde mare uſque mediocris hæc, quæ civitatis continet partem, explicatur æqualitas. Continet in ſe Eccleſiam.

ſiam, palatium, Nymphæum, Thermas, Theatrum, Luſorium, pontem ſublicium, ſive ligneum, vicos undecim, domos centum ſexaginta ſeptem, porticus majores duas, balneas privatas quinque, piſtrinum publicum unum, privatum unum, gradus quinque.

COLLECTIO CIVITATIS.

COgnita Vrbe per partes, fas eſt etiam ſitum occluſæ jam univerſitatis aperire, ut magnificentiæ unicum decus, non ſolùm videatur opere & manu confectum, ſed etiam conſpirantibus elementis, naturæ fœlicitate munitum. Providentia ergo divina tot futurorum hominum domiciliis conſulente, longo tractu in Promontorii qualitatem ſpatioſior terra, faucibus Pontici maris oppoſita, ſinuoſis portuoſa lateribus, anguſtior latitudine circumflui maris tutela vallatur. Hoc quoque ſpatium, quod ſolum apertum maris circulus derelinquit, duplici muro acies turrium extenſa cuſtodit. Intra quas ſepta Civitas continet in ſe omnia ſigillatim memorata. Quæ nunc ad infirmioris memoriæ qualitatem ſummatim collecta referemus. Habet ergo Vrbs Conſtantinopolitana palatia quinque, eccleſias quatuordecim, domos divinas Auguſtarum ſex,

domos

domos divinas Auguſtarum ſex, domos Nobiliſsimas tres, thermas octo, Baſilicas duas, fora quatuor, Senatus duos, horrea quinque, Theatra duo, Luſoria duo, portus quatuor. Circum unum, ciſternas quatuor, Nymphæa quatuor, vicos trecentos viginti duos, domos quatuor millia trecentas octoginta octo, porticus quinquaginta duas, balneas privatas centum quinquaginta tres, piſtrina publica viginti, piſtrina privata centum viginti, gradus centum decem & ſeptem, macellos quinque, Curatores tredecim, Vernaculos quatuordecim, Collegiatos quingentos ſexaginta, Vicomagiſtros ſexaginta quinque, columnam purpuream, columnas intra ſe pervias duas, Coloſſum unum, Tetrapylum aureum unum, Auguſtæum, Capitolium, Monetam, ſcalas maritimas tres. Habet ſanè longitudo Vrbis, à Porta Aurea uſque ad littus maris directa linea, pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque: latitudo autem pedum ſex millia centum quinquaginta. Hactenus auctor libelli. Subjungit Gyllius.

QVod autem quatuordecim regiones non continerent niſi quatuor mille & trecentas octuaginta octo domos, intelligere oportet domos principum

cipum civium majores, ut Sex. Ruff. & P. Victor tradentes, quatuordecim regiones Romæ domos continere circiter mille & ſeptingentas quinquaginta quinque, interpretari neceſſe eſt illuſtres & capaces: cùm utraque Roma vetus, & nova maxima eſſet, & frequentiſſimè habitaretur. Nam, ut prætercam veterem Romam, profectò Nova Roma Conſtantinopolitana adeò frequens erat eo tempore, quo hæc Regionum Vrbis deſcriptio conſcripta eſt, ut etiam qui habitarent apud vias latas & fora, anguſtè habitarent: adeoque connexa fuerunt ædificia, ut vix locus ſub dio apertus inveniretur, ut cœlum quis aſpicere poſſet, ſuburbanaque ędificia latiſſimè uſque ad Silymbriam, & mare Ponticum continuarentur; mariſque non exigua pars ambientis Vrbem obrueretur defixis ſublicis ædificia ſuſtinentibus. Hæc autem monumenta, & longè plura, olim fuerunt Conſtantinopoli, quæ nunc nulla extant, præter columnam purpuream, & Arcadianam, & ædem Sophiæ, & Hippodromum ſpoliatum, & ciſternas aliquot. Nam quæ fuerint Byzantii antiqui, antequàm everſum fuiſſet à Severo, monumenta, nemo ſcribit, quamvis plurima conjicere licet, florentis diu heroïcis temporibus cùm ingenia om-
nium

nium artium erant in pretio, cum Rhodus tria millia ſignorum habebat non præſtantior Byzantio, ex cujus muris tanta arte conſtructis, quantopere interiora niterent exiſtimare poſſumus. Hoc duntaxat ſcimus, Darium, Philippum, Severum, Byzantii monumenta vaſtaſſe, & Byzantios ipſos cum omnia conſumpſiſſent, tamen Severi militibus reſtitiſſe lignis, quæ ex ædificiis detrahebant, & ſtatuis, quas in hoſtes projiciebant. Qui autem à Conſtantino reædificati Byzantii tot monumenta perdiderunt, partim antè attigi, partim ſummatim perſtringam. Primùm imperatores diſſentientes, deinde incendia crebertima non modò fortuita, ſed etiam ab hoſtibus tam externis, quàm diſſidentibus variarum factionum partibus jacta (quorum nonnulla tres, alia quatuor dies exurere non ceſſarunt) non modò apta ad comburendum, ſed etiam ex marmore ſtatuas & ſigna, atque omnem ſtructuram ex quavis materia conſtructam, velut quippiam accommodatum ad exurendum acervos ruderum exaggerantia inſtar collium ex omni genere materiæ accumulatorum, priorem aſpectum confundentia, ut ne illi quidem, qui ipſa conſtruxiſſent agnoſcere poſſent, quid, vel ubi ea ipſa priùs fuiſ-

iſſent. Neque modo ab hoſtibus an-
qua monumenta everſa ſunt, ſed etiam
Imperatoribus etiam Conſtantinopo-
amiciſſimis, inter quos primus Con-
antinus Magnus, quem Euſebius ſcri-
t templa Deorum diruiſſe, veſtibula
ſtaſſe, tecta detraxiſſe, eorum ſtatuas
eas ſuſtuliſſe, quibus tot ſeculis glo-
abantur, eaſque in omnibus foris Con-
antinopoleos propoſuiſſe non ad ho-
orem, ſed ad ludibrium; totamque
rbem ſui nominis impleviſſe æreis o-
ribus ſumma & antiquiſſima arte
aboratis, ut eas ſpectatores ludibrio
aberent: aureas autem Deorum ſtatuas,
genteaſque è medio ſuſtuliſſe, reliquaſ-
ue ex pretioſa materia factas ſpoliaſſe,
atuas verò ex ære factas reliquiſſe abje-
as. Deinde auget Euſebius, quàm in-
ſtus Conſtantinus fuerit Gentilium
onumentis, ut ex toto Imperio ea de-
ri curârit, ut lege edixerit Gentilium
mpla evertenda eſſe. Quàm etiam ipſe
uſebius iis infeſtus fuerit, quàm etiam
liqui ſcriptores Chriſtianæ religionis,
ercipitur ex eorum ſcriptis: nempe
m acerbos fuiſſe in Deorum monu-
enta, quàm Mametani nunc ſunt in
oſtrates ſtatuas. Nec modò medio-
es, ſed etiam illi Coryphæi, Baſilius,
regorius, non modò in monumenta
lapi-

lapidea deorum ſævierunt, ſed etiam in eorum libros, qui de eis laſcivè ſcripſiſſent. Quid alios commemorem Imperatores Conſtantini ſucceſſores omnibus notos, qui adeò infenſi imaginibus fuerunt etiam Chriſtianæ religionis, ut non ſolùm ipſas everterint, ſed etiam earum pictores, ſcalptores, fictores inſectati ſint, ut ex earum inſectatione, velut alii Parthici ex Parthia devicta, ſic hi Iconomachi nominati fuerint. Sileo terræmotus non modò illos ſcriptis celebratos, quibus ſub Zenone, Iuſtiniano, Leone Conone, Alexio Comneno Vrbis non modò præclara ædificia funditus everſa ſunt, ſed etiam tota ferè Vrbs, ejuſque mœnia corruerint, ut ea in antiqua ſede conſiſtere vix perciperetur, niſi Boſporus & Propontis (antiquæ Conſtantinopolis limites æterni) locum, in quo olim fuerit, circumſcripſiſſent. Prætereo vaſtas Vrbis Regiones poſt longa incendia, & bella diu jacuiſſe deſertas, inopia civium, deinde promiſcuè ædificari cœptas, nulla cura habita vicos dirigendi, ſed omiſſo diſcrimine ædificaſſe in ruinis incendiorum, & terræmotuum, ea fuit cauſa, ut non modò ſicut de Roma incenſa Livius inquit, veteres cloacæ, ſed etiam aquæductus & ciſternæ per publicum ductæ, nunc privata paſſim

ſubeant

ſubeant tecta, formaque ſit Vrbis occupatæ, magis quàm diviſæ. Prætereo Regum Turcicorum clauſtra ingentia mediam Vrbem occupantia, regiorumque purpuratorum ſepta integras Vrbis inſulas claudentia, & vias publicas occupantia, vel longè avertentia, fundamentaque non modò ſupra terram extantia, ſed etiam ſubſtructiones ſubterraneas abditiſſimas ſagaciſſimè inveſtigatas funditus demoliuntur: ac niſi vidiſſem per id tempus, quod ego egi Byzantii permulta templa, & palatia adeò penitus à fundamentis imis deleta, & Turcicis ſtructuris poſtea referta, ut recognoſcere requirem priſtinum eorum ſitum, non tam facilè conjeciſſem, quid demoliri potuiſſent ab Vrbe capta, quam quotidie ſi ædificiis publicis ornare ſtudent, tamen horridior eſtatque obſcurior interdiu, quàm olim noctu, in qua pernoctantium luminum claritudo (ſicut Marcellinus ait) dierum ſolita imitari fulgorem, ædificiorum ſplendorem illuſtrabat. Nunc diei fulgor caſarum obſcuritatem detegens, reddit obſcuriorem. Vnde fit, ut ſi vel Conſtantinus, qui illam conſtituit, ornavit, vel alii, qui eam auxerunt, reviviſcerent: antiquorum ædificiorum ſitum non agnoſcerent. Quid ego externus? quem non antiquorum

ædificiorum veſtigia, non ſtatuæ, non inſcriptiones, non numiſmata, non habitatores ſtudioſi antiquitatis informârunt, (qui alieniſſimi ſunt ab omni antiquitate) ſed potiùs inquirentem impedierunt, ut nihil metiri, nihil percontari liberè auſus ſim, non modò à Barbaris, ſed ne à Græcis quidem, quibus nihil à literis alienius, nihil nomini Latino infeſtius, quod ut caninum mordent, dente canino deteſtantur, execrantur: neque offa ulla eos mitigare queas, ſed multo ſucco uvæ; quos ut impleveris, niſi crebras invitationes feceris, niſi Græco more exclamaveris te bibere, operam & vinùm perdideris: neque tamen ab eis quicquam reportaveris, niſi levia quædam, niſi morem bibendi, quem ſolum retinent ex moribus antiquorum Byzantiorum. Ad has incommoditates id accedit, quòd ex antiquis ſcriptoribus Græcis non adjuvari potes ad Conſtantinopolis cognitionem: non enim Dionyſius Halicarnaſſeus, non Livius, non Strabo, non Vitruvius, non Varro, non alii infiniti, ad cognoſcendam novam Romam, ſicut antiquam, mihi auxiliati ſunt; non Blondus, non Fulgoſius, non alii plerique mihi digitos ad fontes intenderunt, non ignotu ſcriptor patriæ Conſtantinopolitana

quic

quicquam me docere potuit: ille enim
meras nugas habet, & duntaxat docet,
quis ædes ſacras ædificaverit, ſed in quo
loco ſitæ fuerint, non docet: qui ſi revi-
viſceret, earum poſitiones ignoraret: ad-
eò omnia immutata ſunt, ut non modò,
quæ ſupra memoriam viventium anti-
qua dicere poſſumus, ſed etiam quæ
ſunt ſupra ſingulos curſus ætatis, anti-
qua dici poſſunt. Sic enim quotidie va-
riantur, ut ſenex neſciat, quæ puer vidit,
neque modò ædificia antiqua deleta, ſed
etiam locorum nomina, quæ illa tene-
bant, amiſſa ſunt, aliaque barbara ſuc-
ceſſerunt, & planè Scythica inaudita. Sic
enim hæc gens ſuam linguam amat, ut
omnium locorum, quæ invaſerit, ſtatim
immutet nomina, aliaque imponat no-
va incognita, non priſtinorum nomi-
num interpretationem habentia, ſed
quidvis aliud potiùs ſignificantia: non-
dum enim ſe rerum potiri putant, niſi
nominum potiantur; ſic enim Græca &
Latina ſuſpecta habent, ut timeant vel à
nominibus ipſis. Quid igitur inveſtiga-
ſti? exigua profectò veſtigia cùm ex ho-
minum memoria, tum ex ſcriptis autho-
rum quidem tempore recentium, ſed uſu
antiquorum: quicquid enim eſt ſupra
memoriam noſtram, dicere antiquum
poſſumus in recognitione locorum. Ex

illis paucis velut ex unguibus leonem, deprehendi quatuordecim Regiones potiùs, quàm ex earum deſcriptionibus non propriis, ſed communibus, & ambiguis, aut ex veſtigiis ædificiorum, quæ illæ continebant, & memoria paulò poſt extinguetur, ſi Turci valebunt: itaque fiet, ut ne me quidem multò diligentiores poſtea ulla veſtigia reperiant Regionum Vrbis, ejuſque monumentorum. Quibus ſi ſuccurrere magis, quàm antevertere conatus ſum, & vendicare ab interitu proximè peritura, ſiquidem fortaſſe erraverim, excuſandus ſum, & mea mora Byzantina diuturnior, quàm voluiſſem, non accuſanda, ſed damnanda fortuna, in quam me conjecit Franciſci Regis mors, cujus nutu in Græciam acceſſeram, non diu ut deſiderem Byzantii, ſed ut conquirerem Codices Græcorum antiquos, ut non unius Byzantii, ſed multorum locorum ſitus deſcriberem, ut juvarem, ſi quid poſſem literas. A quo conatu depulſus, veritus ſum redire priuſquam quippiam conatus eſſem, quamobrem veniſſem. Itaque meo tenui vectigali Aſiam, Græciamque peragrare conatus ſum, urbeſque nobiles deſcribere: quod addere volui, ne quis putet, reditum meum retardatum vel ab aliqua Myro Byzantia, vel ab Aſiaticis deli-

lelitiis, quas omnes exopto his, qui ma-
ueri nt meam fortunam calumniari,
quàm probare ſtudium: ad quod non
itilitas, non exiſtimatio (cùm domi
neliora, & illuſtriora præſtare potuiſ-
ſem, in animi tranquillitate, & ſalutari
orporis ratione,) non Leonis Byzantii,
non Paſiadis facetiæ me retinuerunt,
icut nec me retinuit pronuntiandi ve-
nementia Byzantii Pythonis, quem De-
noſthenes etiam apud inferos horrere
licitur, non Barbarorum voces aſpe-
æ, truculentæ (quæ etiam non modò
ardigradas beluas concitare poſſent,
ſed etiam Byzantium ipſum Pythonem
ıd relinquendam patriam) me extrudere
ootuerunt ad reditum celerem. Neſcio
quod fatum, me in hos errores ærumno-
os meliora ſentientem rapuit; & ſcien-
em, & prudentem in omnia fere peri-
ula conjecit: ſive conſtantiæ cauſa, ſi-
ve rei honeſtas ad ea me impulit; confir-
nata Platonicorum judicio, tradentium
nullum eſſe modum veſtigandi veri, niſi
nveneris; & quærendi defatigationem
urpem eſſe, cùm id quod quæritur ſit
pulcherrimum.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

TYPOGRAPHVS
Lectori S.

HActenus doctiſsimus & omni laude digniſsimus Gyllius. Qui utinam editioni operum ſuorum intereſſe potuiſſet! ſanè tot mendis non ſcatuiſſent: quæ nos tollere ex parte conati, ne divinando quidem interdum bonum ſenſum elicere potuimus. Prater enim characterum nitorem nihil quod ſatisfacere Lectoribus poſsit, in Gallica Lugdunenſi editione occurrebat. Peſsimè omnia diſtincta: & quoties verbum aliquod deſit, non antè deprehendere potuimus, quam ubi quo tenderet autor planè incerti eramus. Conati tamen ſumus, quæ potuimus; & ita exemplar hoc concinnavimus, ut paucioribus ſalebris obnoxii futuri ſint Lectores. Quos etiam juvare ſtuduimus doctiſsimi GVIDI PANCIROLI *in Tractatum de Regionibus Vrbis Commentariis. Hac enim calci Gylliani operis ſubjunximus; iterum ſed alio ordine edito eodem libello, & haud paulo emendatiore. Singulis autem Regionibus Commentaria dicti Panciroli ſubjunximus: Qui vir, etſi à Gyllio ipſo adjutum ſe fuiſſe faſſus ſit, plurima tamen lectu digniſsima ex aliis autoribus deprompta addendo, rem hanc obſcuriſsimam non mediocriter illuſtravit. Tu Lector utere, & boni conſule.*

VRBIS
CONSTANTINOPOLITANÆ;
qualis tempore Arcadii & Honorii fuit,

DESCRIPTIO,

incerto autore:
Ex Libro Notitiæ Vtriuſque Imperii, à GVIDO PANCIROLO edito;

Cum ejuſdem in eandem Annotat.

REGIO PRIMA
continet in ſe

Domum Placidiæ Auguſtæ:
Domum nobiliſſimæ Marinæ:
Thermas Arcadianas:
Vicos ſive Angiportus viginti novem:
Domos centum, decem & octo:
Porticus perpetuas duas:
Balneas privatas quindecim:
Priſtrina publica quatuor:
Piſtrina privata quindecim:
Gradus quatuor:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Curatorem unum, qui totius regionis ſolicitudinem gerat:

Vernaculum unum, velut ſervum in omnibus, & internuncium regionis:

Collegiatos viginti quinque, qui è diverſis corporibus ordinati, incendiorum ſolent caſibus ſubvenire:

Vicomagiſtros quinque, quibus per noctem tuendæ Vrbis cura mandata eſt.

Regio prima] Romam in regiones quatuordecim diviſam fuiſſe, ex Plinio & Tacito conſtat, ubi urbis incendium à Nerone factum recitat. Eas breviter Sext. Rufus & P. Victor viri Conſulares deſcripſerunt: hîc quoque ante NOTITIAM VTRIVSQVE ROMANI IMPERII, ab ignoto auctore ponuntur: Conſtantinopolis, Romæ veteris ſimulachrum facta, & NOVA ROMA appellata, ipſa quoque illius exemplo in regiones XIV eſt diviſa, ut auctor eſt inter alios Iuſtinianus, Novell. 43. qui eas κλίματα appellat: nonnullaque Romæ monumenta eò tranſlata, & nova plura ſunt fabricata; quæ velut Notitiæ Vtriuſque Rom. Imperii affinia, non omnino prætereunda eſſe duxi: Itaque quaſdam ad ea clariùs explicanda Annotationes appoſui; etſi nonnulla etiam in ejuſdem Notitiæ Commentario, prout occurrebant,

rebant, ſuis locis ſunt declarata. Horum deſcriptionis auctor id obſervat, ut Eccleſias & digniora præmittat: mox quæ omnibus ſunt communia, eodem ſemper ordine recitat, Vicos, Domos, Balneas, Piſtrina, Gradus, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos; poſtremò Vico-magiſtros. In XIII Regione per errorem Vici omittuntur; & in XIV Curator, Vernaculus, Collegiati, & Vico-magiſtri pariter deſiderantur: quos reponemus. Eccleſiæ XIV in VII tantùm Regionibus inveniuntur: at Romæ nullus Vicus ſua carebat Ædicula; & aliqui duas habebant. In quaque igitur regione ſigillatim ſingula opera attingemus.

Domum Gallæ Placidiæ Auguſtæ] Fuit filia Theodoſii Magni, & ſoror Arcadii Honoriique. Hæc Româ captâ ab Alarico Vandalorum ſeu Gothorum rege abducta, Athaulfo Alarici affini, & ejus ſucceſſori, nupſit: quo extincto, reſtituta, & Conſtantio, qui mox imperavit, nupta, Valentinianum & Honoriadem filios ſuſcepit, ut Eutropius, Zonaras, Cedrenus & alii ſunt auctores.

Domum nobiliſſimæ Marinæ] Arcadii filiæ, quæ Nobiliſſimæ titulo inſignita, innupta manſit, ut auctor eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Cedrenus. Dignitas Nobiliſſimi in antiqua Inſcriptione primùm Valeriano juniori tributa invenitur, circa annum ſalutis CCLX. Mox Severino & Maximino Cæſaribus, L. 1. C. de feriis, & deinceps aliis. l. 2. C. de mag. munic. l. 5. C. de feriis: donec ad feminas quoque pervenit. Hæc erat quædam participatio Imperii: nam hoc titulo honeſtatus, purpuream veſtem aureo limbo circumdatam gerebat, & ſupra Præfectos ſedebat, ut auctor eſt Zoſimus libro 2, qui vult hunc honorem à Conſtantino excogitatum: ſed conſtat longè antè fuiſſe.

Thermas Arcadianas] Ab Arcadio extructæ, Procopius de ædificiis Iuſtiniani, Oratione prima; Ex Propontide, inquit, ad Orientalem plagam Vrbem naviganti occurrit publicum Balneum, quod ARCADIANÆ dicitur, Conſtantini Vrbem alias variam exornans. Hîc atrium Iuſtinianus exſtruxit, quod Vrbi prætenditur, & leniter alluitur mari; ut qui hîc deambulant, cum prænavigantibus loqui poſſint. Hæc igitur in confinio maris in prædicto atrio ſic habent: eſt enim atrium aſpectu pulcrum, quod leves venti perflant: cujus inferna pavimenta columnarum & marmorum præcipua venuſtate integuntur: tan-

tantum enim ſplendorem effundunt, ut Solis radiis concertare videantur. Multa quoque atrium exornant; partim ænea, partim lapidea cælata, præbentia ſpectaculum multa admiratione dignum. Hactenus Procopius. Hæ Thermæ fortè ſunt, quæ Xerolophus vocantur, quas ab Arcadio fabricatas fuiſſe, auctor eſt Cedrenus. Xerolophus, inquit, opus eſt Arcadii, columnæ Theodoſii Tauro poſitæ omnia ſimile. Hoc opus in Foro Arcadii fuiſſe, Socrates ſcribit lib. 7. cap. 1. Loquens enim de Sabatio hæretico, ait: Faciebant collectas contra Seſonnicum ſuum Epiſcopum in loco civitatis qui Ξηρόλοφος [al. Ξηρέλοιφος] appellatur, in Arcadii Foro. Hæc ille. Ædificium erat plures cellas continens: unde Thermas fuiſſe conjicio. Nicephorus enim Gregoras, libro 7. cap. 1. Athanaſium Patriarcham Conſtantinopolis in cellis Xerolophi reſediſſe ſcribit. Sonat autem hæc vox, inquit Suidas, Siccam inunctionem, ſine lotione; quod ibi ungerentur, non lavarentur: & addit, olim fatidicum hunc locum fuiſſe, in quo è tripode reſponſa reddebantur, & LVI temporum Aſtronomica erat revolutio: ibique XVI cochleati & reconditi erant receſſus. Ego quoque in ve-

tuſto

tuſto codice Græco XII cochleas ibi fuiſſe legi, & Dianæ, Severique & Marciani columnas, ac minoris Theodoſii, & Valentiniani ſtatuas. Ibidem ſcriptum epigramma Iuſtinianus citat (in §. item lex Cornelia Inſtit. de publ. jud.) quod ex Xenophonte fuerat deſumtum in quinto Anabaſeos. Zonaras quoque Leone Iſauro imperante, Arcadii ſtatuam in Xerolophi columna poſitam, terræmotu concidiſſe ſcribit. Thermæ verò hîc publicæ, vel à Principibus ædificatæ appellantur: Balnea erant privatorum.

Domus CXVIII] Intelligo inſignia ædificia: quemadmodum Romæ Domus ab Inſulis diſtinguuntur. Alioqui vici XXIX vix ſinguli quaternas domos habuiſſent. Nec dignus mediocri civitati hic numerus ædificiorum fuiſſet. Nobiles ergo domus hîc tantùm recenſentur; cætera ædificia omittuntur.

Porticus perpetuas duas] Longas & perpetuas. Hæ non erant, ut hodie, ædibus conjunctæ, ut pars earum cenſerentur ſed ſeparatæ, ad ſpatiandum, & animi gratia ædificatæ: unde Strabo, lib. 5. Geograph. ubi Romæ loca deſcribit, Liviæ porticum περίπατον, id eſt, deambulationem appellat: cui & Plinius conſentit, lib. 14. cap. 1. Idem Strabo

o lib. 13. Georg. autor eſt, Cumanos
Eolas mutuam pecuniam ad exſtruen-
am porticum accepiſſe: & cùm præ-
ituta die non reſtituerent, à creditore
ohibitos fuiſſe, ne ſub ea deambula-
ent: cùm verò plueret, præ pudore edi-
o permiſiſſe, ut eam ſubire poſſent: &
ìm præco clamaret, ut porticum ſubi-
nt, iviſſe in proverbium, Cumanos
eſcire ob pluviam porticum ſubire,
iſi à præcone admonerentur. Has Vl-
anus intelligit, cùm porticus ſine ædi-
us fuiſſe ſcribit in lege cætera 41. § hoc
enatusconſ. de leg. 1. Tacitus (libro 15.)
quens de Neronis incendio, Porti-
is, inquit, amœnitati dicatæ, latiùs
ocidêre. Talis fuit porticus Athenis:
ujus partem à Mycone mercede, par-
m à Polygnoto gratuitò pictam Pli-
ius memorat lib. 35. cap. 3. quæ ob id
ria [ποικίλη] eſt appellata, in qua
eno docuit, ob id Stoïcus nuncupa-
s. Suidas in ver. 501. Imaginibus ar-
nteis & marmoreis hujuſmodi por-
cus exornari conſueverant, ut ex te-
amento apud Marcellum (in l. Seia,
ult. alſ. Lucius de aur. & arg. leg.)
eprehenditur: Hæredem meum, in-
uit, volo, ut in patria mea faciat por-
cum publicam: in qua poni volo ima-
nes argenteas, item marmoreas. Hîc
duas

duas porticus intelligi puto, à Palatio uſque ad Forum Conſtantini: quæ per longum ſpatium ſunt perpetuæ, nec interrumpuntur. Procopius enim ſcribit (de ædif. Juſtinian. orat. 1.) Iuſtiniano imperante Palatium, ædem Sophiæ, & utraſque Porticus magnas, uſque ad Forum Conſtantini arſiſſe. Idem & Cedrenus: qui eaſdem ambas porticus Baſiliſco imperante flagraſſe memorat: & hæ ſemper ſunt reſtitutæ. Quælibet autem Regio Conſtantinopoli aliquot porticus habebat: quod Romæ erat ſecus.

Gradus IV] Tribunal intelligitur: ad quod per gradus marmoreos ad accipiendum panem plebi dandum aſcendebatur: qui panis *gradilis* à gradibus vocatur. Valentinianus (in l. C. Theodoſ. de anno civi.) Panis, inquit, gradilis in alium gradum tranſlatio inhibetur. Idem (in d. l. 2. C. Theod. eo.) Vniverſi panem gradilem de gradibus adipiſcantur. Ex quibus conſtat, gradum eminens tribunal fuiſſe, unde panis capiebatur. Conſtantinus enim (ut auctor eſt Metaphractes) quotidie octuaginta millia panum in pauperes elargiebatur. Socrates (lib. 2. cap. 13.) octuaginta millia modiorum frumenti fuiſſe ſcribit: quibus Vinum, Carnem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

& Oleum addidiſſe, Suidas tradit. Erant ergo IV gradus ſeu tribunalia in prima Regione ad hæc diſtribuenda erecti.

Curatorem unum, qui totius regionis ſollicitudinem gerat] Hi ab Auguſto primùm inventi, Magiſtratus à Tranquillo appellantur, cap. 30. Spatium, inquit, Vrbis, in Regiones Vicoſque diviſit: inſtituitque, ut illas annui Magiſtratus ſortitò tuerentur: hos Magiſtri è plebe electi. Illorum loco Curatores XIV. poſtea Alexander Auguſtus inſtituit. Lampridius: Fecit Roma, inquit, Curatores XIV. ſed ex Cos. viris; quos audire negocia urbana cum Præfecto Vrbis juſſit: ita ut omnes aut magna parte adeſſent, cùm acta fierent. Hi videntur lites ſuæ Regionis curaſſe; & pupillorum inopumque curam habuiſſe.

Vernaculum unum, velut ſervum in omnibus, & internuncium Regionis] Hunc credo fuiſſe velut miniſtrum Curatoris, qui nuncia perferebat ad homines ſuæ Regionis pertinentia. Hi ſunt, qui à S. Rufo & P. Victore in Regionibus Romæ Denunciatores vocantur: quorum bini in qualibet Regione erant conſtituti.

Collegiatos XXV, *qui ex diverſis corporibus ordinati, incendiorum ſolent*

caſt-

caſibus ſubvenire] Romæ Præfectus Vigilum VII cohortibus libertinorum hominum imperabat : quos Auguſtus ad arcenda incendia inſtituit, ſingulaſque cohortes binis Regionibus præpoſuit, ut Paullus (in l. 3. de off. præf. vig.) Tranquillus & Dion lib. 55. memorant. Conſtantinopoli vero DLXIII viri, ex diverſis artificum corporibus extracti, per XIV Vrbis Regiones, & ipſi nocte ad arcenda incendia excubabant, qui Collegiati vocabantur. Hic numerus nec minui, nec augeri poterat; & uno moriente, Præfectus Vrbi alium ex ejus corpore ſubſtituebat. Honorius & Theodoſius ad Ætium P. V. & non P. P. ut vulgo legitur in l. pen. C. de commerc. & ita ex Cod. Theodoſiano (in l. ult. C. Th. de calcis coct.) emendandum. Quingentorum, inquiunt, ſexaginta trium Collegiatorum numerus maneat: nullique jus addendi mutandive, vel in defuncti locum ſubſtituendi pateat copia: ita ut judicio tuæ ſedis ſub ipſorum præſentia corporatorum in eorum locum quos humani ſubtraxerint caſus, ex eodem quo illi fuerant corpore ſubrogentur. Hæc illi. Eligebantur autem Collegiati ex XXXV corporibus artificum, quos Conſtantinus in epiſtola ad Maximum recenſet (in l. 1. C.
de

e excuſ. artif.) qui ab omnibus muneribus perſonalibus, præterquam ab arendo incendio immunes erant (l. 1. C. de privileg. corporat.) In prima hac regione erant tantùm Collegiati XXV: in aliis alii, qui complebant numerum DLX. (vel DLXIII.) ad quem explendum, in XIV. Regione XXXVII aut XL (ut legitur apud Zenonem, l. 1. C. de Collegiat.) deſiderantur. Alibi Collegiati pro Decanis defunctos humantibus accipiuntur: (in l. 9. C. de ſacr. ſanct. eccl.) aliquando pro Municipibus, in l. 1. C. Th. de op. publ.

Vicomagiſtros quinque, quibus per noctem tuendæ Vrbis cura mandata eſt] qui primùm ab Auguſto inventi. Tranquillus in Aug. cap. 30. Spacium, inquit, Vrbis in Regiones vicoſque diviſit: inſtituitque ut illas annui magiſtratus ſortitò tuerentur; hos magiſtri, è plebe cujuſque viciniæ electi. Itaque ſinguli Curatores ſingulas Regiones tuerentur: vicos plures Vico-magiſtri appellati: quos credendum eſt aliquot milites habuiſſe, quibus noctis latrocinia & alias injurias prohiberent: ſicut erant Romæ Vigiles dicti, (l. ſi maritus, C. de adult.) qui id curabant, & Cuſtodes Vrbis quandoque (l. ſed & miles, §. qui ff. de excuſ. tutor.) vocantur. Romæ

pro ſingulo vico bini, terni, & quaterni ſtatuebantur Vicomagiſtri. Hîc verò quælibet regio quinque tantum habet: ita ut univerſi ſint LX, etſi infra in collectione civitatis LXV numerantur.

Regio II.

Regio ſecunda ab initio Theatri minoris per æqualitatem ſui latenter molli ſublevata clivo, mox ad mare præcipitiis abrupta deſcendit. Continet in ſe

Eccleſiam magnam:
Eccleſiam antiquam:
Senatum:
Tribunal purpureis gradibus extructum:
Thermas Zeuxippi:
Theatrum:
Amphitheatrum:
Vicos ſive Angiportus triginta quatuor:
Domos nonaginta & octo:
Porticus magnas quatuor:
Balneas privatas tredecim:
Piſtrina privata quatuor:
Gradus quatuor:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta quinque:
Vico-magiſtros quinque:

Eccleſiam magnam] In Templum S. So

. Sophiæ, id eſt, *Dei Sapientiæ*, à Con-
tantino, vel (ut alii) à Conſtantio con-
itum appellabatur : quod incendio
xuſtum, poſtmodum Iuſtinianus om-
ium orbis terrarum ſplendidiſſimum
ecit : de cujus nobili architectura Pe-
andri liber, & alii, extant. Evagrius
ribit, templi longitudinem fuiſſe pe-
um CXC : latitudinem pedum CXV : al-
tudinem à pavimento ad centrum he-
iſphærii pedum CLXXX.

Eccleſiam antiquam] Fortè aliquam
x illis intelligit, quæ à Conſtantino
onditæ fuerant; & aliquot Procopius
ecenſet orat. 1. de ædific. Iuſtiniani.

Senatum] Locus in quo Senatus ha-
ebatur : quem, ut auctor eſt Sozome-
us, Conſtantinus Magnus ædificavit:
bi eandem celebritatem kalendis Ia-
uarii quotannis fieri voluit, quam
omæ Senatus habebat. Incendio com-
uſtum, ob ſeditionem ortam de eji-
iendo D. Io. Chryſoſtomo, ſplendi-
iorem Iuſtinianus reſtituit, ait Pro-
opius.

Thermas Zeuxippi] Inſignes eæ erant
orticu domos & officinas circumdan-
e. Illis annui reditus, ad accenden-
a balnei lumina, & ſarta tecta haben-
a, aſſignati erant. Theodoſius (in l.
ui plurimæ, C. de op. publ.) Quia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

inquit, plurimæ domus cum officinis ſuis in porticibus Zeuſippi [Zeuxippi] eſſe memorantur, reditus memoratorum locorum pro quantitate, quæ placuit, ad præbenda luminaria, & ædificia ac tecta reparanda, Regia Vrbis lavacro ſine aliqua jubemus excuſatione conferri. Hæc ille. Scribit autem ad Severinum Præfectum Vrbi (non Prætorio:) ut rectè legitur in Codice Theodoſiano, l. 52. de oper. publ. Hoc balneum Palatio Principis vicinum fuiſſe, & poſtea Numerorum vocatum, Nicephorus ſcribit lib. 9. cap. 9. Ejuſdem Sozomenus & Socrates meminerunt. Id credo primùm à Zeuſippo conditum, qui circa Neronis tempora Byzantii Chriſtianos afflixit (Niceph. lib. 8. cap. 7.) & inter alios Divum Andream Argyropolim fugere compulit. Erat tum, ut puto, Macedoniæ & Thraciæ Præfectus. Hoc balneum poſtmodum Severus Imperator auxit, & ornavit: unde Severi eſt appellatum: verùm Cedrenus ab ipſo conditum affirmat. Numerorum deinde balneum eſt nuncupatum, quia milites ibi lavabantur. Zoſimus lib. 2. in peninſula id fuiſſe ſcribit: Olim quidem, inquit, eo loco portum habebat, quo porticus illæ deſinunt, quas Severus Imperator exſtru-

exſtruxit, cùm ſuas adverſus Byzantios iras depoſuiſſet, qui hoſtem ipſius Nigrum in urbem admiſiſſent. Hæc ille. Suidas auctor eſt, Chriſtodorum poëtam ſtatuas & imagines Zeuxippi carmine celebraſſe: inter quas laudatur quæ Heſiodo poëtæ poſita fuit. Procopius, lib. 1. de ædif. Iuſtiniani, id balneum affirmat à Iuſtiniano reſtauratum eſſe: ſed Zeuxippum dici, quia ibi equorum junctorum curſus exercebatur, quod Græca hæc dictio ſonat. Ejus meminit D. Gregorius Nazianzenus in oratione ad Arianos, & de ſe ipſo; Nec novam, inquit, illam Hieruſalem, hoc eſt, Zeuſippum inviſo. Imperante Iuſtiniano incendio conſumptum eſt. Cedrenus: Incendio, inquit, conſumtum eſt Balneum Severi, quod Zeuxippi nomen geſſit: in quo varium inerat ſpectaculum, artiumque ſplendor, & marmorum, & lapidum, & ex ære imaginum; & opera virorum, quæ à multis ſæculis fabricata erant; quibus hoc unum deerat, quod animæ non inerant illorum, quos referebant. Inter præcipua & ingenium ſuperantia opera, ſtabat & Homerus, qualis fuerat cogitabundus, manibus inſertis infra pectus: barba ſine cultu demiſſa; capilli capitis æquales, rari ab utraque ſincipitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

parte: facies præ ſenio hirſuta, ac curis de univerſo: naſus ad reliquas partes proportione æquali, oculi palpebris affixi; ita ut cæci formam præ ſe ferrent, qualem eum fuiſſe, fama fert. Supra tunicam palliolo erat amictus. Et ad baſim infra pedes ejus, lorum quoddam æneum ſubjectum. Erant porrò æneæ columnæ omnium ſapientia, poëſi, arte dicendi, ac fortitudine clarorum virorum.

Tribunal purpureis gradibus extructum] Id erat ex marmore porphyrite: quæ vox Latinè *purpureum* ſonat, quia purpuram hic lapis imitatur.

Amphitheatrum] Secundum littus maris: per quod ad Palatium Principis, & Portum Iuliani ibatur: in quorum medio fornaces eſſe conſueverant, quæ à Theodoſio juniore tolli ſunt juſſæ: in l. ult. C. Th. de calcis coctor. Omnes, inquit, fornaces, per omne ſpacium, quod inter Amphitheatrum & D. Iuliani portum & littus maris extenditur, tolli præcipimus, propter ſalubritatem Vrbis ampliſſimæ, & noſtrarum ædium vicinitatem: nec ulli his in locis coquendę calcis præberi licentiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

REGIO III.

Regio tertia, plana quidem in ſuperiori parte, utpote in eo Circi ſpatio largius explicato, ſed ab ejus extrema parte nimis prono clivo, mare uſque deſcendit. Continet in ſe eundem

Circum maximum:
Domum Pulcheriæ Auguſtæ:
Portum novum:
Porticum ſemirotundam: quæ ex ſimilitudine fabricæ Sigma Græco vocabulo nuncupatur:
Tribunal Fori Conſtantini:
Vicos ſeptem:
Domos nonaginta quatuor:
Porticus magnas quinque:
Balneas privatas undecim:
Piſtrina privata novem:
Curatorem unum:
Collegiatos viginti & unum:
Vicomagiſtros quinque.

Domum Pulcheriæ Auguſtæ] Sororis Theodoſii junioris, quæ virgo permanſit: etſi mortuo Theodoſio fratre, Martiano, quem creavit Imperatorem, nupſit. De hac multa Zonaras, Cedrenus, Zoſimus, Nicephorus & alii. Aliam domum in XI Regione habuit.

Portum novum] Eſt forte ille à Iuliano apoſtata fabricatus. Alius fuit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

VI Regione Neorius vocatus, ubi erat navale.

Porticum ſemirotundam, quæ à ſimilitudine fabricæ, Sigma Græco vocabulo nuncupatur] A ſimilitudine Græcæ literæ C (quæ nunc Σ ſcribitur.) Hujus ſæpe Zonaras & Cedrenus (in Michaële Monacho, Baſilio Macedonio) meminerunt.

Regio IV.

Regio quarta, à Milliario aureo collibus dextra lævaque ſurgentibus, ad planiciem uſque valle ducente perducitur. Continet in ſe idem

Milliarium aureum:

Auguſtæum:

Baſilicam:

Nymphæum:

Porticum Phanionis:

Liburnam marmoream, navalis Victoriæ monumentum:

Eccleſiam ſive Martyrium Sancti Mennæ:

Stadium:

Scalam Timaſii:

Vicos triginta duos:

Domos trecentas ſeptuaginta quinque:

Porticus magnas quatuor:

Balneas privatas ſeptem:

Piſtri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Piſtrina privata quinque:
Gradus ſeptem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta:
Vicomagiſtros quinque.

Miliarium aureum] De hoc ita Cerenus ſcribit: Supra Miliarii fornicem uæ ſunt ſtatuæ Magni Conſtantini, & natris ejus, & in harum medio Crux: tergo earum Trajanus, & juxta hanc Elius Hadrianus eques, & Horoloium, à Iuſtiniano ibidem collocatum. rat hæc columna Romæ in Foro ab uguſto poſita; à qua omnes *viæ* Itaæ initium & finem accipiebant, ut lutarchus, Dion, P. Victor & alii traunt: non tamen ab ea milliaria nunerari cœpiſſe, Æmilius Macer monet, n l. Mille de ver. ſig. Mille paſſus, ait, on à Miliario urbis, ſed à continenbus ædificiis numerandi ſunt. Sicut rgo Romæ erat Miliarium aureum, ita Conſtantinopoli, quæ Nova Roma ppellata, in omnibus veterem imitaatur. Sed ibi non columna, ut Romæ, iiſſe videtur, ſed ædificium; ut ex præictis Cedreni verbis, & ex Suida derehenditur: qui ſub ejus teſtudine Conſtantini & Helenæ columnas & Crucem, ac ſimulacrum Fortunæ, plu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

reſque alias ſtatuas fuiſſe ſcribit; & illud Milium, non Miliarium appellat.

Auguſteum] Erat ingens ærea columna, à Iuſtiniano fabricata. Cedrenus: Abſoluta eſt, inquit, anno XVI Imperii Iuſtiniani ærea columna magna, quæ vocatur Auguſteum: eique impoſita eſt Iuſtiniani ſtatua equeſtris, ſiniſtra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur Orbis Imperium penes ipſum eſſe: dextram autem intendebat, quaſi Perſas juberet ſtare, & Romanorum ditionem non invadere. Omnes verò æreæ circa columnam tegulæ erant auratæ, introitum Palatii Conſtantini Magni tegentes: qui etiamnum æreus dicitur; columna verò Auguſteum vocatur. De hac latè Procopius, de ædific. Iuſtin. in 1. orat. Vbi Auguſteum non columnam, ſed locum, in quo erat columna, vocatum fuiſſe ſcribit, quod & Macellum appellabatur: Columna, inquit, præcipua, magnitudine admiranda, non tamen ſimplex & uniformis; ſed grandibus in circuitu lapidibus compoſita. Hanc æs optimum, in tabulis & verticibus circumfuſum undique veſtit, lapides ipſos ſuo robore vinciens, & ornatu tegens; colore quidem auro puro obſcurius, dignitate vero non multo inferius, par planè

planè & æquiparandum argento. In hujus columnæ vertice ſtabat prægrandis equus, ære conflatus, verſus ad auroram, admiratione dignus, ſimilis ituro, & antè pulchrè proclinato. Nam inter priores pedes ſiniſtrum levat, tanquam terram pulſaturus, alter pes lapidi, ſuper quem graditurus eſt, infixus hæret. Poſteriores verò pedes ita contrahit, ut ſi ſtare prohibeatur, in parato ſit. Huic equo inſidet æreum Regis ſimulacrum; Achillem vocant, propter figuram, quam refert; etenim ſoleas ſubligatas habet, abſque ocreis. Pectus heroico thorace munitum eſt, & caput galea. Splendorem quemdam projicit, ſpectans ad Orientem, iter, ut opinor, accepturus ad Perſas. Gerit ſiniſtra manu orbem, quo innuit terram & mare ſibi ſubditum eſſe. Nihil armorum tenet, neque enſem, neque haſtam, ſed tantum Crucem orbi impoſitam, per quam regnum & belli victoria illi obvenit. Dextram manum ad Orientem extendit; & porrectis digitis jubet ut Barbari ultrà non progrediantur. Infrà verò locum hunc Auguſtum forum appellat: Eſt forum, inquit, ante regias, columnis circum munitum; Auguſtum vocant Byzantii: in hoc ad Auroram Curia ſeu Prætorium exſtructum eſt, Iuſtinia-

ſtiniani Regis opus: quò Romanorum Senatus conveniens initio anni ſolennem feſtivitatem peragit. Idem & Suidas tradit. Phavorinus forum obſoniorum Auguſtæum fuiſſe tradit; ita appellatum, inquit Suidas, quòd Idibus Octobris ſingulis annis Regionum Curatores & Senaſtophori in honorem Auguſti ibi ſaltarent; vel quòd Conſtantini & Helenæ ejus matris ſtatuæ eo in foro eſſent locatæ.

Baſilicam] Baſilica quoque omnium inſignis ibidem erat ædificata; de qua hæc Cedrenus: Ortum à mediis chalcopratiis incendium, cùm utramque porticum, tùm contigua omnia, & Baſilicam devoravit: in qua fuit Bibliotheca librorum 120 [millia] continens. inter quos libros fuit etiam draconis inteſtinum pedes 120 longum; cui Homeri poëmata Ilias & Vlyſſea aureis literis fuerant inſcripta, cum hiſtoria rerum ab Heroïbus geſtarum. Erat Baſilicæ teſtudo multis columnis ſuffulta: qualia hodie viſuntur templa, ordinibus columnarum ſuſtentata; quæ [templa] etiam Baſilicæ appellantur, quòd inſtar Baſilicarum ſint fabricata. Eam in VII Æneïdos Virgilius deſcribit:

Templum auguſtum, ingens, centum
ſublime columnis.

Vrbe

Vrbe fuit ſumma, Laurentis regia Pici.
Hic ſceptra accipere, primoſque attollere faſces,
Regibus omen erat.

Ibi cauſæ agitabantur, Legati civitatum audiebantur; publicaque negotia tractabantur. Hæc inaurata, marmoribus ſplendebat. Theodoſius Cyro P., V. Conſtantinopolitanæ, L. Baſilicam, C. de oper. publ. Baſilicam, inquit, auratam, & marmoribus decoratam [in] nullius imaginis aut pictarum tabularum obumbratione fuſcari jubemus. Cùm verò Conſtantinopoli & ejus Vrbis Præfecto ſcribat, hanc ſignificat. De eâdem, credo, intelligit Zonaras in Leone Magno, quum flagraſſe Maximam Domum vocatam ſcribit: in qua & Senatus & delecti cives deliberatum convenire ſolebant, atque ipſe Imperator, conſulatem veſtem ſumpturus. Opus illuſtre & ſplendidiſſimum: in quo pedaneos judices in cellulis judicaſſe Iuſtinianus ſcribit, in §. ſedebant aut. de judic. Novell. 81. Hanc Baſilicam à tergo Miliarii fuiſſe, Suidas ſcribit: in verbo βασιλική: & in ea ſtatuam inauratam, & alias. Inter cetera ibi erat elephas, à Severo ob hanc cauſſam factus, quòd argentarius quidam illius custo-

cuſtodem interfeciſſet, & cadaver belluæ manducandum objeciſſet; ob id iratus elephas eum occîdit. Ad facti memoriam Severus elephantem cum cuſtode æneum fundi fecit, qui Coſ. Iuliano Conſtantinopolim tranſlati, in baſilicâ locati fuêre.

Nymphæum] Id erat amplum ædificium; in quo nuptias celebrabant, qui ædes ad hoc idoneas non habebant, ut auctor Zonaras in Leone Magno, & Cedrenus. Eò ex fonte, qui erat in Foro, aquam derivatam fuiſſe, Suidas ſcribit, quæ Nymphæum lavacrum vocabatur. Theodoſius ad eundem Cyrum, in l. Siquis, C. de aquæductu, Tua, inquit, ſedes diſponet, quantum aquæ publicis Thermis, quantum in Nymphæis conveniat deputari.

Porticum Phanionis] Suidas Phanionem eſſe dicit locum, in quem purgamenta projiciebantur. Ea fortè eſt porticus, quam Zeno Imperator à Miliario uſque ad Capitolium cum quatuor columnarum ordinibus excurriſſe ſcribit: inter quas tabernulas marmoribus incruſtatas prope viam publicam ædificari permittit: in l. pen. §. præterea, C. de ædificiis priv.

Liburnam marmoream] Navalis victoriæ eſt monimentum. Eam enim

victo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ictoriam ſignificari puto, qua Fraju-
is, Magiſter militum Arcadii contra
ainam liburnis inſtructis ad Cherſo-
eſum potitus eſt, ut Zoſimus lib. 5.
cribit.

Eccleſiam ſeu Martyrium Sancti Memmæ] Ægyptius miles fuit, ſub Dio-
letiano paſſus in Phrygia. Hanc ædem
onſtantinus ædificavit: quem plures
 honorem Martyrum Eccleſias fabri-
aſſe, Euſebius in ejus vita ſcribit. lib. 3.
ap. 47.

Stadium] Hæc erat area quadrata,
d pugillatum deſtinata, ut ait Suidas:
uam Græci c c pedibus metiebantur,
uandoque pluribus. Vndique portici-
us ſeu periſtyliis claudebatur: ubi lu-
ta, ſaltu, cæſtibuſque Græci ſaltabant.
orticus ad meridiem erat duplex, ne
luviis à ſeptentrione venientibus læ-
eretur. Intus ultra porticum, conti-
ebat Ephebæum, ſeu Exedram, ſedibus
ndique circumdantibus; ubi diſputa-
ant Philoſophi, & juvenes erudieban-
ır. Olim enim, in librorum inopia.
iſputando & arguendo ſe exercebant,
t auctor eſt Suidas, in verbo Γυμνά-
ια. A dextra verò & ſiniſtra Ephebæi,
abant Balnea, in quibus oleo luctan-
s ungebantur. Et ideò Cajus Iurecon-
ultus ſcribit Stadium propriam for-
mam

mam ex conſummatione accipere, in l. Si is qui quadringenta, ad fin. ff. ad leg. Falcid. Hoc Stadium ſpectabat mare. Procopius De ædificiis Iuſtiniani orat. I. in fin. In loco, inquit, mari proximo, quod nunc Stadium vocatur (certaminibus quibuſdam, opinor, locum olim dedicatum) ampla Xenodochia Iuſtinianus & Theodora uxor exſtruxerunt. Hæc ille.

Scalam Timaſii] Erant trigradus per collem ad mare deſcendentes, à Timaſio facti: vel locus ad commodè deſcendendum paratus, ita nuncupatur: nam Scalam etiam deſcenſum ex navi vocant. Gyllius lib. 2. cap. XI. de Boſporo Thracio Scalam molis brachium ponticuli interpretantur: Credendum tamen eſt, hîc marmoreas ſcalas fuiſſe, cùm locus pro inſigni nominetur. Ex his aliquod vectigal colligebatur, quod ad Aquæductus reparationem impendebatur. Theodoſius (in l. ad reparationem, C. de aquæduct.) Ad reparationem, inquit, Aquæductus hujus almæ Vrbis, omnia vectigalia, quæ colligi poſſunt ex univerſis ſcalis hujus inclytæ Vrbis, ad refectionem ejuſdem Aquæductus procedunt. Hæc ille. Naves, credo, quæ merces exonerabant, aliquid ſolvebant. Iuſtinianus quoque

reci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ecitat codicillos Hierii: in quibus ne-oti Hierio ſuburbium coparium cum mnibus ſcalis reliquit, Novell. 159. tem Cedrenus autor eſt, Copronymo nperante, ſæviſſimo frigore mare con-retum fuiſſe: mox tepeſcente aëre, in-er alia fruſtum glaciei Arcis Scalas onſtantinopolis attriviſſe. Fuit Tima-us Magiſter Peditum Magni Theodo-i, qui à Valentis temporibus militare œperat. Ab Eutropio Arcadii cubicu-ario per calumniam accuſatus, in Oa-m eſt relegatus. Syagrii P. P. pater, t Zoſimus in 5 ſcribit.

REGIO V.

Regionis Quintæ non modica pars, in bliquioribus poſita locis, planitie exci-iente producitur: in qua neceſſaria ci-itatis ædificia continentur. Continet n ſe

Thermas Honorianas:
Ciſternam Theodoſianam:
Prytaneum:
Thermas Eudocianas:
Strategium, in quo eſt Forum Theodoſianum; & obeliſcus Thebæus quadratus:
Horrea holearia:
Nymphæum:
Horrea Troadenſia: [*al. Croadentia:*]

Horrea Valentiniana:
Horrea Conſtantiaca:
Portum habet Prosforianum: [*al. Probiſphorianum:*]
Scalam Chalcedonenſem :
Vicos viginti tres :
Domos centum octoginta quatuor :
Porticus magnas ſeptem: [*al. quatuor:*]
Balneas privatas undecim :
Piſtrina publica ſeptem:
Piſtrina privata duo:
Gradus novem:
Macellos duos:
Curatorem unum :
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta:
Vicomagiſtros quinque.

Ciſternam Theodoſianam] Locus eſt infra terram concameratus , non vivam, nec perpetuam, ſed imbribus conceptam aquam continens ; l. 1. §. hoc interdictum , ff. de fonte. Petrus Gyllius , in Topographia Conſtantinopolis ſcribit, , ſe Conſtantinopoli inventam ſub terra ciſternam , ignorantibus dominis indicaſſe. Erat , inquit , longitudinis pedum CCCXXXVI , latitudinis CLXXXII , ambitus CCXIV paſſuum. Concameratio ſuſtinebatur marmoreis columnis CCCXXXVI. pedes XII inter ſe diſtantibus. Singulæ XI dodrantum al-

titu-

itudinem ſuperabant : In longitudi-
nem per XII ordines, in latitudinem
per XXVIII erant diſpoſitæ. Hyeme,
rruente aquæductu , ad media colum-
narum capitula implebatur ciſterna , pi-
ceſque innatabant : quos ædium do-
minus æſtate navicula circumvectus,
tridente transfigebat.

Prytaneum] Athenis erat arx Pry-
taneum vocata : in quam Senatores ac
ſapientes conveniebant, & viri de Re-
publica bene meriti publicè alebantur.
Cicero lib. 1. de Orator. Suid. in Πρυ-
τανεῖον. Cujus exemplo , prope Ciſter-
nam Regiam erat Conſtantinopoli Pa-
latium, in quo vir doctiſſimus duode-
cim diſcipulos erudiebat , qui poſtea
Reipublicæ utiles futuri eſſent. Cedri-
nus in Leone Iſauro Iconomacho : A-
pud Regiam, inquit, Ciſternam Pala-
tium erat venerabile, in quo juxta an-
tiquam formam Oecumenicus magiſta
[magiſter] ſedebat , duodecim habens
diſcipulos , eruditione & vita graves.
Hi cùm omnem diſcendi ſcientiam ce-
leritate & amplitudine ingenii perce-
piſſent ; Eccleſiaſticam divinarum re-
rum ſapientiam acri ſtudio tractabant.
Abſque eorum conſilio quicquam agi,
ipſis quoque Imperatoribus nefas puta-
batur : quos Leo ſuſtulit. Id Zonaras

clariùs exprimit: Domus, inquit, erat in Baſilica, proximè Forum ærarium regio: in qua multi codices & humanæ ac divinæ ſapientiæ aſſervabantur ab antiquis temporibus: & ad habitandum attributa qui eruditione excelleret, quem Oecumenicum Doctorem appellabant. Is duodecim contubernales habebat excellenter eruditos. His publicus victus præſtabatur: quos eruditionis avidi adibant. Hos etiam Imperatores ad rerum gerendarum conſilia adhibebant. Quos cùm Leo in ſuam ſententiam, ut imagines impugnarent, trahere nequiviſſet, nocte cum libris combuſſit. Quemadmodum ergo Athenis viri de Republica benemeriti in Prytaneo alebantur: ita & hîc eruditi. Et ob id Prytaneum hanc domum vocatam fuiſſe puto, quæ inſtar Athenienſis erecta fuit.

Thermas Eudocianas] Ab Eudocia uxore Theodoſii junioris, quæ antequam Chriſtiana fieret, Athenais vocabatur; de qua plura Zonaras, Nicephorus, & alii. Alias habebat ædes in decima Regione; ubi de ea aliquid dicetur.

Strategium] Hæc interpretor Caſtra Prætoriana, ubi degebant Prætoriani milites. Eo in loco erat Forum Theo-

dosia-

loſianum, & Obeliſcus Thebæus qua-
rus Thebis Ægypti Conſtantinopolim
dvectus; qui in quadrum erat forma-
us.

Horrea holearia] Credo legendum
learia ſine aſpiratione, ubi oleum con-
ebatur.

Horrea Troadenſia] E Troadenſi ad-
ectas merces, vel frumenta continen-
ia: quemadmodum in nona Regione
unt Horrea Alexandrina, in quibus
rumenta Alexandria advecta conſerva-
antur. Troas verò eſt regio Phrygiæ
d Helleſpontum ſita, non longè à Con-
tantinopoli.

Horrea Valentiniana] A Valente Im-
eratore facta. Fortè hoc eſt illud Hor-
eum, in quo Suidas (in verbo Manaim)
cribit Manaimi ſtatuam fuiſſe, qui ad-
erſus Scythas exercitum duxit. Et ibi
rat æneus modius; ut ſecundum ju-
tam ejus menſuram frumentum eme-
etur & venderetur, pretio aurei à Va-
ente in modios XII præſtituto (pro
Valentiniano enim lego Valente, qui
Conſtantinopoli imperavit.) Is nautæ
manum præcidi juſſit, qui ejus legi
raudem fecit. Et ob facti memoriam
manus æreæ ibi ſunt affixæ.

Erant & *Horrea*, in quæ aurum, ar-
gentum & gemmæ deferebantur. Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Paulus Iureconſ. homines in Horreis pretioſiſſimam partem fortunatum repoſuiſſe ſcribit in l. 3. § effracturæ, ff. de offic. Præfect. vigil. Lampridius quoque refert, Horrea Alexandro fabricata fuiſſe, in quæ privati homines qui domi loca non habebant, aut cuſtodia carebant, aurum, argentum, gemmas, aut grana convectarent. Domini verò Horreorum illata ſuo periculo cuſtodiebant. L. cùm plures § locator. locati.

Portum Proſforianum] In quo edulia exonerabantur. Προσφορὰν enim Græci eſculenta vocabant.

Scalam Chalcedonenſem] Commodum deſcenſum è regione Chalcedonis, ut eo trajiciatur: nec amplius ſtadiis quinque ab Europa dividitur.

Macella duo] Duo loca ampla intelligit, in quibus obſonia vendebantur.

Regio VI.

Regio Sexta, brevi peracta planitie, reliqua in devexo conſiſtit. A Foro namque Conſtantini, Scalam uſque ſive trajectum Sycænum, porrigitur ſpatiis ſuis. Continet in ſe

Columnam purpuream Conſtantini:
Senatum ejuſdem loci:
Neorium portum:
Scalam Sycænam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Vicos viginti duos:
Domos quadringentas octoginta quatuor:
Porticum magnam unam:
Balneas privatas novem:
Piſtrinum publicum unum:
Piſtrina privata decem & ſeptem:
Gradus decem & ſeptem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta novem.
Vicomagiſtros quinque.

Columnam purpuream Conſtantini]
Iæc erat in Foro Conſtantini, lapideis
abulis ſtrato. Zonaras in Nicephoro
hoca: Imperatorem Nicephorum, in-
uit, maledictis uſque in Forum lapi-
eis tabulis ſtratum proſequuntur; in
uo Columna rotunda Porphyretica ſi-
a eſt. De hoc ita Cedrinus: Conſtan-
inus anno ſui Imperii XXIV. forum
ondidit, cum duobus amplis Roſtris:
n eoque Foro Columnam Româ alla-
am poſuit, uno ſolidoque lapide con-
tantem, qui totus erat purpureus, id
ſt, ex porphyrite conſtans: atque eam
reis faſciis vinxit, inſcriptis. In ejus
ummo ſtatuam ſibi collocavit, cum
ac inſcriptione, CONSTANTINUS.
plendebat Solis inſtar. Opus fuit Phi-
iæ, Athenis advectum. Sub baſim co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

lumnæ VII poſuit ſportas, ac XII cophinos Chriſti miraculis inſignes: infra ſcriptoſque verſus appoſuit: (Cedrinus in Theodoſio:)

Tibi Chriſte, mundi domine, rectorque optime,
Vrbem hanc, tibi quæ ſerviat, modò ſubdidi,
Et ſceptra, Romanamque omnem potentiam.
Hac tu malis defende ſemper ab omnibus.

Idem fermè aliis verbis Zonaras narrat. Teretem, inquit, Columnam Porphyreticam Roma, ut ferunt, allatam, in Foro lapideis tabulis inſtrato locavit: unde à Græcis *placoton* nominatur: ſupraque æneam ſtatuam, arte & magnitudine admirabilem erexit: antiqua enim manu penè vivens expreſſa erat. Id Apollini ſimulachrum fuiſſe ferunt, ex Ilio Phrygiæ tranſlatum: ſed Conſtantinus ſuum illi nomen indidit, clavis quibuſdam capiti inſertis, qui corpus Domini ſalutiferæ Cruci affixerant. Ea ad noſtram ætatem permanſit integra, columnæ inſiſtens: Sed ſub Alexio Comneno, vehementi venti impetu dejecta concidit, & multos contrivit. Statuam illam Nicephorus (lib. Eccleſ. hiſt. 8. cap. 4.) meliùs exprimit: Maximam,

mam, inquit, illam porphyretici marmoris Columnam conſtruxit: in qua ſtatuam quoque ſuam collocavit in polo ſeu vertice mundi, Crucem infixam manu tenentem. Quo ille ſymbolo indicavit, virtute invicti ejus trophæi & ſigni terram omnem, mare ipſum à ſe ſubactum. Gyllius ſcribit illam ex VIII lapidibus conſtructam, æreis laureatiſque Zonis commiſſuras, ut videri non poſſent, cingentibus. Sed his diſſolutis, hodie ſtructura quadam intercisa, marmora colligantur. Columna eſt altitudinis pedum LXXXVI. & dodrantis, præter gradus, ſpiram, & ſtylobaten. Sita eſt in Foro Conſtantini.

Senatum ejuſdem loci] Erat in Foro Conſtantini ad boream domus, Senatus nuncupata, æneis ſtatuis, & marmoribus porphyreticis ornata: in quam Senatus, & præcipui cives, deliberandi cauſſa convenire conſueverant, & Imperator conſularem veſtem accipere ſolebat, Leone Magno imperante, flagravit, ut Zonaras & Cedrenus memorat.

Neorium portum] Id eſt Navale, ubi naves fabricabantur: à quo Porta illi proxima ſecundum aliquos Neorii dicitur: ſed à Cedreno & Zonara infra in XII Regione Aurea vel Pulchra vocatur.

Alii Imperialem nominârunt, quia Arci Principis proxima erat.

Sycenam Scalam] Id eſt, gradus, quibus ad littus deſcendebatur, ut in Sycenam proximam inſulam trajiceretur, quæ nunc Pera vocatur. In hoc toto ſinu multa navicularum millia, pluresque quam Venetiis cymbæ ad transferendos homines comparata reperiuntur. Peramæ vulgò dicuntur, quòd ultrò citroque transferant.

Porticum magnam unam] Hæc uſque ad Forum Conſtantini extendebatur, quam ob ſeditionem Iuſtiniano imperante crematam Procopius ſcribit lib. 1 de bello Perſico.

Regio VII.

Regio ſeptima, in comparationem ſuperioris planior, quamvis & ipſa circa lateris ſui extremitatem habeat (al. abeat) in mare declivior. Hæc à parte dextera Columnæ Conſtantini, uſque ad Forum Theodoſii, continuis extenſa porticibus, & de latere aliis quoque pari ratione porrectis, uſque ad mare velut ſe ipſam inclinat, & ita deducitur. Habet autem in ſe

Eccleſias tres, hoc eſt, Irenen, Anaſtaſiam, & Sancti Pauli:

Colum-

Columnam Theodoſii, intrinſecus uſq; ad ſummitatem gradibus perviam:
Equites magnos duos:
Partem ejuſdem Fori [*Theodoſiani:*]
Thermas Carolianas:
Vicos octoginta quinque:
Domus ſeptingentas undecim:
Porticus magnas ſex:
Balneas privatas undecim:
Piſtrina privata duodecim:
Gradus ſexdecim:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos octoginta:
Vico-magiſtros quinque.

Irenen] In Septima Regione, in loco qui Taurus appellatur, erat Templum S. Irenæ, id eſt, Pacis: quam, ut inquiunt Socrates & Cedrinus, Conſtantinus Magnus condiderat; & Imperante Iuſtiniano conflagravit.

Anaſtaſiam] Sanctę Anaſtaſiæ [Templum:] cujus reliquiæ primo anno Imperii Leonis Magni Syrmio Conſtantinopolim allatæ fuère, & in ejus Templo repoſitæ, quod erat apud Roſtra Domini. Anaſtaſiæ templum à Catholicis eſt ædificatum: quia D. Gregorius Nazianzenus ibi S. Trinitatis dogmata ſuſcitavit; Templumque Anaſtaſiæ eſt appellatum: vel quòd, inquit Sozomenus,

nus, mulier gravida, quæ ex ejus porticu cadens interiit, precibus populi revixit: [de qua re infra pluribus.

Sed verius eſt, duas Conſtantinopoli fuiſſe Eccleſias Anaſtaſias dictas: Alteram Novatianorum, ab Arianis dirutam, ab ipſis verò denuò excitatam, ut ait Sozomenus, lib. 4. cap. 19. & ob id Anaſtaſiam dictam. Altera fuit à Gregorio Nazianzeno denominata. Fuerat hæc domus Nicobuli, in quam Gregorius Conſtantinopolim veniens, hoſpitio eſt receptus: atque ibi S. Trinitatis dogmata jam extincta renovavit: unde locum Anaſtaſiam vocavit: (Gregor. Nazianz. in oratione ad 150 Epiſcopos, & in Cantico Anaſtaſiæ) Et domus in Eccleſiam verſa, in magnificam Baſilicam excrevit. Sozomenus verò id nomen eum locum habuiſſe ſcribit lib. 5. cap. 5. quòd mulier gravida ex ſublimi porticu, quum Dei verbum audiret, deorſum delapſa, & mortua, omnium precibus vitam recepit: Martianus nobilis civis & dives, amplum & ſpecioſum ibi extruxit Templum (Metaphraſt. 10. Ianuarii.) Ob nomen verò, D. Anaſtaſiæ reliquiæ ibi fuere repoſitæ. (Theodoſius Lector in Collectaneis.)

Columnam Theodoſii, intrinſecus uſque ad ſummitatem gradibus perviam]

De

De hac ita Zonaras in Iuſtiniano: Anno, inquit, Imperii ejus XVII. magna Columna in veſtibulo Magni Templi collocata, abſoluta eſt: cui equeſtrem ſuam ſtatuam impoſuit. Eo loco prius ſteterat Columna Magni Theodoſii, ſtatuam argenteam ſuſtinens, à filio ejus Arcadio factam, pondere VII millium & CCCC librarum. Quam ille [Iuſtinianus] cum Columna demolitus, argento direpto, repoſuit: quæ adhuc cum ejus imagine viſitur. Cùm ſtante hac Columna hæc Conſtantinopolis facta ſit deſcriptio, ante Iuſtinianum ſcriptam eſſe oportet De hac Columna aliter Cedrinus in Zenone loqui videtur, aut de alia intelligit: In Tauro, inquit, Columnam poſuit Magnus Theodoſius, ſuas contra Scythas continentem pugnas, & de iis ſtatuta trophæa: habet intus viam ſurſum ferentem. In bivio eques poſitus eſt, ipſe Magnus Theodoſius, dextram verſus Vrbem intendens, & Columnæ inſcripta trophæa demonſtrans. Hæc quarto Zenonis imperii anno terræ motu concuſſa cecidit: quæ ſtatuam Theodoſii habebat. Idem loquens de Anaſtaſio: Multa, inquit, Conſtantini Magni opera conflavit; ſuamque ſtatuam inde confecit, & in Columna Tauri conſtituit. Namque priùs ibi poſita fuerat Theo-

Theodoſii Magni: ea terræ motu dejecta & comminuta fuerat.

Equites magnos duos] Horum alter fuit Theodoſius Magnus, quem prope Columnam, dextram verſus Vrbem intendiſſe, & trophæa Columnæ inſcripta monſtraſſe, Cedrinus ſcribit.

Thermas Coroſianas] A Coroſia Valentis Imperatoris filia nominatas, ut Sozomenus explicat lib. *6*. cap. *9*. Martianus, inquit, cùm vita, tum doctrina admirabilis, qui jam olim quidem in regia ſatellitem egerat, at jam tum preſbyter, ſectæ Novatianæ erat; docebatque filios Valentis Imperatoris Anaſtaſium & Caroſam præcepta Grammatica: Quarum nominibus ſunt balnea Conſtantinopolis etiamnum appellata.

Regio VIII.

Regio Octava, ex parte Tauri, nulla maris vicinitate conterminata, anguſtior magis quam lata, ſpatia ſua in longitudinem [latitudinem] producta compenſat. Continet in ſe

Partem Fori Conſtantini:
Porticum ſiniſtram, Taurum uſque:
Baſilicam Theodoſianam:
Capitolium:
Vicos viginti duos:

Domos centum octo:
Porticus majores quinque:
Balneas privatas decem:
Piſtrina privata quinque:
Gradus quinque:
Macellos duos:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos ſeptendecim :
Vico-magiſtros quinque:

Regio Octava] Hæc Regio tota mediterranea, partem Tauri (qui erat vicus Conſtantinopoli) continet. Cujus etiam Zonaras in Nicephoro Botoniata meminit, & partem Fori Conſtantini, Porticum ſiniſtram, Taurum uſque, Baſilicam Theodoſianam, & Capitolium comprehendit. Suprà diximus, Conſtantinopolim Romæ ſimulacrum fuiſſe, unde illius exemplo Regiones quatuordecim, Miliarium, Capitolium & alii ſuprà expoſita, habuit.

REGIO IX.

Regio Nona, prona omnis, & in totùm [notum] deflexa, extenſi maris litoribus terminatur. Continet in ſe Eccleſias duas,
Cœnopolim, &
Omonœam:
Horrea Alexandrina:

Do-

Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ:
Thermas Anaſtaſianas:
Horreum Theodoſianum:
Vicos ſexdecim.
Domos centum ſexdecim:
Porticus majores duas:
Balneas privatas quindecim:
Piſtrina privata quindecim:
Piſtrina publica quatuor:
Gradus quatuor:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta octo:
Vico-magiſtros ſex.

Eccleſias duas, Cœnopolim, & Omonæam] Primam à loco Vrbis ita vocato denominatam puto. Fortè illa Eccleſia à fonte extra Portam auream, qui poſtea in cœnum & uliginem converſus eſt, nomen habet. Leo antequam rerum potiretur, eo luto cæco oculis illito, lumen reſtituit; poſtea factus Imperator, ibi Deiparæ Virgini, quæ illi Imperium prædixerat, templum dedicavit, quod forte Cœnopolis, à loco Vrbis cœnoſo eſt appellatum. Nicephorus libro Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ 15. cap. 25. Procopius in hoc ſuburbio, Fons dicto, Iuſtinianum Deiparæ Templum condidiſſe ſcribit: verùm non ex novo fecit, ſed renovavit. Altera Eccleſia à

Con-

Concordia [ὁμόνοια] eſt dicta, cujus fortè antea illud Templum fuerat: ſicut & Romæ tria ferme Concordiæ Templa fuiſſe legimus: unum à M. Furio Camillo, ob ſeditionem militarem dicatum; alterum à M. Manlio prætore ob ſeditionem & ipſam militarem in Gallia: Tertium in Foro Romano, prope Græcoſtaſim, à L. Opimio Coſ. deletis partibus Gracchanis, magna Populi indignatione conditum: cui inſcriptum eſt OPVS VECORDIAE, pro CONCORDIÆ. Aliam Livia Auguſta ædem Concordiæ fecit, aut inſtauravit (D. Auguſtin. de Civit. Dei lib. 3. c. 25.) Quorum unum à Conſtantino ſplendidius eſt reſtitutum: quemadmodum in Baſilica Lateranenſi vetus indicat inſcriptio.

Horrea Alexandrina] Quotannis Alexandria DCCC myriades artabarum, ſeu medimnorum Atticorum frumenti Conſtantinopolim mittebantur, pro quibus nomine nauli nautis 90. millia aureorum imperante Iuſtiniano ſolvebantur; edicto Iuſtiniani 13. Erat autem antiquitus liberalitate Senatus & ditiorum civium coacta pecunia ſexcentarum & undecim librarum auri, quæ apud Præfectum Vrbi vel Annonæ reponebatur, & aliam Princeps addiderat, qua hoc frumentum emebatur:

L. 3. C. Theodoſ. de frum. Vrb. Conſtantinop.) & vectum Conſtantinopolim, in Horreis recondebatur, quæ à loco, unde advehebatur, Alexandrina vocabantur.

Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ] Filiæ Arcadii, ut auctor eſt Cedrenus, Nobiliſſimæ titulo inſignitæ. Habebat & in ſequenti Regione aliam Domum. Tres filias Arcadius ex Eudocia uxore reliquit: Pulcheriam, Marinam, & Arcadiam; quæ cælibes virgineſque manſerunt: Niceph. lib. 13. cap. 38. & Cedrenus.

Thermas Anaſtaſianas] Dictæ ab Anaſtaſia Valentis Imperatoris filia; ſicut Caroſianæ, ab hujus ſorore, ſuprà in VI Regione: Quarum nominibus, inquit Sozomenus (lib. 6. cap. 9.) ſunt Balnea Conſtantinopoli etiamnum appellata. Marcellinus verò (lib. 17.) ab Anaſtaſia ſorore Conſtantini has Thermas cognominatas fuiſſe ſcribit. De hoc ita Paulus Diaconus lib. 13. In Vrbe, inquit, Conſtantinopoli Domus eſt maxima, nomen habens Caryæ, id eſt, Nucis. Eſt enim in ejus Domus veſtibulo arbor nucis, in qua (ut ſermo eſt) fuerat appenſus martyr Acatius, & defunctus. Ob quam rem etiam Oratorium illîc eſt ædificatum. Hæc ille. Procopius ait:

Ana-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Anaſtaſianas balneas petit, à ſorore Conſtantini cognominatas.

REGIO X.

Regio Decima, in aliud civitatis latus à Nona regione platea magna, velut fluvio interveniente dividitur. Eſt vero tractu planior: nec uſquam præter maritima loca, inæqualis, longitudini ejus latitudine non cedente, Continet in ſe

Eccleſiam ſive Martyrium Sancti Achatii;
Thermas Conſtantinianas:
Domum Auguſtæ Placidiæ:
Domum Auguſtæ Eudociæ:
Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ:
Nymphæum majus:
Vicos viginti:
Domus ſexcentas triginta ſex:
Porticus majores ſex:
Balneas privatas viginti duas:
Piſtrina publica duo:
Piſtrina privata ſexdecim:
Gradus duodecim:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos nonaginta:
Vico-magiſtros quinque.

Martyrium S. Achatii] Is Conſtantinopoli ad Nucem excruciatus fuit:

quam Nicephorus in medio Templo in ejus memoriam condito, Arcadio imperante, extitiſſe memorat, lib. 13. cap. 38. cùm ille ſub Diocletiano, centum annis antè, paſſus eſſet. Loquens enim de Procopio tyranno, Templum illud vetuſtate collapſum, Iuſtinianus pulcherrimum reſtituit: Quod collapſum, inquit Procopius (de ædif. Iuſtinian 1. orat.) à fundamentis reſtituit, admiratione plane dignum tale ac tantum ſplendere ut eam de ſe opinionem præbeat, quaſi totum nivibus perfluat. Martyrium verò ædem appellat, in qua humatus eſt hic martyr. de quo Martyrologium 6. Maii.

Thermas Conſtantinianas] Gyllius (lib. 3, Topographiæ Conſtantinop.) legit CONSTANTIANAS: quarum ſæpe apud Sozomenum, Socratem, & Suidam fit mentio. Sed veriſimile eſt etiam à Conſtantino, qui ſuam Vrbem tot ornamentis decoravit, Thermis honeſtatam fuiſſe.

Domum Auguſtæ Placidiæ] Theodoſii Magni filiæ, (Solimus in fine lib 6.) quæ aliam domum in prima Regione habebat (in Theodoſio:) & cum Honorio reſedit in Italia.

Domum Auguſtæ Eudociæ] Hæc fuit Theodoſii junioris uxor, anteà Athe-

naïs

naïs dicta, & poſtea Chriſtiana facta: fœmina omnium ſui temporis eruditiſſima. Vitam Chriſti carmine Homericoo centone compoſuit. Demum ſuſpecta adulterii, à viro ejecta, Hieroſolymam migravit, & Theodoſio defuncto Conſtantinopolim rediit: Zonaras, Nicephorus.

REGIO XI.

Regio Vndecima, ſpacio diffuſa liberiore, nulla parte mari ſociata eſt. Verùm ejus extenſio, tam plana, quam etiam collibus inæqualis. Continet in ſe

Martyrium Apoſtolorum:

Palatium Faccilianum: [Flaccilianum,]

Domum Auguſtæ Pulcheriæ:

Bovem æreum:

Ciſternam Arcadiacam:

Ciſternam Modeſtiacam:

Vicos octo:

Domos quingentas tres:

Porticus majores quatuor:

Balneas privatas quatuordecim:

Piſtrinum publicum unum:

Piſtrina privata tria:

Gradus ſeptem:

Curatorem unum:

Vernaculum unum:

Collegiatos triginta ſeptem:

Vicomagiſtros quinque.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Martyrium Apoſtolorum] Conſtantinus hoc ædificaverat, inquiunt Cedrenus & Euſebius: qui de hoc ita ſcribit: (de vita Conſtantini lib. 4. cap. 58.) Apoſtolorum Templum in Vrbe ſui cognomine, ad perpetuam illorum memoriam conſervandam ædificare cœpit. Illud verò cùm in infinitam extruxiſſet altitudinem, lapidumque omnis generis ac cruſtarum varietate ab Ipſo ſolo ad ſuperiorem contignationem colluſtraſſet, ſummo artificio factis laquearibus tectum intùs complexus eſt, auroque univerſum contexit. Suprà verò pro tegula inductum æs à toto opere imbrium injurias arcebat. Quod ipſum etiam multo auro fulgebat: ita ut longè contemplantibus, per reciprocatos Solis radios incredibilis ſplendor effundi videretur. Interiorem Ædis partem, undique in ambitum circumductam reticulari opere ex ære & auro affabrè facto conveſtivit. Ac Templum quidem hunc in modum permagna Imperatoris cura & ſtudio exornatum eſt. Huic autem atrium ingens & ſubdiale circumdatum, in apertum purumque aërem explicabatur. Hujus per quatuor latera porticus erant diſpoſitæ, quæ medium atrium cum Templo ipſo complectebantur. Porticibus accommodabantur regia Domus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Balnea, Deambulatoria, aliæ habitationes plurimæ, ad neceſſitatem illorum qui locum cuſtodirent, conſtructæ. Hæc omnia dedicavit Imperator, ut Servatoris noſtri Apoſtolorum memoriæ apud omnes gentes æternitatem compararet. Subdit cap. 66. Conſtantinum ibi in aurea arca ſepultum fuiſſe, quam utrinque ſex ſtipant Apoſtoli. Idem affirmat Socrates. Iuſtinianus id poſtea ſplendidius fecit. Procopius enim (de ædificiis Iuſtiniani, dicta Oratione prima) ita ſcribit: Erat antiqua apud Byzantium Ædes, Apoſtolis conſecrata, longitudine temporis jam collabens, & quæ (ut timebatur) amplius ſtare non poterat. Hanc Iuſtinianus pro dignitate inſtauravit: ubi Latomi & artifices effoſſo fundamento invenerunt tres arcas ligneas, inſculptis literis indicantes, trium Sanctorum ibi eſſe corpora, ſcilicet Andreæ, Lucæ, & Timothei: quæ Iuſtinianus & omnes Chriſtiani maximo cum tremore conſpexerunt. Zonaras vult hoc Templum à Theodora Auguſta inſtauratum.

Palatium Facilianum] Si legamus *Falcillianum*, derivabitur à Falcilla, altera Arcadii filia; & apud Cedrenum reponendum nomen *Falcillæ*. Gyllius legit *Placillianum*, à Placilla, uxore Ma-

gni Theodoſii, quam Paulus Diaconus appellat Flacillam. Sed hæc fuit filia Theodoſii junioris, ut auctor eſt Marcellinus Comes: cujus, inquit Gyllius in hoc Palatium eſſe potuiſſet, & *Facilianum* [Flacilianum] vocantur.

Bovem æreum] Quem Pergamo allatum fuiſſe, Cedrenus ſcribit. Caminus, inquit, fuit, in quo uſtus eſt Sanctus Antipas martyr. Sunt qui hunc Bovem eſſe antumant, a Perillo inventum, qui à Phalaride Agrigenti tyranno primus illud tormentum experiri coactus eſt. Zonaras Phocam tyrannum in Bove crematum eſſe ſcribit, ubi, Caminus, inquit, fuiſſe perhibetur æreus, forma Bovis, Pargamo tranſlatus: qui & loco Conſtantinopolis nomen dedit.

Ciſternam Modeſtiacam] Modeſtus fuit primò Comes Orientis, mox Præfectus Prætorio Valentis [l. quinque C. de cohort.] & cùm eſſet Arianus, Catholicos afflixit: demum gravi morbo precibus D. Baſilii eſt liberatus, ut Gregorius Nazianzenus eſt auctor in oratione funebri in Baſilicum. Hunc ciſternæ de qua agitur auctorem fuiſſe puto.

RE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

REGIO XII.

Regio Duodecima, Portam à civitate petentibus in longum plana omnis conſiſtit: ſed latere ſiniſtro mollioribus clivis deducta, maris confinio terminatur: quam mœnium ſublimior decorat ornatus. Continet in ſe

Portam Auream:
Porticus Troadenſes: [*al. Troadeas.*]
Forum Theodoſianum:
Columnam itidem intra ſe gradibus perviam:
Monetam:
Portam Theodoſianam: [*Portum Theodoſ.*]
Vicos undecim:
Domos trecentas ſexaginta tres:
Porticus majores tres:
Balneas privatas quinque:
Piſtrina privata quinque:
Gradus novem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos decem & ſeptem:
Vicomagiſtros quinque.

Portam Auream] Græci ὡραίαν, ab ipſius & proximorum ædificiorum pulchritudine, vocant. Vnde patet, falli eos, qui Neoriam à vicino Navali appellare, maluerunt ita etiam Cedrenus,

Zonaras, (in Leone Iſaurico) & alii appellant. Eam eſſe puto, quam idem Zonaras in Leone Philoſopho, Occidentalem aurei triclinii portam appellat, & inde Aurea eſt dicta. Nicetas in Alexio Duca, Marzulfo, & de geſtis poſt expugnatam urbem. Nicephorus Gregoras de ingreſſu Michaëlis Palæologi in Vrbem. In ea elephanti erant collocati: quos illis ferebant ſimiles fuiſſe, quibus inſidens Theodoſius olim Vrbem ingreſſus eſt: Cedrenus. Hos Theodoſium parvum [juniorem] eò ex æde Martis Athenienſis deportaſſe tradunt. Hæc porta mari oppoſita ad occidentem, ad mediterranea ad Arcis finem tranſmittebat (Nicephorus lib. 15. cap. 25.) & mediterranea reſpiciebat: à qua ad litus maris directa linea menſura erat pedum XIV MLXXV. quæ erat Vrbis longitudo. Erant plus minus tribus millibus paſſuum.

Porticus Troadenſes] Credo à Troadenſibus Conſtantinopoli morantibus ædificatas: aut illa pars urbis ita vocabatur; vel merces Troadenſium eò importabantur: quemadmodum ſupradictum eſt de Horreis Troadenſibus.

Columnam itidem intra ſe gradibus perviam] Hanc ſupra erat ſtatua Theodoſii, quam in Aurea Porta ſitam fuiſſe, &

& Leone Iſauro imperante concidiſſe, autor eſt Zonaras. Hanc Columnam Gyllius opinatur Arcadii fuiſſe (lib. 4. Topogr. Conſtantinop. cap. 7.) & xx·i lapidibus ſcapum cum ſpira & capitulo conſtitiſſe narrat; ubi pugnas Theodoſii contineri aſſerit.

REGIO XIII.

Tertiadecima Regio, Sycana eſt, quæ ſinu maris anguſto diviſa, ſocietatem Vrbis navigiis frequentibus promeretur. tota lateri montis affixa, præter unius plateæ tractum, quam ſubjacentium eidem monti litorum tantum præſtat æqualitas. Continet in ſe

Eccleſiam:
Thermas Honorianas:
Forum Honorianum:
Theatrum:
Navalia:
Domos quadringentas, triginta, & unam:
Porticum majorem unam:
Balneas privatas quinque:
Piſtrinum publicum unum:
Piſtrina privata quatuor:
Gradus octo:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta quatuor:

Vico-

Vico magiſtros quinque.

Sycæna] Peninſula ſinu maris anguſti diviſa. Hæc hodie Galata ſeu Pera vocatur, peninſula anguſto freto ab Vrbe diviſa. Stephanus (de urbibus) Sycæ, inquit, eſt civitas e regione Novæ Romæ, nunc Iuſtiniana dicta. Sed intra novos Vrbis muros Iuſtinianas ſeu Sycas Iuſtinianus collocat (Novell. 59. cap. 5.) ut ejus pars eſſe meruerit. Sycæna à laudatiſſimorum ficuum proventu Græcis eſt nuncupata (Dionyſius Byzantius, Cedrenus) à Francis (ita Latinos vocant) nunc inhabitata. A Brenno Gallorum (quos Græci Galatas vocant) duce, eò profecto Galatam nuncupatam Gyllius opinatur, lib. 4 Topograph Conſt. cap. 11. item Peram, id eſt Trajectum vel Peræam dictam, quemadmodũ Ioſephus Iudæam Tranſ-Iordanam, & Strabo Trans. Euphratenſem appellat. Sycam, ſeu Sycatum trajectum Anaſtaſius vocat in Conſtitutione qua mortuos gratis ſepeliri mandat; L. 8. magna, Cod. de ſacroſancta Eccleſ. Colle à ſeptentrione ad meridiem interſecatur, quem utrinque valles longitudinis unius miliaris claudunt. Ejus muri circuitus eſt quatuor millium & quadringentorum paſſuum. Ibi Copa-rium ſuburbium ſtatuere Iuſtinianus videtur.

detur, Novell. 159 §. Volo igitur. Socrates lib. Eccl. Hiſt. 11. cap. 30, Locus, inquit, è regione Vrbis jacet, Sycaque dicitur, ac Regio XIII eſt Vrbis Conſtantinopolis, quo Novatianorum Eccleſia, Conſtantino imperante, eſt tranſlata.

Societatem Vrbis navigiis frequentibus promeruit] Multa enim ibi naviculatum millia, & longe plures quam ſint Venetiis cymbæ, quæ ultro citroque homines tranſmittunt, eſſe dicuntur; unde peninſula pars Civitatis eſſe potuit. Montibus magna ex parte circumdata, æqualem ad aliud littus planiciem habet, Eccleſiam, Forum Theatrumque Honoriana, & alia ceterarum Regionum ornamenta continet. Ibi Pertinax Vir Conſulatis, Patriarcha egregium Pacis templum exſtruxit; ac locum nobilibus ædificiis ornatum Conſtantinus mœnibus munivit, ait Cæſar Baronius Cardinalis in Annalibus, anno 314 in fine.

Navalia] Etiam hic naves fabricabantur.

Hic deſunt vici duo, qui huic peninſulæ ſufficiebant, in longum porrectæ, & complent numerum vicorum, qui infra in Epilogo recenſentur CCCXXII. & his ademtis eſſent CCCXX.

RE-

Regio XIV.

Regio ſanè [hac] licet in Vrbis quartadecima numeretur parte; tamen quia ſpacio interjecto diviſa eſt, muro proprio vallata, alterius quodammodo ſpeciem civitatis oſtendit. Eſt verò progreſſus à porta modicum ſitu planus: dextero autem latere in clivum ſurgente, uſque ad medium ferè plateæ ſpatium, nimis pronus: unde mare uſque mediocris hac quæ civitatis continet partem, explicatur æqualitas. Continet in ſe

Eccleſiam:
Palatium:
Nymphæum:
Thermas:
Theatrum:
[Luſorium:]
Pontem ſublicium, ſive ligneum:
Vicos undecim:
Domos centum ſexaginta ſeptem:
Porticus majores duas:
Balneas privatas quinque:
[Piſtrinum publicum unum:]
Piſtrinum privatum unum:
Gradus quinque.

Decimaquarta Regio propriis undiq; clauſa mœnibus, alterius Civitatis ſpeciem exhibet] Quia, ut puto, ibi habitans

mans Imperator ſibi Arcem quandam
condere voluit; & ipſa montuoſa, ad
mare deſcendens, in planitem quan-
dam definit. Continet Eccleſiam: ſed
quæ hæc ſit, non exprimitur.

Palatium] Ita appellatur Principis
habitatio, quia Auguſtus in Palatino
monte habitabat, inde ejus domus Pa-
latium eſt vocata: & ita etiam Romuli
domus appellabatur. Quare (inquit Dion
in Auguſto) etiamſi alibi degat Impera-
tor, locus, ubi habitat, ſemper Palatium
nominatur.

Luſorium] Fortè idem quod Ludus
Venatorius, in quo cum feris pugnatu-
ri ſe exercebant: cujus Iura memine-
runt, in l. aut damnum, § quicunque,
de pœnis. Fortè rectiùs à navibus lu-
ſoriis dictis, quæ ibi fabricabantur, hic
locus nomen habuit. De quibus Mar-
cellinus lib. XVI. & in Cod. Theodo-
ſiano lib. 7. eſt titulus 17. de luſoriis
Danubii.

Pontem ſublicium, ſive ligneum] Sui-
das ſcribit apud Divum Mamantem
pontem fuiſſe XII fornicibus conſtan-
tem: eò enim multæ confluebant aquæ.
Is fortè antè ſublicius, poſtea lapideus
eſt factus.

Gradus quinque] In fine hujus Re-
gionis, poſt *Gradus quinque*, addimus
ſequen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

ſequentia, quæ deſunt, & ex collatione aliarum regionum ſunt reſtituta,

Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta ſeptem:
Vico magiſtros quinque.

Collegiati infra in Collectione ſunt DLX. quibus hîc deſunt XXXVII. Sed Theodoſius junior tres addidit, & eos LXIII [DLXIII] ſtatuit, in l. penult. de commerc. & mercat.

COLLECTIO CIVITATIS.

Cognita Vrbe per partes, fas eſt etiam ſitum concluſæ jam univerſitatis aperire: ut magnificentiæ unicum decus non ſolum videatur opere & manu confectum, ſed etiam conſpirantibus elementis, naturæ felicitate munitum. Providentia ergo divina tot futurorum hominum domicilio conſulente, longo tractu, in Promontorii qualitatem ſpacioſior terra, faucibus Pontici maris oppoſita, ſinuoſis partuoſa lateribus, anguſtior latitudine, circum ui maris tutela vallatur. Hoc quoque ſpacium, quod ſolum apertum maris circulus derelinquit, duplici muro acies turrium extenſa cuſtodit. Intra quas ſepta civitas, continet in ſe omnia ſingillatim memorata. Quæ nunc ad firmioris memoriæ qualitatem ſummatim

[...]m collecta referemus. Habet ergo Vrbs [C]onſtantinopolitana

Palatia quinque:
Eccleſias quatuordecim:
Domos divinas Auguſtarum ſex:
Domos nobiliſſimas tres:
Thermas octo:
Baſilicas duas:
Fora quatuor:
Senatus duos:
Horrea quinque:
Theatra duo:
Luſoria duo:
Portus quatuor:
Circum unum:
Ciſternas quatuor:
Nymphæa quatuor:
Vicos trecentos viginti duos:
Domos quatuor millia trecentas octoginta octo:
Porticus quinquaginta duas:
Balneas privatas centum quinquaginta tres:
Piſtrina publica viginti:
Piſtrina privata centum viginti:
Gradus centum, decem & ſeptem:
Macellos quinque:
Curatores tredecim:
Vernaculos quatuordecim:
Collegiatos quingentos ſexaginta:
Vico-magiſtros ſexaginta quinque:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Columnam purpuream:
Columnas intra ſe pervias duas:
Coloſſum unum:
Tetrapylum aureum unum:
Auguſteum:
Capitolium:
Monetam:
Scalas maritimas tres.

Habet ſanè longitudo Vrbis, à Porta aurea uſque ad litus maris directâ lineâ, pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque. Latitudo autem pedum ſex millia, centum quinquaginta.

Habet Palatia quinque] Roma pro his domos MCLXXX.

Ecclesias quatuordecim] Romæ ædes CCCCXXIV.

Domos divinas Auguſtarum ſex: Domos Nobiliſsimas tres] Divinæ vocantur Domus illarum, quibus Auguſtarum titulus dabatur, & ignem procedentes præmittebant, ut apparet ex Herodiano; & alia Imperatoris habebant inſignia. Erant autem hæ Domus V, non ſex, ut errore librarii eſt ſcriptum, ſcilicet binæ Placidiæ, & Pulcheriæ, & una Eudociæ uxoris Theodoſii. Aliæ verò Domus Nobiliſſimæ erant III. Marinæ una, duæ Arcadiæ, Nobiliſſimæ nuncupatæ; quia feminarum

erant

erant, quæ nobiliſſimæ titulum obtinuerant.

Thermas VIII] Romæ erant XI. Victor ſcribit XVI.

Baſilicas II] Romæ decem: Victor XIX.

Fora IV] Romæ undecim: Victor XVII.

Senatus II] Romæ tria erant loca, in quibus Senatus habebatur, ut auctor eſt P. Victor. Vnum ponit inter Capitolium, & Forum; ubi erat ædes Concordiæ. Alterum ad Portam Capenam. Tertium intra ædem Bellonæ, in Circo Flaminio; ubi dabatur Senatus Legatis exterarum nationum, quos in Vrbem admittere nolebant.

Horrea V] Romæ CCXCII.

Theatra II] Romæ III.

Luſoria II] Romæ ludi IV. apud P. Victorem VI.

Portus IV] Romæ I.

Circum I] Romæ II. penes P. Victorem VIII.

Ciſternas IV] Romæ non ſunt.

Nymphæa IV] Romæ XV.

Vicos CCCXXII] Romæ CCCCXXIV.

Domos IV *millia* CCCXVIII] Romæ inſulæ XLVI millia DCII Domus MDCCLXXX. Domus erant majores, & teſtudinatæ, à quatuor partibus

pluentes; Inſulæ faſtigiatæ, à duobus lateribus pluentes. Vnde intelligit hîc ædificia magnifica, non alias ædes, quæ numero quatuor millia trecenta octoginta octo tantæ Vrbi paucæ fuiſſent. Plures enim mediocres habent Civitates.

Porticus XLII] Romæ VI.

Balneas privatas CLIII] Romæ DCCCLVI.

Piſtrina publica XX, *privata* CXX] Romæ omnia CCLIV.

Gradus CXVII] Romæ non inveniuntur.

Macellos V] Romæ Macella II.

Curatores XIII] Legendum XIV.

Licet Regio ultima ſuprà per errorem, nullum haberet Curatorem, nec Vernaculum, nec Collegiatum, nec Vico-magiſtros, conſtat tamen ex Breviario [ſeu Collectione Civitatis] hîc appoſito, eos per incuriam omiſſos. Romæ erant Curatores XXIV.

Collegiatos DLX] Theodoſius in l. penult. C. commerc. ponit DLXIII. tres ampliùs addens. Ex hoc numero appâret Regioni XIV triginta ſeptem deeſſe. Hi Romæ non erant; ſed loco eorum Vigiles in VII. cohortes diviſi. L. 3. ff. de Offic. Præf. Vigil. Dion, Tranquillus.

Vico-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Vico-magiſtros LXV] Legendum LXX. Quini enim erant in quaque regione, unde V. deſiderantur. Romæ erant DCLXXII.

Columnam purpuream] Romæ non extat, quia inde Conſtantinopolim deducta, ut auctor eſt Cedrenus. Hanc Petrus Gyllius ex lapidibus quadratis factam in Hippodromo eſſe ſcribit.

Columnas intra pervias II] Totidem Romæ Columnæ cochlides.

Coloſſum I] Romæ II. Per errorem, ut & alia, omiſſus eſt in Regionibus.

Tetrapylum aureum I] Petrus Gyllius in Topographia Conſtantinopolis, Lib. 3. cap. 6. ignotum ſcriptorem citat, qui vult hanc fuiſſe Aream quadrilateram, undique porticibus circumdatam, quatuor portas habentibus, priùs Quadrivium nominatam. Latini hoc Stadium vocant. Sed hoc in Regionibus Vrbis non invenitur, niſi ſit Stadium in 4. Regione ſitum, quod in hoc Epilogo omittitur. Tetrapyli in Leone Magno meminit Cedrenus Evagrius lib. 3. cap. 28. à Mammiano ſenatore, Zenone Imperante, extructum refert. In Vrbe, inquit, duas regales Porticus cùm ob eximiam ædificationem valdè magnificas, tum ob lapidum concinnitatem & ſplendorem in

primis ornatas ædificavit: Erexitque Tetrapylon, velut inteſtinum inter illas duas Porticus interjectum, columnis & ænea materia pereleganter & exquiſite elaboratas. Quod ad Tetrapylon à Mammiano ædificatum attinet, ne veſtigium quidem illius reliquum vidimus, inquit Gyllius. P. Victor in x Regione Romæ ponit Pentapylon.

Auguſteum] Forum ita dictum Conſtantinopoli.

Capitolium] Vt Romæ: ubi Victor II ponit, vetus & novum.

Moneta] Romæ erat: ſed non ponitur pro loco inſigni.

Scalas maritimas III] Romæ non erant: ſed pro his alia, quæ hic deſunt, ut Naumachia, Lacus, & ſimilia.

Habet longitudo Vrbis à Porta aurea uſque ad littus maris directa linea pedum XIV millia LXXV. Sunt plus minus quatuor milliatiis, ſtatuendo quinque pedes in paſſum.

Latitudo pedum VI. millia CL. id eſt unius, & plus minus quartæ partis milliarii. Circumibat circiter decem milliaria cum dimidio. Fertur portas XXIII habuiſſe. Laonicus Chalcondylus in Othomannorum hiſtoria, Conſtantinopolim CXI ſtadia complecti ſcribit: Eſſent plus XIII milliaribus Italicis. Vul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Vulgo fertur XVIII milliaria circumire.

Præter prædicta celebratur in Iure Aquæductus Hadriani, qui Palatio Principis, & Nymphæis, Balneiſque Vrbis deſerviebat: quemadmodum Theodoſius minor Cyro P. P. (aut P. V.) ſcribit in l. omnes, C. de aquæduct.

Thermæ Achillis ab eodem citantur: in quas ex memorato aquæductu aquæ per plumbeas fiſtulas derivabantur: Dict. l. omnes. Has Thermas prope Strategium fuiſſe, Cedrenus ſcribit, ab ara Ajaci & Achilli ibi dedicata nuncupatas. Caſſiodorus incendium Conſtantino Imperante ortum ad Thermas, quæ vocantur Achilleæ, perveniſſe memorat, in Tripert. lib. 10. cap. 11.

Suburbia Conſtantinopolis, quorum Iura meminerunt.

HEbdomum ſuburbium Conſtantinopolis fuiſſe, auctor eſt Procopius lib. 1. de ædificiis Iuſtiniani, in prima oratione. Alterum, inquit, templum ædificavit D. Theodoræ in ſuburbio, quod Hebdomon, id eſt, Septimum vocatur. Idem Zonaras in Phoca: Cedrenus in Arcadio & Iuſtino, & plures alii. Ibi plura jura condita fuerunt, in qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

bus perperam legitur *ſepties* pro *ſeptimi.* L. pen. C. de ſacroſanct. Eccleſ. l. 19 C. de jur. de lib. l. 30 C. de fidei com. l. 34. C. de donat. De quo in Commentariis ad Notitiam. Ibi ædem D. Ioannis Baptiſtæ Theodoſium Magnum ædificaſſe Zonaras ſcribit. Gyllius nunc intra Vrbem eſſe vult, in VI colle, & à numero Suburbiorum Septimum vocatum.

Blachernæ] Recitat Iuſtinianus in Novell. 159 §. 1. teſtamento Hierii ſuburbium in Blachernis Anthemio filio relictum fuiſſe. Auctor eſt Zonaras, Pulcheriam ſororem Theodoſii minoris ibi ædem Beatæ Virginis ædificaſſe, quam Iuſtinianus (auctore Procopio) inſtauravit. Cedrenus ſcribit, Iuſtinum, nepotem Iuſtiniani illi duos arcus addidiſſe. Anaſtaſius Imperator triclinium magnum ibidem fecit, ut auctor eſt Suidas, & Tiberius balneum: Zonaras. Blachernarum nomen à quodam eo in loco regnante inditum fuiſſe, ex Dionyſio Byzantio Gyllius autumat. Iacebat ad litus maris: ubi etiam Leo Magnus Deiparæ templum extruxit: Nicephorus lib. 15. cap. 25. Hiſtor. Eccleſiaſt.

Studii Monaſterium, aliud Conſtantinopolis ſuburbium fuit: in quo majo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

rem lectum ad ſepeliendos mortuos ſervatum fuiſſe, Iuſtinianus refert Novella 59 cap. 6. Hujus originem ita Nicephorus recitat lib. 15 Eccleſ. hiſtor. cap. 23. Studius vir quidam præclarus, Roma Conſtantinopolim pervenit, ubi Divo Præcurſori templum erexit, in quod ex domicilio eorum, qui ἀκοίμητοι, id eſt, inſomnes, dicuntur, monachos induxit. Horum domicilium Marcellus diviniſſimus conſtruxerat: in quo perpetuis carminibus Hymni Deo canerentur; ſodalitate monachorum eam ob rem in tres cœtus diviſa. Propter hoc Conſul factus eſt Studius, ut hoc fronti Cœnobii inſcriptum carmen ſignificat, quod Latinè ita verſum eſt:

Magnificam poſtquam conſtruxit Studius ædem,
Conſulis accepit, mercedis nomine, honorem.

Id Leone Magno imperante contigit.

Coparia aliud erat Conſtantinopolis Suburbium, quod ab Hierio codicillis nepti relictum fuiſſe, Iuſtinianus narrat, D. Novell 159 §. 1.

Suburbium in promontorio ſinus Soſthenii] Hoc ultra mare in Aſia fuerat Ardaburii Magiſtri militum Theodoſii minoris: poſtea venit in prædictum Hierium, qui Præfect. Prætorio Zeno-

nis fuerat. L. ſcriniarios, C. de milit. teſt. Nominis Soſthenii cauſſam hanc Nicephorus tradit, lib. Eccleſ. Hiſtor. 7. cap. 50. Memoriæ, inquit, proditum eſt, Argonautas Græcorum, cùm ad eum locum perveniſſent, prædari eam regionem cœpiſſe; & ab Amyco, qui ibi tum rerum potiebatur, in fugam verſos, ac palantes in quendam nemoroſum & incultum locum, propter, denſitatem arborum, profugiſſe: ibique eis latitantibus Virtutem cælitus adveniſſe, viri ſpecie, alas veluti aquilæ in humeris habentem; victoriamque adverſus Amycum oraculo denunciaſſe. Illos porro id ſecutos, cum illo conflixiſſe, victoriam reportaſſe, & ipſum unà cum copiis ſuis concidiſſe. Atque ut gratiam viſioni ei referrent, Fanum eos, & ſtatuam ea quæ eis apparuerat forma, in loco eo excitaſſe: nomenque regioni Soſthenium indidiſſe, quod ſcilicet robore accepto ſalvi evaſiſſent.

Bytharium ſeu *Philotheum* Suburbium nuncupatum, Novell. 159. §. 1.

In Venetis, Suburbium, d. Novell. 159. §. 1. in quibus idem Hierius prædia poſſidebat.

Venetam Portam Procopius lib. 1. de bello Perſico nominat: Poſtquam, inquit, ad *Venetam* Portam conſtitit, quæ

quæ dextrorſus Imperatorio throno eſt, in Hypalium ire conſtituit. A Suburbio in Venetis dicto vocata videtur. Fortè Venetæ factiones homines ibi degebant.

Pontichium in trajectu, & *Rufinianam* Suburbia, in quibus Belliſarium prædia poſſediſſe, Procopius memorat libro 1. de bello Perſico, in Theodoſio: & Sozomenus lib. 8. cap. 21. meminit.

Alia Suburbia prætermittuntur, quia de his tantùm quorum Iura meminerunt, agere voluimus.

De ædificiis Præſentibus Conſtantinopolis.

TOtam Vrbem Conſtantinopolis hodie deformatam eſſe Gyllius ſcribit lib. Topographiæ Conſtantinopol. ubi ædibus depreſſis fabricatis, nihil priſtini ſplendoris retinuit: exceptis paucis Purpuratorum domibus, Templis, Thermis, & Xenodochiis, quæ magnificè extructa viſuntur; & ſunt ſequentia.

Templa marmorea omnia plumbo tecta & columnis ſplendentibuſque marmoribus exornata ultra. CCC

Thermæ publicæ: quarum L magnæ, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

& geminæ; alteræ pro viris, alteræ pro mulieribus, ultra c

Xenodochia publica: quorum illuſtria aquas in media atrii area ſalientes habent, ex agris ſuburbanis ductas ultra. c.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 2